

Borger-Vennen.

Et Ugeskrift,

udgivet

af

Det forenede Understøttelses-Selskab.

Tre og Tredstidstyvende Aargang.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Louis Klein.

1851.

05.6
Bo 66

1851
Aug. 63

17549

Register

over

Borger-Tidningen 63de Aargang 1851.

I. Afhandlinger, Fortællinger o. s. v., meddeelte af Skriftcomiteen.

Nr.		Side.
1-3	Skjorten er os nærmere end Frakken.....	1-24.
4-6	Den, der har faaet en dybig Kone o. s. v. .	25-42.
4	Anekdote	40.
6-15	Civilisationen i Mexico.....	43-144,
16-25	Almanakmanden fra Veitsberg	148-220.
26-30	Mohammed	221-260.
31-37	Andreas Hofer	261-310.
37	Anekdote	312.
37-39	Napoleons ukjendte Beskytterinde	311-328.
40-41	Morbroder og Søstersøn.....	329-342,
40	Den ulykkelige Feiltagelse.....	336.
41-44	Helene	343-365.
44-45	Barnepigou	36-371.
45	Barnepigens Aftensang.....	372.
46-51	De amerikanske Sørovere i forrige Tider ...	373-420.
52	Forbrydelsens Seir over Uskyldigheden	422-423.
52	Den Femte nød Frugten	424.

II. Bekjendtgjørelser fra Administrationen.

Nr.		Side.
3	Forhandlinger paa Repræsentantmødet den 27de Decbr 1850 (Valg af Aministratør, Revisor o. Kl., Dvittering af Regnskabet for 1849 o. s. v., Optagelse af 93 Med- lemmer).	17-22.
9-10	Indbydelse til Repræsentantmøde	65.
9	Fortegnelse over Medlemmers Af- og Til- gang i Aaret 1850	66-75.
12	Indbydelse til et Repræsentantmøde.....	97.
13	Forhandlinger paa Repræsentantmødet den	

Nr		Side.
	14 Marts 1851 (Udsigt over Selskabets Tilstand og Virksomhed i Aaret 1850, nye Pensionister optoges, 19 ældre fik aarligt Tillæg, 49 Medlemmer tilstodes Laan, 2-3 Medlemmer fik Gratification.....	105-25
16	Forhandlinger paa Repræsentantmødet den 25. Marts 1851 (Repræsentant-Balg, Optagelse af 12 nye Medlemmer.....	146-48.
30-39	Bekjendtgjørelse for de Medlemmer, som ville søge Laan, Gratification eller Pension.	
49-52	Indbydelse til Repræsentantmøde den 30te December 1851.	

III. Regnskabet vedkommende,

Nr.	
6	Extract af 4de Qvartals Regnskab 1850.
13	Balanceret Status af Selskabets Formue 1850.
18	Extract af 1ste Qvartals Regnskab 1851.
31	Extract af 2det Qvartals Regnskab 1851.
45	Extract af 3die Qvartals Regnskab 1851.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 1

Løverdagen den 4de Januar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Skjorten er os nærmere end Frakken.

(Efter det Tydske.)

Tæt udenfor S*, en nærsom lille By midt i F*, en Smule affides fra Landeveien — thi for at komme derhen, maatte man først gaae gjennem Haven — laa et Huus, som tilhørte den driftige og agtede Borger, Smedfærmester Carl Petersen. Roligt og skjult, som den sande, ægte Lykke, den man bærer i Hjertet, laa Huset i Skyggen af grønne Træer og Buske. Langs hen ad Bæggen og helt op paa Taget slyngede sig yppige Vinranker og Caprifolier saa tæt og skyggesfuldt, at Fuglene byggede Nester derinde og om Aftenen søgte deres Hvilesteder under de beskyttende Blade. Iøvrigt var der ingen Brydelse eller Stads at see paa Bygningen, uagtet Mester Petersen var en holden

Mand. Som han havde faaet Huset af sin Fader og sin Bedstefader, saaledes stod det endnu — med sin ene Etage, men fast og solid bygget. Fra Haven kom man ind i den rummelige Forstue, Børnenes sædvanlige Tumbleplads, derfra ind i Dagligstuen, og derfra igjen ind i det store Værksted, hvor den flittige Mester det ene Aar efter det andet fysselsatte 10 til 12 Evende, uden at regne Drengene med. Han sad i en ypperlig Bedrift, og Folk fra Byen kom helst til ham, naar de skulle sætte Bo eller havde Brug for en Snedker. Hans Arbeide var smagfuldt og solidt, og, hvad der var Hovedsagen, han var ikke urimelig med sine Priser; det syntes Folk godt om, og derfor brøde de sig ikke om Veien ud til Mester Petersen, uagtet hans Huus, som sagt, laa en Smule afside og noget længere borte.

Hvad der manglede Huset i ydre Skjønhed og Stads, det blev rigelig erstattet ved den indre Tilfredshed og den beskedne og dog saa betydningsfulde Lykke, som havde opslaaet sin Bolig derinde. Fri for ethvert Slags Sorger henlevede Petersen sine Dage i sin Families Kreds. Himmelen havde skjænket ham en god, smuk og forstandig Kone og tre raske, muntre Børn, ved hvilke hans hele Hjerter hængte. Man kunde ikke see Noget smukkere, Noget lykkeligere end disse Mennecker, naar de om Aftenen samlede sig efter en Dag, fuld af Virksomhed og Arbeide. Klokkeren gav Mesteren Frihed og lod sine Folk gaae hver

til Sit. Saa ophørte Tummelen af Saugene, Hovlene og Hamrene, og en stille, fredelig Ro flyttede ind i Huset. Petersen tog sin magelige Troie paa, stoppede sin Pibe og søgte Kone og Børn op, hvilke han altid, idetmindste om Sommeren, fandt i Haven eller i Forstuen med aabne Døre, hvorfra man kunde oversee Haven med dens duftende, spraglede Blomster. Konen tilnikkede ham et venligt Godaften, Børnene fløi ham imøde og hængte sig ved hans Hænder — Glæde, Tilfredshed og Lykke smilede ham imøde. Han omfavnede og kysjede sine Børn, satte sig ned hos dem, og hørte paa deres muntre Sladren eller saae paa deres ufsyldige Lege, i hvilke han ikke sjelden selv blev en ivrig Deeltager. Konen besørgede imidlertid den tarvelige Afstensmad, og naar den var fortæret, satte man sig ud i Lysthuset og talede om Dagens smaa Begivenheder. Der var altid Noget at fortælle, snart om Børnene, snart om Huusholdningen, snart om Haven, snart om nye Bestillinger o. s. v. Der manglede aldrig Stof til Samtale, og om det ogsaa stundom kunde være nok saa simpelt og betydningsløst, saa fik dog selv det Enfoldigste og Ubetydeligste Interesse og Betydning ved den trofaste Kjærlighed, som forbandt hele Familien indbyrdes. Fader, Moder, Børn vare fornøiede og tilfredse i deres stille, huuslige Kred, i hvilken den høirøstede Larm fra Verden udenfor ikke formaaede at trænge ind. Og er ikke Tilfredshed og Nøisomhed den høieste Lykke? Den som er i Besiddelse

af disse Gaver, behøver ikke at spørge efter Andet og bør det ikke heller. Havde Mester Petersen betænkt det, havde han kunnet spare sig mangen Uergrelse, mangen Bitterhed.

Paa en smuk Sommeraften kom han som sædvanligt ud af sit Værksted, tog sin Trøje paa, tændte sin Pipe og gik ud i Forstuen, fra hvilken en munter Latter og lydelige Glædesraab lode ham imøde. Sagte nærmede han sig Huusdøren, der skjulede for ham hans Kone og Børn, lænede sig mageligt over den og saae smilende paa sine Børns Leg. Moderen, med den yngste lille Pige paa Skjødets, sad paa Dørtærskelen, Frederik og Johan havde leiret sig ved Siden af hende paa Gulvet. Alle morede de dem hiertelig over nogle smaa Ratteskillinger, der først for nogle faa Uger siden vare komne til Verden. Frederik havde nemlig lavet en Boldt af noget Tøi og bundet en Snor i denne; han kastede nu Boldten til Killingerne, som med høist pudsefulde Manerer snappede efter den, men, naar de allerbedst troede at have den imellem Poterne, gjorde han et Ryk, og bort fløi Byttet, som de da saae efter med komisk Forundring. Det var nu Noget for Børnene at lee ad, og Moderen selv, som glædede sig over Børnernes Glæde, loe med og passede paa, at Killingerernes Moder, den gamle Mis, ikke med voldsom Klokkefulde gribe ind i denne uskyldige Leg.

En Stund blev Faderen staaende rolig og morede sig, ubemærket af de Dvrige, over deres Leg; men

pludselig satte han et alvorligt Ansigt op og sagde: „Det maa være nok, Børn! lad nu Killingerne løbe og lad os komme tilbords. Aftensmaden er dog færdig, kjære Kone?“ Da Børnene hørte deres Faders Stemme, tænkte de ikke længere paa Killingerne; de sprang op og løbe ham, som sædvanligt, imøde med glædesfunklende Dine. Men ikke, som sædvanligt, omfavnede og kyskede Faderen dem — han hilse dem kort, og ligesaa kort sin Kone, som med den Mindste paa Armen, venlig gif ham imøde og rakte ham Haanden. „Ja, kjære Carl!“ sagde hun; „vi have havt mange Kvier her; Du skulde bare see, hvor prægtigt F r e d e r i k forstaaer at lege med Killingerne! Men — hvad feiler Du? Du seer saa alvorlig ud; har Du havt Uergrelse idag?“ — „Naa — Uergrelse just ikke,“ svarede Carl; — „og dog — da jeg saae Eder sidde saa fornøiede der, fortrød jeg, at jeg havde lovet Mester Sørensen at komme ind til Byen i Aften. Jeg vilde dog hellere blive hjemme hos Eder.“ — „Til Byen? i Aften?“ spurgte Margrethe forundret, „hvad skal Du derinde saa silde i Aften?“ — „Na, det er for nogle Forretningers Skyld,“ svarede Carl; „jeg veed ikke rigtig, hvad det er for Noget; jeg hørte ikke ordentligt efter, da Sørensen talte til mig, men, for at blive ham qvit, lovede jeg endelig at komme derind en Timestid. Du veed jo nok, Margrethe! jeg holder ikke saa synsderlig af denne Smedemester, han driver mig for meget i Bærtshufene; imidlertid, jeg har lovet ham det, og

mit Ord maa jeg holde. Lad os derfor snart komme tilbords; jo før jeg kommer afsted, desto før er jeg hjemme igjen!”

Margrethe sagde Intet, uagtet hendes Ansigt tydeligt nok viste, at Mandens Udgang om Aftenen ikke behagede hende. Hun gik og satte Aftensmaden frem. Petersen spiste i en Hast nogle Mundfulde og reiste sig for at tage sin Frakke paa. „Farvel, Margrethe!” sagde han, „god Nat, Børn! Jeg tænker vel, at jeg snart skal være hos Eder igjen!” — „Gaa kun,” sagde hun med venligt Ansigt; „Jeg bliver oppe efter Dig; bliv derfor ikke for længe borte!”

Carl lovede det og gik. Bedrøvet saae Margrethe efter ham. Det var første Aften siden deres Bryllup, at hun havde været alene hjemme. Da Havedøren blev lukket efter hendes Mand, blev hun bange og foer med Haanden over Dinene, ud af hvilke en Taare uvilkaarlig havde trængt sig. Men strax efter sagde hun til sig selv: „Barnagtige Hjerte! hvad er det saa videre, om han ogsaa engang lader Dig være alene. Dste vil det dog ikke skee, thi han elsker jo mig og Børnene. Hvor kan jeg dog ogsaa være saa taabelig!”

Saaledes talte hun og tvang sig til at sætte et fornøiet Ansigt op og til at snakke med Børnene som sædvanligt. Men den rette Munterhed, der som en reen, klar Kilde udspringer af det sorgløse Hjerte, vilde ikke indfinde sig for hende. Tidligere end ellers bragte hun sine Smaa til Ro, satte sig ved Vinduet og saae

stille ud i Haven, der af Maanen med sit blege Lys indhylledes ligesom i et Sølvslor. Saaledes ventede hun paa sin Mand's Tilbagekomst. Kloffen ti haabede hun, at han vilde komme; den slog elleve, han var endnu ikke kommen — endnu en ængstelig halv Time hengik — endelig kom han. Hun hørte hans Skridt allerede langt borte, hørte Havedøren knirke og fløi ham imøde. „Saa sildig — Du flemme Mand!“ sagde hun venlig, men dog med en mild Bebreidelse i sin Stemme. — „Jeg kunde ikke gjøre ved det, kjære Kone!“ svarede Carl, der synlig var en Smule exalteret. „Du skulde blot have været tilstede! Man gjorde saa meget Bæsen af mig; og da jeg omtrent Kloffen ti vilde gaac, bade de mig alle om at blive, de sagde, at de lagde saa megen Bægt paa min Stemme, og paa den Maade kunde jeg slet ikke slippe. Men Du skulde ikke have ventet paa mig!“ — „Na! jeg er ikke det mindste træt,“ svarede Margrethe. „Men kom nu — Du er saa varm, og Natte-luften kunde skade Dig.“ Dmt traf hun ham med ind i Huset og hørte med Taalmodighed paa, hvorledes han fortalte om alle de Sager, der vare forhandlede inden i Byen, og hvorledes hans Anskuelser og Meninger havde gjort næsten Udslaget overalt. „Kun eet fortryder jeg,“ og det er, at jeg har lovet at komme igjen. To Aftener om Ugen bleve fastsatte til vore Samlinger, og da de Alle stemte derfor, kunde jeg ikke ret vel si-

Nei. Imidlertid — det er kun to Aftener, og den hele Historie vil vel heller ikke vare ret længe.”

Var Margrethe allerede om Aftenen bleven forfrækket, nu blev hun det dobbelt. Hendes stille Lykke syntes paa eengang truet af en stor Fare; hun gyste ved den Tanke, at hendes Mand skulde kunne finde Smag i Livet udenfor sit Huus og udenfor sin Familie, og hun var flog nok til at beregne Følgerne deraf. Dog taug hun; hun var nu engang bleven forknyttet og søgte forgjæves efter Ord; desuden vidste hun, at Carl, naar han engang havde givet sit Ord, under ingen Betingelse vilde bryde dette. Men desto dybere følte hun Smerten i sit Hjerte, og for første Gang siden hendes Bryllupsdag skete det, at hendes Hovedpude om Natten blev vædet af Taarer. Men for sin Mand skjulte hun sin Sorg; hun haabede, at den gamle, kjære Bane vilde havde sine Rettigheder og snart gjøre ham de udenfor Huset tilbragte Aftener ubehagelige.

(Fortsættes.)

G. P. J. Krebs.

Borger-Bennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 11de Januar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Skjorten er os nærmere end Frakken.

(Efter det Tydske.)

(Fortsættelse).

Men hvor klog og forstandig Margrethe end var, tog hun dog Feil i denne Sag. Det forstaaer sig, i Forstningen var det kun ugjerne og med et Slags Overvindelse, at Petersen gif hjemmefra, men efterhaanden forsvandt denne Ulyst og tilsidst længtes han endog efter den Time, som skulde bringe ham i sine Benners Kreds. Han var en Mand med en god, sund Forstand; han forstod at belægge sine Ord med en vis Nethed; det var en bekjendt Sag, at han var en velstaaende Mand, dette gav ham ogsaa en vis Anseelse, og saaledes gif det ganske naturligt til, at han meget snart gav Tonen an i sit Selskab, og at hans Meninger

bleve ansete for Drakler. Dette smigrede hans Forsængelighed, som her fandt fuld Næring, og det varede ikke længe, inden han i sit Hjerte forundrede sig over, at han i saa mange Aar havde kunnet leve saa aldeles tilbagetruffet og uden at staae i nogen Berørelse med den ydre Verden. Nutidens religiøse og politiske Spørgsmaal, som hidtil ingen Interesse havde havt for ham, begyndte nu levende at beskjefstige ham; han læste Aviser, Journaler og Broschurer, og blev paa engang en stor Politiker — i det mindste i sine egne og sine Omgangsvenners Dine. Hans rolige, omfattede Lykkes Tryllefreds var brudt. Han havde selv sprængt den uden at ane, hvad han derved forstyrrede. Han ansaae sig for lykkeligere end nogenstinde tilforn, og tænkte ikke paa, at han havde tilintetgjort sit Hjemms Fred.

Margrethe saa og følte det. Hun sørgede i Londen; de Aftener, i hvilke hun sad hjemme, vare triste og uhyggelige for hende, og tilsidst, da hendes Mand ikke alene ikke ophørte med sine Udflugter, men endog yttrede forhøiet Længsel efter dem, tilsidst tog hun Mod til sig og bad ham om ikke mere at forlade sig. „Men hvorfor ikke?“ svarede hendes Mand. „Vi gjøre jo ikke noget Dødt; vi tale blot med hverandre om Byens og Statens Vel. Der maa forandres Meget, Margrethe! naar det skal blive bedre hos os; men, pas paa, det kommer nok!“ — „Men kjære Ven! hvad kommer Byen og Staten Dig ved?“ sagde Margrethe; „Din Familie, det er Din By og Din

Stat. Naar Du som en reiskaffen Mand opfylder Din Pligt i den og mod den, saa er Du den bedste Statsborger. Husk dog vel paa, at Skjorten er Dig nærmere end Frakken!" — „Hvad mener Du dermed?" spurgte Carl en Smule opfarende; „opfylder jeg maaskee ikke min Pligt?" — „Ikke længere saaledes, som tilforn kjære Mand!" svarede Konen. „Bliv ikke vred, Carl! men mit Hjerte og min Samvittighed byder mig ligesom at sige Dig det: Du forsømmer en Deel Dine egne Forretninger! Saaledes husker Du for Exempel nok, at Du bestemt havde lovet Statsraaden sit Skab igaar — Du gik imidlertid ud Klokken fire og Skabet blev staaende!" — „Na hvad," sagde Snedkeren ærgerlig; „jeg maatte ind til Byen, vi skulde skrive et Andragende til Magistraten om den nye Brolægning; uden mig gaaer saadant Noget ikke — desuden er det vel tidsnok, naar Statsraaden faaer Skabet imorgen." — „Nei det er det netop ikke," svarede Margrethe; „for et Dieblisk siden sendte han just Bud om, at han var blevet forsynet — seer Du, nu kunne vi selv beholde Skabet." — „Statsraaden er en gammel Nar!" udbrød Carl heftigt. „Disse Aristokrater — altid ville de paa Rakken af os skikkelige Borgerfolk! Men vent bare — Touren kommer vel ogsaa engang til os!" — „Men kjære Ven!" vedblev Konen venlig; „Statsraaden har jo altid været meget artig og venlig imod Dig, og det er da ikke hans Skyld, at Skabet ikke var færdigt til rette Tid. Havde Du tænkt paa Skjorten istedetfor

paa Frakken, havde Du kunnet spare Dig denne *Urgrelse*. Forstaaer Du, Din Bedrift det er Skjorten, og Broelægningen det er Frakken!" — „Jeg forstaaer nok, hvad det er, Du mener,“ svarede Carl; „men Du forstaaer ikke mig. Manden er skabt for det *Allmene*, det Store — hans *And* rækker ud over den indskrænkede *Huusligheds* Kreds. Lad Du mig blot sørge for mig selv, og bland Dig ikke ind i Ting, som ikke angaae Dig, og som Du ikke forstaaer.“

Margrethe saa nok, at hendes Ord ikke frugtede; derfor taug hun. Men hendes bedrøvede og nedslagne *Mine* talede høiere til hendes Mands Hjerter end hendes Ord. Carl fandt, at hun med sine *Ansueker* dog ikke havde saa ganske *Uret*; han gjorde endog et Forsøg paa at trække sig noget tilbage fra sine politiske *Benner* og at faae Smag paa det huuslige *Liv* igjen. Forsøget mislykkedes; *Forfængelighed* og *Glimresyge* førte ham snart tilbage paa *Ufveien* igjen, og desværre! *Enden* var ikke endda.

Den franske *Revolution* brød ud; *Republikken* blev erklæret: som en *Gnist* i en *Krudttønde* faldt *Efterretningerne* om disse *Begivenheder* i de nordligere *Folkesslags* Hjerter; *Slag* fulgte paa *Slag*; *Gemytterne* bleve ophidsede; næsten enhver *Stat* spillede sin lille *Revolution* med. Det var Noget for vor *Snedkermester*. Man satte ham i *Spidsen* for det demokratiske *Partie*; han blev *Præsident* i en *revolutionair* Klub; han holdt *begeistrede* og *ildfulde* *Taler*; *Mængden* tiljublede ham

Bifald og bar ham paa Hænderne; han berusede sig i sine Triumpher, blev Raadmand i Byen, en stor Mand, Folkeleder; han var lige ved at være bleven Rigsdagsmand, og som Folkerepræsentant sendt til Rigsdagen i Hovedstaden. Mester Petersen svømmede i Fryd — hans Kone svømmede i Taarer; han triumpherede — hun sad hjemme og græd; han gik stolt omkring og straaledede af Glæde — hun var sorgfuld og Lykken syntes for stedse at være svundet bort fra hendes Hjerte.

Der var foregaaet en Hovedforandring med denne stræbsomme og driftige Borger. Han brød sig ikke længere om sit Arbejde, men overlod det til sine Svende. Tidligt om Morgenens gik han ud for at opfylde sit Kald som Folkeleder og være virksom i Folkets Tjeneste. At hans egen Lykke derved gik tilgrunde, bemærkede han ikke. Først sildig kom han hjem, sløv, mat, træt af den megen Talen og Raaben og dertil som oftest ærgerrig i Humeuret. Det var neppe, at han fik verket et Par gnavne Ord med sin stakkels Kone — derpaa gik han tilfængs. Børnene saae han saa godt som aldrig — de gemytlige Aftener i Haven og Forstuen vare forsvundne som en Drøm og kom ikke mere tilbage. Istedetfor munter Latter og jublende Spøg hørte man der kun Margrethes sagte Sukken. Fred og Fryd syntes at have forladt Huset, ligesom alle dets Beboeres Hjerter. Ja alle dets Beboeres Hjerter, siger jeg; thi — oprigtigt talt — Mester Petersen selv fandt efterhaanden, at dette nye Liv midt i den politiske Tidsstrøm

vel førte en vis Spænding med sig, men ingenlunde nogen sand Tilfredsstillelse, og at det, istedetfor at gjøre ham lykkelig, snarere paalæsfede ham en Byrde af Sorger, Uregreiser, Besværligheder og — Tab af mange Slags. I Førstningen gjorde det jo ikke Noget, men siden blev det føleligere. Hans Partie, der vistnok ikke var aldeles ubetydeligt, hørte vel meget gjerne til, naar han talede og udkrammede sin politiske Wiisdom for dem, men en kjølig Drif midt imellem de hede Taler fandt disse Godtfolk heller ikke saa gal. For derfor ikke at skade sin Popularitet, maatte vor Ven Tid efter anden rykke ud med en lille Lønne Pl, og dette gjorde han mindre af end af sine Tilhøreres Opmærksomhed og Bravoraab. Hertil kom, at der var flere Folkeledere, som ogsaa vare i Besiddelse af deres Tilhængeres Hengivenhed, men ingen Penge havde. Mester Petersen derimod havde jo Formue — han kunde jo let bringe et Offer paa Fædrelandets Alter, og han bragte det virkelig. Kun behagede det ham slet ikke, at disse Ofsfringer maatte gjentages saa ofte. Endeligen — og det ærgrede ham meest — bleve paa engang hans Svende oprørste. De stak ogsaa Hovederne sammen og vilde have høiere Løn. Petersen holdt nok af Revolutioner, men NB. ikke imod sig selv; han jog derfor sine Svende Pokker i Bold og — hans Bedrift laa hen. Desuden indløb der heller ikke Bestillinger til ham som tilforn — det kunde den gode Mester ikke lide. Kort sagt, han overveiede og speculerede, og paa engang

faldt det ham ind, hvad hans forstandige Kone en Dag havde sagt til ham: „Betænk, at Skjorten er Dig nærmere end Frakken!“ Aldrig havde han dybere og mere levende følt Sandheden af disse Ord end i denne Skuffelsernes Tid. En forunderlig, uimodstaaelig Længsel efter hans tidligere stille, bestedne, og dog saa lykkelige Liv kom over ham. Hvad var vel en Folkehobs egenlyttige Kjærlighed i Sammenligning med en Kones og Børns rene og trofaste Kjærlighed? En spraglet Sæbeboble i Sammenligning med en kostelig glimrende Edelsteen! Han fattede sin Beslutning, forlod henimod Aften Raadhuset og gik hjem.

I Haven var der roligt; der var Ingen derude. Han listede sig ad en Bagdør ind i Bærkstedet, hvor der nu kun arbejdede tre Svende istedetfor før tolv, tog sine Søndagsklæder af, iførte sig sin gamle, magelige Trøje, tog sin Hue paa, fik fat paa sin gamle Porcelainspibe, som havde hvilet i lang Tid, fik Ild paa den og gik igjennem Dagligstuen, hvis Dør stod aaben, ganske sagte ud i Forstuen. Kone og Børn sad ligesom saa ofte før paa Tærskelen, dog ikke muntre som før, men stille og bedrøvede. Det var neppe, at den livlige Frederik engang imellem sagde et Par Ord. Solen nærmede sig sin Nedgang og kastede muntre Lysstriber igjennem det tætte Biinløv, som omgav Dør og Binduer, ind paa Forstuens Gulv. Fra Haven trængte en sød Blomsterduft ind; Fuglene sang og quiddrede deres sidste Aftenfang; Alt var saa fredeligt og roligt,

kun ikke Beboernes Hjerter, som dog tilforn ikke havde kjendt Andet end netop Fred, Ro og Lykke.

Carl lænede sig paa Døren og betragtede i rolig Eftertanke den uvenlige Gruppe. Fortiden med sine Billeder vandrede forbi hans indre Blik. „Jeg Daare!“ tænkte han ved sig selv; „kan der dog gives en skjønnere Lykke end i sin Families Kreds? Jeg Daare, som ikke for længesiden har indseet, at dum Forsængelighed og taabelig Hovmod har forblændet mig! Men det er endnu Tid, og det kan blive godt igjen.“ — „Margrethe!“ sagde han høit med venlig Stemme. — „Er det Dig, Carl? Allerede saa tidlig!“ svarede hun og sprang op. „Og hvad seer jeg, i Din gamle Trøie og med Huen paa? Vil Du da ikke ud mere idag?“ — „Nei! ikke idag, og ikke imorgen, og ikke iovermorgen!“ sagde han hjærlig. „Med den gamle Trøie har jeg faaet mit gamle Hjerter paa. Skjorten er mig dog nærmere end Frakken, min Margrethe, min kjære, trofaste Kone!“ —

(Sluttes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 18de Januar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 27de December 1850 afholdt det forenede Understøttelses-Selskab en Repræsentsforsamling, der bivaanedes af 33 Repræsentranter og i hvilken følgende afhandlede og besluttede:

1. Medundertegnede Clausen, hvis Embedstid udløb med Aaret 1850, igjenvælges for de følgende 3 Aar ved det ifølge Lovenes § 46 foretagne Valg, eenstemmig.

2. Til, i Forening med den efter Lovenes § 57 vedblivende Revisor Hr. Justitsraad Laurup, at revidere Regnskabet for 1850, gjenvælges Hr. Fuldmægtig Diechmann, der har modtaget Valget.

3. Til, i Overensstemmelse med Lovenes § 48, at foretage det i bemeldte § befalede Eftersyn, samt

Overleveringen af Selskabets Kasse og Effecter, gjenvalgte Forsamlingen følgende Repræsentanter:

- Hr. Beresleer H. P. Hansen,
 — Justitsraad Stjernholm og
 — Secretair L. C. Bondrop,

hvilke Alle have modtaget Valget.

4. Underrettedes Forsamlingen om, at hele Skriftscommitteen, cfr. Skrivelse af 19de December, havde erklæret sig villig til at vedblive sine Functioner ved Udgivelsen af Ugebladet i Aaret 1851.

5. Meddeestets Forsamlingen Resultatet af den foretagne Revision af Regnskabet for 1850; hvorefter dette Regnskab af Forsamlingen qvitteredes.

6. Bifaldt Forsamlingen: at Valget paa en Committee, der skulde behandle et eventuelt Forslag angaaende Omordningen af Selskabets Klassificationer, udsattes.

7. Billigede Forsamlingen, at det Bogholderen og Kassereren bevilgede personlige Tillæg af 100 Rbd. aarlig endvidere tilstaaes dem for de følgende 3 Aar.

8. Efter Ansøgning fra forhenværende Bud i Selskabet, Lorenzen, forlængedes den ham tilstaaede Understøttelse af 100 Rbd. for Aaret 1851.

9. Billigedes det at Pensionerne for de afdøde Pensionister Kjøbmand M. G. Ruben, Skomager F. Meier og Glassliber Haubmann endnu udbetales disses Enker for det 1ste Qvartal d. A. og at bemeldte Enkers Ansøgninger tilstilles vedkommende Re-

præsidentatsskaber til Overveielse og derefter til Afgjørelse i næste Repræsidentatssamling.

10. Vedtog Forsamlingen at de uerholdelige Contingentrestancer for 3 Medlemmer, der saaledes efter Lovene blive at udslutte af Selskabet, samt for 2 afdøde Medlemmer, maatte affrives i Alt med 22 Rbd. 88 f.

11. Optoges følgende 93 nye Medlemmer:
 Silke- og Klædehandler W. Schwanenflügel,
 Bærtshuusholder J. L. Hansen,
 Politiebetjent C. Petersen,
 Deconomus C. F. Winger,
 Styrmand J. Løie,
 Gjortlermester A. M. Mossin,
 afd. Baadebygger ved Holmen Baafkes Datter, C. A.,
 afd. Kjøbmand Selmers Datter, N. G.,
 Vinhandler A. G. Bervers,
 Farvermester F. Würck,
 Tommerhandler D. Guldberg,
 Skomagermester J. P. Jensen,
 Skomagermester F. G. Nielsen,
 Skomagermester Møllerstrøms Datter, C.,
 Dreiermester D. A. Tullinius,
 Rideknægt C. Seeger,
 Brændehandler F. Nielsen,
 afd. Bævermester Frølund's Datter, F. M.,
 afd. Gartner Schimmells Datter, J. M.,
 Handelsbetjent A. K. Hansen,

Bærtshuusholder P. Petersen,
 Liigtornelæge Weils Datter, F.,
 — — — — — G.,
 Skomagermester A. Christensen,
 Skomagermester S. Most,
 Snedkermester H. H. Peters,°
 Spisevært P. Petersen,
 afd. Skipper Møllers Enke, J. G.,
 Skomagermester P. C. Thoudahl,
 Bogbindermester H. P. Frederichsen i Roeskilde,
 Bægter J. Laurzen,
 Politebetjent N. Hansen,
 afd. Garvermester Staalhammers Datter, A. N. P.,
 Overcommandeersergeant J. Møller, D.M.,
 Skomagermester M. Petersen,
 Strædermester D. F. Friedel,
 Farvermester N. C. Lind,
 Undergraver H. Tronier,
 Dugmagersvend W. Gøttſche paa Frederiksværk,
 afd. Kattuntrykker Würcks Datter, P. G.,
 afd. Guldsmedmester Kabelle's Enke, M., i Randers,
 Kjøbmand N. P. Christensen i Skagen,
 Kammerraad og Controlleur G. N. Sølling,
 Meelhandler J. H. Bøggild,
 Hørfabrikør J. Brunskov,
 Malermester P. H. Gølding,
 afd. Skipper L. Olsens Datter, B. G.,
 Viinhandler J. N. Ammiſbøll,

afd. Skibsassistent M. Sørensens Datter, A. S.,
 Lærer ved Gratistsskolen T. Olivarius,
 afd. Sognepræst Mørchs Datter, W. G.,
 afd. Kjøbmand Langreuters Enke,
 Urtekræmmer A. B. Adrian,
 Bærtshuusholder H. J. Sørensen,
 Guldsmedsvend C. L. Høpfner,
 Skomagermester J. C. Felumb,
 Skomagersvend C. F. F. Gormsen,
 Huusjomfrue C. Dahl,
 Skomagermester J. C. F. Juncker,
 Marschandiser Berendsen's Steddatter, L. D. Malm-
 green,
 Høker Iver Nielsen,
 Skrædermester L. Nielsen,
 Kleinsmedsvend L. J. F. Lind,
 Tommersvend C. G. Woldemath,
 Skomagerfrimester H. Christensen,
 afd. Bagermester Jansens Datter, J. H.
 afd. Tommersvend Schows Enke, M.
 afd. Postfører Bøghs Datter, C. J.
 Hof-Pianist C. Kongsted,
 Musiklærer N. P. Hillebrandt,
 Handskemagermester J. N. Løgstør,
 Afd. Krigsraad, Districtslæge Jansens Datter, J. C.
 dito — — — — A. F.
 afd. Skomagermester Rysters Datter, H. M.
 Maler ved Tøietaten, J. M. Franck,

Afd. Bundtmagermester Rahrs Enke, H. C.
 afd. Lieutn. og Soldbetj. Thannings Datter, S. C.,
 Handffemagersvend H. Olsen,
 Skomagermester C. C. Glacius,
 Forvalter Thomsens Datter, C. J. C.,
 Silke- og Klædehandler J. F. Krøyer,
 afd. Barbeer Krafts Datter, J. T.
 Skibbygmester K. Jørgensen,
 Magazinforvalter J. H. Hegelund,
 Skomagermester P. M. P. Michaelsen,
 Musiklærer U. T. Andersen,
 Skomagersvend S. Møller,
 Cand. phil. og Copist C. Winge,
 Bud ved Industriforeningen C. Berg,
 Skomagermester L. Balchen,
 afd. Skibscapitain Torwerds Datter, W. H.
 afd. Snedkermester Krügers Datter, J. T. C.
 afd. Tobaksfabriker Poulsens Datter, P. L.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
 Selskab, den 7de Januar 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

K. Clausen.

Skjorten er os nærmere end Frakken.

(Efter det Lydske.)

(Sluttet.)

„Men Gud! hvad er det, Du siger? hvad er det, jeg hører?“ raabte hun. „Jeg drømmer; ikke sandt?“ — „Naar Du drømmer, at den gamle Lykke vender tilbage, saa drømmer Du rigtigt; jeg er endelig bleven flog igjen!“ — „Du vil da nu tage fat paa Hovlen igjen istedetfor Bennen?“ stammede Konen. — „Ja! jeg vil tage fat paa Skjorten,“ svarede Carl; „og lade Frakken lappe af Andre. Med et Ord, Margrethe! jeg har nedlagt min Post; jeg er ikke længere Statøraad; jeg er kun, hvad jeg før var, den agtbare Smedermester Carl Petersen. Er jeg Dig maaskee ikke velkommen som saadan?“

Med et Glædesfrig sank Margrethe i sin Mandts aabne Arme. Længe og inderlig holdt de hinanden omfavnede, og Anelsen om en ny fremblomstrende Lykke loffede søde Taarer frem af den venlige Kones Dine. Børnene forstode ikke, hvad det var, der gif for sig, men da de saae deres Fader glad og fornøiet, vare de det ogsaa. Til langt ud paa Natten fode de sammen i Haven og glædede sig over den gjensfundne Lykke. Carl blev snart den Gamle igjen og lod sig ikke mere lede i Fristelse. Brændt Barn vogter sig for Ilden, og han vidste nu, hvad Forskjel der er paa Familielykken og Lykken derude i Verdens Tummel.

De tidligere Venner og Bekjendter kom vel for at overtale ham til igjen at samles med dem, men han viste dem smilende bort og sagde: „Nei, jeg skal ikke have Mere af det, kjære Venner! — Sjortten er nærmere end Frakken. Derinde ved Høylebænken — der er min Plads; at politisere og regjere forstaae andre Folk bedre end jeg — og dem vil jeg overlade det!“ — Hans Venner og Bekjendter gjorde et Par Forsøg endnu, men da Carl var fast, lode de ikke mere høre fra sig. Men, de gamle Kunder lode igjen høre fra sig, og de gamle Svende, der imidlertid havde betænkt sig, ligeledes, og, hvad der var det bedste af det Hele, den stille, fredelige Huusligheds gamle Lykke ligesaa.

Petersen vil nu ikke mere bytte med nogen Anden, og Margrethe da? Ja, gaaer kun engang forbi hendes Huus, saadan henimod Aften, naar hun, sidder med Bornene og Manden i Forstuen eller i Haven. Naar I saa høre hendes muntre Latter, saa tænker jeg vel, at I ikke mere behøve at spørge, om hun er tilfreds. Saaledes som hun leer, leer man kun, naar man føler sig fuldkommen lykkelig!

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 25de Januar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Den, der har faaet en dydig Kone, eier
en Skat, mere værd end de kosteligste
Perler.

(Efter det Tydske.)

Peter var ung og stærk, ret en smuk og rask Karl. Men Ungdom og Sundhed vare ogsaa hans bedste Skatte, ja næsten hans eneste, thi den lille Eiendom, som han havde arvet efter sin Fader, betydede ikke Meget. Det var neppe, at han kunde holde et Par Aker paa den, og høste saa Meget, som han netop behøvede til eget Forbrug. Det vil da sige, i gode Aaringer; i de slette kastede den ikke saa Meget af sig, og Peter maatte, naar han havde tumlet med sin egen lille Mark, gaae ud som Daglønner, for paa denne Maade at kunne tjene sig en Nødsfylling til.

Dertil kom, at der hvilede et Par hundrede Dalers Gjeld paa Eiendommen, og Renterne maatte punktlig betales til den strenge Barons Forvalter, da Peter i modsat Tilfælde kunde risikere uden Barmhertighed at blive udpantet. Det vidste han, men i Grunden befymrede det ham ikke stort, thi hidtil havde det Par Daler aldrig manglet ham, end ikke i de daarligste Aar. I det værste Tilfælde fandt han altid Arbeide for sine stærke Arme, og hans Arbeide blev altid betalt ham nogenlunde anstændigt, da han var flittig og samvittighedsfuld.

Saaledes levede han temmelig sorgløs, indtil han en Dag i Høstens Tid saae Marie, hvorledes hun med de andre Piger bandt Neg op paa Baronens Mark. Han havde aldrig seet hende før, thi hun hørte egentlig til Nabobyen og var første Gang kommen herover, for at tjene sig et Par Skilling i denne Tid, da alle Hænder vare velkomne.

Bed Synet af hende blev den skikkelige Peter ganske forunderligt tilmode, som aldrig nogensinde tilforn. Med Leen paa Skulderen blev han staaende og saae paa hende, og glædede sig over, hvorledes Alt gik saa flinkt fra Haanden for hende. Til de andre Piger i Byen havde han saa godt som aldrig seet, og det uagtet der vel iblandt disse var mangen En, som slet ikke syntes at have Noget imod den nette Karl. Men nu kunde han aldeles ikke vende sine Bine fra Marie, og uden at vide Noget af det,

blev han ildrød over hele sit Ansigt, hvad enten det nu kom fra inden af, eller det var det gyldne Lys paa Aftenhimmelen, som kastede et rødtligt Skjær over hele Jorden. De andre Piger gjorde tilsidst Nar ad ham, men saa blev han undselig og gif sin Bei; imidlertid glædede han sig i Hjertet, thi Marie, den Fremmede, havde ikke med de øvrige spottet over ham.

Gud veed, hvorledes saadant Noget gaaer til, men neppe vare otte Dage forløbne, førend hele Byen vidste, at Peter og Marie vare Kjærestefolk. Og Noget maatte der vist have været deri, thi hver Aften efter Arbejdstiden listede Peter sig omkring ved Baronens Gaard, indtil han af en Hændelse traf paa Marie. Saa blev han staaende og snakkede med hende. Og saaledes gif det hver Dag, indtil Høsten var forbi. Da sagde Marie: „Nu maa jeg snart bort igjen og hjem til min Moder!“ — „Bliv hellere her!“ svarede Peter, rødmende og ikke saa lidt forfrækket. Marie rystede paa Hovedet. „Nei, jeg har Intet mere at gjøre her og min Tid er omme,“ sagde hun. „Jeg kan ikke vente at faae nogen Tjeneste her til Vinteren.“ — „Naa —“, sagde Peter; „derfor kunde Du da nok blive, — jeg tænker, hos mig.“ — „Hos Dig? Behøver Du da en Pige?“ spurgte Marie forundret. — „Nei, just ikke saaledes —“ svarede Peter — „men seer Du“ — han kunde slet ikke faae Ordene frem — „men — veed Du hvad — en Kone kunde jeg netop behøve, og hvis Du,

Marie — ja, forstaaer Du, Dig vilde jeg nok have! Hvad siger Du saa?" — Marie sagde Intet, hun stod og pillede paa sit Forflædebaand og saae ned til Jorden. „Rig er jeg rigtignok ikke;" vedblev Peter modig, thi det Værste var jo overstaaet — „men seer Du, min kjære Marie! stærk er jeg og Mod har jeg og for Dig vilde jeg arbeide mægtigt, tre Gange saa meget som før. Og saa gif det jo nok, selv i de flette Aaringer!" — „Jeg troer det saamænd selv"; sagde Marie uvilkaarligt og næsten mere til sig selv end til Peter, „og desuden jeg kan jo ogsaa selv tage en Haand med — det er jeg vant til." — „Allsaa Du vil have mig, Marie?" raabte Peter med straalende Ansigt. „Det skal Du have Tak for, og det er en stor Lykke for mig, thi jeg har gjerne vilde havt Dig ligesaa det første Dieblif, da jeg saae Dig!" — „Og jeg Dig!" svarede Marie aaben og ærlig. „Troer Du ikke, at jeg lagde Mærke til, hvorledes Du dengang saae efter mig? Ja, jeg kan godt lide Dig, Peter, og jeg vil være Dig en trofast Kone!"

Saaledes blev den Sag nu afgjort, og fire Uger efter var der Bryllup i Landsbyen. Der vare vel Mange, som rystede paa Hovedet og mente, at det vilde tage en Ende med Forfrækkelse, thi Marie eiede heller ikke Mere end de Klæder, hun havde paa sig, men de unge Folk brøde sig kun lidet derom. De holdt af hinanden, vare sunde og raske, Lyst til Ar-

beide manglede de heller ikke — og saa vilde den gode Gud ikke svigte dem, mente de.

Og Gud svigtede dem heller ikke, men hjalp dem gennem mangt et Aar, om det endog ikke var uden Bekymring og Sorger. Familien blev større — en smuk Dreng og derefter en nydelig lille Pige formerede Ægtefolkernes Glæder, men tillige deres Byrder. Men de selv følte kun Glæderne og arbejdede med fordoblet Iver. Peter fortrød heller ladrig, at han ikke havde ladet Marie reise hjem, thi hvad hun havde lovet, det havde hun ærligt holdt, hun var ham en trofast og fortræffelig Kone. Altid venlig, altid utrættelig, altid opoffrende sig for Mand og Børn — som enhver Kone, der elsker sin Mand og agter ham, fordi han fortjener hendes Kjærlighed. Og Peter fortjente Mariens Kjærlighed, vel ikke i den Grad, som hun fortjente hans, thi den bedste Mand er dog altid kun halv saa god og trofast og hengiven som en god Kone, men han fortjente den dog, fordi han idetmindste ikke viste sig utaknemmelig, fordi han ikke misgjendte sin Kones Bærd, om endog ikke hendes hele Bærd — thi en god Kones hele Bærd er uvurderlig — ja fordi han endog paa sin Maade viste den Anerkjendelse ved hjertelig Kjærlighed, ved Tillid og Venlighed. Og Mere forlanger en Kone ikke, selv ikke den bedste. Hun er fornøiet med et Blik, et Haandtryk, et bifaldende Ord. Derfor opoffrer hun sig — lige til sin Død — og i Døden

selv smiler hun endnu og glæder sig — ikke over de Offre, hun har bragt, thi paa dem tænker hun ikke, men over den Taare, som blinker i Mandens Øie, og af hvilken hun seer, at hun var elsket. Der er i hele Verden intet taknemmeligere Væsen end en Kone.

Marie var saaledes en trofast Kone, og hun bar ærlig sin Deel af Arbeidet og Sorgerne baade i Huset og hos Børnene og paa Marken. Hendes glade, nøisomme Sind hjalp hende med Lethed hen over alle Besværligheder. Men saa kom det Tungeste.

Der indtraf Misvæxtaar; Brødet blev dyrt og Markerne bare kun lidet Korn. Peter og Marie lede meget under den almindelige Nød, men de bare deres Lidelser med Tausshed og fordobblede deres Flid. Peter blev syg, vel ikke farligt, men dog saaledes, at han i hele Uger var uskiftet til Arbeide. Marie tabte ikke Modet, men arbeidede for to; i alt dette fandt hun sig, men det var heller ikke det Værste. Nei, det Værste var, at den naadige Hr. Barons Forvalter havde kastet et ondt Øie paa hende; thi uagtet Alt, hvad hun havde arbeidet og gennemgaaet, var Marie endnu altid en smuk Kone, ja den smukkeste i Byen og i hele Omegnen. Allerede for længe siden havde han tilladt sig at gjøre hende nogle skammelige Anmodninger, men var dengang ifkun bleven udleet af den sædelige Kone. Men senere engang, da han var bleven mere paatrængende, havde hun givet ham et Par ordentlige Ørefigner, saa ordentlige, at Hr.

Forvalterens Kinder vare opsvulmede i den Grad, at alle Mennesker troede, han led af Tandpine. Men, som sagt, det kom kun af de Drefsigner, som den alvorlige Marie havde givet ham.

Hr. Forvalteren bed sin Uergrelse i sig, saa godt som han kunde, men i sit Hjerte udrugede han nogle fæle, fæle Planer. Nu, da Dyrtiden kom, rykkede han frem med dem. Det første, han gjorde, var at tage Arbeidet fra Marie, da Peter laa syg. Hun bad, hun bønfuldt, at han dog ikke maatte styrte dem i Ulykke, men den pæne Mand sagde koldt: „Du veed jo, hvad jeg vil! Bær derfor fornuftig, og Du skal ikke alene faae Arbeide, men jeg vil endogsaa betale Dig bedre end alle de Andre. Hvis ikke — saa er Døren der!“

Marie tilkastede ham et Blik, fuldt af Foragt, og gif. Hendes Fødeby laa en Milsvei borte, men der kunde hun faae Arbeide. Hun sov to Timer mindre om Natten og vandrede hver Morgen derover, hver Aften hjem igjen. Paa den Maade fortjente hun saa Meget, at hendes Mand og Børn ikke behøvede at sulte. Men hun fortjente ikke saa meget, at hun kunde betale Renterne af den lille Capital, der stod i hendes Mand's Eiendom. Imidlertid, Baronnen var jo ikke ubarmhiertig; dennegang vilde han nok vente, eller maaskee endog estergive hende Renterne paa Grund af de tunge Tider. Saaledes tænkte Marie. Men det gif anderledes. Paa Forsaldsdagen lod Forvalteren

hende kalde og krævede Pengene. Hun bad om Taalmodighed. „Jeg har længe nok havt Taalmodighed,“ svarede Manden stolt; „Du maa betale, ellers sælger jeg Eders Ko ud af Stalden!“

Marie blev forfrækket, thi hun kunde jo frygte Alt af Forvalteren — men hun fattede sig snart igjen. „Jeg vil gaae hen til Baronens selv“, sagde hun; „har vil ikke for et Par Dalers Skyld være saa grusom imod os.“

Forvalteren lo. „Vær saa god, gaa Du kun,“ sagde han — „det vil ikke hjælpe Dig synderligt. Baronens er ikke længere Eders Creditor, men det er jeg selv. Jeg har kjøbt Obligationen, og det vil jeg sige Dig, I skulle betale mig ikke alene Renterne men hele Capitalen inden otte Dage fra Datum! Nu tabte den stakkels Kone Modet. Hun fastede sig ned for Fodderne af den haarde Mand og bad om Barmhertighed. „Na hvad!“ sagde han; „har Du maaskee været barmhertig imod mig? Giv nu efter Marie! og jeg vil gjøre det Samme. Din Skjebn ligger i Din egen Haand; Du behøver kun at vælge.“

(Fortsattes.)

G. B. J. Krebs.

Trykfeil.

Nr. 2, S. 16, Lin. 4: den uvenlige læs: denne venlige.
— 3, — 24, — 16: Comma efter „hun“ udslettet.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 5.

Løverdagen den 1te Februar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Den, der har faaet en dydig Kone, eier
en Skat, mere værd end de kosteligste
Perler.

(Fortsættelse.)

„Men vælg med Forstand. Betænk vel, at, naar jeg staaer paa min retmæssige Fordring, saa vil Eders Eiendom blive solgt. For Diebliffet er Alt, hvad I eier, ikke en Døit værd. Hvad der kan komme ud ved Salget af hele Klatten, vil neppe kunne dække Halvdelen af min Fordring. Og saa spadserer Din Mand i Slutteriet, og Du kan gaae ud paa Gaden og tigge med Dine Børn, og lade dem sove om Natten i en Høstak. Men anderledes er det, hvis . . . ja Du forstaaer mig. Jeg estergiver Eder Renterne,

og Capitalen kan blive staaende til bedre Tider. Saaledes staae Sagerne, og nu kan Du overlægge, hvad Du vil gjøre!”

Bleg og skjelvende reiste Marie sig. „De er en Skurk!” — sagde hun med halvqvalt Stemme, og uden at see mere paa ham forlod hun Bærelset. Udenfor kunde hun ikke tilbageholde sine Taarer. Hun græd og vred sine Hænder. Den stakkels Kone! Med Glæde havde hun udført for sin Mand og sine Børn det tungeste, det haardeste, det simpleste Arbejde, med Glæde havde hun opoffret selv Livet for dem, men sælge sin Kjærlighed, sin Trost og Ære, derfor gyste hendes Hjerte tilbage, det kunde hun ikke. Men hvad skulde hun da gjøre? hun vidste intet Raad, i stum Bedøvelse sneg Tiden sig hen for hende. Hendes Mand i Gjeldsfængsel! Hendes Børn kastede ud paa Gaden som Tiggere! Hvor gyseligt var ikke dette! Og dog turde hun ikke tvivle om, at Forvalteren jo vilde holde Ord og forfølge hende til det Yderste. Endelig kom hun hjem og fortalte sin Mand Alt. Peter trak paa Skuldrene. „Vi staae i Guds Haand, kjære Kone!” sagde han fattet; „Gud vil nok hjelpe os, og maaskee — truer kun Forvalteren.”

De ventede, svævende imellem Haab og Angest. Den frygtede Dag kom, og Forvalteren havde ikke blot truet. Det skete, som han havde sagt: den ulykkelige Peter, der endnu neppe var kommet sig efter sin Sygdom, maatte vandre i Gjeldsfængslet; Marie og

hendes Børn bleve kastede ud paa Gaden. Det var et forsvovlet Dieblif! Forvalteren triumpherede. „Endnu et Par Dage,“ tænkte han ved sig selv, „faa giver hun sig nok, og kommer til mig.“

Han kjendte imidlertid ikke en dydig Kones Hjerte. I Begyndelsen var Marie vel nærved at bukke under for sin tunge Skjebnes Bægt, men i en elskende Hustrus Hjerte boer en Kraft, som Ulykken selv ikke formaaer at bøde. Den vækker den kun og hårder den. Marie søgte Hjelp hos sine Naboer, hos den naadige Hr. Baron, hos Alle, hvem hun kjendte; men Ingen kunde eller vilde hjælpe hende — Tiderne vare saa besværlige. „I Guds Navn da,“ sagde hun til sig selv, „her faaer jeg ingen Hjelp; jeg maa da søge den et andet Sted, hos En, som kun behøver at sige et Ord for at frelse os. Lad dem tage Alt fra os; kun min Peter, mine Børns Fader, skulle de give mig igjen. Veien er rigtignok lang, men jeg skal nok vinde derhen.“ Hun tog sine Børn ved Haanden, gik til sit Hjem og overgav de Smaa til Bedstemoderens Beskyttelse. „Og hvad vil Du selv gjøre?“ spurgte denne Datteren.

„Jeg vil til Kongen“, sagde hun i sin Enfoldighed; „den Tanke faldt mig ind, da alle Andre viste mig bort. Kongen er rig og mægtig, han kan hjælpe, og han vil hjælpe, thi han er i Guds Sted her paa Jorden, og Gud er god og naadig.“ Bedstemoderen blev bange og søgte at bringe Marie fra denne Tanke; men Marie blev standhaftig. „Jeg veed,“ sagde hun

til alle den Gamles Indvendinger, „at Veien er lang; jeg maa tigge mig igjennem fra det ene Sted til det andet og maaskee lide meget Ondt, men jeg lider for min Mand, hvem jeg har givet min Kjærlighed og min Tro, og naar jeg tænker paa ham, som uskyldig vansmægter i Fængselet, saa vil Alt blive let for mig.“ — „Saa gaa, min Datter!“ sagde Bedstemoderen. „Jeg feer nok, at det er Kjærligheden, som driver Dig, og Kjærligheden vil ogsaa beskytte Dig. Tag min Velsigelse med Dig paa Veien!“

Marie gif; Benge og Bengesværd havde hun ikke, men en trofast Hustrus opoffrende Hjerter havde hun og tilligemed dette Kraft, Mod og Fortrøstning. Regnen gjennemblodte hende, Solens Straaler brændte hende, hendes Fødder bleve ømme paa den lange Reise, men hun tænkte paa sin Mand og flagede ikke. Hun led Hunger og Tørst, hun tiggede, hun blev ofte tiltalt haardt, ja endog bortvist; hun bar Alt taalmodigt, thi hun tænkte paa ham, for hvem hun bar det. Om Natten var ikke sjeldent den bare Jord hendes Seng, den mørke Skyhimmel hendes Dække; men hun sov en sød Søvn, thi hun drømte om sin Mand og drømte ham fri og lykkelig. Af, hvad brød hun sig om alle Lidelser, alle Ydmygelser, alle Savn, hun tænkte paa, hvorledes hendes Mand vilde elske hende, naar han erfarede, hvad hun havde gjort, taalt og lidt for ham.

Saaledes gif hun frem mangan lang Dag, indtil hun endelig stod foran det stolte Slot, hvor Kongen

boede. Hun aandede dybt, og uden Frygt for de gallo-
nerede Tjenere og Dørvogtere gif hun modig ind og
forlangte at komme til Kongen. „Kongen er ikke her,“
svarede man, „og om han ogsaa var her, er det ikke
saadant at faae ham i Tale.“ — „Dg dog maa jeg
tale med ham,“ svarede Marie, „stig mig, hvor jeg
finder ham.“ — „Fem Mile herfra, paa sit Lystslot.“ —
— „Jeg takker Dem, jeg vil gaae derhen,“ svarede
Marie og gif.

Hovedstadens Pragt og Herlighed afløffede hende
ikke et Blik, hun saae kun Billedet af sin Mand, som
vansmægtede i Fængselet. Dette drev hende fremad.
Næste Dag naaede hun Lystslottet og vilde gaae ind;
men man holdt hende tilbage, og viste hende bort; det
var ikke saa let at komme ind til den mægtige Herster.
Hun bad, hun bønfuldt, hun vred sine Hænder, og
græd; det hjalp ikke. En gammel graahaaret Tjener
harde Medlidenhed med hende. „Gaa ind i Haven,“
hviskede han sagte til hende, „og bliv der; maaskee
Kongen spadserer der, og Du kan faae ham i Tale;
men ti stille med mit Raad, hører Du!“

Marie nikkede taknemmelig til ham og gif ind
i Haven, hvilken hun ikke forlod førend ved Mattens
Frembrud; da først fjernede hun sig med tungt Hjerter
for den næste Morgen at komme igjen. Saaledes gif
det i flere Dage, Kongen viste sig slet ikke; hun saae
kun stundom en fornem Herre med Overfrakke, som
spadserede op og ned i Alleerne og derpaa gif tilbage

til Slottet. Marie prøvede endnu et Par Gange at faae Adgang dertil, men altid forgjæves, og den gamle medlidende Tjener saae hun heller ikke mere. Hun græd mangen modig Taare, men blev standhaftig paa sin Post. Hun havde fast besluttet ikke at give tabt, førend Kongen havde hørt hende. Men Kongen kom ikke, kun engang havde hun i Afstand seet ham i sin prægtige guldbroderede Uniform og med den høie Fjer i Hatten, men da var han hurtig stegen tilvogns, og var kjørt bort. I Haven lod han sig aldrig tilsynes.

Den stakkels Marie begyndte at blive utaalmodig. "Jeg vil heuvende mig til Manden i Overfrakten," tænkte hun ved sig selv; „han boer paa Slottet og maaskee er han saa god at ville skaffe mig til Kongen.“ Dristig gif hun imod Herren, da han spadserede op og ned i en skyggefuld Allee. Hun vovede vel ikke at tiltale ham, thi han saae saa fornem ud, men hun stillede sig saaledes paa hans Bei, at han maatte tæte forbi hende, og ikke kunde undgaae at bemærke hende. Da vilde han vel nok spørge, hvad hun gjorde der, mente hun. Og saaledes gif det ogsaa. Herren bemærkede hende, og spurgte rigtig: „Hvad vil Du her?“ — „Tale med Kongen, kjære Herre;“ svarede Marie, og saae med bedende Blik og foldede Hænder den fremmede Herre ind i Ansigtet. „De boer paa Slottet; — ak, dersom De vilde, var det Dem vist en let Sag, at skaffe mig til Kongen.“ — „Til Kongen?“ svarede Manden halv høit. „Og hvad vil Du ham?“ — „Jeg

vil søge Hjælp, Redning, Raade," svarede Marie; „Kongen regjerer paa Jorden i Guds Sted, og derfor er han visseelig fuld af Raade og Barmhjerlighed." — „Befynderligt," sagde Manden igjen halvt høit. „Lad mig høre, hvad Du vil, maaskee det var muligt." Marie fortalte ensfoldigt, ærligt og aabenhjertigt. Manden blev stedsse mere og mere opmærksom. „Du elsker altsaa Din Mand høit," sagde han. — „Ja høiere end mit Liv," svarede Marie. — „Hm! skikkelige Kone!" sagde Manden, og betragtede hende i nogle Dieblikke med venlig Deeltagelse. „En Hustru ret efter Salomons Hjerte! og den, der har faaet en saadan, eier en Skat, mere værd end de kosteligste Perler! Naa godt mit Barn! Kongen kan Du just ikke faae i Tale; vent imidlertid et Dieblif her, saa skal Du høre fra mig."

Han tilnikkede Marie en venlig Hilsen, og fjernede sig hurtigt. Ikke længe efter viste en Tjener sig med et stort forseglet Brev. Han gif hen til Marie, spurgte hende om hendes Navn og leverede hende derpaa Brevet med disse Ord: „Det er fra Kongen; naar I kommer hjem, skal I aabne det; Eders Mand vil da blive fri." Marie var ude af sig selv af Glæde. „Fri? O Gud!" raabte hun; „men jeg kan dog ikke gaae, førend jeg har takket den gode Herre, som har talt for mig hos Kongen." — „Hvad for en Herre?" spurgte Tjeneren. — „Jh han, som nylig var her i Haven, hvem jeg fortalte . . ." — „Det var jo Kongen

selv," sagde Tjeneren smilende. „Gaa kun hjem, han vil ingen Tak have." Forfærdet sank Marie paa Knæ. „Saa Gud velsigne den gode Herre!" raabte hun med dyb Følelse. „Gid han altid maa være saa lykkelig, som han har gjort mig idag. Stig ham, kjære Herre, at vi ville bede for ham, saalænge vi leve."

(Sluttes.)

G. P. J. Krebs.

Anekdote.

Den paaftaaelige Elev.

— En Præst forklarede for nogle Børn Begrebet om Guds Allestedsnærværelse. En af Drengene syntes i høi Grad tungnem. „Seer Du, min Dreng!" sagde Præsten; „Gud er overalt: han er baade ude og inde, han er baade i Jer Stue og paa Jer Løft og i Jer Kjelder." — „Nei!" sagde Drengen kort. „Han er ikke i Kjelder." — „Hvorfor ikke det?" spurgte Præsten. — „For vi har ingen Kjelder!" indvendte Drengen. — „Ja men, seer Du, hvis I havde en Kjelder, saa var han ogsaa der!" berigtigede Præsten. — „Nei!" mente Drengen; „vor Mo'er har sagt, at, hvis vi havde en Kjelder, skulde vi have Kartoffer i den." — —

Trykfeil.

Nr. 4, S. 28, Lin. 16: „vilde havt" for „villet have."

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 6.

Løverdagen den 8de Februar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Den, der har faaet en dydig Kone, eier en Skat, mere værd end de kosteligste Perler.

(Slutning.)

Endelig gif hun, thi hun længtes efter at meddele sin Mand det gode Evangelium. Dag og Nat vandrede hun med det kostbare Brev vel forvaret paa sit Bryst. Endelig naaede hun sit Hjem og omfavnede sine Børn og sin Moder. „Snart skal jeg ogsaa omfavne ham,” sagde hun og brækkede Brevet. Fem nye Hundrededalersedler laae derinde tilligemed et lille Stykke Papis, paa hvilket der var skrevet et Par Ord. Hun læste: „Den, der har faaet en dydig Kone, eier en Skat, mere værd end de kosteligste Perler. Salomons Ordspr. 31, 10.”

„Det har Kongen skrevet, den naadige Herre!” raabte hun og trykkede Papiret til sine Læber. Derpaa ilede hun videre, betalte sin Mand's Gjæld, modto

Befaling til hans Løsladelse og fløi med Børnene til Gjeldsfængselet. Dørene aabnede sig, Peter traadte ud, den troe Marie faldt i hans Arme, Børnene hængte sig ved hans Knæ. Deres Taarer fløde, de fandt ingen Ord for deres Lykke, men dybt, dybt og saligt sølte de den; selv den raae Fangevogter, selv de skjæggede Skildvagter ved Fængselet bleve rørte ved at være Vidner til Udtrykket af disse Menneskers himmelske Salighed.

Peter forfærdedes, da han var kommen hjem og erfarede, hvad Marie havde lidt og bovet for ham. En Taare sunklede i hans Øie, da han trykkede den trofaste, heltmodige Kone til sit bankende Hjerte. „Ja,“ sagde han med skjælvende Stemme, „den, der har faaet en dydig Hustru, eier en Skat, mere værd, end de kosteligste Perler! Gud velsigne Dig og bevare Dig for mig, Du min dydige Hustru!“

Den ædle Konges Gave var tilstrækkelig til at sikke den nedbrøede, men nu atter hævdede Familiedens tidligere beskædede Lykke. Den høieste Lykke bar imidlertid Marie hos sig selv, thi Peter glemte aldrig, hvilket Hjerte han eiede i hende. Forvalteren holdt ikke af at møde hende, han gik gjerne afveien for hende. Men Marie hadede ham ikke: det havde dog været hans Haardhed og Grusomhed, som hun kunde takke for sin Lykke, rigtignok imod hans Hensigt og Villie. Og desuden — den Lykkelige kjenner ikke til Had; Marie beklagede kun Forvalteren.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.*)

1.

Spaniernes Landgang.

Skjærtorsdag Aften A. 1519, landede en Flaade ved St. Juan d'Ulloa; Folkene, som den havde ombord, vare unge, med Undtagelse af to ærværdige Præster; deres Chef var 34 Aar gammel, deres Blik var bestemt og dristigt, og deres solbrændte Ansigter vilste, at de just ikke vare ved Begyndelsen af deres Reise. Nogle af dem, som allerede tidligere havde været paa disse Steder, skildrede for deres Stalbrødre Landets Beskaffenhed, de her værende Bjerge og Floder og Indbyggernes Character. Ved at høre dette sang En af de nu Udfibede, der stod ved Siden af Capitainen, et Par Stropher af en gammel Ballade: „dette er Frankrig; her er Paris, den store Bye; her er Duero, som styrter sig i Havet; som om han vilde udtrykke, at deres Tog endelig var kommet til et stort Rige.

Det var Cortez, som, efterat have gjort Landgang ved Cozumel og kæmpet med Indianerne i Tabasco paa Halvøen Ducatan, nu havde vendt sig til den mexicanske Kyst. Grijalva havde for kort Tid siden været her; hans Fortællinger, de Underretninger, som Cortez selv havde indsamlet i Ducatan, og hvad Rygtet

*) Efter en Artikel i Revue des deux mondes, 6^e. Livrais. 1845: de la civilisation Mexicaine avant Fernand Cortez.

berettede paa de i Nærheden liggende Der: alt dette vakte Formodning om, at der ved disse Strandbredder fandtes et Folk, som baade udmærkede sig i hoi Grad ved sin Bindffibelighed og havde Overslødighed af Guld. Da Cortez saae nogle Guldzirater hos Indbyggerne i Tabasco, og spurgte dem, hvorfra de havde faaet disse, svarede de altid: fra Culhua, d. e. Mexico.

Cortez og hans Ledfagere vare nødsagede til at udføre noget Overordentligt. De havde begaaet en Forseelse, som maatte affones ved glimrende Bedrifter, da Anføreren ellers kunde være vis paa Skafottet og de Andre paa at blive kastede i Fængsel. De havde nemlig forladt Cuba som Oprørere.

(Fortsættes.)

Licentiat F. Silfverberg.

Extract

af

fjerde Kvartals Regnskab 1850

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbd.	ß.
Beholdning fra forrige Qvartal.....	1865	50
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 62de Aargang Nr. 40 à 52 incl.	1025	6
B. Renter af Rbd. 100000, i 4 % Konal. Oblig. f. 6 M. til 11te Decbr. 1850 ÷ $\frac{1}{16}$ Krigsskat 1875 Rbd. " ß. dito, af Rst. 5200 i 3 % dansk-engliske Oblig. f. 6 M. til 30te Septbr. 1850 ÷ $\frac{1}{16}$ Krigsskat.....	661 — 16 -	2536 16
C. Laans Restancer fra 3die Qvart. 1850.	232 — " -	
Anviiste Laans Afdrag f. 4.	1479 — " -	
deraf i 4de Qvart. 1850 indbetalt... ..	1711 — " -	
saaledes Restancer for Laan d. 31te Decbr. 1850	1469 — " -	1469
242 — " -		
D. Contingents Restancer fra 3die Qvart. 1850	215 — 20 -	
anviiste Contingenter og Gaver f. 3 & 4 Qvartal	2441 — 92 -	
2657 — 16 -		
deraf er i 4de Qvart. 1850 indbetalt... ..	2200 — 76 -	2200 76
igen 456 — 36 -		
de affrevne Contingenter hos excluderet og bortdøde Medlemmer.....	22 — 88 -	22 88
(vide Udgivts Ordre Nr. 51).		
saaledes Contingents Restancen den 31te Decbr. 1850	433 — 44 -	
	Rbd. 9119	44

Udgi vt.

	Rbd.	ß.
1. Uaffordrede Pensioner for 1ste, 2det og 3die Qvartal 1850.....	18 Rbd. 72 ß.	
anviiste Pensioner for 4de Qvart. 1850	1149 — " -	
1167 — 72 -		
disse ere udbetalte i 4de Qvart. 1850 med	1167 — 72 -	1167 72
2. Betalt Laanet i Banken	1600	
3. Betalt Renter til Banken af dette Laan	19	4
4. Lønniger for 4de Qvartal d. A.	500	
5. Betalt Ugebladets Trykning med Papir	216	48
6. Betalt en anviist Liv-Rente	50	
7. Betalt en anviist Gratification for 4de Qvartal 1850.	25	
8. Generelle Omkostninger	107	68
9. Affrevne Contingenter (see Indt. D.)	22	88
Saldo, Beholdning.....	5410	52
deraf i Sparekassen	2800 Rbd. " ß.	
og i Credit-Beviser.....	800 — " -	
	Rbd. 9119	44

Kjøbenhavn den 31te December 1850.

G. Primon,
Kassere.

Overensstemmende med den af Administrationen førte Control.

G. Clausen.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 15de Februar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse.)

Foranledigede ved Grijalvas Beretninger, som paa forskellige Punkter af den mexicanske Kyst havde havt Sammenkomster med Indbyggerne og med Montezumas Officierer, og havde tiltusket sig smukke Arbeider i Guld for Glasperler og andre europæiske Kunstfager af ringe Værdie, havde Velasquez, dengang Statholder i den paa Cuba nyeligen anlagte Colonie, udrustet en Expedition, som maatte kaldes frygtelig for den Tid og efter hans Forhold. Overcommandoen havde han betroet til Cortez; men en Morgen ved Solens Dpgang d. 18. Novbr. 1518 forlod Cortez efter Aftale med sine Officierer St. Jago paa Cuba uden at tage Afseed med

Statholderen, da han havde Formodning om, at denne var bleven misundelig paa ham og vilde berøve ham Anførselen over Expeditionen. Belasquez, der havde faaet Underretning om den af Cortez fattede Beslutning, ilede til Strandbredden og kom just, da Cortez gav Signal til Afreisen og ironisk udbad sig hans Ordre. Den dristige Eventyrer gik nu fra St. Jago til de andre Havne paa Den, Macaca, Trinidad, Havanna, overalt hvervende Folk og samlende sig Proviant og Munitiøn, overalt forfulgt af Belasquez's asmægtige Forbandelser og Arrestordre. Cortez var altsaa en Oprører, en Røver, og alle hans Staldbrødre vare medvidende i hans Forbrydelse; men de vare tappre, Flere af dem havde sægtet mod de Franske i Italien, mod Tyrkerne i Levanten; de havde taget den faste Beslutning, som var let at holde for den Tids Spaniere, at være Helte, og de vare overbeviste om, at de vel skulde affone deres Feil ved udmærkede Bedrifter.

I Begyndelsen bedømte Cortez og hans Staldbrødre den mexicanske Befolkning efter de vilde Folkestammer paa Cuba og St. Domingo, der alle vare svage og blodagtige, kraftesløse og uden Vindskibelig-
hed; ja selv efter Udskibningen ved St. Juan d'Ulloa, da de allerede havde prøvet Indbyggernes Tapperhed i Yucatan, havde de dog ikke ganske opgivet deres forudfattede urigtige Mening. De haabede især at finde Guld i Mexico og alle Slags Rigdomme; vistnok

var der ogsaa Guld i Landet; men for at faae det, maatte de selv komme og tage det, og til dette Diemeeds Opnaaelse vare de iffun 663 Soldater og Sæefolk; af dem vare 62 forsynede med Geværer, forresten havde de 10 større og 4 mindre Kanoner, desuden 16 Heste, hvilke, hvor faa de end vare, dog havde kostet Cortez megen Meilighed at samle. Hestene vare nemlig dengang sjeldne paa Cuba, og for hver enkelt af dem havde Cortez betalt omtrent 470 Guld=Pesos, over 12,000 Rbd. i vore Penge. Resten af Hæren bestod af Fodfolk, der vare bevæbnede med Raarder, Spyd og Koller, og med denne Magt vovede Cortez sig imod et stort Rige.

Det, som Cortez og hans ledsagere havde hørt af Folkene i Tabasco om Mexico, lod formode, at her var noget ganske Overordentligt; at her var en Nation, som efter de indspøjede Stammers Mening besad uindskrænket Magt, og som ikke var uden Dannelselse, thi deres Land var godt dyrket og havde mange skjonne Byer. Aztekerne — det var Mexicanernes oprindelige Navn — havde udvidet deres Rige over 50 Mile fra deres Hovedstad Tenochtitlan (nu Mexico); de vare heldige i at forsvare deres Erobring, og udbredte overalt Skræk for deres Baaben. Deres Love og Overherredømme erkjendtes lige til Guatimala. Herskeren Montezuma indgjød den dybeste Erbødighed og den største Frygt. Da Cortez første Gang kom sammen med Teutlila, Gouverneur i den Provinds, hvor han

havde gjort Landgang, og en ligesaa høflig som dannet Krieger, sagde han til denne, at han var udsendt af en stor Keiser, der ikke stod tilbage i Berømmelse for Mexicos Herster; men Teutlila forbausedes ved at høre, at der kunde være en Herster, Montezuma lig i Magt. Nogle Uger efter spurgte Cortez en Gazike, med hvem han havde en Sammenkomst, hvis Vasal han var; „naturligviis Montezumas,“ svarede denne, „thi af hvem skulde jeg ellers være afhængig?“ Da Cortez efter flere Maaneders Forløb var kommen til Landets indre Provindser, efterat have kjæmpet med Tlascaltekerne, og spurgte en anden Statholder, om Montezuma var hans Overherre, fik han det Svar: „hvis Overherre er ikke Montezuma!“ En overordentlig Luxus omgav denne Fyrste. Ciquetten fordrede, at man skulde tiltale ham med sænket Blik. „Jeg troer ikke,“ sagde Cortez til Carl den Femte, „at der er nogen Sultan eller vantroende Konge, som lader sig betjene med saamegen Stolthed og Pragt.“ En spansk Historieskriver har opbevaret de Ord, med hvilke Montezuma modtog Cortez, da han gav ham Audients i sit Palads i Mexico, og vi see heraf, hvad Montezuma var for den nye Verden, og hvad han kunde foretage sig eller haabe at udføre ved sine tappre og tallose Krigere: „dine Benner i Tlascala have sandsynligviis fortalt Dig, sagde han med et Smil, at jeg var Guderne lig, at jeg havde Paladser af Guld, Sølv og Edelstene; men er det ikke et ugrundet Rygte?

mit Palads er, ligesom alle Mennefers Boeliger, opført af Steen og Træ; mit Legeme (her blottede han sin Arm) see! det bestaaer af Kjød og Been, ligesom dit. Bistnok har jeg arvet efter mine Forfædre et stort Rige; jeg har umaadelige Landstrækninger, Guld og Sølv, men" . . . . .

Dog lader os komme til Sagen selv og undersøge, hvad der udgjorde det mexicanske Riges egentlige Størhed, til hvilken moralsk Høide det havde hævet sig, og hvilken dets religiøse Forsatning var.

2.

Kunster og Videnskaber hos Mexicanerne.

Befolkningen, den største af alle Rigdomme, var meget betydelig i Mexico. Montezuma skal have havt 30 Vasaller, af hvilke Enhver kunde stille 100,000 Mand i Marken. Occidenten tillader sig ligesaavel Overdrivelser i Talstørrelser, som Orienten, og at Montezuma havde 3 Millioner Soldater, er ikke mere troeligt, end at Herres førte 1 Million Mennefer over Hellespont; dog omtales meget ofte i Cortez's Breve og hos de spanske Krønikeskrivere mexicanske Armeer paa 40—50,000 Mand; men heraf følger vistnok, at Landet dengang var mere befolknet, end nu. Det er bekjendt, at i den hede Zone kan en ubetydelig Landstrækning ernære en stor Mennekesmængde. Humboldt

anflaaer det Land, som dyrkes med Bananer, istand til at ernære 25 Gange saamange Indbyggere, som en god Jord i Europa, der dyrkes med Rug. Bananen forekommer rigtignok ikke paa Mexicos Høiland, hvor Hovedstaden ligger; den trives iffun i de lavere liggende Egne, i det saakaldte hede og tempererede Land; men der, hvor det mexicanske Rige vender imod det atlantiske og stille Ocean, ligge store Strækninger i dette hede og tempererede Land, og paa Høilandet selv — som kaldes: det kolde Land, uagtet man der ikke bruger Kaffelovnsvarme — voxer Mais, hvilket bages til Brød, og var det almindeligste Næringsmiddel paa Cortez's Tid, ligesom i vore Dage. Imellem Bendekredsene giver Mais i Gjennemsnit 150 Fold, stundom endog langt mere. Store Byer laae ved Siden af hinanden; paa Høilandet, midt imellem begge Oceanerne, ikke mindre end tyve: de mærkeligste af disse vare Residentsstæderne Tezcuco og Tlacopan, Iztapalapan, som var et Lehn for Keiserens Brodersøn, Kochimilco, Præstestaden Cholula o. fl. Tezcuco havde dengang 150,000 Indbyggere, Iztapalapan 60,000 Indbyggere og Cholula 100,000 Indbyggere; men den største Bye var Hovedstaden Mexico eller Tenochtitlan, med mere end 300,000 Indbyggere; den hævede sig som et andet Benedig frem over de mange Søer, der indtog Høilandets Centrum. Spanierne udtørrede siden en Deel af disse Søer for at sikke Hovedstaden for Oversvømmelse; men Høilandet har

alligevel beholdt sit gamle Navn Anahuac (d. e. Vandets Raboe.) Hvor forandret er Anahuac i vore Dage! Dde og ufrugtbare Landstrækninger findes der, hvor tilforn de skjønne Søer laae; de forhen blomstrende Byer ere nu ubetydelige Flekker; paa Anahuac findes nu kun een stor Stad, nemlig Hovedstaden, som dog neppe har mere end Halvdelen af det Menneſkeantal, den havde i Cortez's Dage.

En talrig Befolkning er et ſikkert Tegn paa, at Civilisationen gjør Fremgang; thi hvor mange Indbyggere ere samlede i een stor Bye, maa Vindſkibelig-
hed herſke, for at Enhver kan erhverve ſig Livets Ophold; der maae ogſaa være ordentlige Love for at ſætte Grændſe for al Forvirring, og der ere kloge Foranſtaltninger nødvendige for at vedligeholde Roe og Fred iblandt Beboernes ſtore Antal.

Allerede paa Høilandet var Induſtrien mærkelig. Agerdyrkningen, den forſte af alle Kunſter og Staternes Moder, var i en blomſtrende Tilſtand. Den mexicanſke Jordbund har det eiendommelige Fortrin, at den er ſkicket til at frembringe og nære Bærter af enhver Art. Terrainet hæver ſig nemlig her gradeviift op fra Havets Niveau til et langſtraft Plateau af 6—7000 Fods Høide, og over Plateauets Flade hæve ſig atter flere hoiere Bjergtoppe, der ere bedækkede med evig Sne. Nu aftager, ſom bekiendt, Barmen i et beſtemt Forhold, jo hoiere man ſtiger tilveirs; naar man alſaa fra Kyſten, der ligger i den hede Zone, ſtiger op til det

høie og kolde Bjergland, prøver man, ved at vandre faa Mile, lidt efter lidt alle forskjellige Climater, ligesaa fra den brændende Strandbred, hvor Indigo voxer, til Popocatepetls Top, hvor man seer sig omgiven af samme Vegetation, som den, der findes paa Island og ved Hudsons=Bugten. Den mexicanske Flora er meget rig. Foruden Bananen og Mais dyrkede Mexicanerne ogsaa Bomuld, som de besad stor Færdighed i at spinde og væve; af Cacaoen tillavede de en Drik, som Montezuma holdt meget af, som ogsaa over hele Europa ansees for at være behagelig, nemlig Chokolade, endnu kaldet med det Navn, som Aztekerne fordem gav den (chocolatl). Kaffe træet voxede ikke hos dem, heller ikke Safferrøret; dog forstode de at udtrække af Mais=planten det i den værende Safferstof. Mange medicinalke Planter fandtes her, ogsaa Vanillen, hvormed de endnu forsyne Europa; paa deres Cactus levede Cochenillen, og denne er ligeledes i vore Dage en af den mexicanske Handels vigtigste Udførsels=Gjenstande.

(Fortfattede.)

Licentiat F. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 22de Februar 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse.)

Men den mærkeligste iblandt de Bærter, som Mexicanerne dyrkede, var en vis Art af Aloe, den mexicanske Agave, hvilken de kaldte Maguey. Naar man gjorde et Indsnit i dette Træes Stamme, randt en sød Saft ud, af hvilken en berusende Drik (Pylche) tillavedes; Agavens Blade knustes og berededes til en Deig, hvoraf man forfærdigede et Skrivemateriale, en Slags Papiir, ligesom fordem Egypterne af Papyrus-Planten; formedelst deres Størrelse og Tykkelse brugtes ogsaa Bladene til Husenes Bedækning; af deres Trævler spandt man simple Tøier eller man gjorde Louge af dem, ligesom af Hampen; de vare besatte med skarpe

Spidser, der brugtes af de Indfødte, som Syenaalen og Brenen hos os; Plantens Rod gav en behagelig og nærende Spise, af Stammen vandt man desuden en meget sød Sirup: fortsagt, Agaven var en Skat for Mexicanerne og var dem nødvendig i mangfoldige Henseender. Denne Plante er man ogsaa vedbleven at dyrke; nærved Byerne seer man store Marker med Agave-Plantager, og Agavens forskjellige Dele anvendes af vor Tids Mexicanere næsten paa samme Maade, som af de gamle Azteker. Saaledes er Pylchen endnu Nationens Yndlingsdrik og serveres ved alle Maaltider, undtagen hos Europæerne; af Agavens Blade vedbliver man ogsaa med at berede Papiir. Agaven er derfor, ligesom den Cactus-Art, der kaldes Nopal, to for det mexicanske Høiland characteristiske Planter. Paa den udyrkede Deel af Høilandet seer man umaadelige Strækninger, bevoxede blot med Agaver og Nopaler, hvilke enten staae isolerede eller i adspredte Masser. Men hvor fremmed, hvor melancholsk maa ikke denne Vegetation forekomme os! Den er ufølsom for Vindens Pust, og istedenfor ligesom at svare derpaa ved at gynge frem og tilbage og ved Bladenes Susen, staae disse Planter ganske stive, og vække den Forestilling hos Vandringsmanden, naar han ikke længere kan see Byerne, at han er kommen til et af hine Lande, om hvilke der tales i Feernes Historie, hvor en vred Genius har forstenet Naturen.

Mexicanerne forstode den Kunst at vande deres Marker ved Canaler, hvorved en overordentlig Frugtbarhed udbredtes over det hele vidtudsstrakte Land; men efter Erobringen lode Spanierne Canalerne fylde med Gruus. Mexicanerne kjendte ogsaa og anvendte Forstvæsenet. Strenge Love forbød at fælde Træer paa Mexicos Høiland; de mexicanske Fyrster havde nemlig erkjendt, hvor vigtige Skovene ere, da de tjene baade til at temperere Sommerens Varme og til at vedligeholde Vandets Løb, der er saa nødvendigt for Jordbundens Befugtning. I denne Henseende stode Spanierne under deres Forgjængere, og de medbragte til det mexicanske Plateau den dem eiendommelige Afstøve for Træer, som maaskee kan forklares deraf, at de nedstamme fra et Hyrdefolk, som ogsaa har gjort Castiliens Plateau til en nøgen og sørgelig Høislette. I vore Dage mangler Mexico det Træ, som er nødvendigt til Bearbejdelsen af Verdens rigeste Sølvminer, og istedenfor at anvende Jld og Brænde, er man bleven nødsaget til ved kolde Midler, ved Mercur, Salt, Kalk og Magistral at sondre Sølvet fra de Substantser, hvoraf det er omgivet i sin naturlige Tilstand.

Ligesaa stor Mexicos vegetabiliske Rigdom var, ligesaa fattigt var Landet paa Dvæg. Her kjendte man ikke Noget til Lastdyr; Oxen, Hesten, Æselet og Kamelen manglede man aldeles, og dette er et afgjørende Beviis for, at Mexicanerne i tidligere Tider ikke have havt uden tilfældige Forbindelser med det

gamle Fastland, og at de ikke vare Colonister, udvandrede fra Asien. (Dette kan man ogsaa slutte deraf, at de ikke kjendte Silken, der spiller en saa stor Rolle i China.) Mexicanerne havde ikke engang Perus Alpaca; Geder vare dem ogsaa ubekjendte. Man seer let, hvormeget Civilisationen bliver hindret i et Land ved den Omstændighed, at dette mangler store Lasterdyr; man kan uden Bamsfeligbed undvære Geden; men dersom man ikke har Lasterdyr, maae Mennesker træde istedenfor dem; en Deel af Befolkningen lever altsaa i en trælbunden Tilstand. I det gamle mexicanske Rige skete al Transport paa Menneskeryg; de Fornemme hvilede i Bærestole paa deres Porteurers Skuldre. Paa lignende Maade er ogsaa i China Transporten paa Menneskeryg den sædvanlige, naar man er udenfor de store Floddale eller langt borte fra Canalerne. Men nu ere Forholdene i denne Henseende forandrede i Mexico. Ved den store Handel bruges Muulæsler; ved den mindre Handel, der tilfører Byerne deres Fornødenheder, anvendes Esler; saaledes ere da Menneskene blevene befriede for et ligesaa trættende, som hydmygende Arbeide. Dog har i Bjergstrækningerne den Sædvane vedligeholdt sig, at transportere tunge Byrder, selv Brænde, paa Menneskeryg. For at overbringe sine Ordre til de forskjellige Egne i Riget, havde Montezuma organiseret Hurtigløbere som en Slags Fodpost. Ved disses Hjælp serverede man ogsaa paa hans elegante Taffel Fisk, som Asien i Forveien havde

frømmet i den mexicanske Bugt. Nu da der findes mange Heste i Mexico, og der er en alfar Bei fra Mexico til Veracruz, kan man med stor Lethed faae sin Lyst i denne Henseende tilfredsstillet.

Af Erkjendtlighed imod Naturen, som havde smykket Landet med Overslødighed af Planterigets Frembringelser, lagde Mexicanerne stor Bind paa at opelske Blomster. I deres prægtige Haver forenede de med betydelige Beføstninger de forskjellige vellugtende og skønne Blomster, som voxede deels i Skovene, deels ved Flodbredderne; desuden opelskede de medicinske Planter, som de ordnede efter en vis Methode, Buske, som udmærkede sig enten ved deres Blomstren eller ved deres Frugter, Træer af en majestætisk og ziirlig Væxt; de anbragte ogsaa ofte Buskadsler, regelmæssigt omgivne af Rabatter, paa Skraaningen af Høiene; og ved Vandledninger blev Vandet ført fra fjerne Steder hen til disse hængende Haver, hvor det da enten udgjød sig i Cascader eller fyldte rummelige, af Fisk befolkede Damme. Under Trærnes Løv faae man Lysthuse og i Blomsterbedene Statuer; her vare ogsaa Fugle med skønne Fjer, indesluttede i store Bure, og vilde Dyr, med meget Andet, der tjente til at forskjønne disse Forlystelsessteder. Nærved Tezcuco var en kongelig Have anbragt paa Skraaningen af en Høi, hvor man steeg op ad 520 Trin; men paa Toppen af Høien var et Bassin, hvorfra Vandet strømmede ned i tre med kolossale Statuer smykkede Damme. Man maa

ogfaa forbauses over alt det, som Montezuma havde samlet sammen i Mexicos Indre. Naar man i vore Dage vandrer fra Chapoltepec i Skyggen af de store Cypresser, der bære Montezumas Navn, men ere langt ældre end hans Tid, og betræder i alvorstfuld Stemning den Jordbund, som var indviet til Keiserens Begravelsesplads, seer man alt det, som den aztekiske Hersker kunde frembringe ved sine Gartneres Kunst paa denne Slette, der udbreder sig omkring denne eensomt liggende Porphyr-Høi. Den tropiske Sols Straaler og det klare Vand, som strømmer frem fra Høiens Fod, understøtter her de menneskelige Bestræbelser. Alle, selv de Ringeste, viiste paa Cortez's Tid deres Kjærlighed til Blomster. Da Cortez, efter at have gjort Landgang og grundlagt Veracruz, holdt sit Indtog i Schempozalla, kom Indbyggerne ham imøde, blandede sig uden Frygt med Soldaterne, smykkede hans Hest med Blomster og hang en Rosenkrands om hans Hjelm.

Endnu en Eiendommelighed ville vi anføre, som udbreder Ynde over Mindet om de gamle Azteker, nemlig de flydende Haver, med hvilke deres Søer vare bedækkede. Aztekerne havde i tidligere Tider været en fremmed Fyrste underdanige, og de enkelte Familier fik da hver sit bestemt afmaalte Terrain. Men sammenhobede Lianer og Masser af Torvejord gav dem Ideen om selv at skabe sig Jordstykker; og paa Søernes Overflade sammenbandt de Rør og Grene, hvilke de bedækkede med et tyndt Lag Jord. Denne Skik vedlige-

holdt sig, efterat Aztekerne siden bleve Herrer over Landet. Paa disse kunstige, nogle hundrede Fod lange Der, dyrkede de Bælgfrugter og Blomster; adskillige Der vare endog saa fast sammenhængende, at de kunde bære smaa Hytter, og at temmelig høie Buskadsfer kunde vore paa dem. Ved Hjælp af Stænger førte man Derne med deres blomstrende Bragt frem og tilbage i Strømmen — et Skuespil, som i høi Grad overraskede Spanierne.

Haandværker og Kunster vare i en meget god Tilstand hos Mexicanerne; de frembragte ikke alene det, som hørte til Livets Nødvendigheder, men selv kostbare Luxusgjenstande. Bomulden og Agaven skaffede dem deres Klæder; af Bomuld forfærdigede de et for Pile uigjennemtrængeligt Pantser; deres vævede Arbejder farvede de med Cochenille og med mange fra Mineralriget og Planteriget hentede Stoffer; i deres Huusholdning brugte de baade Leerkar og (ligesom Russer og Chineseer) Kar af fernisferet Træ. Jern havde de ikke; dette nyttige Metal lærte Menneffene først at kjende, efterat Civilisationen havde gjort betydelige Fremskridt; men Mexicanerne erstattede Jernet (ligesom Ægypter og Græker i ældre Tider) ved Græs, som de hærdede. De forstode ogsaa at sønderkjære Obsidianen og forfærdigede heraf forskjellige Værktøier, Knive, Rageknive, (de havde nemlig Barberer), Pilespidser og Landsespidser. Deres Bjergværker leverede dem Bly, Tin, Sølv, Guld og Kobber; de kostbare

Metaller bearbejdede de med største Kunstfærdighed; de Smykker og Kar af Guld og Sølv, som Cortez fik af Montezuma, og de, som han siden fandt i Mexico, vare støbte, sammenloddede, udgraverede, besatte med kostbare Stene og emallerede med saamegen Smagfuldhed, at selv de europæiske Guldarbejdere erklærede, at de her stode tilbage for Mexicanerne. Som næsten alle tropiske Lande, besidder Mexico en Overflodighed af Fugle, der udmærke sig ved deres smukke Fjer. Disse Fjer bleve paa en meget sîndrig Maade sammenbundne ved Bomuldsnøre og dannede saaledes en Slags Stof, der baade var rigt og broget og med correcte Mønstre, hvilket anvendtes deels til Bynt, deels til Tapeter for Bærelser og Templer. Denne Industrie sysselsatte Mange, og dens Arbejder synes at have vaakt meest Sensation i Europa.

(Fortsættes.)

Licentiat F. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 9.

Løverdagen den 1te Marts 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 14de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, aqtes en Repræsentrntforsamling i Selskabet afholdt i Høiesterets Forsal paa Brindsens Palais ved Frederiksholms Kanal bag Slottet, hvortil de Herrer Repræsentrnter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 15de Februar 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

I Slutningen af Marts Maaned d. A. vil en Repræsentantsforsamling blive afholdt for at foretage Valg paa nye Repræsentanter ifølge Lovens § 31. Tiden vil nærmere blive bekjendtgjort.

I Henhold til Lovens § 34 undlader man ikke at anmode Selskabets Medlemmer om, at indkomme med Forslag i saa Henseende; hvilke bedes afleverede i Bogholder=Contoiret, Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal, inden 14 Dage fra Dato.

For at completere Medlemslisten meddeles, ifølge Lovens § 35, en Fortegnelse over Til- og Afgangen blandt Selskabets Medlemmer i det sidst forløbne Aar.

Første Classification.

Indgaaede:

Blom, N. C. H. G., Soldassistent.
 de Fontenay, J. P. le Sage, Kammerraad.
 Hansen, N., Politiebetjent.
 Ragerup, B., Laqvai.
 Larsen, A. C., Cancelliebuds Enke.
 Laurfen, J., Bægter.
 Bagh, C. J., Postførers Datter.
 Petersen, C., Politiebetjent.
 Seeger, C., Ridefnegt.
 Sølling, C. N., Kammerraad, Soldcontrolleur.

Thaning, S. C., Soldassistent's Datter.
 Thomsen, C. C. J., Forvalters Datter.

Udgaæde eller døde:

Bech, Capitain og Toldbetjent's Enke.
 Brandrup, Secretair.
 Gordsen, Kammerjunkers Enke.
 Hassert, N. N., Krigsraads Datter.
 Humble, Politiebetjent.
 Lorenzen, Fabrikmesters Enke.
 Mathiesen, N. W., Forvalter.
 Schoubye, Controlleur.
 Winge, Conferentsraads Enke.

Anden Classification.

Indgaæde:

Anderesen, U. T., Musikk lærer.
 Birkeløv, P. J., Skolelærers Datter.
 — W. C., — —
 Helleesen, G. P., Jomfrue, Lærerinde ved Frelserens
 Skole.
 Hillebrandt, N. P., Musikk lærer.
 Jansen, J. C., Krigsraads Datter.
 — A. F., — —
 Kiilsgaard, J. C., Cand. theol.
 Mørch, W. C., Sognepræsts Datter.
 Olivarius, T., Lærer ved Gratist skolen.

Rongsted, G., Hospianist.
 Schmidt, M. W., Graveur.
 Tronier, H., Undergraver.
 Weil, F., Liigtornelæges Datter.
 — G., — —
 Wilder, A. W., Frue, Institutbestyrerinde.

Udgaaede eller dode:

Birkeløv, P. J., Skolelærers Datter.
 Borgen, W., Directeur.
 Carlsen, P. M., Madam.
 Friedenreich, G., Præstes Datter.
 Hartmann, Cantor.
 Kolderup = Rosenvinge, Conferentsraad.
 Rasmussen, Professors Enke.
 Schaumberg, Dvergravers Enke.
 Sorterup, Pastors Enke.
 Weil, J., Liigtornelæge.
 Wolf, S. A., Skolelærers Datter.

Tredie Classification.

Indgaaede:

Franck, J. M., Maler ved Toietaten.
 Grønbech, S. G., Foureer.
 Meier, J. F., Dvercommandeersergeant.
 Møller, J., Dvercommandeersergeant.

Baasse, G. A., Baadebyggers Datter.
 Støvring, G. P., Commandeersergeants Datter.

Udgaaede eller døde:

Achen, H. S., Majors Datter.
 Gottschalk, Overlæge.
 Hegermann=Lindencrone, Generalinde.
 Knorr, Krigsassessor.
 Olsen, L., Sergeant.
 Schjøning, Oberstlieutenant.
 Tingtved, J. P., Commandeersergeant.

Fjerde Classification.

Indgaaede:

Adrian, A. B., Urtefræmmer.
 Andrup, C., Biinhandler.
 Ammighøll, J. N., Biinhandler.
 Berendtsen, P. J., Marschandiser.
 Bøggild, J. H., Meel- og Grynhandler.
 Bøiesen, J., Brændehandler.
 Christensen, N. P., Kjøbmand paa Stagen.
 Guldberg, D., Lommerhandler.
 Hansen, L., Biinhandler.
 Hegelund, J. H., Magazinformalter.
 Johansen, J. L., Porcellainshandlers Datter.
 Krøyer, J. F., Klædehandler.

Langreuter, C., Kjøbmands Enke.
 Løve, J., Styrmand.
 Malmgreen, L. D., Marschandisers Datter.
 Møller, Skippers Enke.
 Nielsen, F., Brændehandler.
 Nielsen, J., Høker.
 Olsen, T. G., Skippers Datter.
 Pedersen, J., Skibscapitains Datter.
 Schwanenflügel, W., Silke- og Klædehandler.
 Selmer, N. G., Kjøbmands Datter.
 Sørensen, A. S., Skibsassistent's Datter.
 Wervers, A. G., Vinhandler.

Udgaæde eller dode:

Andersen, L., Høkers Enke.
 Avernack, Jernhandlers Enke.
 Christiansen, Porcelainshandlers Enke.
 Dahlgreen, Sømands Enke.
 Frahm, Cossardicapitains Enke.
 Jensen, P., Urtefræmmers Enke.
 Lange, C. W., Urtefræmmer.
 Møller, H. T., Kuffenbager.
 Petersen, P. H., Skibscapitain.
 Ruwaldt, Magasinførvalter.
 Schoustrup, Urtefræmmers Enke.
 Torwærd, J. M., Skibscapitains Datter.
 Weyle, Controlleurs Enke.

Femte Classification.

Indgaaede:

- Brennecke, C. C., Mesterkof.
 Brunskov, J., Hørfabrikør.
 Hansen, J. L., Bærtshuusholder.
 Koller, P., Conditor.
 Larsen, N. P., Fabrikarbeider.
 Lind, H., Mechanicus.
 Møller, J. C., Bomuldsvæversvend.
 Nielsen, N., Omnibus Conducteur.
 Petersen, P., Spisevært.
 Sander, F., Cigarmager.
 Steffensen, C., Løimagermester.
 Steffensen, N. C. L., Løimagersvend.
 Sørensen, P., Batfabrikør.
 Sørensen, H. J., Bærtshuusholder.
 Verhagen, A. M., Dugmagers Enke.
 Winzer, C. F., Deconomus.

Udgaaede eller døde:

- Braun, F. G., Tracteur.
 Dannefeldt, L. C., Jomfrue.
 Johansen, F., Silkehattesfabrikør.
 Jørgensen, P. M., Mechanicus.
 Olding, C. B., Tobaksfabrikør.
 True, J. D., Jomfrue.

Sjette Classification.

Indgaaede:

- Ahrens, H. J., Blikkenslagermester.
 Beck, C. W., Skoemagersvend.
 Bloch, C. M., Skoemagers Datter.
 Christensen, A., Skoemagermester.
 Christensen, H., Skoemagermester.
 Golding, P. H., Malermester.
 Dahl, C., Huusjomfrue.
 Drewes, F. C., Snedkermester.
 Eskildsen, C., Kunstdreier.
 Felumb, J. C., Skoemagermester.
 Frederiksen, H. P., Bogbindermester.
 Friedel, C. F., Skraedermester.
 Frolund, F. M., Bævermesters Datter.
 Glacius, C. C., Skoemagermester.
 Gorm, P., Skoemagersvend.
 Gormsen, C. F. F., Skoemagersvend.
 Gottsche, W., Dugmagersvend.
 Gurs, F., Skraedermester.
 Hansen, J., Slagtermester.
 Hopfner, C. L., Guldsmedsvend.
 Jacobsen, C., Skoemagermester.
 Jensen, J. P., Skoemagermester.
 Jansen, H., Bagermesters Datter.
 Junder, J. C. F., Skoemagermester.
 Jørgensen, K., Skibsbygmester.

- Kabel, M., Guldsmeds Enke.
 Klæbel, F., Snedkermesters Enke.
 Krafft, J. L., Barbers Datter.
 Kyfter, H. M., Skoemagermesters Datter.
 Lind, N. C., Farvermester.
 Lind, L. J. F., Kleinsmedsvend.
 Logstor, J. N., Handskemager.
 Meier, F., Garvermester.
 Michaelsen, M. B., Skoemagermester.
 Mossin, A. N., Gjortlermester.
 Most, S., Skoemagermester.
 Møller, J., Skoemagerfvend.
 Møller, A. C., Skoemagermesters Datter.
 Møllerstrøm, C., Skoemagers Datter.
 Mørck, J. C., Skoemagermester.
 Nielsen, H. F. C., Skoemagermester.
 Nielsen, L., Strædermester.
 Olsen, H., Handskemagersfvend.
 Pers, C. L., Blikkenslagermester.
 Pedersen, M., Skoemagermester.
 Peters, H. H., Snedkermester.
 Rahr, H., Bundtmagers Enke.
 Schimmell, J. M., Gartners Datter.
 Schou, M., Tommersfvends Enke.
 Staalhammer, A. M. B., Garvers Datter.
 Thoudahl, B. C., Skoemagermester.
 Tullinius, D. A., Dreiermester.
 Weidemann, A. N., Skoemagers Datter.

Weickert, P., Guldsmedmester.
 Wennerstrøm, L. G., Strædermester.
 Woldemath, C. G., Tømmersvend.
 Würck, F., Farver.
 Würck, P. C., Kattuntrykfers Enke.

Udgaæde eller døde :

Benzen, Jernstøber og Lieutenant.
 Birch, Juveleer.
 Falch, J. D., Sadelmager.
 Finch, Snedkers Enke.
 Florin, Skoemagers Enke.
 Gungelnich, Malermester.
 Hansen, N. P., Skoemager.
 Hammerich, A., Garvers Enke.
 Hattensen, Skoemagers Enke.
 Helsted, J., Skoemagermester.
 Jacobsen, C., Skomagermester.
 Kettner, A., Uhrmager.
 Kindler, C., Knapmager.
 Kollmann, Hattemagermester.
 Kryger, Snedkermesters Enke.
 Lind, K., Farvermester.
 Lundgreen, C. L., Smedemester.
 Møller, J. C., Skoemagermesters Enke.
 Meier, F., Skoemagermester.
 Neergaard, A. M., Proprietairs Datter.
 Nielsen, L., Snedkermesters Enke.

Schousboe, H. A., Instrumentmager, D. M.

Sondershausen, A. T., Jomfrue.

Endvidere har følgende Omflytning i Classificationerne fundet Sted:

Guldsmedsvend L. A. Keenberg, nu Værtshuusholder, fra 6te til 5te Classification.

Viinhandler J. C. Kjerup, nu Toldassistent, fra 4de til 1ste Classification.

Jomfrue J. D. True, nu givet med Foureer S. G. Grønbeck, fra 5te til 3die Classification.

Af Pensionister ere afgaaede:

Juveler Frontins Enke.

Toldbetjent Truelsen's Enke.

Barykmager Weidemann's Enke.

Forvalter Buchs Enke.

Guldsmed Kæmmerer.

Capitain og Urtekræmmer Meyers Enke.

Porcellainshandler Thomsens Enke.

Budet Bastians Enke.

Juveler Lythersens Enke.

Bogbinder Bergs Enke.

Oberstlieutenant og Bødker Halls Enke.

Skoemager J. Nielsen's Enke.

Urtekræmmer P. Jensen's Enke.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 15de Februar 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

K. Clausen.

Carl S. Groth.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse.)

Paa Slagdagen bar den mexicanske Anfører over sit gyldne Brystharnisk en kort Kappe af Fjer; hans Hjelm var enten af Træ og Læder eller af Sølv og var dannet som et Dyrehoved; ovenpå var den smykket med en Fjerbusk. Til Anførers Prydelser hørte ogsaa Armbaad og en Kæde af Guld og Edelstene, som hang ned over Brystet. Hos flere var Skjoldet udgraveret og omsnoet med Fjer paa den yderste Rand. Deres Vaaben vare Pile, Slynge, Kastespyd, Landsø og et stort, tungt Træsørd, hvis Egge bestode af skarpe, i Træet betæstede Obsidianplader. Pilespidserne og Landsespidsene vare ofte af Kobber. Under Slaget dannede de Corps og Colonne; de forstode ogsaa at defilere i en bestemt Orden. Den første Gang da Europæerne stode ligeoverfor en saadan Fiende, saae de strax, at det ikke vilde være let at overvinde ham. Denne Tanke opsteeg pludseligt hos Cortez, da han marscherede frem imod Tlascaltèques Slagorden, hvilke vel vare mindre dannede, end Mexicanerne og levede simplere, men ikke stode tilbage for dem i Tapperhed.

Bygningskunsten havde naaet en høi Grad af Fuldkommenhed hos dem. I Mexico fandtes flere

Steenarter af vulcanisk Oprindelse, som vanskeligen paavirkedes af Luften. Tezontli, den Steenart, der oftest bliver anvendt, er porøs og let, men tillige haard og af en fast Masse. Til Billedhuggerarbejder, hvori de vare meget øvede, brugte de Porphyrer af forskjellige Couleurer. Paladserne vare rummelige, men havde næsten alle kun een Etage, formodentlig paa Grund af Jordskjælvene, der i Mexico ere temmelig hyppige, dog sjeldent voldsomme. Paladserne vare beagte med smukt udgraverede Træplader; de yderste Mure bleve overtrukne med en hvid og fast Stuk, der bragte dem til at glimre i Solen; den første Gang Spanierne kom til den mexicanske Bye Schempoalla, vendte Rytterne, der rede foran, om for at fortælle deres Kamerader, at Husene vare belagte med Solvplader. Deres Templer vare store pyramideformede Bygninger, opførte af Teglsteen, med Taarne, som Gudernes Billedstøtter smykkede; paa Toppen af dem brændte Baal baade om Dagen og om Natten, som i de lange tropiske Nætter udbredte et hemmelighedsfuldt Skin over Byerne. De spanske Erobrere og deres Anførere grebes af Forbauselse, da de paa Mexicos Høiland saae disse umaadelige Templer, disse store Paladser og de andre uhyre Bygningsarbejder, f. Ex. den i Søen anbragte murede Bei. Cortez indberettede til Keiser Carl den Femte, at der i Itzapalapan fandtes Paladser, som kunde sammenlignes med de skønneste

i Spanien; og dengang han ved Guatimozins tappre Forsvar af Mexico nødsagedes til at nedrive det ene Huus i Staden efter det andet, skrev han til Keiseren, at han med Smerte havde taget sin Tilflugt til dette Middel, da Stadens Skjønhed var overordentlig.

Munken Toribio, der kom til Mexico kort efter Landets Erobring, giver os følgende Skildring af Indbyggernes Industrie. „I Almindelighed forstaae de sig godt paa alt det, som henhører til Arbeide paa Marken og i Byen. En Indianer kan altid selv bygge sit Huus og dertil forskaffe sig de nødvendige Materialier. Hvor de end ere, see de sig uden Vanskelighed istand til at flette, skjære, slye det, som de ville, og antænde Ild. Børnene selv kjende Navnene paa alle Dyr, Træer, Urter og paa de mange Rødder, som tjene til Næring. Alle forstaae at tilhugge en Steen, at bygge et Huus, at snoe et Reeb; Alle kjende ogsaa de Haandværker, som ikke udfordre stort Talent eller Anvendelse af vanskelige Værktøier. Naar de paa aaben Mark overrastes af Matten, opføre de i meget kort Tid Hytter, især naar de reise med deres Hovdinge eller med Spanierne; Alle, hvo det end er, lægge da med Glæde Haand paa Værket.“

Mangfoldigheden af den mexicanske Industries Frembringelser faaer man tydeligst Forestilling om ved at læse Beskrivelserne af det mexicanske Marked. Dette Marked holdtes hver 5te Dag paa en af Buegange omgiven Blads, der efter Cortez's Beretning var dob-

belt saa stor, som Byen Salamanca, og hvor 60,000 Personer uden Bannfelighed kunde drive Handel. Den Orden og Rolighed, som herskede iblandt disse mange Mennesker, den Hurtighed, med hvilken Dyrigheden afgjorde al Strid imellem de Handlende og straffede enhver Lovovertrædelse, ere uimodsigelige Beviser for, at dette Folk var kommet til en høi Grad af Cultur.

Mexicanerne brugte, ligesom Egypterne i Oldtiden, Billedskrift (Hieroglypher); i flere af deres Byer fandtes Bibliotheker, men den første spanske Erkebiskop i Mexico lod af misforstaaet Religionsiver alle Manuscripter samle og opbrænde paa Hovedstadens Torv, uagtet disse dog vistnok kunde have meddeelt os mangfoldige Oplysninger om Landets Historie. Mexicanernes astronomiske Kundskaber satte dem istand til at anstille Observationer med overraskende Nøiagtighed. De vare komne saavidt, at de beregnede Aarets Længde bedre, end Romerne paa Julius Cæsars Tid, bedre end Europæerne i Carl den 5tes Dage. Hos os er Aarets Længde 365 Dage 5 Timer 48 Minuter 49 Secunder; hos Mexicanerne var det 365 Dage 5 Timer 46 Minuter 9 Secunder; vi have 24 Skuddage i 100 Aar, Mexicanerne havde 25 Skuddage i 104 Aar. Denne Beregning af Aarets Længde satte dem istand til nøiagtigen at bestemme Tiden for deres aarlige Fester og religiøse Ceremonier.

Ved Siden af disse Exempler, vi her have givet, paa Mexicanernes Cultur og Civilisation, finde vi ogsaa Exempler paa, at de i flere Henseender stode tilbage. Saaledes var deres Myntvæsen meget ufuldkomment; hvor dygtige de end vare til at bearbejde Metaller, var det dog ikke faldet dem ind at mynte Benge af Guld eller Sølv; ved Kjøb og Salg brugte de Cacao Bønner, Guldstøv og Linstykker, som havde Formen af et T.

(Fortsættes.)

Licentiat F. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 8de Marts 1851.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 14de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, agtes en Repræsentrantsforsamling i Selskabet afholdt i Hviesterets Forsal paa Brindsens Palais ved Frederiksholms Kanal bag Slottet, hvortil de Herrer Repræsentranter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 15de Februar 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse).

3.

Mexicanernes Litteratur.

Mexicanerne havde deres egen Litteratur. Tezcuco, den nye Verdens Athen, udmærkede sig iblandt alle Stæderne paa Anahuac meest ved sin Kjærlighed til Videnskaberne; her talte man Sproget reneft, og herhen sendte de fornemfte Familier fra hele Mexico deres Børn, for at lære Sprogets Fiinheder, Digte-
kunften, Philosophien, Theologien, Astronomien, Læge-
videnskaben og Historien. Videnskaberne vare i deres
meest blomstrende Tilstand omtrent hundrede Aar før
Spaniernes Ankomst, da Nezahualcoiott regjerede. Han
indrettede et videnskabeligt Academie, der skulde vaage
over Smagen og beskytte talentsfulde Mænd; paa Acade-
miet oplæste Digterne deres Bærker og modtog her
Belønning for dem; tre af Høilandets Konger, Kon-
gerne i Tezcuco, Tenochtitlan og Tlacopan, vare Med-
lemmer af Academiet. Dette skulde ogsaa bedømme
alle astronomiske, historiske, chronologiske og andre
videnskabelige Arbejder, førend de kom i Publicums
Hænder; men Academiet har vel ikke altid viist i
denne Henseende tilstrækkelig Aarvaagenhed, da man
har adskillige Exempler paa, at det revsede og straffede

Forfatterne; Lovene fastsatte Dødsstraf for den, der forsættligen udbredte en historisk Usandhed. Akademiet vaagede endelig over den offentlige Underviisning, ansatte Lærerne og havde Opgift med de Unges Studeringer.

Kong Nezahyalcoiotl ansaae det ikke under sin Bærdighed at concurrere med andre Digtere for Academiets Belønning. Han var den første Digter paa sin Tid og havde meget tilfældes med to østerlandske Fyrster, Kong David og Chalifen Harun al Raschid. Ligesom den Første hævede han et Rige, der truedes af Undergang — han gjenerobrede nemlig sine Fædres Throne, hvorfra en Boldsmand havde forjaget ham — og ligesom den Anden elskede han Pragt og lagde sin Smagfuldhed for Dagen i flere Bygninger, som han opførte; med dem Begge havde han det tilfældes, at han var Lovgiver, og at han indrettede sin Stats Bestyrelse paa det Bedste. Med Iver og Forstand opfyldte han sine Pligter som Regent; ligesom Chalifen i Bagdad pleiede han ogsaa at forklæde sig og gaae omkring i Hovedstaden med et Par af sine Venner, deels for at høre, hvad man dømte om hans Regjering, deels for at søge Eventyr, hvorved han da ofte fik Leilighed til at vise sin ædle Character. Hans Digte, af hvilke vi endnu have adskillige, staae naturligviis tilbage for Davids Psalmer, men de udmærke sig ved Høihed, ved Alvor og fremfor Alt ved Troen paa et Liv efter Døden. Flere af hans religiøse

Ideer ere saa skjønne, at man skulde troe han havde talt med Plato eller med den hellige Paulus. Han opførte et prægtigt Tempel og lod paa et Altar anbringe den Indskrift: „For den ubekjendte Gud, Marsfagernes Marsag“, hvilket minder os om Pauli Ord til Athenienserne, der anføres i Apost. Gjern. Cap. 17 B. 23. Da han havde tilbageerobret sine Fædres Throne, udstedte han en almindelig Amnestie, idet han sagde: en Konge straffer, men han hævner sig ikke. For at man kan bedømme hans Værd som Digter, ville vi anføre en af hans Sange, som er os opbevaret i Grundtexten og oversat i det spanske og franske Sprog.

„Verdens Herlighed er forgjængelig ligesom de grønne Piletræer, hvilke opnaae en vis Alder, men ende med at blive fortærede af Ilden. Dren nedhugger dem, en Orkan rykker dem op med Rode; Alderdom og Svaghed nedbøier os og gjør os sorgmodige.

„Alle Ting paa Jorden ere bestemte til at forgaae; midt i deres Glæde, midt i deres Glædes Fylde griber en uundgaaelig Afmagt dem, og de synke ned i Støvet.

„Jorden er en Grav. Af Alt det, som hæver sig paa dens Overflade og lever der, er der Intet, uden det jo maa vende tilbage til dens Skjød. Floder Strømme og Bække løbe nedad, og stige aldrig op igjen til det smilende Sted, der saae dem fødes; det

er, som om de ilede med at styrte sig ned i Havgudens bundløse Svælg. Hvad der var igaar, er maaskee ikke idag, og det, som bestaaer idag, hvo kan sige, om der er Spor af det imorgen?

„Mægtige Mennesker, som sad paa Throner, som havde Forsædet i Forsamlinger, som førte deres Krigere til Seir, som underkastede sig Kongeriger, som lode sig hylde og tilbede, som vare opblæste af Stoltthed og Herksesyge — deres Legemer vare engang Bolig for en levende Sjæl, men ere nu et Bytte for Gravens Forraadnelse. Og al deres Hæder forsvinder, ligesom Røgen, der trænger sig frem fra Popocatepetls Krater; det, som bliver tilbage af deres straalende Liv, indskrænker sig til de faa Linier, hvori Krønikeskriveren omtaler dem.

„Ak! dersom jeg førte Eder omkring i disse mørke Gravkamre, dersom jeg spurgte Eder, hvor den mægtige Konge hviler, der var Toltefernes første Hersker, og hvor Mecaremitl hviler, Gudernes fromme Dyrker — hvad vilde I da svare hertil, uden det, som jeg kan sige mig selv: jeg veed det ikke! jeg veed det ikke! thi Alle, baade de Første og de Sidste, blandes med hinanden i Jordens Skjød. Som det gik hine, saaledes skal det ogsaa engang gaae os og dem, der komme efter os.

„Men lader os Alle bevare Mod og Tillid! Seer op til Himlen; der er Alt evigt; der trodser Alt Forraadnelsen!“

4.

Det mexicanske Riges indre Forfatning og Tilstand.

Det mexicanske Rige var oprindeligen en Forbundsstat, som bestod af tre Kongeriger, nemlig Aztekernes Kongerige, hvis Hovedstad var Tenochtitlan (Mexico), Acolhuernes eller Tezcucanernes, hvis Konge residerede i Tezcuco paa den anden Side af Søen, og endeligen det mindre Kongerige Tlacopan. Tilsammen havde disse Riger et Omfang af ikke mere end hundrede Mile; dog udvidede de siden deres Grændser ved Erobringer; især vorede det aztekiske Rige, hvis Indbyggere vare de virksomste og kraftigste, og paa den Tid, da Spanierne ankom, stod den mexicanske Hersker over begge de med ham forbundne Konger; han raadspurgte dem vel i alle vigtige Anliggender, men i Virkeligheden vare de kun de første af hans Vasaller.

Den politiske Organisation var militærisk og theokratisk; Krigerne og Præsterne vare altsaa de Fornemste; men Folket var ikke, som Indierne og de gamle Egypter, adskilt i forskjellige Kaster. Rigtig nok pleiede Børnene at vælge deres Faders Haandtering, men dette skeer almindeligviis i ethvert Samfund. Der var en Adel, som ikke blot stod over de Andre i Rang, men ogsaa havde væsentlige Forrettigheder, f. Ex. Skattefrihed; de høiere Embeder vare

dog ikke arvelige; til at beklæde disse, valgte Keiseren dem, der anbefalede sig ved fortjenstfulde Handlinger. Selv i den keiserlige Familie blev, naar Børnene vare altfor unge, den afdøde Monarchs Broder foretrukken dem. En Adelsmand fornedrede sig ikke ved at beskæftige sig med et eller andet Haandværk. „Sysselsæt Dig“, sagde en Adelsmand til sin Søn, „enten med Arbeide paa Marken eller med at forfærdige Kunstarbeider af Fjer; vælg fremfor Alt en hæderlig Haandtering. Saaledes gjorde dine Forsældre for Dig, og derved erhvervede de sig den nødvendige Underholdning. Jeg har aldrig seet, at man alene ved sit Adelskab kan erhverve sig det Tilstrækkelige.“ En saadan og lignende Uttringer forudsætte, at Afstanden ikke var stor imellem den privilegerede Stand og de andre Indbyggere. Enhver, som udmærkede sig i Krigen, blev adlet. En Spanier beretter om Mexicanerne, „de belønne og betale rigeligt alle de Krigere, som udføre glimrende Bedrifter, om det end er den ringeste Slave, gjøre de ham dog til Anfører, optage ham i de Adelliges Tal, give ham Vasaller, og vise ham en saa stor Agtelse, at han overalt, hvor han træder frem, bliver hædret som en sand Herre.“ Ved en af de sidste Fægtninger, der forefaldt under Mexicos Beleiring, forlangte Spaniernes Anfører, at nogle Adelsmænd skulde komme til ham, med hvem han kunde underhandle. „Vi ere Alle Adelsmænd“, svarede Aftøjerne ham.

De aztekiske Adelsmænd havde, ligesom Ridderne i Middelalderen, deres særegne Udmærkelsestegn og Privilegier. Det synes endogsaa, at der var en ringere Grad, som de maatte beklæde, førend de kunde anlægge visse Brydelsler. Saaledes vare de nødsagede til først at klæde sig i en grov af Aloe-Trævler vævet Overklædning. Denne almindelige Lov vare endogsaa den fyrstelige Families Medlemmer underkastede. Paa samme Maade havde hos Middelalderens Riddere Ingen Tilladelse til at bruge Banner eller bære Indskrift paa sit Skjold, med mindre han havde udmærket sig ved Vaabendaad. Man finder adskillige Træk af Mexicanernes Ridderskab, der minder om lignende hos Europæerne. Vi ville anføre et af disse som Exempel. I lang Tid førtes en blodig Krig imellem Aztekerne og Tlascaltekerne; under denne tillode de aztekiske Adelsmænd, at Tlascaltekerne fik Tilførsel af Bomuld, Salt, Cacao, hvilke Producter ikke fandtes i disses Land, og Affendelserne ledsagedes altid af høflige Ord; men herved leed deres Krigerære Intet; thi naar de mødtes i Slagene, kæmpede de imod hyerandre med den sædvanlige Forbittrelse.

(Fortsættes.)

Licentiat J. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 15de Marts 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse.)

At Videnskaberne stode i høi Anseelse hos Mexicanerne, have vi omtalt i det Foregaaende. Handelen var ligeledes en meget hødret Beskjæftigelse. De Handlende droge tilsammen i talrige velbevæbnede Karavaner, og de gjorde Staten vigtige Tjenester baade ved de Efterretninger, som de bragte fra fremmede Lande, og ved de Rigdomme, som deres Virksomhed fremkaldte; Tyrsterne behandlede dem med Udmærkelse. Man er vistnok berettiget til at fælde en gunstig Dom om Culturens Tilstand hos det Folk, der driver en blomstrende Handel og har Agtelse for Videnskaberne.

I et Folks Barndom blive Krigere og Præster anseete for Samfundets vigtigste Medlemmer.

Mexicanerne havde Trælle, dog var Ingen Træl ved Fødselen, tvertimod var det hos dem en Grundfætning i den offentlige Ret, at Menneſket fødes som Fri. Trællen havde to borgerlige Rettigheder, som han hos andre Folkelag ikke pleier at være i Besiddelse af, nemlig Eiendomsret og Familieret. Man blev Træl enten ved Rettens Kjendelse i criminale Processer, eller for Gjæld til Staten, eller naar man selv opoffrede sin Frihed ved at sælge sig. Forældrene havde ogsaa Tilladelse til at sælge deres Børn. Ligesom Lovene beskyttede Trællene og bestemte deres Rettigheder, saaledes bleve de ogsaa behandlede med Mildhed af deres Herrer; sjældent folgte man dem; med mindre de vare hengivne til en eller anden Last, eller de havde vliift sig opsætſige. Krigsfanger bleve naturligviis Trælle, dersom man ikke tog strengere Bestemmelser med dem.

Lovene bleve offentlig bekjendtgjorte, og Domstolene skulde vaage over dem. Hos Aztekerne vare der tre Jurisdictioner; i første Instant's valgtes Dommerne, men i sidste Instant's var kun een Dommer, hvem Fyrsten udvalgte, og fra hvis Kjendelse ingen Appellation kunde finde Sted. Lovene vare meget strenge, og mange Forbrydelser straffedes med Døden; Dødsstraf var fastsat for Mord, Ugteſkabsbrud og visse Arter af Tyverie, Dødsstraf for Landmanden,

naar han flyttede Markernes Grændseffjel, Dødsstraf for Drankeren og for den, der bortødslede sin Fædreneerf.

Statsstyrelsen udstrakte sin Omhu og Virksomhed i mange forskjellige Retninger. De offentlige Afgifter vare meget strenge og betaltes enten med Levnetsmidler eller med Producter, til hvis Modtagelse store Lader og Magaziner vare indrettede. Den, der ikke betalte sine Afgifter i rette Tid, blev uden Skaansel solgt som Træl. Oprindelige vare Afgifterne ingenlunde trykkende; men dette bleve de senere, deels fordi Fyrsterne ved deres luxuriøse Hofholdning fik mange fremkøbte Fornødenheder, deels fordi de vare tvungne til at underholde talrige Armeer for at holde de erobrede Lande i Lydighed. At Fyrsterne havde en særegen Omhu for Armeerne, sees alene heraf, at Montezuma havde, ligesom siden Ludvig den Fjortende, en Pleiestiftelse for Invalider.

Hvor stor Magt Regenten end havde, var han dog i flere Henseender indskrænket. Han havde mægtige Vasaller, som han i vigtige Anliggender maatte raadspørg sig med; han beholdt dem omkring sig en vis Deel af Aaret i sin Hovedstad, hvor de levede i Pragt, omgivne af deres Tjenere; det var Fyrsterne i de Lande, som nyligen vare erobrede, og som derfor endnu ikke vare fuldkomment indlemmede i Staten. Dog havde de aztekiske Monarcher deels ved List, deels ved at indjage Skræk vidst at sikke sig de af dem af-

hængige Fyrsters Trofskab; da Spanierne angrebe Landet, vare naturligviis de Vasaller meest troe imod deres Overherre, som boede nærmest ved Hovedstaden, og som længst havde været afhængige. Fyrsten besad den lovgivende Magt; men rimeligviis har enhver af de store Gaziker udøvet den i det ham underlagte Gebeet med visse Indskrænkninger.

Folket var sikkret imod alle de Vilkaarligheder, som den uindskrænkede Monarch muligviis kunde tillade sig, ved den øverste Dommer, fra hvis Kjendelser man ikke kunde appellere, ikke engang til Keiseren. Hvor megen Ærbødighed Mexicanerne end viste imod deres Keisers Person, tilfødesatte de dog ikke deres egen Bærdighed; det var saa langt fra, at de levede i slavisk og nedværdigende Underdanighed, at de meget mere syntes at have havt god Forstand paa at forene Følelsen af det, som de skyldte deres Souverain, med Følelsen af deres personlige Rettigheder. Man er berettiget til at antage dette, naar man læser hos spanske Skribenter flere frimodige Uttringer, med hvilke de ringere Hovdinge tiltalte Keiseren. Saaledes sagde de til ham: „Gud har vilst Dig en stor Raade, idet han satte Dig paa sin Plads; ham maa Du hædre og tjene; fat Mod og forsag ikke; den mægtige Herre, som har givet Dig et saa tungt Embede, skal ogsaa hjælpe Dig og give Dig Grens Krone, dersom Du ikke lader Dig overvinde af det Onde.“

Førend Keiseren tiltraadte Regjeringen, førte man ham til en Afdeling af Templet, hvor han maatte opholde sig eet eller to Aar for at gjøre Bod. Om Dagen sad han paa Jorden, ved Astenens Frembrud gav man ham en Matte, hvorpaa han kunde hvile, og om Natten gif han paa bestemte Tider ind i Templet, for der at antænde Røgelse. De fire første Dage maatte han blot sove nogle Timer om Dagen; naar han ellers vilde slumre, blev han stukken med Torne i Arme og Been af Bagten, der opholdt sig i hans Nærhed, og de sagde til ham: „Du maa ikke sove, men vaage og vise Dig omhyggelig imod dine Undersaatter. Du tiltræder ikke dit Embede for at have Hvile. Sønnen maa flye dine Dine, thi de skulle være aabne og vaage over Folket.“ Naar Keiseren ved flere religiøse Ceremonier var bleven indviet til sin nye Værdighed, maatte han finde sig i, at Folket, for at sætte hans Taalmodighed paa Prøve, udfjeldede og slog ham; hans Selvbeherkelse var saa stor, at han ikke talte, ikke engang vendte Hovedet om for at see, hvo der forhaanede eller mishandlede ham.

Om Azteernes hele Statsindretning yttres Cortez sig saaledes for Keiser Carl den Femte: „Den Lydighed, de vise imod deres Souverain, og deres hele Maade at leve paa, er næsten ganske som hos Spanierne, og der hersker omtrent ligesaa megen Orden i deres Land, som i Spanien. Naar man betænker, at dette Folk er barbarisk, uden Gudskundskab og uden

Fornuft*), og at det ikke staaer i Forbindelse med andre Nationer, maa man med Forbauselse erkjende, at de regjeres med Wiisdom.“

5.

Mexicanernes religiøse Forestillinger.

Mexicanerne troede paa en høieste Gud som Skaber og Verdens Herre; i deres Bønner paakaldte de ham som den, „ved hvem vi leve, som er overalt, som fjender Alt, som uddeler alle Goder“; de betegnede ham ogsaa som „den usynlige, den ulegemlige Gud, den fuldeudte Fuldkommenhed og Reenhed, under hvis Vinger vi finde et sikkert Lye og Hvile.“ Under dette høieste Væsen stode tredive store Guddomme og mere end tohundrede mindre, og hver havde en Dag, der var dem helliget, og paa hvilken de modtog visse Gæsbetviisninger. Aztekerne ærede især Huizilopochtli, Krigens Gud, hvis Billede de havde baaret foran sig, ligesom Hebræerne Herrens Ark, paa deres Vandring fra Aztlan til Tenochtittlan.

En anden Gud, der ofte nævnes under Landets Erobring af Spanierne, er Quezalcoatl, Luftens Gud. Han havde boet paa Jorden og underviist Menneskene

---

*) Cortez siger om Aztekerne: „at de vare uden Fornuft“, fordi de ikke vare Christne.

i Agerdyrkningen, i Metallernes Bearbejdelse og i den vanskelige Kunst at regjere; naar man talte til ham om Krig, tillukkede han sine Øren. Under ham herskede Guldalderen, og man saae Jorden, uden at den var dyrket, frembringe Frugter og Blomster; et Maisar var saa tungt, at et Menneske med Nød og neppe kunde bære det, Bomulden hang paa Busken smykket med de rigeste Farver, Luften var opfyldt af behagelig Bellugt, og Fugle med glimrende Fjer istemte uophørligt blide Sange. Men denne imod Menneskene saa faderligt stundede Gud blev forhadet af en mægtigere Guddom og tvungen til at forlade Landet. Idet han gik bort, standsede han i Byen Cholula, hvor man siden oprettede et Tempel for ham; og da han var kommen til Strandbredden ved den mexicanske Golf, tog han Afsked med de Fromme og Trofaste, der havde ledsaget ham, dog med det Løfte, at hans Efterkommere eller han selv engang igjen skulde fremtræde; hvorpaa han kastede sig i en af Slangehuder forfærdiget Baad og reiste mod Østen til et ubekjendt Land. Man skildrede ham som en høi Mand, der havde en hvid Hudfarve, sort Haar og et langt Skjæg.

Ligesom Fortællingerne om Quezalcoatl ligne meget de Gamles Myther, saaledes gjælder dette ogsaa om flere af Mexicanernes Legender, som minde om Grækernes fabelagtige Fortællinger; en af disse ville vi her anføre som et Exempel.

En Mand, ved Navn Yappan, ønskede at gjøre sig yndet af Guderne; han forlod derfor sin Hustru og sin Familie, begav sig ud i en Orken, for der at leve i Kydsfhed og Betragtninger, og opbyggede sig en Hytte nærved et til Bodsfærdigheden indviet Altar. Men Guderne havde Tvivl om, at han meente det oprigtigt med sin Omvendelse, og de befalede derfor hans dødelige Fiende Yaotl at have bestandig Opsigt med ham og aflægge dem Regnskab for alle hans Handlinger. Længe modstod Yappan flere skjønne Piger, som man sendte til ham for at friste ham, og Guderne begyndte allerede at rose hans Dyd og spotte Tlazolteotl, Skønhedens Gudinde, fordi hun ikke havde Magt over Yappan, som over de andre Dødelige. Gudinden, som blev fortørnet over denne Spot, udraabte: „troe I da, mægtige Guder, at Yappan vil vedblive bestandigen at fortjene den Belønning, som I tilstaae de dydige Mennesker? Jeg vil selv stige ned paa Jorden for at vise Eder, hvor svag Menneskenes Dyd er, og at de ikke kunne modstaae mig.“ Gudinden nærmede sig da Yappans Opholdssted; men, da hun fandt ham siddende ved Bodsfærdighedens Altar, mærkede hun vel, at hun ikke kunde have nogen Magt over ham, førend han havde forladt dette Sted.

(Fortsættes.)

Licentiat F. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 22de Marts 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 28de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes en Repræsentantsforsamling i Selskabet i Forsalen til Høiesteret paa Brindsens Palais bag Slottet; i hvilket Møde der, i Dverensstemmelse med Lovens § 34, foruden andre Sager, vil blive foretaget Valg paa nye Repræsentanter m. v., og hvortil de Herrer Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 9de Marts 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse).

Gudinden sagde da til ham med blid Røst: „min Ven Yappan, kom til mig! Jeg er Gudinden Tlazolteotl, som bringer Dig Belønning for din Dyd!“ Bedraget ved disse Ord, ilede Yappan hen til hende; men neppe havde han bortfjernet sig fra Altaret, førend en hidtil ukjendt Lidenskab vaagnede hos ham, og han faldt i den Snare, der var udspændt for ham. Yaotl, som i lang Frastand havde givet Agt paa ham, blev saa forbitret over denne Dpførsel, at han ikke kunde afholde sig fra at løbe hen til ham, og udraabte: „Skammer Du Dig ikke, Du Glendige! for saaledes at bedrage Guderne og vanhellige deres Helligdom?“ Idet han sagde disse Ord, afhuggede han hans Hoved. Yappan faldt til Jorden med udstrakte Arme, og Guderne forvandlede ham til en Skorpion af asfegraa Farve med aabne Kjæbefare. Da Yaotl endnu ikke havde faaet sin Hævn tilfredsstillet, opsogte han Tlahuicuin, den Myrdedes Hustru, og sagde til hende, idet han pegede paa Egteskællens Liig: „see, hvorledes jeg har straffet den, som vovede at fornærme Guderne; men min Hævn er ikke fuldstændig, dersom Du ikke deler hans Skjæbne.“ Strax afhuggede han da ogsaa hendes Hoved, og hun blev ligeledes forvandlet til en Skorpion af ildrød Farve; hun søgte at skjule sig under

Altarets Stene og mødte der sin Hgtefælle. Mexicanerne paastaae, at alle Skorpionerne nedstamme fra dette ulykkelige Par, og at de, fordi de skamme sig over Yappans Synd, ikke vove at vise sig ved høi lys Dag, men skjule sig under Stenene. Heller ikke Yaotl undgik den Straf, som han havde paadraget sig ved sin dobbelte Forbrydelse, men blev forvandlet til en Græshoppe.

I Mexicanernes Religion finder man Adskilligt, som den har tilfældes med det gamle Fastlands religiøse Forestillinger. Saaledes troede Mexicanerne, at der havde været en Syndflod; deres Noah, som de kaldte Corcor, havde frelst sig paa et Skib. De havde en Legende, som minder om Babylons Taarn, og Fortællinger, der have megen Lighed med det, som berettes i Bibelen om Eva og den trolose Slange. Men endnu mærkeligere er det, at flere af deres hellige Skikke og Troeslærdomme stemme overeens med Christendommen; saaledes havde de en religiøs Renselse ligesom Daaben, og de lærte, at der er en Arvesynd. De betragtede Menneskets jordiske Tilværelse som en Straf, og i deres Bønner anraabte de derfor ideligen den guddommelige Barmhertighed. Naar et Barn var født, hilste Forældrene det med de Ord: „Du er kommen for at lide; vær derfor taalmodig, naar Du lider.“ Alt Korset var for dem et helligt Tegn, er aldeles vist. Spanieren Grijalva, der kom til Mexicos Kyst førend Cortez, siger: „paa Den Uloa (det

nuværende St. Juan d'Uloa) tilbeder man et Kors af hvidt Marmor, og paa Spidsen af dette er der en Guldkrone. Man siger, at paa dette Kors døde En, som var skjønnere og mere straalende end Solen.“ De bekjendte deres Synder og fik Forladelse for dem; men de bekjendte kun eengang i deres Liv og opsatte da dette saalænge, som muligt. Skriftemaalets Hemmeligheder vare ukrænelige. Paa den Tid, da Spanierne ankom til Landet, herskede en Slags Forvirring imellem de øverste Præster og de Fornemste blandt Statsmændene; Præsterne havde faaet Overmagten over Stat og Fyrster, og heri maa rimeligviis Grunden søges til, at den, der af Præsterne havde faaet Syndernes Forladelse, ogsaa var fri for at straffes af den verdslige Magt for begangne Forbrydelser. Længe efter Landets Erobring havde man flere Exempler paa, at Indianere, som bleve forfulgte af Retfærdighedens Tjenere, forlangte deres Frihed, fordi de kunde forevise Afladsbrev fra Sognepræsten. Endeligen havde Mexicanerne en Ceremonie, der havde Lighed med den hellige Nadvere, hvor Præsterne uddeelte til de Fromme smaa Dele af et Afgudsbillede, hvilke de kaldte Gudens Kjød, og hvilke man nedslugte, idet man gjorde Knæfald.

Deres Bønner vidnede om, at de havde Følelse for inderlig Kjærlighed, og at de kunde glemme og tilgive Fornærmelser. „Lev i Fred med alle Mennesker“, sagde en af deres Bise, „taal Fornærmelser med

Sagtmodighed; Gud seer Alt; overlad Hævnen til ham."

Deres Dydelære søgte at fremkalde hos dem de bedste Følelser imod Næsten. I en Formaning, med hvilken Skriftemaalet endtes, sagde Præsten til den Fromme: „giv den Hungrige at spise, giv Klæder til dem, der ere nøgne, hvormange Savn Du end derved maa paalægge Dig selv; thi de Ulykkeliges Legeme er dit Legeme; og de ere Menneffer, ligesom Du."

6.

Mexicanernes Sæder.

Sæderne vare strenge hos Mexicanerne. Med Undtagelse af Hovdingerne, der havde flere Medhustruer, havde hver Mand ifkun een Hustrue; Ægteskabet var uopløseligt, undtagen i visse ved Loven bestemte Tilfælde, og Ægteskabsbrud blev straffet med Døden. „Den, der betragter en Dvinde med altfor megen Nysgjerrighed — lærte man — bedriver Utugt med Dinene." Disse Ord minde os om, hvad Kristus siger i Bjergrædiken, Matth. Cap. 5, V. 28. Dvindernes Stilling i Samfundet var snarere som hos os i Europa end som i Asien. De vare ikke indesluttede i noget Harem, som hos Muhamedanerne, og man lemlæstede ikke deres Fødder, som det skeer i China; naar de gif ud, var Ansigtet ikke indhyllet i

Slor, de vare tilstede ved de religiøse Festligheder og deeltog i selskabelige Glæder. Mærkeligt er det ogsaa, at de mexicanske Qvinder vare fritagne for alt anstrengende Arbejde, hvilket Mændene alene udførte; men hvor gunstig Qvindernes Stilling i Samfundet var, seer man især deraf, at de deeltog i præstelige Handlinger. Mexico havde nemlig ligesaavel Præstinder som Præster, og hine havde næsten de samme Forrettigheder, som disse; dog vare Dffringerne forbeholdte Præsterne. At Præstindernes Sæder vare rene, indrømme endogsaa de spanske Missionairer, hvilke ellers fælde den ugunstigste Dom om Aztekernes Religion.

Naar man veed, hvad der hos et Folk regnes til det Belangstændige, det Sømmelige, det Høflige, og hvorledes Enhver skifter sig i det daglige Liv og under de sædvanlige Forhold: har man en sikker Kundskab om et saadant Folks Civilisation. Men for at give Oplysning i denne Henseende om Mexicanerne, ville vi anføre „en Faders Raad til sin Søn“ og „en Moders Raad til sin Datter“ — hvilke to Skrifter fra Mexicanernes Oldtid ere os opbevarede.

En Faders Raad til sin Søn.

„Min kjære Søn, Du, som er skabt efter Guds Billie! ligesom Kyllingen, der gaaer ud af Egget, prøver paa at flyve, saaledes anstrenger ogsaa Du Dig i dine Forældres og Slægtingers Nærværelse.

Vi vide ikke, naar Gud tillader os at glæde os over Dig, men beed Gud, at han vil beskytte Dig, thi han har skabt Dig; han er din Fader; han elsker Dig høiere, end jeg. Henvend dine Sukke til ham Nat og Dag, lad ham være Gjenstanden for dine Tanker, omfat ham med Kjærlighed; han skal da være barmhjertig og befrie Dig fra al Fare. Hav Urefrygt for Guds Billede og for Alt det, der staaer i Forbindelse med ham; beed til ham i Andagt; hellighold de religiøse Fester; den, der frænker Gud, skal døe i Glendighed, og det er hans egen Brøde. — Du skal høre og hilse de Gamle og trøste de Fattige og de Bekymrede ved dine Ord og ved dine gode Gjerninger. — Dine Forældre maa Du elske, ære, tjene og adlyde; thi den Søn, som ikke opfører sig saaledes, vil angre det. — Naar Du elsker og ærer Alle, skal Du leve i Fred. — Vogt Dig vel for at spotte Oldinge, Syge, Krøblinge og Syndere; vær ikke stolt imod dem, bær ikke Had til dem; men ydmyg Dig for Herren og frygt for at blive ligesaa ulykkelig, som de. — Bland Dig ikke i Andres Sager, hvor Du ikke bliver opfordret dertil; thi gør Du det, vil Du misgætte og ansees for ubeskedet. — Vær beskedet i din Tale; afbryd ikke dem, der søre Ordet og forstyr dem ikke; dersom de udtrykke sig daarligt eller urigtigt, vær da tilfreds med, at Du ikke efterligner dem. Bevær Tausgheden, naar man ikke taler til Dig, og, naar man spørger Dig, bør Du svare med Oprigtig-

hed, uden Lidenskab og uden Løgn. Tag Hensyn til det, som kan gavne Andre, og man vil da lægge Bægt paa dine Ord. Dersom Du vogter Dig for at fortælle, hvad Du hører af Andre, og ikke gjentager de fornærmende Udtryk, som Andre betjene sig af, udsættes Du hverken for at lye eller for at stifte Uenighed. — Du skal ikke streife omkring paa Gaden, ikke spille Tiden paa Markedet og i Badet; thi Du maa da frygte for, at en ond Aand frister Dig og gør Dig til sit Offer. — Vær ikke affecteret eller kunstlet i din Klædedragt; thi det røber kun liden Forstand. — Hvor som helst Du end befinder Dig, maa dit Blik være beskedent; og gjør ingen uanstændige Gebærder, thi Du vil da blive anseet for en Belystning og falde i den onde Aands Snare. — Naar man gjør Dig en Foræring, maa Du ikke foragte den, dersom den er ubetydelig, eller troe, at Du havde fortjent en større; thi derved vinder Du Intet hos Gud, Intet hos Mennesker. — Betroe Dig ganske til Herren; thi fra ham kommer alt Godt, og Du veed ikke, naar Du skal døe. —

(Fortsattes.)

Licentiat F. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 29de Marts 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 14de Marts 1851 afholdtes Repræsentantforsamling i hvilken 38 Repræsentanter vare tilstede og følgende Sager foretoges.

1. Administrationen meddelte, at det lovbestemte Eftersyn af Selskabets Activer og Kassebeholdning m. m. var foretaget den 31. Januar sidstleden ved de dertil udvalgte Repræsentanter: D^{hr}r. Berelleer H. B. Hansen, Justitsraad Stjernholm og Secretair Bondrup, ved hvilket fremlagdes og besandtes rigtige:

a) Et Indtegnelsesbeviis, dat. den 22. Septbr. 1837, Folio 450 fra Directionen for Statsgjelden og den synkende Fond for de Selskabet tilhørende Kongl. Obligationer, stor..... 100,000 Rbd.

b) Nationalbankens Recipiser for de i Banken deponerede, Selskabet tilhørende Obligationer af det dansk-engliske 3 % Laan, med tilhørende Rentecoupons fra 31. Marts 1851, nemlig for:

8 Stkr. Obligationer à £ 250	£ 2000
og 32 = dito à 100 = ...	= 3200
	Jalt £ 5200

c) Samtlige Obligationer fra Selskabets Medlemmer for de dem bevilgede rentefrie Laan, til Rest .....

d) En Contrabog med Sparekassen for den der af Selskabets Midler indestaaende Sum af Rbd. 2800

e) Den contante Kassebeholdning. . = 1524
 hvoraf 800 Rbd. i Creditbeviser.

For bemeldte Eftersyn have de ovennævnte Repræsentanter meddeelt deres Tilstaaelse i Administrationens Forhandlings Protocol.

2. Angaaende Selskabets Tilstand og Virksomhed det afvigte Aar 1850, meddeelte Administratorerne følgende Oversigt:

a) Den 31. Decbr. 1849 var Medlemmernes Antal	2714
3 Løbet af 1850 indtraadte	157
	2871
Derimod ere døde	24
Udmeldte	33
Udslettede	13
	70

b) Ved Slutningen af 1850 var Medlem-	
mernes Antal.....	2801
af disse ere Betalende	2658
Pensionister	138
Budde	4
Reservebud.....	1
	<hr/>
	2801

Medlemmernes Antal er saaledes i Aaret 1850 forøget med 87.

c) I Aaret 1850 er bevilget og af Selskabets Kasse udbetalt følgende Understøttelser:

i Pensioner og Livrenter til 153

Personer .....4802 Rbd. 48 Sk.

i Gratificationer til 283 .....3830 = " "

i rentefrie Laan 46 .....6250 = " "

Ialt understøttet 482 Personer med 14882 Rbd. 48 Sk.

d) Efter den med Hensyn til Selskabets Virksomhed fremlagte Oversigt af Regnskabet for 1850, fremgaaer Indtægten med .....13867 Rbd. 32 Sk.

Udgiften.....11804 = 73 =

Herester et Overskud af 2062 Rbd. 55 Sk.
til Formuens Forøgelse.

e) I Aaret 1850 er Selskabets Obligationfond forøget ved Indkjøb af tvende Stkr. dansk-engliske 3 % Obligationer, nemlig Nr. 103 og Nr. 4933 à £ 100, ialt 200 £ til Cours 70⁵/₈ indkjøbte for 1329 Rbd. 76 Sk., hvortil er anvendt en Deel af

ovennævnte Dverfskud, i Dvereensstemmelse med Generalforsamlings Beslutning af 25. Februar 1842.

f) Efter den fremlagte balancerede Status af Selskabets Activa og Passiva den 31. December 1850 beløber Selskabets Formue sig ialt til: 159,489 Rbd.

3. For at kunne bedømme, hvilket Beløb der for Aaret 1850 kan blive til Disposition for Selskabets Virksomhed, overeensstemmende med Lovens § 15, meddeelttes følgende Beregning, ved hvilken det dog maa bemærkes, at de i Aaret 1850 bevilgede Laan og Gratificationer efter Beregningens Natur og dens Hensigt ikke kunne føres til Udgift.

I n d t æ g t e r.

Halvaarlige	
Contingenter. 4648 Rbd. 12 $\frac{1}{2}$.	
Kongehusets	
Gaver. . . . . 120 = " =	
Dverordentlige	
Medlemmer. . 43 = " =	
	4811 Rbd. 12 $\frac{1}{2}$.
Ugentlige	
Contingenter. . 4001 = 4 =	
Lovbøger . . . . 79 = 80 =	
	4080 Rbd. 84 $\frac{1}{2}$.
Afdrag paa rentefrie Laan 6213 = " =	
	15105 Rbd. " $\frac{1}{2}$.

U d g i f t e r.

Ugebladets Trykning....	857 Rbd	48	§.
Lønninger.....	2000 =	„	=
Pensjoner og Livrenter ..	4802 =	48	=
Affsevne Contingenter ..	45 =	68	=
Generelle Omkostninger ..	304 =	73	=
		8020 Rbd.	45 §.
Hvorefter bliver tilbage	7084 Rbd.	51	§.
deraf skal efter Loven tillægges Fondet $\frac{1}{4}$	1771 =	13	=
Iagten.....	5313 Rbd.	38	§.
Lægges hertil Renterne...	5021 =	4	=
bliver til Uddeling i 1851 ..	10334 =	42	=
Deraf skal $\frac{2}{3}$ anvendes til Laan i			
rund Sum.....	6850 Rbd.	„	§.
og $\frac{1}{3}$ til Gratificationer	3480 =	„	=
	10330 Rbd.	„	=

4. Efterat de indkomne 76 Ansøgninger fra Medlemmer i Selskabet om rentefri Laan af Administrationen vare foredragne, bevilgede Forsamlingen Laan til 49 Ansøgende, med et Beløb af ialt 6600 Rbd.

5. Efter Administrationens Indstilling bevilgede Forsamlingen, at Selskabets Pensionist, afg. Boghldr. Stadthagens Enke, Medlem fra 1794, 73 Aar tillægges den ved Dødsfald ledig blevene Portion af Caroline-Legatet med 50 Rbd. aarlig, hvorved hendes hidtil

havte Pension inddrages med 40 Rbd. hvilke saaledes komme til Anvendelse til nye Pensioner, tilligemed de 390 Rbd. aarlig, der ved 16 Pensionisters Død ere blevne vacante.

6. Følgende 21 af Selskabets Medlemmer, hvilke for størstedelen i en længere Arrække have erholdt hvert Aar Gratification af 15 à 20 Rbd., bevilgede Forsamlingen en aarlig Pension af 25 Rbd. hver, nemlig:

Medlems- Aar		Alder
1. 1793.	Kjøbmand M. C. Rubens Enke	71
2. 1820.	Glasfliber Haubmanns Enke	64
3. 1811.	Skomager F. Meyers Enke	68
4. 1804.	Brændeviinsbr. Jversens Enke	58
5. 1805.	Barnekøber Dyhrings Enke	81
6. 1806.	Malerm. A. P. Bang	68
7. 1809.	Overlærer Kielsens Enke	61
8. 1824.	Toldbetjent Kaastrups Enke	59
9. 1720.	Posthuusforvalter Schrøders Enke	55
10. —	Instrumentmager Melbyes Enke	60
11. 1821.	Capt.-Lieutn. Havns Enke	62
12. 1822.	Skolelærer Mortensens Enke	62
13. —	Skomagermester L. Jacobsen	69
14. 1824.	Leietjener J. A. Schmidt	79
15. 1826.	Amtsforvalter Falks Datter	78
16. —	Tracteur Helstrups Enke	77
17. 1827.	Coffardicapitain Nicolaysens Enke	75
18. —	Tøifabrikør F. Schärff	63
19. 1829.	Gjæstgiver C. Brodmeyer	70
20. 1830.	Professor N. G. Wolfs Enke	62
21. 1834.	Skolelærer Barfoeds Enke	73

For de 3 Førstnævnte opføres Pensionerne fra 1. April 1851 da de, efter en tidligere Generalforsamlings Beslutning foreløbigen have vedblevet at oppebære den deres i Løbet af 1850 afdøde Mand's Pension, for de Dyrige anvises den bevilgede Pension fra 1ste Januar 1851.

7. Forsamlingen bevilgede følgende 19 af Selskabets Pensionister hver et aarligt Pensionstillæg af 5 Rbd. fra 1. April 1851 at regne:

	Pensionist fra		Pension hidtil
1.	1831.	Brændeviinsbr. P. Lunds Enke	69 1/2 Rbd. 40 Rbd.
2.	1835.	Skomager N. Christensens Enke	72 — 35 —
3.	1837.	Torvemester Heggums Enke	78 — 40 —
4.	1838.	Pølsementmager Mehrs Enke	83 — 30 —
5.	1839.	Urtekræmmer Brocks Enke	69 — 30 —
6.	—	Tomfrue C. D. Larsen	79 — 30 —
7.	1841.	Urtekr. Schlichtkrulls Enke	73 — 35 —
8.	1842.	Snedferm. C. G. Esmann	56 — 30 —
9.	1843.	Kjøbmand D. G. Rubens Enke	72 — 30 —
10.	—	Tomfru M. C. Hvier	72 — 25 —
11.	—	Inspector Reichs Enke	68 — 25 —
12.	1844.	Glarimester Lohmanns Enke	80 — 30 —
13.	1846.	Snedker W. J. Ewers	82 — 25 —
14.	—	Malermester Seths Enke	75 — 25 —
15.	1846.	Vinhandler Morchs Enke	76 — 30 —
16.	—	Fuldmægtig Bays Enke	74 — 25 —
16.	—	Ijenkræmmer Schiodts Enke	70 — 25 —
18.	—	Bærtshuussh. Jørgensens Enke	73 — 25 —
19.	—	Skipper Davidsens Enke	79 — 25 —

8. De 390, Ansøgninger, der vare indgivne fra Medlemmer i Selskabet, om at tilstaaes Gratificationer, foredroges derefter, og bevilgede Forsamlingen følgende 283 Medlemmer den Enhvers Navn vedtegnede Gratification, for samtlige til et Beløb af 3700 Rbd., nemlig til

Medlem
fra

1794. Grosserer Mangors Enke	15 Rbd.
1795. Bandmester Hjorts Enke	15 —
1805. Porcellainshandler Rothenburgs Enke	15 —
1808. Toldbetjent H. A. Schmidts Enke	15 —
1809. Uhrmager Kielsens Enke	15 —
1810. Malermester Runges Enke	10 —
1811. Bankassistent Stolps Enke	15 —
1812. Malermester Jensens Hustru	10 —
1813. Justermester Hostrups Enke	20 —
1814. Forhenv. Klædefabrikør J. G. Cramer	20 —
— Skomagerm. Webers Enke	15 —
— Skomagerm. Holbechs Enke	15 —
— Blikkenslagerm. N. Holms Enke	15 —
— Snekerm. Snerdings Enke	15 —
1815. Exerceerm. Debusmanns Enke	15 —
— Garverm. Nyeholms Enke	20 —
— Skomagerm. Broens Enke	15 —
— Fabrikør B. Dyhr	15 —
1816. Portcontrolleur Gindrups Enke	20 —
— Mechanicus Youngs Datter	10 —
— Skomagerm. B. Holm	10 —

Medlem
fra

1816.	Cancellist N. Knudsens Enke.....	10 Rbd.
—	Procurator C. M. Hansens Enke.....	10 —
—	Graver Stribolts Enke.....	15 —
—	Forhenv. Kræmmer Rasmussens Enke..	15 —
—	Porcellainshdr. D. Heilbuth.....	15 —
—	Revisor Hammerichs Enke.....	15 —
—	Skolelærer Achens Enke.....	15 —
—	Strømpevæver Bøschens Enke.....	10 —
—	Revisor Kjerbyes Enke.....	10 —
—	Urtefræmmer Hjaltelins Enke.....	15 —
—	Skomagerm. D. Rasmussens Enke....	15 —
1817.	Smedem. Wahlgreen.....	10 —
—	Bandmester C. Sørensens Enke.....	10 —
—	Forhenv. Forvalter Albrechtsen.....	15 —
—	Capitain Grans Enke.....	15 —
—	Capitain F. K. de Planes Enke.....	15 —
—	Commandeur Holst's Enke.....	10 —
—	Urtefræmmer Fristrup's Enke.....	15 —
—	Skomagerm. L. Holm.....	15 —
—	Skomagerm. Johannsens Enke.....	10 —
—	Bagerm. Rasmussens Datter.....	20 —
—	Kjøffem. Krügers Enke.....	15 —
—	Overkrigscommissair Kroghs Enke....	10 —
—	Skomagerm. A. Nielsen.....	15 —
—	Bundtmagerm. Stephensens Enke.....	15 —
1818.	Procurator D. Jacobis Enke.....	15 —
—	Stadsbedemand Andersens Enke.....	15 —

Medlem
fra

1818.	Bødkerm.	W. Halls Enke	.....	15	Rdd.
—	Kurvemagerm.	Nagels Enke	.....	10	—
—	Skomagerm.	Mariboës Enke	.....	10	—
—	Toldassistent	Bolvigs Enke	.....	15	—
—	Qvarteermand	Iversens Enke	.....	20	—
—	Cancelliesecretair	Laurizens Enke	.....	15	—
—	Parvymagerm.	J. Ingemann	.....	10	—
—	Skomagerm.	Lundmann	.....	15	—
1819.	Kammerraad J. W.	Winthers Enke	...	15	—
—	Skomagerm.	Arvesens Enke	.....	10	—
—	Toldcontrolleur	Wildenraths Enke	....	10	—
—	Institutbestyrer	Lindegaard	.....	10	—
—	Bogbinderm.	S. Holst's Enke	.....	10	—
—	Snedkerm.	C. C. Mørch	.....	15	—
—	Tobaksfabrikør	Wenzels Enke	.....	15	—
1821.	Kammerraad	Hegelunds Datter	.....	10	—
—	Skibscapitain	Hammers Enke	.....	15	—
—	Bogtrykker	Christensens Enke	.....	10	—
—	Malerm.	Hofgaards Enke	.....	10	—
—	Capitain	C. Groves Enke	.....	20	—
—	Skomagerm.	Weidemanns Enke	.....	15	—
—	Uhrmagerm.	Malmgreens Enke	.....	10	—
—	Capt. og Toldassistent	Kjerrungaards Enke		15	—
—	Cancelliesecretair	Bradts Enke	.....	15	—
—	Høker	R. J. Holsts Enke	.....	15	—
—	Bærtshuush.	J. C. Holsts Enke	.....	15	—
—	Brændeviinsbr.	Fodbyes Enke	.....	15	—

Medlem
fra

1822.	Oberstl. og Seilmagerm. Bangs Enke..	15	Rdd.
—	Bogholder Erharts Enke.....	10	—
—	Registrator Dyrhauges Enke	15	—
—	Muurm. Brandts Enke	15	—
—	Justitsraad Didriksens Datter	15	—
—	Cancellieraad Næsteds Datter	15	—
—	Dspynsmand ved Holmen Ipsens Enke.	15	—
—	Skomagerm. Taberts Enke	10	—
—	Affst. Forvalter J. L. Hansens Hustru.	20	—
—	Urtekræmmer Gullstrups Enke	20	—
—	Meelhandler Herbst's Enke.....	10	—
—	Skræderm. W. Meyers Enke	10	—
1823.	Justitsraad Treschows Enke	15	—
—	Skovfoged D. Fischers Enke	15	—
—	Skolelærer Mariboës Enke.....	15	—
—	Agent Kielers Enke.....	15	—
—	Restaurateur Dsterbergs Enke.....	15	—
—	Forhenv. Bagerm. Klisoth.....	15	—
—	Fuldmægtig Gluds Enke.....	20	—
—	Fuldmægtig L. Wiborgs Enke	15	—
—	Toldbetjent Sommers Datter	15	—
—	Ritmester Foghs Enke.....	15	—
1824.	Foged Arnkiels Datter	15	—
—	Klædehldr. M. J. Cohens Enke	15	—
—	Skræderm. J. Marg.....	15	—
—	Murer Rademacher	15	—
—	Skræderm. Balckes Enke.....	15	—

Medlem
fra

1824. Krigsraad Borres Enke	20	Rbd.
— Cancellist H. Knudsens Enke	10	—
— Skriverformand Carlsens Enke	15	—
1825. Urtefr. og Laugsbud Thomsens Enke	15	—
— Oberstl. og Guldsmedm. Westrup's Enke	15	—
— Suedkerm. Ewers's Datter	10	—
— Høker N. Jversen	15	—
— Skræderm. J. Scheel	10	—
— Rgl. Rudst H. C. Lunds Enke	10	—
— Cancelliesecretair Thornings Enke	15	—
— Institutbestyrer Quistgaards Enke	15	—
— Goffardicapitain J. R. Lunds Enke	15	—
— Viinhandler Fischers Enke	15	—
— Handelsbogholder Liunges Enke	15	—
— Krigsassessor og Theehdlr. Schalk's Enke	10	—
— Høker N. Sorensens Enke	10	—
— Suedkerm. Flygenrings Enke	10	—
1826. Divisionschirurg Krügers Datter	15	—
— Klædehdlr. Bøgilds Enke	15	—
— Urtefræmmer J. D. Schmidts Enke	15	—
— Kammersecretair Thomsens Enke	10	—
— Krigsassessor le Maires Enke	10	—
— Bødkerm. Ferslows Enke	15	—
— Capitain og Hofmaler Fedderholdts Enke	20	—
— Institutbestyrer Menstedts Enke	15	—
— Urtefræmmer Schyums Enke	20	—
— Tobaksfabrikør Szybrowskys Enke	20	—

Medlem
fra

1826.	Snedferm. Kohleders Enke	15	Rbd.
—	Handskemagerfrim. K. Sørensen	15	—
—	Justitsraad J. R. Holms Enke	10	—
—	Bogholder J. G. Mazens Enke	20	—
—	Destillateur J. P. Spendrup's Enke	15	—
1827.	Skomagerm. Weises Enke	10	—
—	Glarimester L. Mallings Enke	10	—
—	Bødkerm. H. Holms Enke	15	—
—	Forhenv. Goffardicapitain A. L. Floor	15	—
—	Forhenv. Brændeviinsbr. Sommersted	20	—
—	Forhenv. Bærtshuush. P. G. Haack	10	—
—	Apotheker Blas Datter L	10	—
—	Justitsraad M. P. Sørensens Enke	20	—
—	Pastor P. B. Duus's Enke	10	—
—	Garverm. H. Topps Datter	15	—
—	Guldsmedm. N. Ebbesen	10	—
—	Skomagerm. J. G. Holms Enke	10	—
1828.	Fuldmægtig Gjesfings Enke	15	—
—	Dpftgtsbetjent Trues Enke	10	—
—	Institutbestyrerinde Jfr. K. Hald	10	—
—	Forhenv. Boghandler P. J. Beck	10	—
—	Lieut. og Toldbetjent M. Benzens Enke	10	—
—	Skolelærer Langsted's Datter	15	—
—	Forhenv. Hørkræmmer M. Brorson	15	—
—	Forhenv. Høker H. F. Linde	10	—
—	Bærtshuusholder S. Nielsens Enke	10	—
—	Bogbindermester Lappées Enke	15	—

Medlem
fra

1828. Muurmester J. W. Schmidts Enke . . . . 15 Rbd.
 — Guldsmedm. J. M. Lerches Enke . . . . . 10 —
 — Guldsmedmester Næboes Datter . . . . . 10 —
 — Havnecontrolleur Brodersens Enke . . . . . 15 —
 — Toldbetjent H. M. Møllers Enke . . . . . 15 —
 — Institutbestyrer R. A. Birchs Enke . . . . . 15 —
 1829. Fuldmægtig J. F. Drebolts Enke . . . . . 10 —
 — Skrædermester H. M. Lunds Enke . . . . . 15 —
 — Smedkerfrimester Schæffers Enke . . . . . 15 —
 — Toldassistent Drebolts Enke . . . . . 10 —
 — Copiist Klyvers Enke . . . . . 15 —
 — Amtschirurg Wappenhanns's Enke . . . . . 20 —
 — Gjordemoder Mad. J. Schou . . . . . 10 —
 — Klædehandler J. C. Humbles Enke . . . . . 10 —
 — Tømmermester Benckes Enke . . . . . 10 —
 — Lieutn. og Toldbetjent Anthons Enke . . . . . 15 —
 — Forhenv. Brændeviinsbr. H. J. Mørck . 10 —
 — Skrædermester G. H. Bode . . . . . 10 —
 1830. Skolelærer Petersens Enke . . . . . 15 —
 — Bogbinder Bergmanns Datter . . . . . 10 —
 — Smedemester Dittmers Datter . . . . . 15 —
 — Smedkermester C. N. Hyllequist . . . . . 10 —
 — Fuldmægtig B. Mørcks Enke . . . . . 15 —
 1831. Assistent Windings Enke . . . . . 15 —
 — Hattemagermester N. C. Madsens Enke . 10 —
 — Procurator S. L. Høyers Enke . . . . . 15 —
 — Farvermester N. Bangs Enke . . . . . 10 —

Medlem
fra

1831.	Copist C. F. Mohrs Enke	15	Rbd
—	Tracteur N. Bangs Enke	10	—
—	Inspecteur H. L. Hansens Enke	10	—
—	Farver Staals Datter, G.	10	—
—	Farver Staals Datter, A.	10	—
—	Skovrider Müllers Datter	10	—
1832.	Skæderm. S. Langberg	15	—
—	Major Borthigs Enke	15	—
—	Isenkræmmer Schoulunds Enke	15	—
—	Capt. og Grosferer J. K. Schous Enke	15	—
—	Kammerraad Thorbjørnsens Enke	20	—
—	Bataillonschirurg Kruses Enke	15	—
—	Grosferer Selmers Datter	15	—
—	Tracteur B. Christensens Enke	10	—
—	Skomagerm. H. P. Hansens Enke	15	—
—	Skæderm. H. Andersen	10	—
—	Dreierm. J. Hansens Enke	10	—
—	Skibsbygm. Kepholt's Enke	20	—
—	Skibsbygger Hellerungs Enke	10	—
—	Madam C. Schmidt, født Hertsprung .	10	—
—	Bødkersvend L. Lunds Enke	10	—
—	Inspecteur F. Lilies Enke	20	—
—	Pastor Just's Datter	10	—
—	Forhenv. Goffardcapt. J. D. Tauscher .	10	—
1833.	Foueralmager Sators Enke	10	—
—	Skolelærer J. A. Nerup	15	—
—	Uhrmagerm. Anthonis Enke	15	—

Medlem
fra

1833.	Paufist Helsted's Enke	15 Rbd.
—	Smedem. Gjerlows Enke	15 —
—	Copiist Veiths Enke	15 —
—	Kammerraad Albrechts Enke	15 —
—	Sergeant Namodts Enke	10 —
—	Muurm. C. P. Grichsens Enke	10 —
—	Figurant Jacobsens Enke	10 —
—	Translateur Haartmanns Enke	15 —
—	Hoboist Tappers Enke	10 —
—	Malerm. H. C. Berg	10 —
—	Snedkerm. A. G. Just	15 —
—	Malerm. Sannes Datter	10 —
1834.	Coffardicapt. Bygows Enke	15 —
—	Pastor Kielbergs Enke	10 —
—	Skibscapitain C. Mollers Enke	10 —
—	Sværdfeger Meyers Datter	10 —
1835.	Veibetjent Blancs Enke	10 —
—	Kjøbmand Davidsens Enke	10 —
—	Skibscapitain Balhersens Enke	10 —
—	Hoffourecer J. F. Petersens Enke	10 —
—	Theatercontrolleur Flors Enke	10 —
—	Skrædermester Riegelsens Enke	15 —
—	Krigsassesfor Struckmanns Enke	15 —
—	Kongl. Laquai Francks Enke	10 —
—	Snedkermester Genthes Enke	10 —
—	Smedemester Drlings Enke	10 —
1836	Grosserer Joach. Topps Enke	20 —

Medlem
fra

1836.	Guldsmedm. H. J. Pihls Enke.....	10 Rbd.
—	Skibscapitain G. W. Hoyers Enke	15 —
—	Skomagermester J. J. Lunds Enke	10 —
—	Skomagermester Storms Enke	10 —
—	Cancellist Voigts Enke	10 —
—	Restaurateur Danielsens Enke	10 —
—	Forgylder Irrgangs Enke.....	15 —
—	Skrædermester Bjørnelunds Enke	10 —
1837.	Brændeviinsbr. Tholbølls Datter.....	20 —
—	Hørfabrikør Rosteds Enke.....	10 —
—	Skrædermester Mariagers Enke.....	10 —
—	Smedemester J. G. Christensens Enke ..	10 —
—	Graveur P. G. Kragh	10 —
—	Capit. og Kleinsmedm. Brodersen.....	15 —
—	Inspecteur Schleisners Enke.....	15 —
—	Hofboghandler Beekens Datter	10 —
—	Farver og Katuntrykker Lerches Enke ...	10 —
—	Skomagermester H. Petersen	10 —
—	Søkrigscommisfair Nissens Enke	10 —
—	Skibscapitain Kjolners Datter.....	10 —
—	Malermester Blaumüllers Enke.....	10 —
1838.	Rodemester Berghs Enke.....	10 —
—	Toldassistent Wichmanns Enke.....	10 —
—	Traadhandlerse Mad. G. Holzh	15 —
—	Practiserende Læge Frieses Enke.....	10 —
1839.	Forhenv. Politibetjent Warberg	15 —

Medlem
fra

1839. Secret. og Toldcontrolleur P. L. Schiøtts	
Enke.....	15 Rbd.
— Forhenv. Postbud D. Nielsen.....	10 —
— Afsk. Capit. Meinckes Enke.....	15 —
— Instrumentm. H. Birch.....	10 —
— Toldassistent J. A. Baggers Enke.....	10 —
— Favnsætter Formand Hammeløvs Enke.....	10 —
— Møllermester H. P. Linds Enke.....	10 —
— Gartner Petersens Datter.....	10 —
1840. Pastor Holms Datter.....	10 —
1841. Skrædermester Sommerfeldts Datter.....	10 —
— Ankersmed Caspersens Datter.....	10 —
— Typograph A. Petersen.....	10 —
1842. Skrædermester Drelbergs Enke.....	10 —
— Guldsmedmester Schmidts Datter.....	10 —
— Fuldmægtig Lassens Datter.....	10 —
— Gjordemoder Mad. Woderup.....	10 —
1843. Traadhandlerske Jfr. A. C. Walther.....	10 —
— Prem. Lieut. A. v. Lunds Enke.....	10 —
— Krigscancelisecret. S. P. Strandgaard.....	10 —
1844. Secondlieutn. C. C. v. Holms Enke.....	10 —

Korsaavidt det efter Foransførte bevilgede Laan af 3700 Rbd. overstiger den dertil disponible Summa af 3480 Rbd., med 220 Rbd. fandt Administrationen sig besvøiet til, ifølge dens Pligt, ligesom ved lignende Tilfælde i foregaaende Aar, for at Lovens Bestemmelser kunne overholdes, at gjøre Forsamlingen opmærksom paa denne

Omstændighed, i hvilken Anledning Forsamlingen eenstemmigen erklærede sig competent til for denne Gang at bevilge det som bemærket større Beløb i Gratificationer, navnlig med Hensyn til, at da der af det til Laan disponible Beløb ikke er anvendt dets fulde Sum, vil det samlede Beløb, der er til Disposition til de forskjellige lovbestemte Understøttelser i Aaret 1851, dog ikke overskrides.

9. Forsamlingen bifaldt, at de 4 Pensionister paa det Brockste Legat hver erholde 6 Rbd. af Legatets Rente Overskud for 1850, der paa Grund af undertegnede Clausens Gjenvalg til Administrator ikke er kommet til Anmeldelse.

10. En Ansøgning fra Selskabets Budde om et extraordinairt Gratial fandt Forsamlingen sig ikke foranlediget til at bevilge.

11. Slutteligen optoges følgende 42 nye Medlemmer i Selskabet:

- 1 Dpfigsbetjent P. Jensen.
- 2 Muurmester N. R. Hoffensig.
- 3 Friseur Sægaards Datter, G.
- 4 Bageribestyrer A. G. Bastian.
- 5 Tapetmager F. G. Breuning.
- 6 Forpagter Christensens Datter J. M.
- 7 Copiist J. G. Larsen.
- 8 Musiiklærer H. G. Sørensen.
- 9 Urtefræmmerpænd P. G. Keisler.
- 10 Tobaksfabrikør R. G. C. Bohlmann.

- 11 Forhenv. Meelhandler, nu Bud L. Iversen.
- 12 Organist og Kirkesanger P. M. Boulsen.
- 13 Sværdfegermester J. Herazceff.
- 14 Skrædersvend B. A. Bærenzen.
- 15 Dentist P. Møller.
- 16 Consul F. Wolf.
- 17 Skipper under Admiralit. Larsens Enke A. G.
- 18 Boghandler D. Rubin.
- 19 Kjøbmand Muxholdts Datter A. G.
- 20 Skomagersvend C. H. Tønnesen.
- 21 Meel- og Grynhandler P. C. Jæger.
- 42 Skomagerm. Thranes Enke P. M.
- 23 Malerm. C. J. Petersen.
- 25 Dreiersvend C. H. T. Humble.
- 25 Capit. og Bogholder A. D. Thortsen.
- 26 Agent og Grosserer Buschs Datter J. M. P.
- 27 Skrædersv. J. L. Nielsen.
- 28 Kjøbmand Mariboës Enke S.
- 29 Major og Skomagerm. C. F. Lier.
- 30 Karethmager J. Børgeesen.
- 31 Muursvend F. C. Jensen.
- 32 Pastor Braaes Datter C. M.
- 33 Pastor Braaes Datter C. D.
- 34 Cand. theol. P. Høeg
- 35 Skomagerm. Møllerstrøms Datter C.
- 36 Skræderm. L. Danielsen.
- 37 Bagersvend J. H. Range.
- 38 Skibstømmermand S. L. Street.

- 39 Skomagersø. J. P. C. Ebbesen.
 40 Kunstdreierm. J. H. Hjort.
 41 Klokketøber B. L. Løv.
 42 Frue C. J. Bojesen født Busch.

Administrationen meddeler herved ifølge den i en tidligere Repræsentantforsamling tagne Beslutning, en Fortegnelse over de Legater som ere tildeelte Selskabet siden dets Stiftelse og hvis Beløb ere indbefattede i dets Fondsbeholdning, nemlig:

Mar 1805.	Grosserer Niels Brocks Legat efter Testamente af 19de Februar 1786 og 24de Februar 1802.....	5002 Rbd. 22 $\frac{1}{2}$.
— 1812.	Student Grells Legat... 1000	— " "
— 1827.	Enkefrue Charlotte Amalie Bønckes Legat imod 7 pCt. Livrente	2000 — " "
— 1829.	Caroline-Legatet, stiftet af en Deel af Selskabets Medlemmer i Anledning af H. K. H. Prindsesse Carolines Formæling den 1ste August 1829.....	2500 — " "
— 1839.	Enkefrue Etatsraadinde Rosoeds Legat.....	500 — " "

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, den 21de Marts 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Civilisationen i Mexico, før Spanierne's Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse.)

Jeg bestræber mig for at skaffe Dig det, som Du behøver; derfor skal Du holde ud og vente med Taalmodighed. Dersom Du vil gifte Dig, s'ig mig det, da Du er vort Barn, og gjør det ikke, førend Du har talt med os. — Man lever ikke her i Verden uden med megen Anstrengelse; man forskaffer sig ikke let det Nødvendige. Jeg har havt Sorger nok med at opdrage Dig, og dog har jeg ikke forladt Dig, ikke gjort Noget, som Du maa rødme over. — Fornærm Ingen; angrib ikke Nogens Ære; gjør Dig værdig til de Belønninger, som Gud tilstaaer Enhver efter sit Velbehag; modtag det, som han giver Dig; tak ham; og, ere de Gaver, han forunder Dig, store, maa Du ikke blive stolt. Ydmyg Dig; din Fortjeneste skal da vore, og Andre skulle ikke have Leilighed til at gaae i Rette; derimod, naar Du tilegner Dig det, som ikke tilhører Dig, paadrager Du Dig Skjændsel og for-tørner Gud. — Din hjærlige Fader har nu givet Dig sine Raad, og, naar Du følger dem, skal Du have Lykken med Dig."

En Moders Raad til sin Datter.

„Min Datter, jeg har født Dig; jeg har ernæret og opdraget Dig saaledes, som det var min Pligt, og

din Faders Gæve hviler paa Dig; dersom Du ikke iagttager det, der paaligger Dig, kan Du ikke leve med dydige Qvinder, og Ingen vil have Dig til Hægtefælle. — Man lever ikke her i Verden uden med megen Anstrengelse og meget Arbeide; man maa derfor takke Gud, fordi han hjælper os, opholder os og bevarer vor Sundhed; man maa være virksom og omhyggelig for at erhverve sig det Nødvendige. — Min kjære Datter! undgaae Lædhed og Egegyldighed, vær ziirlig og arbeidsom, vaag over dit Huusvæsen, lad Orden herske i det, og lad enhver Ting staae paa sin bestemte Plads; paa denne Maade skal Du gjøre din Pligt, naar Du engang bliver gift. — Hvor Du end er, maa Du bevare Blufærdighed; gaae ikke altfor hurtigt, heller ikke smilende eller betragtende dem, der gaae forbi Dig; men see blot paa den Vej, ad hvilken Du vandrer; saaledes erhverver Du Dig Gæve som en stikkelig Qvinde. — Vaag altid over, at Du er høflig og fører en passende Tale; og, naar man spørger Dig om Noget, lad da dine Svar være korte og tydelige. — Sørg for dit Huus, arbeid flittigt ved din Bævi; Du vil derved gjøre Dig elsket og værdig til at besidde det, som Du har fornødent for at kunne leve og klæde Dig; Du skal ogsaa blive lykkelig og takke Gud, fordi han gav Dig de Gæver, som vare nødvendige til Opfyldelse af dine Pligter. — Hvad enten Du sidder eller staaer, hvad enten Du gaaer eller arbeider, saa lad dine Tanker og dine Gjerninger

altid være roesværdige; opfyld din Pligt, for at Du kan bevare Lydighed imod Gud og dine Forældre. — Bær hjærlig, viis ikke Nogen Had eller Foragt, undgaae Gjerrighed, tag Alt i den bedste Mening, og vær ikke misundelig over de Goder, som Gud tilstaaer Andre. — Vogt Dig for at have Dmgang med de Qvinder, der have slette Sæder, der ere løgnagtige, dovne og sladderagtige; de ville styrte Dig i Fordærvelse. — Du skal sysselsætte Dig med dit Huusvæsen, ikke søger Fornøielser udenfor dit Hjem, ikke spille Tiden paa Markedet, paa Torvet og i de offentlige Bade; det er meget slet, og derved ødelægger man sig selv og bliver lastefuld; thi paa saadanne Steder giver man onde Tanker Næring. — Naar en Mand søger at tiltale Dig, saa hør ham ikke, betragt ham ikke, vær taus og læg ikke Mærke til ham; dersom han følger efter Dig, maa Du ikke svare ham, da dine Ord maaskee kunne vække hans Lidenskab. Dersom Du ikke skjænker ham videre Dpmærksomhed, skal han vel aflade med at følge efter Dig. —

(Fortsættes.)

Balanceret Status

af det forenede Understøttelses Selskabs Formue den 31. December 1850.

<u>1850.</u>	Skal tilsvare.	Rbd.	ß.	<u>1850.</u>	Er i Besiddelse af.	Rbd.	ß.
	Selskabet eiede den 1ste Januar 1850	157426	41		Selskabet eier den 31te December i Obligationer	141600	"
	hvori er indbefattet samtlige Selskabet tillagte Legater samt uaffordrede Pensioner (18 Rbd. 72 ß.)				nemlig 100,000 Rbd. i 4% Obligationer imod Stats- gieldes Directionens Indskrivningsbeviis og 5200 £ St. i dansk-engliske 3% Obligationer, hvoraf de 200 £ St. ere indkjøbte iaar.		
	Overskud af Selskabets Virksomhed i 1850	2062	55		— havde tilgode for rentefri Laan	12045	"
					deraf Restancer 242 Rbd.		
					— Kassebeholdning		
					a) Contant	5410 Rbd. 52 ß.	
					b) Contingent Restancer	433 — 44 "	
						5844	"
		Rbd.	"			Rbd.	"
		159489	"			159489	"

Kjøbenhavn den 31te December 1850.

E. Clausen.

D. Dorgen.

Garbrecht.

Carl S. Groth.

Oversigt

over det forenede Understøttelses Selskabs Regnskab for Aaret 1850

med Hensyn til dets Virksomhed.

<u>1850.</u>	Indtægter.	Rbd.	ß.	<u>1850.</u>	Udgifter.	Rbd.	ß.
	Ugentlige Indtægter	4001	4		Penstøner	4802	48
	For Lovbøger	79	—		Gratificationer	3830	"
		4080	84		Lønninger	2000	"
	Halvjaarlige Contingenter	4811	12		Generelle Omkostninger	574	93
	herfra gaaer uerholdelige Restancer	45	—		hvorfra gaaer Differencen imellem		
		4765	40		Indkjøbsprisen og den ansøgte Værdie		
	Renter efter Fradrag af Krigsskatten og Renter til Banken	5021	4		af indkjøbte Obligationer.	270	—
	af det optagne Laan					304	73
					Ugebladets Trykning m. m.	867	48
					Overskud anført paa Formues Conto	2062	55
		Rbd.				Rbd.	
		13867	32			13867	32

Kjøbenhavn den 31te December 1850

E. Clausen.

D. Borgen.

Garbrecht.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Ere og Tredfindstyvende Aargang.

Nr. 14.

Løverdagen den 5te April 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Fortsættelse).

Naar dine Forældre vælge Dig en Egtfælle, skal Du elske ham, høre ham, adlyde ham, gjøre med Fornøielse det, som han siger til Dig, ikke vende Hovedet bort, naar han iiltaler Dig, og, dersom han siger Dig noget Uhosfligt, maa Du stræbe at overvinde din Bekymring. Dersom han lever af din Formue, skal Du ikke af den Grund foragte ham. Vær ikke egenfindig, ikke uhosflig, thi derved krænker Du Gud og forbittrer din Mand; siig ham paa en blid Maade det, som Du anseer passende. Fornærm ham ikke, hverken naar Du er alene med ham, eller naar Andre ere tilstede; thi Du maa da bære Skammen derfor og Andres

Foragt. — Vær opmærksom paa det Arbejde, der foretages paa dine Jorder, hav Omsorg for den indsamlede Afgrøde og forsøm Intet. — Du maa ikke bortødsle dine Eiendomme, ikke undlade med at hjælpe din Mand i hans Arbejder; saaledes vil Du forebygge al Mangel paa det Nødvendige og virke gavnligt for dine Børns Opdragelse. — Min Datter! dersom Du følger mine Raad, bliver Du elsket og agtet af Alle. Ved at give Dig dem, opfylder jeg mine Pligter som Moder; ved at adlyde dem, bereder Du Dig et lykkeligt Liv. Men i modsat Tilfælde, skal Du altfor sildigt see, hvad der vil møde Dig, fordi Du ikke hørte mig; og man skal ikke sige om mig, at jeg har undladet at give Dig de Raad, jeg burde, som Moder.“

Hvilket stort Bærd have dog disse Formaninger og Raad, som Faderen giver sin Søn, og Moderen sin Datter, især naar man betænker, at Folket dengang levede i Hedenskab, fremmed for al europæisk Cultur!

7.

Mexicanernes Præster.

Mexicanerne offrede Mennesker til deres Guder, hvilket vi senere skulle omtale med større Noiagtighed; men naar Guderne forlangte saa grusomme og blodige

Gressbeviisninger, vil man let indsee, at Præsterne maatte være anseete, indflydelsesrige og frygtede Personer; thi de vare Gudernes Tjenere og Redskaberne for deres Villie; de vedligeholdte Forbindelsen imellem Himlen og Jorden ved ideligen at anstille Menneſkeoffringer. Præsterne vare rige, mægtige og ſaa talrige, at det store Tempel i Mexico, i hvilket flere Guder dyrkedes tilſammen, og hvor Capellernes Antal var fyrrethve, havde ikke mindre end ſemtusinde Præster. Til hvert Tempel hørte et beſtemt Antal Jorder, og Indtægterne af diſſe tjente deels til at forſkaffe Præsterne deres Underholdning, deels til at beſtride Udgifterne ved Gudsdyrkelfen, hvilken var meget prægtig. Præsterne lode, ligesom Munkene i Europa, deres Jorder dyrke af Forpagtere og behandle diſſe med ſtorſte Belvillie. Efterhaanden kom en ſtor Deel af Landet i Præſternes Hænder; Fyrſternes Fromhed og Stats-henſyn bevægede dem til at forøge Præſternes Grundeiendomme ſaa betydeligt, at diſſes Rigdomme vare under Montezumas Regjering vorede til det Umaadelige. De Frommes Gaver, ſom beſtode af Landets Frugter og alle Slags Producter, forøgede endnu mere Præſteſtandens Rigdom. Imidlertid levede Præſterne i Stilhed og Simpelhed nærved deres Templer; de bade regelmæssigen flere Timer om Dagen, faſtede ofte, pidſkede ſig haardt og ſonderreve deres Hud med Aloens Torne. Naar de havde Omgang med Andre, var det ikke for at nyde Fornøielſer, men for at vaage

over deres Indflydelse. Saavidt man veed, maatte de ikke gifte sig. Deres Rigdomme brugte de til Trængendes Understøttelse; til denne havde dog kun de Flittige Adgang; thi Forpligtelsen til Arbeidsomhed gjentages ideligen i den aztekiske Religions moralske Forskrifter.

De forestode Ungdommens Opdragelse; derfor optog de i deres Templer de unge Personer af den fornemmere Klasse og af Middelclassen, saaledes at Præstinderne beskæftigede sig med Pigerne og Præsterne med Drengenes Opdragelse. Underviisningen havde flere Grader, men med et religiøst Formaal; Pigerne lettere Arbejder bestode i at flette Prydelser til Alterne og Capellerne; Drengene vedligeholdt den hellige Ild, sang ved de ceremonielle Handlinger, ligesom Chordrengene hos os, og havde Tilsyn med de Blomster, som smykkede Templerne, og de Krandsse, med hvilke Gudernes Billedstøtter vare prydede. Man indviiede dem i Viisdommens Hemmeligheder; man lærte dem at skrive og at læse Hieroglypher; i de høiere Skoler undervistes de i Astronomie og Astrologie, og man gjorde dem bekendte med det Vigtigste af Regjeringsforfatningen. I Skolerne herskede den strengeste Disciplin; især var Løgn forbuden, og naar et Barn ostere forsyndede sig i denne Henseende, ridsede man ham i Læben. I Alt det, der angik Sæderne, iagttog man den største Strengthed. Efter fuldendt Opdragelse vendte Præsternes Elever tilbage til det borgerlige Samsfund,

hvor da enhver af dem anbragtes i den Stilling, til hvilken han var meest skicket. At Præsterne havde beskæftiget sig med Ungdommens Opdragelse, bidrog naturligviis til at vedligeholde og forøge deres Anseelse og Indflydelse, da de altid betragtedes med Ærbødighed af deres forrige Elever.

Præstestanden blev regjeret af to Øpperstepræster, hvilke Fyrsten og de fornemste Høvdinge valgte. De havde, næst efter Fyrsten, den største Anseelse i Staten, og intet Vigtigt foretoges uden deres Raad.

8.

Mexicanernes Menneskeoffringer.

Da Mexicanernes Religion fremkaldte blide og venlige Følelser hos sine Betsjendere og indskærpede de strengeste moralske Grundsætninger, er man vistnok berettiget til at ansee Mexicanerne for et ligesaa velvilligt som klogt Folk. Men, hvor skrøbelig er dog vor Natur, og hvormange Modsigelser findes der i det menneskelige Hjerter! Disse velvillige Følelser, disse strenge Grundsætninger, denne Sædernes Blidhed, denne Agtelse for Qvindeskønnet var, saa utroeligt det end maa synes, hos Mexicanerne forenet med Menneskeoffringer og cannibalske Maaltider. Man offrede Mennesker i stort Antal paa Gudernes Altare, og man fortærede Slagtoffrenes Legemer; det var deres

prægtigste og gladeste Fester. Vi forbauses endnu mere, naar vi betænke, at disse fordømmelige Ceremonier ikke vare nedarvede hos Mexicanerne fra raæe og grusomme Forfædre; men i deres Culturs glimrende Periode, dengang de allerede havde gjort store Fremskridt i Dannelse, begyndte de først med disse Rædsler; og jo høiere de hævede sig i aandelig Henseende, jo mere de voksede i Kløgt og Kunstfærdighed, desto lidensskabeligere satte de Priis paa deres vilde Fester, deres blodige Maaltider. Spanierne troede derfor, at de vare besatte af en ond Aand, og at de stode i nøie Forbindelse med Djævelen.

Om Oprindelsen til disse Mennekkoffringer fortæller Humboldt Følgende: I Begyndelsen af det 14de Aarhundrede vare Aztekerne afhængige af Kongen i Colhuacan: de havde bidraget meest til Seiren, som denne Konge vandt over Kochimilkerne. Da Krigen var endt, vilde Aztekerne bringe et Offer til deres fornemste Gud Huizilopochtli, Krigen's Gud, hvis Billede af Træ stod paa en Rørstol, der blev baaren af fire Præster. De bade deres Overherre, Kongen i Colhuacan, om at give dem nogle værdifulde Gjenstande for derved at gjøre deres Offer mere høitidelig. Kongen sendte dem en død Fugl, indviklet i et grovt Klæde; og for at sœie Spot til Forhaanelsen lovede han dem, at han selv vilde deeltage i Festen. Aztekerne lode, som om de vare tilfredse med dette Offer; men paa samme Tid besluttede de at anstille et Offer, der

kunde indjage deres Overherrer Skræk. Efterat de længe havde dandsat omkring deres Afgudsbillede, fremførte de fire xochimilkiske Fanger, som de havde holdt skjulte i længere Tid. Disse Ulykkelige bleve offrede med de samme Ceremonier, som de altid senere iagttog, paa det Øverste af den store Pyramide i Tenochtitlan, hvilken var helliget til Krigens Gud. Colhuerne affyede denne Menneffeoffring, den første, som var bleven anstillet i deres Land; men de frygtede ogsaa for deres Slavers Bildhed, da de saae, hvor stolte de vare bleve efter Seiren over Xochimilkerne, og gave dem Friheden, idet de befalede dem at forlade Landet. Nu bleve Aztekerne et selvstændigt Folk. Den første Menneffeoffring havde havt heldige Følger for dem; Hævnen fremkaldte snart den anden Menneffeoffring. Efterat Byen Tenochtitlan var grundlagt, løb en Azteker langs med Søen for at finde et Dyr, hvilket han kunde dræbe og offre til Krigsguden; han mødte en Colhuer og angreb denne, der hørte til det Folk, af hvilket Aztekerne for kort Tid siden havde været afhængige; Colhueren besejredes i Kampen og førtes som Fange til den nye Bye; her blev han slagtet paa Offerstenen ved Krigsgudens Billedstøtte. Omstændighederne ved den tredje Menneffeoffring ere endnu sørgeligere. Fred syntes at herske imellem Aztekerne og Colhuerne; dog kunde den aztekiske Krigsguds Præster ikke undertrykke deres Had til Naboefolket, der i saamange Aar havde behersket

dem med Strenghed; de udtænkte da en frygtelig Hævn. De overtalte nemlig Colhuernes Konge til, at han skulde betro dem sin eneste Datter, hvem de lovede at opdrage i Krigsgudens Tempel og tilbede efter hendes Død som deres Skytsguds Moder; de tilføiede, at Guden selv havde tilkjendegivet dem, at dette var hans Villie. Den lettroende Konge ledsagede selv sin Datter og førte hende ind i Templets inderste dunkle Capel; der adskilte Præsterne Fader og Datter; man hører Larm i Capellet; den ulykkelige Konge mærker ikke, at det er hans døende Datters Suf; man giver ham et Røgelsekar i Haanden og befaler ham derefter at antænde Røgelsen. Ved Ildens blege Skin gjenfjender han sit Barn, der var bundet til en Pæl med blodigt Bryst, uden Bevægelse og Liv. Smerten berøvede ham hans Forstand, saalænge han levede. Han kunde ikke hævne sig, og Colhuerne vovede ikke, at angribe et Folk, der gjorde sig frygtet ved et saadant Barbarie.

(Sluttes.)

Licentiat F. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 12te April 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Civilisationen i Mexico, før Spaniernes Ankomst til dette Land.

(Sluttet.)

Spørge vi nu om Grunden til, at en saa affkyelig Skif, der engang var indført, kunde vedvare over et Aarhundrede, maa denne vistnok søges ikke i dyrisk Grusomhed, men i deres religiøse Forestillinger. Mexicanerne betragtede Menneskenes jordiske Liv som en Prøvestand; de troede, at alle Væsener vare i en lidende Tilstand, og at de maatte forløses; men Guderne kunde ikke forsones uden ved Blod; kun ved Blod kunde deres Brede formildes. Saaledes blev det, der i Begyndelsen kun havde været Hævn over Colhuerne, forsvaret som en religiøs Ceremonie; en Cazike i Tlascala kunde derfor sige til Cortez, at der til et

sandt Offer krævedes, at et Menneske døde for de Andres Frelse.

De af Mexicanerne afhængige Folkelag affhyede disse Menneskeoffer, og lode dem ikke indføres hos sig, førend de bleve tvungne dertil. Den store Regent Nezahualcoiōtl søgte dog at overtale sine Undersaatter til at ophøre med disse Grusomheder, og han haabede at føre dem tilbage til deres oprindelige rene Gudsdyrkelse. Det skeete imidlertid, da han ingen Børn fik med sin Hustru, at Præsterne gjorde ham opmærksom paa, at dette var en Virkning af Gudernes Vrede; fordi Blodet ikke mere dampede paa deres Altare; paany offredes da Mennesker, men Kongen fik ikke et Barn, som han ønskede det, og han udraabte da: „disse Afguder af Steen kunne ikke forstaae eller høre Noget; de kunne umueligen have frembragt Himlen og Jorden og Mennesket, som er Skabningens Herre. Der er en almægtig, usynlig, ubekjendt Gud; han har skabt Alt, og han kan alene trøste mig i min Sorg.“ Han trak sig da tilbage paa et eensomt Sted og tilbragte 40 Dage i Faste og Bøn, medens han offrede kostbare Røgelse til Guderne, og lod vellugtende Urter opbrændes paa deres Altare. Hans Ønske blev opfyldt; han fik en Søn; hans forrige Affhye for de blodige Offeringer vaagnede da atter; han opreiste, som vi før have omtalt, et Tempel, helliget til „den ubekjendte Gud, Marsagersnes Marsag“, og forbød alle blodige Offeringer ikke alene af Mennesker, men ogsaa

af Dyr. Han døde omtrent Aaret 1470, altsaa et halvt Aarhundrede førend Spaniernes Ankomst; men efter hans Død begyndte atter Menneffeoffringer ligesaa vel i Tezcucó, som hos Aztekerne. Paa Montezumas Tid var Grusomheden i denne Henseende overordentlig; thi aarligen offrede man omtrent 20,000 Mennesker. Da Krigsgudens Tempel indviedes i Staden Mexico, offredes 70,000 Mennesker, der vare samlede fra Rigets forskjellige Egne; Slagteriet varede dengang flere Dage, og da Dffrene førtes i Procession til Dfferstedet, indtog de en Strækning, som var $\frac{1}{2}$ Miil lang. I nogle af Templerne bevarede man Slagtoffrenes Hjernefaller, som Mindesmærker om Forsædrenes Tapperhed og Fromhed; Spanierne fandt saaledes i eet Tempel 136,000 Hjernefaller opstablede. Forbrydere, Rebeller og Krigsfanger bleve offrede til Guderne; men da Mexicanerne havde Afgtæffe for Tapperhed, kunde dog Krigsfangerne blive frelst fra at offres under een Betingelse, hvorom man i de gamle Beretninger læser Følgende:

„Paa Midten af alle Byens Torve fandtes runde Bygninger, opførte af Kalk og Steen, omtrent otte Fod høie. Disse Bygningers Overflade var rund som en Skive, og en rund Steen var anbragt her, hvilken havde et Hul i Centrum. Efter visse Ceremonier besteg den fangne Høvding denre Overflade, og man bandt hans Fod til Stenen ved et Reeb, som man trak igjennem Hullet; man gav ham et

Sværd og et rundt Skjold, og den, der havde fanget ham, traadte da frem for at kjæmpe med ham; dersom han paany blev Seierherre, betragtede man ham som en Mand, hvis Tapperhed kunde bestaae sin Prøve, og han modtog et Vidnesbyrd om den heltmodige Kraft, han havde lagt for Dagen. Men dersom den Fangne blev Seierherre over sin Modstander og desuden over sex andre Kjæmpende, saaledes at han i det Hele havde overvundet syv, fik han sin Frihed, og man gjengav ham det, som han havde mistet i Krigen. Engang skete det, at Kongen i Byen Hueroxingo førte Krig med Kongen i Byen Tyla, og denne Sidste blev efter mange Tapperhedsprøver omringet og fanget. Som sædvanligt blev da den fangne Konge ført op paa den runde Bygnings Overflade, og syv Mennesker kjæmpede imod ham; men de bleve Alle overvundne, den Ene efter den Anden, omendskjøndt Fangen var med den ene Fod bunden fast til Stenen. Indbyggerne i Hueroxingo burde nu efter de gjældende Regler give ham hans Frihed, da han havde vlist en saadan Tapperhed; men de meente, at de aldrig kunde være sikke for ham, dersom de løslode ham. De toge da den Beslutning at dræbe ham. Men denne Handling paadrog dem almindelig Foragt, og man betragtede dem som lave Forrædere.“

Da de, som valgtes til Menneskeoffringerne, deelte Tro med deres Seierherrer, gif de deres Skjæbne imøde med Rolighed og uden at beklage sig. Folkene be-

tragtede dem som Gesandter, der affendtes til Guderne, hvilke ogsaa vilde modtage dem med Naade, fordi de havde lidt til deres Ære. De, der offrede dem, bade dem derfor om at gaae i Forbøn for sig, og Enhver betroede dem sine Ønsker med de Ord: „esterdi Du nu kommer til min Gud, lad ham da faae Kundskab om det, som jeg har behov, for at han kan komme mig til Hjælp.“ Man udsmykkede dem, man gav dem Foræringer, førend Dffringen foretoges; i Templet anstilledes ogsaa en Fest; der dandsedes; den Sangue tog Deel i Dandsen, og i det sidste Dieblif gav man ham det vigtigste Budskab, om hvilket han skulde anraabe Guderne.

Det, som vi her have fortalt om Mexicanernes Menneſkeoffringer, ville vi ende med en kort Beskrivelse af den Naade, paa hvilken disse Dffringer bleve foretagne. De til Dffring bestemte Personer førtes af Præsterne frem i Procession med langsomme Skridt, under Sang og Musik; derpaa maatte de bestige den Pyramide, der dannede Templet, og der var omgiven af tre eller fire Terrasser; de førtes rundt omkring paa Terrasserne og derfra til Dfferstenen. Denne var paa det Øverste af Pyramiden, i fri Luft, imellem to Altare, hvor den hellige Ild brændte Dag og Nat, og foran Capellet, i hvilket Gudens Billede befandt sig. Det forsamlede Folk betragtede Alt med største Opmærksomhed og i dyb Tausshed. Nu blev Dfferet, efterat flere Bønner vare fremsagte, udstrakt paa Ste-

nen; Offerpræsten afførte sig sin sædvanlige Dragt, en sort Kappe, fastede en rød Kappe omkring sig, nærmede sig med Kniven, aabnede Brystet paa Offeret, rev Hjertet ud, og bestrøg med Blodet Gudernes Billeder, stænkede det omkring sig eller æltede det sammen med Maismeel til en frygtelig Kage. Denne Cereemonie gjentoges 50 Gange om Aaret, hyergang Mennesker offredes, i et Land, der gjennemstrømmes af en balsamisk Atmosphære, og hvor en smilende Vegetation udbreder sig om de vidunderligt skjønne Indsøer.

En Krigslist af Rhodieren Theodatas.

Kong Antiochus Soter, som herskede over Lilleasien og Syrien, blev omtrent 280 Aar før Christi Tid angrebet af Galaterne, en ved Tapperhed udmærket Folkestamme. De rykkede frem i en tæt sammentrængt Garre; deres Infanterie var svært bevæbnet; de, som stode i de forreste Geledder, vare rustede i Kobber-Harnisser, enhver af Fløiene understøttedes af 10,000 Ryttere, og i Centrum fandtes over 300 Stridsvogne, af hvilke 80 vare forsynede med Skjæreknive*). Da Antiochus

*) Skjæreknivene vare omtrent halvanden Alen lange, meget skarpe og anbragtes paa Stridsvognens Hjulnavere. Stridsvognen blev trukken af fire Heste, for at den ved sin hurtige Fart kunde anrette desto større Udelæggelse.

fik Underretning om Fiendernes Styrke, tabte han Modet; thi hvorledes skulde han kunne haabe at overvinde dem? hans Armee var ringe i Sammenligning med deres, og de fleste af hans Soldater havde intet Andet til deres Forsvar, end smaa runde Skjolde. Han havde derfor allerede besluttet at forlige sig med dem paa taalelige Betingelser, da den tappre Rhodier Theodatas, som var Officier i hans Armee, hjalp ham ud af den Forlegenhed, i hvilken han befandt sig, ved et snildt Raad. Antiochus havde 16 Elephanter; Rhodieren befalede, at man skulde skjule disse, saa godt man kunde; men saasnart Tegnet til Angreb var givet, og det fiendtlige Rytterie sprængte frem, og Carreen aabnede sig for at lade Stridsvognene fare ud, skulde fire Elephanter paa hver af Fløiene drives imod det fiendtlige Rytterie og de øvrige otte imod Stridsvognene; derved, sagde Theodatas, vilde Hestene blive skye, vende sig om og bringe Galaterne i Uorden. Dette blev ogsaa Tilfældet; thi da hverken Galaterne eller deres Heste nogensinde havde seet en Elephant, grebes de af en saadan Skræk, dengang disse Dyr med deres store Tænder og opløstede Snabler styrtede frem imod dem, at de flygtede uden engang at affkyde en Piss. I saa Diebliske kom den tæt sammentrængte Hær i Uorden, Infanteriet kastedes overende af de flygtende Ryttere, Stridsvognene fore ind imellem deres egne Folk, da Hestene af Frygt for Elephanterne, ikke vilde lystre Tøilen; Mange lemlæstedes af de paa

Stridsvognene anbragte Skjærekniive, og ved Elephanterne blev Nederlaget fuldstændigt; thi Nogle af Galaterne søndertraadte de, Andre gjennemborede de med deres Tænder, Andre grebe de med Snablerne og slyngede dem op i Luften: fortsagt, ved Elephanternes Hjælp vandt Antiochus en glimrende Seier. Macedonerne, der omgave Antiochus, istemte nu Triumphsange, bekrandsede ham og puffedede ham til Lykke. Men Antiochus sagde til dem med Taarer i Øinene: „Mine Venner! lader os snarere skamme os over en Seier, som vi skyldte 16 indianske Uhyrer! Hvad havde vi udrettet, dersom ikke Fienderne vare blevne slagne af Rædsel ved et for dem usædvanligt Syn!“ Til Minde om Seieren blev en Steen opreist, paa hvilken den beskedne Antiochus lod indgrave Billedet af en Elephant.

Licentiat J. Silfverberg.

Borger-Vennen.

Tre og Tredindstyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 19de April 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 25de Marts 1851 afholdtes Repræsentantforsamling i Selskabet, i hvilken foretoges Valg paa nye Repræsentanter i de Aftrædendes Sted.

Udfaldet af disse Valg, der nu ere modtagne af Vedkommende, ere følgende:

For første Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Conferentsraad Bonde, R. af D.	Hr. Hof-Balletmester Bournonville, R. af D.
— Etatsraad Buch, R. af D.	— Justitsraad V. E. Grønberg.
— Cancelliraad Dender.	— Etatsraad P. Benzen, R. af D.
— Kammerraad Riise.	— Justitsraad H. J. Lindberg, R. af D. og D. M.

For anden Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Litteratus Erslew.	Hr. Organist A. P. Berggreen.
— Pastor A. Smith, R. af D.	— Krigsraad J. L. Kramp.

Dr. Statsraad Sibbern, R. D. og D. M.	Dr. Professor, Rector, B. Bor- gen, R. af D.
— Directeur W. Borgen.	— Pastor S. J. Heiberg.

For tredje Classificacion.

Afgang.	Tilgang.
Dr. Overauditeur Steensrup. R. af D.	Dr. Capitain H. Fæster, R. af D.
— Overlage Müllerp.	— Capitain C. L. Profilius, R. af D.
— Krigsassessor Nørregaard.	— Ritmester A. F. E. v. Brock- dorff, R. af D.
— Commandeur J. A. Pal- ludan, C. af D. og D. M.	— Krigsassessor, Mynsterstri- ver A. J. Petersen.

For fjerde Classificacion.

Afgang.	Tilgang.
Dr. Isenframmer Dohler.	Dr. Vinhandler A. Heins.
— Agent J. E. Lund.	— Grosserer B. Bendix.
— Beroleer H. P. Hansen.	— Grosserer L. Bramsen.
— Capt., Urtekr. Grave.	— Urtekr. A. W. Adrian.

For femte Classificacion.

Afgang.	Tilgang.
Dr. Assessor pbarm. Glahn.	Dr. Tobakfabriker J. P. H. Ved.
— Brandeviinsbrænder Chri- stensen.	— Licuitt. og Fabriker D. H. Drieser.
— Conditor C. Grandjean.	— Oberfilieutn. J. S. Bruun.
— Brygger Pandrup, død.	— Brandeviinsbrænder L. L. Brødgaard.

For sjette Classificacion.

Afgang.	Tilgang.
Dr. Major Kern, R. af D.	Dr. Hattemagermester. B. Pe- terfen.
— Capt. og Sadelmagerm. Mundt.	— Garvermester H. Larsen.
— Bliffenslagerm. Lindqvist.	— Capt. og Hofftomagerm. J. A. Thrane.
— Capt. og Hof- Juveleer Schroder.	— Licuitt. og Bødkermester C. F. Kübntz.

Forsamlingen bevilgede at der foreløbigen maatte udbetales til Enkerne efter de afdøde Pensionister Bor-

cellainshandler W. Jones og Skrædermester P. Borch
Beløbet af et Mars Pension med 25 Rd. til hver.

Lillige vedtoges det, at Pensionisters Enker i det
de ved Mandens Død indtræde i hans Nr. som Med-
lem af Selskabet, om de end ikke bleve Pensionister,
dog ligesom Manden skulde være fritagne for at erlægge
Contingent til Selskabet.

En indkommen Ansøgning fra Datteren efter et
afdød Medlem om at maatte iaar erholde det hendes
afd. Moder hidindtil tilstaaede Gratiale, kunde ikke
bevilges.

Forsamlingen vedtog, at de uerholdelige Contin-
genter for 2 afdøde og 6 andre Medlemmer, samt det
ugentlige Bidrag for 1 Medlem, hvilke sidste saa-
ledes blive at udslette af Selskabet, maatte affrives i
Bøgerne med resp. 33 Rd. 60 Sk. og 1 Rd. 24 Sk.

Endeligen optoges følgende 12 nye Medlemmer i
Selskabet.

- 1 afd. fgl. Sweitzer Glases Datter, J. S. M.
- 2 Bagermester P. Kiertmann.
- 3 Jernbane=Inspecteur J. Jensen.
- 4 Chorsanger C. H. J. Hubner, Dbmd.
- 5 afd. Parfumeur Ingemanns Enke, A. M. S.
- 6 afd. Kudsk Petersens Enke, M. L.
- 7 Skomagermester C. A. Rasmussen.
- 8 afd. Snekermester Babes Datter, S. B.
- 9 Institutbestyrer D. F. Bræmer.
- 10 Kleinsmedmester H. B. Ulrichs

11 Skipper N. Langerhuus.

12 afd. Barbeer Eskildsens Enke, C. J.

Administrationen for det forenede Understøttelses-
Selskab, den 15de April 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

R. Clausen.

Carl S. Groth.

Almanakmanden fra Weitsberg.

Under denne Titel har en tydsk Forfatter, der kalder sig Glaubrecht, i Aaret 1845 udgivet et Skrift, hvoraf her meddeles den sidste Deel. For at sætte Læseren ind i Sammenhængen, forudskiftes følgende:

I Midten af det 18de Aarhundrede var Konrad Justus, almindelig kaldet „der Kalendermann,“ Skolelærer i Weitsberg i Hessen. Han var theologisk Kandidat, besad endog ualmindelige Kundskaber, men havde maattet lade sig nøie med denne Stilling. En Advokat ved Navn Gerst, et ryggesløst Menneske, der havde havt slette Hensigter imod Justus's Hustru Dorothea, medens denne endnu var ugift, havde altid vidst at skade ham.

Da han en Dag havde begravet en Datter, der var død i sit første Aar, kom hans Broder Henrik,

der havde søgt sit Udkomme i Holland, uformodentlig og besøgte ham. Han bar en lille Pige, som han bad sin Broder antage sig.

Han fortalte, at dette Barns Fader, Levin van der Brück, var en rig Kjøbmandsøn fra Delft. Han havde forelsket sig i en fattig Pige ved Navn Mora. Hans Fader havde faaet det at vide, kaldte ham for sig, erklærede ham arveløs, hvis han ikke opgav denne Forbindelse, og lod ham gjøre en Udspredelsesreise i Tydskland. Henrik fulgte ham som Tjener. Da han ikke kunde glemme Mora, skrev han til hende og bad hende komme til sig, for at indgaae Ægteskab med ham. Det skete. Han skulde nu hjem, og for bedre at kunne følge sit Ægteskab, besluttede han at lade Barnet — hendes Navn var Selma — blive i Tydskland. Han haabede, snart at kunne lade det hente.

Konrad Justus modtog en betydelig Pengesum, samt Forældrenes Ægteskabsbeviis og Barnets Døbseddél i gyldig Afskrift, men betænkte sig endnu; da gjorde hans Hustrues Følelse Udslaget, og Barnet antoges.

I nogle derpaa følgende Aar skrev han oftere til Holland til sin Broder, men fik aldrig Svar. Den lille Selma blev hos ham; hendes Udseende tydede med Bestemthed paa, at Justus og hans Kone kun vare hendes Pleieførelde.

*

*

*

Ved Pindsetiden, der er saa smuk paa disse Bjerge, drage vi atter engang ind i Skolelærer Justus's Huus. Endnu finde vi alle de kjære Mennesker samlede, men det er dog ikke ganske som forhen. Børnene ere vorede til; Henrik er en vakker Knøs, Døttrene ere blomstrende Piger; og stille og fordybet i sin Beskæftigelse sidder Selma i en Krog af Stuen og læser i sin Bibel. Af og til kommer der Taarer i hendes Dine. Hun veed ikke selv, hvorledes det er fat med hende. Det er imorgen hendes Confirmationsdag. Hendes Veninder plukke Blomster og smykke Kirken og glæde sig til Dagen, der venter dem, og have indbudet hende til at tage Deel i deres Glæde. Men Selma har ikke mere Sands for Blomsterne, der ellers vare hendes Indlinger, og hun tænker paa den kommende Dag ikke med Længsel, kun med Angst, thi en tung Sorg hviler paa hendes Hjerte. Og denne Sorg deles af Alle, baade Forældre og Sødsfende.

Thi idag har Moder Dorothea taget hende for sig og fortalt hende alt, hvad hun endnu ikke vidste, har nævnet hende Fader og Moder, og givet hende Døbesedlen og en Perlesnor med et Guldfors, en Erindringsring fra hendes Moder, der havde været bundet om hendes Hals, og sagt til hende: „Kjære Selma, vi have længe været i Tvivl, om vi skulde sige dig, at du ikke var vort Barn, eller om vi skulde lade dig

blive i din Tro. Thi jeg skjælvede ved den Tanke, at du maaskee vilde blive fremmed for os og ikke mere føle dig tilfreds hos os, naar du fik at vide, at du var et Barn af fremmede, rige Folk. Men Justus meente, at nu eller aldrig var Tiden kommen, da du kunde høre denne Efterretning. Du skal vedblive at være vor, vort kjære Barn, som du hidtil har været, saalænge det behager Gud at lade os leve sammen; men det kunde jo være hans Villie, at dine Forældre snart kom og toge dig fra os, og da var du maaskee mindre fattet paa en Afked, hvis du ikke, som nu, havde faaet Alt at vide."

Med denne Tale var Pigen bleven ganske uhyggelig tilmode; hun var med lydelig Graad falden Moderen om Halsen og havde spurgt een Gang efter den anden: „Ikke sandt, Moder, du spøger kun med mig, du er min, og jeg er din?“ Men da Justus ogsaa var kommen til og fuld af Alvor og Rørelse havde sagt hende det samme, da var hun sunket sammen i sig selv, og sad nu stille grædende med Bibelen i Haanden, og Ingen vovede at forstyrre hende, thi Alle vidste, at hendes Hjerter bad de Faderløses Fader om Trøst og Styrke. Og da Bindsemorgen kom, da Klokkerne tonede fra alle Landsbyer i Dalen, da Confirmanderne, smykkede med Blomster og ledsagede af deres Forældre, skrede op ad Bjerget til Kirken, da hængte Selma bleg som et Lig og med zittrende Hænder sin Moders Guldkors om Halsen, og hvo der betragtede hende rørtes dybt,

thi hun saae ud som en Gensom, en Hjemløs midt iblandt Lykkelige og Elskende. Men da den hellige Handling var forbi, var Selma som forvandlet. Hun tog igjen Smykket af sin Hals, lagde det i Dorotheas Haand og sagde: „Moder, jeg er og bliver Eders, lad mig ogsaa i Fremtiden bære Eders Navn. Jeg forlanger Intet, uden at være Eders Barn, thi det er jeg jo, eftersom I har opdraget mig i Herrens Tugt og Formaning indtil denne Dag.“

Dg der var Glæde i Skolelærerens Huus, og Bindsefesten var for Alle, som boede der, en Helligmandens Fest.

(Fortsættes).

B. G. Lind.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 26de April 1851.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Beitzberg.

(Førtættelse.)

Jeg sagde før: Aar vare henrundne, og det var ikke ganske som tilforn i Skolehuset paa Beitzberg. Børnene vorede til og vare vel artede, men Næringsførg var draget ind. Lønnen var ikke tilstrækkelig til Føde og Klæder, og Justus maatte, hvor ondt det ogsaa gjorde ham, overtage flere Biføretninger, af hvilke een forarsagede ham mange Førtædeligheder. Op til Beitzberg støder der en Skov, som tilhører Universitetet i Gießen, og Justus havde ladet sig overdrage Tilføynet med den. Dpfyldte han nu sin Pligt, holdt han Orden i Skøven og angav dem, der anrettede Skade i den, saa bleve disse førbittrede, spottede ham, fordi han baade var Skolelærer og Skøvfoged, og besfyldte ham

for Havesyge, skjøndt det var Nøden, der tvang ham til at behøve dobbelte Bestilling. Dertil kom endnu Ængstelse for hans Kone; thi Dorothea skrantede og formaadede ikke som tilforn Dag og Nat at arbejde for Familiens Underhold. Og omendskjøndt Døttrene rørte sig kraftig og ikke skammede sig ved noget Arbejde, saa gik det dog bestandig tilbage. Tiderne vare onde.

De idelige Krige i Tydskland, de mange Aar fordyrede Levnetsmidlerne og trykkede Landboerne meget. Og just i denne Tid skulde Henrik danne sig for sin tilkommende Stilling. Hans Fader havde trolig sørget for Aand og Hjerte, havde lært ham at frygte Gud og bibragt ham mange Kundskaber; men hvormegit ogsaa Alle sparede, for at han kunde afgaae til Universitetet, ikke det Allernødvendigste kunde lægges hen. Mange i og om Gießen, til hvem den bekymrede Fader henvendte sig, lovede ham Hjælp fra Tid til anden; men Løfterne opfyldtes ikke, og istedenfor Hjælp modtog han tilsidst Bebreidelser, fordi han ikke hellere satte Sønnen i en Lære.

Desuden var Gerst atter begyndt at virke imod ham og gjorde Alt, for at kaste Mistanke paa Justus og hans Huus. Ogsaa vare de gamle Venner næsten alle døde, eller bortreiste, og Ingen var kommen i deres Sted. Sørgeligere Dage havde Justus aldrig kjendt.

I Høsten dette Aar kom en Dag Snedkerkasper, eller, som han hed, Kasper Greb fra Harpach, en af Justus's ældre Bekjendte, til Weitsberg. Det gjorde han fra Tid til anden, men blev bestandig mindre gjerne seet i Skolehuset, fordi han var bleven et uroligt Hoved og en slet Huusholder og overhovedet ikke stod i noget godt Rygte. Skolelæreren havde gjort, hvad han kunde, for at bevare sin Huusven paa den rette Wei; men Snedkerkasper hørte til det Slags Mennesker, der give sig selv mange høittravende Navne og have store Indbildninger om deres Forstand, men i Grunden ikke ere andet end Dagtyve. Allerede for flere Aar siden havde han forladt sit Haandværk og levet af at reise om og reparere Bøndernes Uhre. Ved Gfjertanke og Dvælse havde han erhvervet sig mange mekaniske Kundskaber og benyttede disse til Dannelsen af forskjellige Kunstværker; men da han derover forsømte Haandværk og Agerdyrkning, kom han med Kone og Barn i den meest trykkende Armod. Dette virkede imidlertid ikke paa ham og forandrede Intet i hans Vandel; han vedblev at gjøre Uhre og lod Kone og Barn betle. Paa sine Vandringer var han truffet sammen med nogle Ligefindede, og det havde ikke kostet megen Møie at drage ham ind i en Skattegraverbande. Han havde her faaet Bøger at læse, som i den Grad havde ophidset hans levende Indbildningskraft, at han i enhver Kirke, i enhver gammel Muur sporede en nedgravet Skat. Da han i disse Bøger ogsaa fandt

hemmelighedsfulde Antydninger over Stjernernes Indflydelse paa det lykkelige Udfald af Skattegravningen, saa randt Almanakmanden ham isinde, og han haabede med Visshed at skulle vinde denne for sine Planer.

Han udframmede da vidt og bredt sin Visdom for Skolelæreren og spurgte ham navnlig, hvad han dømte om Astralaanderne, og hvilke Trylleformeler han kjendte, for at gjøre sig disse Aander underdanige.

„Kasper,“ sagde Skolelæreren, „jeg forstaaer ikke Eders Tale, begriber overhovedet ikke, hvorledes en Christen kan komme med saadan Snak. Min ringe Kundskab indskrænker sig til det, som jeg angaaende Stjernernes Bevægelser har lært af andre Stjernerkyndige, og ved egne Jagttagelser og Beregninger mærket mig. Derefter ere Sol, Maane og Stjerner lysende Legemer paa Himlen, eller Bærere af den store Bygmester, der stille imellem Dag og Nat, og give Tegn, Tider, Aar og Dage. Siig kun, at de ere tjenende Aander; thi de lære os at kjende Gud og at beundre hans Skabning, og opvække Længsel hos os efter det evige Lys. Men hvad Eders Astralaander angaaer, da veed jeg Intet derom, thi den hellige Skrift taler ikke om saadanne.“

„J har Ret,“ svarede Kasper; „men veed J da ikke, at der foruden den Visdom, som findes i den hellige Skrift, endnu gives en anden, som er bleven Patriarcherne, Propheterne og Apostlerne og mange Fortidens Bise hemmelig meddeelt og har forplantet sig fra Slægt

til Slægt, et helligt Ord foruden det skrevne? Men denne Viisdom er ikke Hvermands Sag, men kun de Udvalgte og høit Benaadedes, og den lærer at skue ind i alle Ting's Dybder og ved Hjælp af den rette Nøgle at lukke op for alle skjulte Skatte."

„Hør, Kasper,“ sagde Skolelæreren med dyb Alvor, „nu forstaaer jeg Eder, men nu raader jeg Eder ogsaa, at tage Eder vel iagt, at ikke de Bises Steen, som I søger, skal blive Eder en Anstøds Steen. I driver Spot med den hellige Skrift. Vel veed jeg, at det hedder hos Hjob: „D, at Gud vilde tale med dig og oplade dine Læber og vise dig den himmelske Viisdom;“ vel kjender jeg Sproget af Davids Bodspsalme: „Du lader mig kjende den hemmelige Viisdom;“ men saadan hemmelig Viisdom er intet Andet, end hvad Guds Aand giver enhver, der beder derom, nemlig bestandig dybere Erkjendelse af Guds faderlige Raad, af Frelsen i Jesus Christus. Han er og bliver de Bises sande Steen, og hav paa den, saalænge I lever. Thi den Viisdom, som kommer fraoven, er for det Første kydsf, dernæst mild, lader sig sige, er fuld af Barmhertighed og gode Frugter."

„Det er altsammen meget godt, hvad I der siger,“ blev Kasper ved; „men modstiger ikke Erfaringen Eders Ord? Denne hemmelige Viisdom, som I forfatter, har dog allerede gjort Underværker. Den har bragt Nøgle til Opfindelsen af Livselixiren, saa at de have forlænget deres Liv i det Uendelige; den har lært

Andre at gjøre Guld, saa at de ere blevne saa rige, som Ingen før dem; den har viist Andre Veien til skjulte Skatte og givet dem nok for hele deres Liv."

"Altsammen Løgn og Bedrag," sagde Skolemesteren tørt, „hvormed den Ene lokker den Anden Pengene af Lommen og derpaa leer af ham. Siig selv, Kasper, I veed det jo saagodt som jeg, hvad er der kommen ud af alle de Skattegravninger, vi hidtil have oplevet?"

"Det kommer an paa, hvorledes man bærer sig ad," svarede Kasper. „Jeg kjender Folk, for hvem I vilde tage Hatten af; jeg mener dermed, at de ligesom I have Kundskab om Alt i Himlen og paa Jorden."

"Jeg troer gjerne," sagde Justus, „at de vide mere end jeg; men jeg gad nok høre Hovedindholdet af deres Viden, var det ogsaa kun, for at blive bedre oplyst om hvad jeg ikke veed."

"Nu, med et lille Stykke kan jeg maaskee ifene Eder," var Kaspers Svar. „Kjender I de syv Planeters Aander?"

"Nei, Planeterne kjender jeg, men ikke deres Aander."

"Saa kan jeg heller ikke nævne dem for Eder," svarede Kasper, „idetmindste ikke idag, thi Dagen er ikke gunstig. Men jeg kan sige Eder, at det er disse Aander, som lade alle mineraliske, vegetabiliske og animaliske Essentier fødes. Derfor maa man skaffe sig Kundskab til saadanne himmelske Intelligentier og iagttagelse, hvilken Planet der regjerer over en vis bestemt

Kraft. Naar jeg nu veed, hvilken Planet der regjerer, saa maa jeg samtale med dens Aand, hvilket skeer, ved at henvende Tanke og Begjering paa den. Saaledes meddeles mig Planetens Aand, hvilket giver sig tilkjende ved en Lyd, der ligner Klengen af en Klokke. Hører du den, maa du have en lille Klokke hos dig, at du kan lade Aanden forstaae, at du er beredt til at høre. Derpaa vil snart en Extasis komme over dig, og i denne faaer du alt, hvad du forlanger: Penge, Forstand, Indsigt. Men den lille Klokke maa tilberedes med magisk Kunst. Ordene: Adonai, Tetragrammaton, Jesus maae være at læse paa forskjellige Steder af den. Jeg veed endnu en heel Deel; men for det Første tør jeg ikke sige Eder det, og dernæst forstaaer I det ikke, idetmindste lader I saaledes. Kunde jeg vinde Eder for os, Skolelærer, jeg veed ikke alt det Gode, jeg skulde gjøre Eder; I er netop en Mand for os."

"Vil I gjøre mig en Tjeneste, Kasper," sagde Skolelæreren, "saa lad det for idag være nok med denne Tale. Jeg har allerede hørt altfor længe paa Eder. Gaa dog hjem, Kasper, og tag atter fat paa Hammer og Sæg, og arbeid for Kone og Barn, og taal ikke, at de betle. Det er en stor Binding at være gudsfrygtig og nøisom og æde sit Brød i sit Ansigt's Sved; men hvo, der færdes med Daarer, og søger efter Skatte, styrter i Ulykke."

"Skolelærer," svarede Kasper, "lad ikke saa frygtsom. Eders Bantro tilgiver jeg Eder; jeg var

ogsaa i Begyndelsen vantro; men I burde allermindest have noget at indvende mod Skattegravning, da I omtrent er ligesaa fattig som jeg. Tag Mod til Eder og foren Eder med os; lykkes vort Forehavende, saa ere vi Alle forsørgede for Livstid, og I med, naar I hører til Selskabet."

(Fortsættes.)

P. E. L i n d.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 3^{die} Mai 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Beitzberg.

(Fortsættelse.)

„Har I nogenstinde,“ var Skolelærerens Svar, „hørt mig klage over, at det gik mig ilde, eller hør mig ønske, at jeg var rig? Saalænge Gud lader mig beholde et nøisomt Sind, hvorom jeg daglig beder ham, er jeg rig nok, og vil ogsaa lære at overvinde Kjødets Utaalmodighed og rose mig af Trængslen. Men hvorledes jeg saavelsom min Kone bære os ad med at øve os i Nøisomhed, derpaa skal I høre et Exempel. Nylig kom jeg just til, som Dorothea gav Hønsene Foder, og bemærkede een imellem dem, der næsten galede som en Hane. Dorothea, sagde jeg, og viste hende Dyret, den Høne kan du gjerne dreie Halsen om paa. Dertil kan der blive Raad, sagde hun, og iovermorgen

er det Søndag. Da jeg nu om Søndagen kommer fra Kirke, falder Hønen mig ind, og jeg sagde med Fornøielse til mig selv: I Dag faaer du Kjødsuppe og Kjød. Men den første Ret var Meelsuppe. Nu, tænkte jeg, Hønen kommer nok, og trøstede mig. Men den anden Ret var Eggefage. Da saae jeg paa Dorothea, og hun forstod mit Blik og smilede og sagde: Jeg har solgt Hønen for ti Albus og kjøbt Et og Andet, som manglede os; prøv engang, Justus, om du behøver mere. Og jeg lo, og Dorothea med, og Børnene ogsaa, og vor Middagsmad smagte os ganske fortræffelig.“

Nogle Uger efter denne Samtale, der gav Justus meget at tænke paa, besøgte han om Eftermiddagen en syg Ben i Reinhardshain. Besøget gjorde den Syge godt, og da Aftenen brød frem, og Skolelæreren vilde hjem, bad han ham om een Time endnu, og da denne var gaaet, om en anden, og Bægteren blæste allerede Kloffen Ti, da han greb Hat og Stok, rækkede den Syge Haanden og i Guds Navn begav sig ud i Natten. Natten var mørk, men Himlen fri for Skyer, og Justus betragtede Stjernerne med allehaande fromme og alvorlige Tanker. Saaledes kom han til Wirberg.

Paa Wirberg var der, da Reformationen begyndte, et Kloster, hvilket blev ophævet og inddraget af Landgreve Philip. I Nærheden af Kirken, der endnu staaer,

seer man en Hule, hvori Nedgangen skeer ad en Trappe; ved Foden af denne fremsprudler en Kilde. Saaledes har det ikke altid været; Hulens Bund var fordem tør, og gjennem dens Forlængelse kom man ud til Dalen. At det ikke er rigtig dernede, følger af sig selv; men at Munkene ogsaa havde skjult deres Skatte dernede, deres Guld- og Sølvkar, inden de nødtes til at drage bort, var fra for lang Tid siden en afgjort Sag i Folkets Mund. Intet Under, at Hulen ofte blev besøgt af Skattegravere; og de, som havde været der, fortalte Andre, at der var grueligt derinde, thi man hørte alleflags forunderlige Lyd, ligesom Stønnen af Vanderne, der vaagede over Skattene, og hvo, der forstod at citere dem, han var hjulpen!

Da Justus gik forbi denne Hule og tilfældigviis kastede et Blik derned, trængte Skinnet af et Lys fra Dybet op til ham. Forstræffet gik han videre, men skammede sig snart over sin Frygt, vendte tilbage, og saae igjen ned i Dybet. Nu hørte han et Menneske tale, og dette bevægede ham til at anspænde sin Opmærksomhed. Efter nogle Minuters Forløb steg han endogsaa nogle Trin ned. Hvælvingen var oplyst af flere Lygter. Omkring en Kreds af Mænd, der stode med Ansigtet vendt imod Midtpunktet og med bøiet Hoved, gik Een med et Røgelsekar, og fyldte hele Hvælvingen med en ilde lugtende Damp. Midt i Kredsen stod en Mand med en hvid Skjorte over sine Klæder og en hoi Papiirshat paa Hovedet; den var

foran hvid, bagpaa sort og bemalet med underlige Figurer. Omkring ham var der lagt en Kreds af hvidt Papiir, ligeledes bemalet med underlige Figurer, og Manden havde en Dnskeqvist af Messing i Haanden, dreiede sig snart til een Side, snart til en anden, og fremmumlede Trylleformler, der gjentoges af de andre. Bludselig taug Alt, Røgelsekarret dampede stærkere, og idet han bragte Dnskeqvisten til Ligevægt paa Spidsen af sin Mellemfinger, raabte Besværgeren med høi Røst: „Jeg, J o h a n n e s, besværger dig, Dvist! ved alle de over dig udtalte Ord: Adonai, Agla, Tetragrammaton, at du svarer mig rigtig ved dine fremadgaaende Dvisteslag, hvor den skjulte Skat er. Og dig, allerhelligste Engel og Fyrste Ariel! beder og besværger jeg, at du fører og leder denne min Dvist ved Adonai, Agla, Tetragrammaton; dertil skulle I hjælpe, alle I hellige Englechor, ved alle Engles Engel Jesum Christum, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen!“

(Fortættets.)

B. E. L i n d.

Extract

af

første Kvartals Regnskab 1851,

for

det forenede Understøttelses = Selskab.

I n d t æ g t.

	Rbd.	ß.
Beholdning fra forrige Aar.....	5410	52
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 63de Aargang Nr. 1 à 13 incl.	1045	94
B. a Renter af £ 5200 f. 6 M. a 3 % p. A. er 78 £ som $\frac{1}{2}$ Krigsskatten er udbragt til 658 Rbd. 12 ß. b af Sparekassen for de der indsatte 14 — " -	672	12
C. Optaget Laan i Nationalbanken.....	5000	"
D. Laans Restancer fra 4de Qvart. 1850. 242 — " - Anviste Laans Afdrag f. 1. Qvart. 1851. 1470 — " - er 1712 — " - deraf i 1ste Qvart. 1851 indbetalt... 1451 — " - saaledes Laans Restancer den 31te Marts 1851..... 261 — " -	1451	"
E. Contingents Restancer fra 4de Qvart. 1850 var..... 433 — 44 - deraf er i 1ste Qvart. 1851 indbetalt igjen 146 — 44 - Afstrevne Contingents Restancer hos døde og excluderede Medlemmer (vide Udgiwt Nr. 8.)..... 33 — 60 - saaledes Contingents Restancer den 31te Marts 1851..... 112 — 80 -	287	"
	33	60
	Rbd. 13900	26

U d g i v t.

	Rbd.	ß.
1 Anviste Pensioner for 1ste Qvartal 1851..... 1086 Rbd. 48 ß. dito til nye Pensionister for 1ste Qvartal 1851..... 112 — 48 - 1199 — " - deraf er i 1ste Qvartal 1851 udbetalt 1177 — 72 -	1177	72
Saaledes uaffordrede Pensioner for 1. Qvartal 1851..... 21 — 24 -		
2 Anviste rentefrie Laan som ere udbetalte med..... 6350 "		
3 dito Gratificationer til 284 Medlemmer 3725 — " - deraf er i 1ste Qvartal 1851 udbetalt 3645 — " - saaledes uaffordrede Gratificationer den 31te Marts 1851..... 80 — " -	3645	"
4 Renter af Laanet i Banken for 1 M. forud..... 20 80		
5 Ugebladets Trykning med Papiir ic..... 262 48		
6 Generelle Omkostninger..... 99 33		
7 Lønningen for 1ste Qvartal 1851..... 500 "		
8 Afstrevne Restancer hos døde og excluderede Medlemmer (vide Indtægt E.)..... 33 60 Saldo, Beholdning..... 1811 21		
	Rbd. 13900	26

Kjøbenhavn den 31te Marts 1851.

G. Primon,
Kassferer.

Dverensstemmende med den af Administrationen førte Control.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

G. Clausen.

Carl S. Froth.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 19.

Løverdagen den 10de Mai 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Beitzberg.

(Fortsættelse).

Forfærdet over denne Gudsbespottelse og ilde tilmode ved alt det Passerede vilde Justus stiltiende trække sig tilbage, da han pludselig følte sig greben bagfra og kastedes til Jorden. I samme Dieblik fyldtes Hvælvingen med Politibetjente og Bønder. Lygterne sluffedes, og en forvirret Kamp begyndte. Nogle undvege; og da man atter fik Lys, havde Mangen istedenfor en Skattegraver grebet een af Bagten og slæbt ham ud af Hvælvingen. Den, som havde grebet Justus, lyste ham i Ansigtet — det var en Raadstuetjener fra Grünberg, der var ham fjendsk — og raabte: „Tænkte jeg det ikke nok, Skolelærer! at I hørte med til dette

Kjæltringepak. Jeg har længe været paa Spor efter Eder og mere end een Gang sagt, at jeg fik Eder nok, hvor I mindst tænkte paa det. Almanakmænd og Skattegravere ere altid Brødre og Djævelens Tjenere."

Den forfkrækkede Justus kunde bevidne sin Uskyld, kunde skildre sin Families Angst, naar han ikke kom hjem, saa levende han vilde; det hjalp Allsammen intet. Man slæbte ham med til Grünberg og fastede ham med Skattegraverne i Taarnet.

Næste Morgen saa tidlig som muligt var Dorothea hos Amtmanden, og kort Tid efter hende den troe Ben Elias Büttner. Begge gjorde, hvad de kunde, for at overbevise Dommeren om Fangens Uskyldighed, bade om, at han idetmindste maatte blive paa fri Fod, men forgjæves; det korte Svar var: „Han er fanget med de Andre og skal straffes med de Andre." Det var en daarlig Trøst. Og hvad der endnu gjorde Sagen værre var Skattegravernes Ondskab, at de omtalte Justus som Gen af deres og fornøiede sig over hans Ulykke. Desuden var den Syge, som Justus havde besøgt hiin ulykkelige Aften, død næste Dag, og hans Familie saa betaget af Sorg, at de modsagde hinanden i deres Udsagn; kort, den redelige Justus, der foragtede alt Skattegravervæsen og undgik alt Selskab med disse Folk, sad nu i Fængsel som deres Medskyldige og havde intet Middel til at bevise sin Uskyldighed. Thi hvad han ogsaa forebragte, for at retfærdiggjøre sig, bestandig hed det: Han havde allerede

længe været mistænkt, han kaldtes ikke Almanakmanden for ingen Ting.

Hjemme var Bedrøvelse uden Grændser, og uagtet Dorothea uafslædig trøstede Sine og henviste til Hjops Ord: „Den Uskyldige bliver reddet af Herren,“ trængte hun dog selv til Trøst; thi hun saae ingen Ende paa dette lange, vanærende Fangenskab. Da var en Morgen Selma forsvunden. Moder og Svødfænde meente, at hun var gaaet til Grünberg, for at besøge Faderen, som hun ofte gjorde, og trøste ham ved sin Nærværelse. Men da Aftenen kom, og Pigen ikke vendte hjem, forenede sig en ny Angst med den gamle. Dog, den følgende Aften ved Nattens Frembrud, kom hun, og med hende Justus. Hvo beskriver Alles Bevægelse, da han tog sit Pleiebarn ved Haanden og sagde: „Hun har reddet mig. Hun stolede paa den stærke Gud og befriede mig blot ved et Sandhedsord af sin Barnemund. Saa vær da takket mit Barn for dit Ord til rette Tid; du har rigelig gjengjældt mig, hvad jeg har gjort imod dig. Men lader os Alle takke Gud ogsaa for denne Anfegtelse og bede ham om Styrke indtil Enden, thi den Onde er endnu beskjæftiget med at saae Ufrud.“

Dg saaledes forholdt det sig. Netop Selmas fromme Gjerning havde forværret Skolelærerens Sag. Hendes Hensigt var at skaffe Faderen fri, og det opnaaede hun ved en Samtale med Amtmanden; men ubekjendt med Forholdene og veiledet af en Graver=

karl, hun traf paa Stadens Kirkegaard, havde hun ogsaa klaget Familiens Nød for Gerst, der var Medlem af Raadet og endnu bar et bittert Had til Justus og hans Kone, og han byggede derpaa en djævelsk Plan.

Hyvad kan være mindre farligt end en Retsundersøgelse imod Justus, skulde man tænke. Men vor Fortælling angaaer noget, der er skeet for omtrent 100 Aar siden, og dengang bar man sig anderledes ad end nu, og det saakaldte Mennefskelige havde ofte en saadan Indflydelse paa Dommerne, at endnu simplere Sager bleve indviklede, og endnu uskyldigere Personer end Justus bleve fordømte. Thi hvad der talte imod ham var en almindelig Mening, der bag Navnet Almanakmand søgte noget Egent; og nu var han grebet i Selskab med Skattegravere, og disse afslagde falsk Vidnesbyrd imod ham. Man gik strengt frem imod den hele Bande, i hvilken der befandt sig mange Udlandinger; men de fra Nabolaget, hvilke man især havde eftersporet, og deriblandt Kasper, vare undslupne.

Justus var rigtignok fri, men maatte næsten hver Dag i Forhør, og Amtmanden gjorde Intet, for at afforte ham disse tunge Vandringer, og tiltalte ham saa haardt og grusomt, at Justus flere Gange var nær ved at tabe Taalmodigheden. Over hele hans tidligere Liv blev der forelagt ham Spørgsmaal, mange saa listige, at man tydelig saa, Hensigten var at faae

ham fældet. Ingen kjendte hans tidligere Liv i alle dets Enkeltheder uden Gerst; fra ham maatte disse onde Indskydelser komme. Justus erfarede endog med Bished, at Gerst havde gjort flere Reiser til Amtmanden, for at stemme ham efter sit Dufte.

Der var altsaa Sorg i Skolelærerens Huus, men dog en anden, end der i saadanne Tilfælde er i de fleste. Hans Tro var ikke et Huus bygget paa Sand, som ethvert Vindstød kunde omstyrte, men det var bygget paa en Klippe, og derved overvandt han Frygten for Fremtiden. Hvad der skulde blive af ham og hans, naar man drev ham fra Embede og Levebrød, det betænkte han ikke med menneskelig Omsorg, men overlod det til Gud, hvem han tjente af ganske Hjerte. Daglig bad han med Sine: „Herren er min Hyrde, mig vil Intet fattes;“ og der gaves Timer, da der i den haardt betrængte Familie herskede en Troens Glæde, den forhen i bedre Dage ikke havde kjendt.

Dog, dermed hørte Nøden ikke op; den steg meget mere fra Dag til anden. Der fremkom en Mængde Beskyldninger om hans Maade at undervise paa, om Børnenes Behandling, ja endog om hans Rettroenhed. Størst Bægt lagde Forhørsdommeren paa den Beskyldning, at Skolelæreren flere Gange havde forladt Gudstjenesten under Prædikenen og spejdet i Universitetsstoven efter Lyve. Maatte denne Beskyldning ikke være frygtelig for en Mand af Justus's Tænkemaade! Og dog syntes hans Hjender netop at have Ret i

denne Punkt. Ja, Skolelæreren var virkelig oftere gaaet bort fra Kirken under Prædikenen, dog ikke for at holde Fred i Skoven, men for at see til sin syge Kone. Dorothea var haardt angrebet, og Bekymring for hende havde to Gange ladet ham forglemme sin Pligt og drevet ham hjem, førend Prædikenen var til Ende. Beständig havde han foresat sig, at tilstaae sin Uret for Præsten, men andre Tanker havde trængt Forsættet tilbage, og nu blev denne Gjerning regnet ham til Forbrydelse. Ingen Forsikring hjalp, og Gerst pustede til Ilden, saa at den truede med i lyse Flammer at slaae sammen over de ulykkelige Folk.

En Dag da Sorgen ret følte i Skolelæreren's Huus, da Sygdom og Mangel herskede derinde, og man i enhver, som traadte ind, frygtede et Ulykkesbud, gik Henrik hen til sin Fader og talte saaledes: „Jeg har saa ofte bedet Eder og Moder, om at lade mig reise og søge mit Brød hos Fremmede. I veed, Fader, at det ikke var, for at befries fra Eders Tugt, men for ikke at være Eder til Besvær. Hidtil har jeg taus underkastet mig Eders Afslag; men Nøden voxer daglig i vort Huus, og jeg skammer mig ved at see noget Menneffe i Dinene; det forekommer mig, som Enhver, der seer mig, maa tænke: Skolelæreren's Henrik er dog gammel nok til selv at tjene sit Brød; hvorfor bliver han hjemme og gaaer ledig? Ledig har jeg nu vel ikke været, men har arbejdet i Huset og i Skolen efter min Gyne; ogsaa har jeg lært saameget

af Eder, at jeg endelig engang kunde ønske at drage Fordeel deraf. Her kan det ikke skee. Skrivertjenesten i Giesen er atter frataget mig, omendskjøndt jeg bar uden at klage, hvad der var at bære, og det synes næsten, som hele Verden har sammensvoret sig imod os og hjælper til at grave vor Grav. Lad mig komme bort, Fader, lad mig komme bort! maaskee giver Gud mig den Naade, udenfra at kunne hjælpe Eder."

"Henrik," sagde Skolelæreren dybt bevæget, "fra din Fødsel af har det været mit Forsæt at gjøre Livet lettere for dig, end det har været for mig. Men jeg seer nok, at uden Bandre og Bentetid bringer du det ikke til noget. Gaa da ind til din Moder, og giv hende sin Velsignelse til dit Forehavende, saa tag i Guds Navn din Randsel paa Ryggen og drag bort. Men, Barn! gjør ikke Moder blød; hun lider allerede meer end vi Alle."

Henrik blev længe ved sin Moders Sygeseng. Hvad de talte om, hvorledes de græd med hinanden og bad med hinanden, fik Ingen at høre; men der maa være en Fred, der overgaaer al Forstand; thi da Henrik gik op paa sit Tagkammer, for at snøre sin Randsel, laa Dorothea stille bedende paa sit Leie, og Henrik var mere fattet end Søstrene, mere fattet endog end Faderen.

"Her, Henrik," sagde Skolelæreren, "er din Lærepeng for idag; for imorgen maa han allerede sørge, der føder de unge Ravne. Der, tag ogsaa, at du ikke

skal glemme den rette Forsørger, denne Bønnebog, som jeg allerede for lang Tid siden har skrevet for dig i den Tanke, at vi kunde skilles ad. Som der staaer deri, saaledes har jeg og mit Huus hidtil tjent Herren; tjen du ham ligeledes, at vi maae mødes for ham og være forenede i ham. Frygt Gud, det er Wiisdoms Begyndelse. Regjer dig selv efter hans Lov, lad dig ikke henrive af dine Lyster, vær flittig og ærlig. Strid taalmodig og stig dig selv, at Ingen vinder Prisen, som ikke strider rettelig. Den rette Strid forskaffer den rette Krone, og den være din og vor kostelige Eiendom, naar vi sees igjen. Dine Fædres Gud velsigne og bevare din Udgang og Indgang for Jesu Skyld. Amen."

(Fortfættes.)

P. E. L i n d.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 20.

Løverdagen den 17de Mai 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Weitsberg.

(Fortsættelse.)

Da nu Søstrene havde stuet Get og Andet i Kandsfelen, da de Alle under mange Taarer havde taget Afsked med Henrik, kom ogsaa Skolelæreren endnu engang ind og sagde: „Henrik, tag ogsaa din Violin med dig. Som Spillemand skal du ikke reise igjennem Berden; det er for nem en Maade at tjene sit Brød paa og fører ikke til nogen Lykke. Men, som David forjog Sauls onde Mand ved Harpespil, saaledes kan din Violin, i Nødens Tid, stemme et Menneskehjerte til Kjærlighed imod dig.“

En Miil fra Beitsberg, nær ved Beien, som fører til Gießen, ligger et høit, slankt Bjerg, som kaldes Nonnen. Derfra overseer man den hele Egn vidt og bredt. Stedet er smukt og skyggesfuldt. Denne Høide besteg Henrik. Siddende under et løvrigt Træ fremtog han Bønnebogen og opslod den Bøn, der var skrevet for den Reisende. Det virkede saa velgjørende paa ham! det var hans gode Faders Ord, han læste; det var hans Guds Ord, der indgød ham Trost. Hvor fast indprægede sig i hans Sjæl de Ord: „Jeg beder dig, bevar mig ved dit Ord, at jeg ikke afviger fra det evige Livs Vej. Lad mig vandre efter dine Bud og vogt min Sjæl for Bantroens Mørke!“ Hvor hjertelig blev hans Tillid, da han læste og bad: „Du vil ogsaa give dine hellige Engle Befaling, at de skulle være med mig paa alle mine Veie; at de lede mig ad de rette Stier, at de føre mig sund og glad engang tilbage til Mine!“ Styrket reiste han sig. Endnu kun eet Blik, et langt, inderligt Blik paa det kjære Hjem, og saa hastig fremad!

„Saaledes tænker jeg nu, Broder Büttner,“ sagde Skolelæreren en Løverdagaften til sin Huusven. „Udenfor ligger Sneen, som den i en Menneskealder ikke har ligget, og Bildtet bliver af Ulvene jaget ind i Byerne; kort, det er en Vinter uden Lige. Og en Vinter uden Lige er det ogsaa i mit Liv. Jeg mærker,

det gaaer snart ganske tilgrunde med mig. Fra Dybet raaber jeg derfor til Herren og beskaffer daglig mit Huus, at jeg kan drage bort, naar Kaldet lyder. Min Henrik er ude paa Vandring, Bjerne ere tagne ud at tjene, saa jeg igjen er alene med min Dorothea; kun Selma har jeg ikke villet lade gaae bort; hun skal ikke tjene, men trøste mig under mit Kors. Men tænk ikke, Büttner, at jeg er bange for hvad der skal komme. Jeg er glad i min Gud, som aldrig før. I Maaneder har jeg ikke kunnet synge, men idag har jeg atter sunget. ogjomere jeg sang, desto frimodigere blev jeg."

"Ret saa, Skolelærer," sagde Büttner; "det har heller ingen Nød med Eder; hvo der har en god Samvittighed og en fast Tro, hvad behøver han at bekymre sig om Fjendens Rænker! Og skulde det komme til det Yderste, og I blev drevet fra Eders Levebrød, saa er der ogsaa Raad. Jeg er just kommen her i Aften, for at bringe Eder en Trøst, hvis I skulde behøve den. Igaar og idag har jeg sat min øverste Stue istand, mit Huus er vel forsynet, og hvad der ellers hører til, et hjerteligt Velkommen og et muntert Ansigt — Altsammen skal I finde hos mig. Ikke sandt, I siger ikke nei? Giv mig Eders Haand, Skolelærer; lad mig blive Eders Ven i Nøden!"

"Büttner," sagde Skolelæreren og astørrede sig en Taare, "en Ven i Nøden har I længe været mig. Mangen er falden fra mig, siden man forfølger mig,

og undgaaer mig af Frygt for, at mit Selskab bringer Banrygte. Men I har handlet efter Sirachs Ord: „Bliv din Ven tro i hans Armod.“ Det gjengjælde Eder Gud! Ja, Büttner, I elsker mere trofast end en Broder, og elsker med den rette Kjærlighed, hvorfor skulde jeg ikke gribe Broderens Haand! Ja, jeg kommer til Eder, naar jeg maa bort herfra; men jeg bliver kun, til Gud hjælper videre.“

Det var en Søndag Morgen. Sneen faldt tæt. I sine Rejseklæder, med en lang Stof i Haanden, gik Justus først til sin Kirke og ringede til Gudstjeneste, og skred derpaa ned i Dalen til Dwickborn, for at besøge en lignende Forretning for en syg Embedsbroder der. Den, der idag vilde gjøre en Vandring, maatte nøie kjende Veien; hvert Spor var udslettet, og ved hvert Skridt traadte man i en Sneemasse. Dog, Justus naaede snart sit Maal, besørgede hvad han skulde, og siddende ved sin syge Embedsbroders Leie verlede han mangt et fortroligt Ord med denne om de store Verdensbegivenheder, om Bennens lange Sygdom, om Guds underlige Veie.

„Tal ikke, Hr. Broder,“ sagde Justus, „som om Ingen havde baaret det samme Kors, som I. Vel er det haardt, at I maa ligge nu allerede paa tredie Maaned; jeg troer ogsaa gjerne, at I mangen Gang er nær ved at tabe Modet, og at Eders Bøn bliver

til et Suf. Jeg kan tænke mig, hvad en Fader føler, naar han seer paa sine Børn, endnu saa smaa og spæde, og derhos maa spørge, hvem der vil ernære og klæde dem og give dem Huusly og opdrage dem i Gudsfrygt, naar hans Døe brister i Døden. Ak, vi Skolelærere have ret en sørgelig Lod! en Løn, hvoraf vi ikke kunne leve, Nøie og Besvær Nar ud og Nar ind, og stadig Frygt for, at man giver os Afsted uden Dom og uden Pension! det er intet Under, at vi Alle føle os saa nedtrykte, at vi mangen Gang ere kolde med al Verden! Men, kjære Broder, som det hedder i Psalmen: „Jo større Kors, jo sødere er Troen,“ saaledes maa den bedste Deel ikke tages fra os, ellers ere vi dobbelt fattige og forladte. Christi Ord: „I Verden have I Bedrøvelse; men trøster Eder: jeg har overvundet Verden,“ skulde være Indskriften paa vor Fane, til hvilken vi, som Soldaten, see op med Haab, om det ogsaa tordner og lyner omkring os i Kampen, og Saarene af den timelige Lidelse smerte os. I staaer ved Graven formedelst legemlig Svaghed; mig have onde Tunger ogsaa gravet en Grav; og maaskee maa jeg ned, og Ingen veed, hvor usfyldig jeg er, uden Gud i Himlen. „Men skulde Gud ikke redde sine Udvalgte, der raabe til ham Dag og Nat?“ Jo, siger jeg, og siger atter jo, og beslutter med Hjob: „Til min Ende kommer, vil jeg ikke afvige fra Fromheden.“

Da brød en Solstraale gjennem de graae Vinterfyer og faldt paa den Syges Seng, og over hans Ansigt gik Guds Fred.

Tilbageveien til Beitsberg var ligesaa møisommeligg, som Veien om Morgenens. Omendkjøndt Sneefoget var ophørt, var Sporet fra om Morgenens ganske tilintetgjort, og Justus maatte atter bryde Veien. Saaledes var han kommen til det Sted i Skoven, hvor Stien fra Dwickborn til Beitsberg gjennemfjærer Grünberger Landeveien. Nu er der en beqvem Chaussée, men dengang gik Veien snart over Bakker, snart gjennem Hulninger. Fodstien gjennemskar ogsaa en saadan Hulning.

Justus var netop traadt ind i den og arbeidede sig rask igjennem Sneen, da en Hestevrinsken naaede hans Øren. Denne Lyd, den eneste i den uddøde Natur, forundrede ham; han stod stille og lyttede og hørte tydelig, ikke langt fra sig, en Kjæde rasle. Han raabte høit et „Ho!“ „Ho!“ ind i Skoven, men ingen menneskelig Stemme svarede ham, kun hørte han atter Hestens Vrinsken og Kjædens Raslen. Formodende en Ulykke arbeidede Skolelæreren sig op paa Huulveiens Rand, og saae til sin Skræk en Chaise, der laa væltet i Sneen med Hjulene opad, medens Hestene med den afbrudte Bognstang saaledes havde forviklet sig i Skovens Tykning, at alle deres Anstrængelser

for at gjøre sig frie vare forgyves. Ikke langt fra Hestene laa Kudskken, halv begravet i Sneen, tilsyneladende uden Liv. Med Møie skaffede Justus Sneen bort fra Siderne af Chaisen, for at kunne see, hvad den indeholdt; han fik snart fat paa den kolde Haand af en Mand, der laa halv i, halv udenfor Chaisen, som havde han, da Bæltningen skete, forsøgt paa at springe ud. Hans Ansigt var blodigt og ynkeligt mis-handlet; efter hans Klædning at dømme var han en Mand af Stand. Ligesom Kudskken gav heller ikke han noget Livstegn fra sig.

Hvad skulde Skolelæreren gribe til! Det var allerede seent paa Dagen; alle de nærmeste Landsbyer laae omtrent en halv Meil borte, og dog maatte der skaffes hurtig Hjælp; det var i sig selv nødvendigt, hvis de Forulykkede endnu levede; det var ogsaa nødvendigt af den Grund, at Ulvene streifede rundt omkring. Saa hastig han kunde ilede han til Veitsberg, og efter en kort Tids Forløb saae man ham med en Deel Mænd, der bare Lygter og Løftestænger, nærme sig det Sted, hvor Ulykken var sket. De Saarede bleve lagte paa Baarer, som man dannede ihast af unge Træer; Hestene slap fri, da man tog Tøiet af dem; Bognen maatte man lade ligge. Ved Mørkets Frembrud naaede Toget Landsbyen, hvor Koner og Børn spørgende og beflagende gif de Ankommende imøde.

„Hvorhen?“ hed det da. „Ham paa den forreste Baare tager jeg i mit Huus,“ svarede Justus. „Og

„jeg vil sørge for Kudsten,“ sagde Elias Büttner. „Tag I Hestene, Nabo Kurz; hos Eder staae de bedst.“

Det var en urolig Nat for Weitsberg By. Nogle løb efter Doctor og Lægemidler, Andre stode omkring de Saarede, beklagede dem, hjalp at vadse og forbinde, søgte at bringe dem tillive. Man overbeviste sig om, at de ikke vare døde; men de vare meget forslaaede, navnlig Herren, som Justus havde modtaget og lagt i sin egen Seng. Hans Hoved maatte være bleven stærkt ramt; thi Bedøvelsen vilde ikke vige, trods alle Midler som anvendtes. Anderledes forholdt det sig med Kudsten. Da Lægen havde forbundet hans brudte Been, fortalte han, hvorledes Alt var gaaet til, navngav sig og Herren, og anbefalede indstændig Heste og Vogn til sine Redningsmænds Omhu; thi han var en retskaffen Karl.

(Fortsattes.)

B. E. Lind.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 24de Mai 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Weitsberg.

(Fortsættelse.)

Om Morgenen gik Skolelæreren ned til Büttners, for at see til Kudskene og høre Ravnet paa sin Gjest. Den Efterretning, han der erholdt, gjorde et skrækkeligt Indtryk paa ham, thi han blegnede og bortfjernede sig uden at sige noget. Som han traadte ind i sin Stue, stod Dorothea ved den Syges Seng og heldte langsomt en styrkende Suppe i hans Mund; og den Syge laa der med tillukkede Dine og tog imod Drikken, som et Barn, der ikke er sig bevidst. Justus gik taus hen til Sengen; længe stod han og betragtede den Syge. Derpaa sagde han sagte til Dorothea: „Beed du, Kjære, hvem vi huse, hvem der indtager

vort Leie, hvem du vederqvæger? — Det er vor Dødsfjende, det er Gerst; Gud har givet ham i vor Haand. Hvad ville vi gjøre, Dorothea? ville vi glæde os over Fjendes Fald, eller handle efter det Ord: „Hungrer din Fjende, saa giv ham at spise; tørster han, saa giv ham at drikke?“ — Dorothea sagde Intet; kun en svag Zittren af hendes Haand forraadte hendes Hjertes Bevægelse; Taare paa Taare faldt ned paa den Syges Ansigt, og hun standsede ikke med at række ham Drikken. Da hun var færdig, foldede hun taus sine Hænder; hendes Hjerte bad, og hun havde tilgivet sin Fjende. Og hendes Hænder pleiede ham, og hendes Dine vaagede over ham Nat og Dag, og af hende modtog han Føde og Lægedom.

Saaledes gif der tre Dage, den fjerde om Morgen stod Dorothea igjen ved den Syges Seng; da slog han for første Gang Dine op, sukede dybt, som vaagnede han af en tung Søvn, saae forskende paa hende og spurgte sagte: „Hvor er jeg?“ „I Skolehuset paa Weitsberg,“ var Dorotheas Svar. „Og hvem er I, gode Kone, der pleier mig saa omhyggelig? I min Sygdoms lyse Dieblikke har jeg bestandig seet Eder hjælpende og deeltagende ved min Seng. Der var ofte ogsaa Taarer i Eders Dine; I maa mene det rigtigt godt med mig; sig mig, hvem er I?“ — „Jeg er Dorothea, Skolelærer Justus's Hustru,“ svarede hun rolig.

Bed disse Ord luffede den Syges Dine sig hastig; med en raff Bevægelse greb han om sit Hoved, lod ligesaa snart Haanden atter synke, kastede et sky Blik paa Dorothea, og stønnede derpaa stærkt. Synet af denne indre Kamp var for frygteligt, og Dorothea gik iilsomt ud af Stuen.

Hele denne Dag hørte man den Syge ofte sukke; taus og med nedslagne Dine modtog han den Omhu, man viste ham. Men næste Morgen syntes hans Hjerte at være brudt; han kaldte Justus og hans Kone til sit Leie; han bekjendte al sin Uret imod dem; han afslagde Tilstaaelser, der brændemærkede ham som Tyv og Bagvasser; han fortalte, hvorledes han med List havde forskaffet sig Familie-Documenterne af Dorotheas Moder og solgt dem til de uretmæssige Arvinger for en betydelig Sum;*) han skildrede de Snigveie, ad hvilke han havde røvet Skolelæreren Gre og Befordring; ja han tilstod endogsaa, at han havde foretaget denne Reise, der var bleven saa uheldig for ham, for at bestemme Justus's Dommere til at fælde ham;

---

*) Dette refererer sig til hvad der fortælles i Bogens første Deel om Dorotheas tidligere Forhold, hvorledes hun og hendes Moder, der var Enke efter en Kjøbmand, ved en Oversvømmelse mistede Alt undtagen disse Papirer, der berettigede dem til en stor Arv. De antog Gerst til Sagfører, og han bedrog dem. Justus, der i Oversvømmelsen havde reddet deres Liv, forlovede sig nu med Datteren.

men søiede til, at han ikke havde formaaet det, at Skolelærerens Sag stod godt, og at hans Uskyldighed snart vilde blive fuldkommen erkjendt. „At I efter alt, hvad I have maattet taale af mig,“ sagde han tilsidst, „endnu kunde handle saa godt imod mig, det begriber jeg ikke; jeg maa vel være for slet dertil. Men det begriber jeg, og det staaer fast hos mig: jeg vil gjøre min Uret god igjen, saavidt jeg kan, og jeg vil rigelig gjengjælde Eder den Godhed, I har beviist mig.“

„Tænk ikke paa os, Hr. Raad,“ sagde Skolelæreren alvorligt; „tænk ikke paa at give os Løn eller Erstatning; men tænk paa, hvorledes I staaer med Herren, og hvorledes I bør takke ham for hans Hjælp i Nødens Time.“

Dertil svarede Gerst Intet. Han var allerede for længe siden ophørt at forbinde nogen Betydning med Guds Navn; han var en haardnakket og koldblodig Fornægter.

Saaledes gik der nogle Dage. I Gerst's legemlige Befindende skete der ingen stor Forandring, thi Contusionerne paa Hovedet vare ikke uden Fare, og lode berygte et langt Sygeleie. Men heller ikke hans aandelige Befindende bedrede sig. Efter at han eengang havde aflagt en Bekjendelse af sine Synder mod Skolelæreren og hans Huus, faldt han tilbage i sin forrige Haardhed, var yderst pirrelig, utilfreds og lunefuld, og man saae tydelig, hvorledes Lidelsen endog forhærdede ham. Der var derfor Glæde i Justus's Huus, da

nogle af hans Venner omhyggelig indpakkede ham og bragte ham til Gießen, hvor han i sine vante Omgivelser lovede sig en snarlig Helbredelse.

Neppe var han borte, før Dommen faldt over Skattegraverne. Justus blev fuldkommen frikjendt; men for al udstaaet Møie, for alle de Krænkelse, han havde lidt, fik han ingen Skadeserstatning. Justus kunde ogsaa undvære den. „Min Trøst er det,“ sagde han, „at jeg har en god Samvittighed og beslitter mig paa det, som er godt for alle Mennekers Afsyn.“

Men Skattegraverne gik det ilde; de bleve for en Deel dømt til langvarigt Fængsel; deriblandt ogsaa Snekkerkasper, som man under Sagens Behandling havde opsporet.

Dg atter, efter en Vinter fuld af tunge Erfaringer, vendte Foraaret som en velkommen Gjest tilbage til Weitsberg. Men hvor fredeligt det end saae ud i deres Hjerter, der boede i Skolehuset, var dog deres Hilsen til det stille og alvorlig. Henrik langt borte, uden at man vidste hvor, Døttrene i Tjeneste hos fremmede Folk, Dorothea bøvlet af Sygdom, og Skolelæreren mere indesluttet i sig selv, end nogensinde før. Naar da Selma sad alene og beskæftiget med sit Haandsarbejde ved det lille Vindue; naar hun saae ned i Dalen, hvor Menneffer og Dyr i det varme Foraarsveir glædede sig ved en ny Tilværelse; naar hun skuede

over til de blaalige, skorbegravede Bjerge — hvem kan da bebreide hende, at alleslags Tanker om Fader og Moder, om det fjerne Hjem og hendes Fremtids Lod opstege hos hende! Der gives en Hjemvee, der føles af Blomster og Fugle i fremmed Land, isærdeleshed, naar Foraaret vender tilbage; skulde da ikke et Menneſke-hjerte kunne lide deraf? Jo, vi lide Alle deraf, og Ungdommen meest, thi den søger. O, at den altid søgte rigtig, og, medens den søgte, ikke tabte den rette Fører og det rette Hjem af Die!

Med Foraarets første Dage kom ogsaa Efterretningen om Gerst's Død til Beitsberg. Saarene havde ikke ladet sig helbrede og bevirkede en langsom og smertefuld Død. Man fortalte meget om hans Endeligt, hvor uroligt, hvor skrækkeligt det havde været; hvorledes hans Misgjerningers Aander havde staaet ved hans Leie i gyselige Skikkelser, og hvorledes han med al sin tilaagrede Rigdom ikke havde kunnet tilkjøbe sig kjærlig Pleie eller roligt Mod. Ofte, saaledes fortalte man, havde han fattet det Forsæt, endnu engang at kalde Skolelæreren fra Beitsberg til sig; og gjentagne Gange havde han yttret, at Justus var det eneste Menneſke paa Jorden, hvem han vilde ønske, at det maatte gaae vel.

Hos Justus blev der ikke talt om den Døde; han og hans Kone nævnede kun Gerst i deres stille Bønner. Saaledes syntes ogsaa hans Minde her for

bestandig at være udslettet. Men det blev snart opfrisket paany. Fra flere Sider fortaltes der Justus, at Gerst havde betænkt Dorothea Justus, født Kunz, med en betydelig Sum i sit Testament; og ved Midsommers Tid skete der en retslig Opfordring til Dorothea at møde ved Testamentets Aabning.

Paa den bestemte Dag indfandt Justus sig paa sin Kones Begne i den Afdødes Bolig. Leende Arvinger, for største Delen fattige Folk, vare komne langveisfra, og saae med spændt Forventning det afgjørende Dieblif imøde. Ogsaa Folk fra Staden, der havde staaet i Forbindelse med Gerst eller været i hans Tjeneste, havde indfundet sig. Til sidst trængte sig endnu et Fruentimmer ind, bleg og i en fattig Dragt. Hun førte et Barn ved Haanden, et andet havde hun paa Armen. Man vidste ikke, hvorfra hun kom, eller hvilke Fordringer hun havde paa den Afdøde.

Testamentet blev foreviist de Tilstedeværende i ubeskadiget Stand og derpaa aabnet. Det var af en ny Dato og af den Afdøde sat i Stedet for et ældre, hvilket dermed havde mistet sin Gyldighed. Slægtningerne vare deri betænkte med smaa Summer, og man saae paa dem, hvor skuffede de følte sig. Men hans Tyende, navnlig Kudsken, der sidst havde tjent ham, og med hvem han havde lidt hiint Uheld, beholdt en anstændig Livrente. Alt det Dvrige, en meget betydelig Sum, var deelt imellem Dorothea Justus

og en vis Felix Fleck, en Søn af Johannes Fleck, hvem Ingen af de Tilstedeværende kjendte.

Hvem Felix Fleck har været, har man aldrig ret faaet at vide. Mange holdt ham for en naturlig Søn af den Afdøde. Felix Fleck kom, og da hans Papirer fandtes i Orden, tog han senere sin Deel uden Modsigelse.

(Fortsættes.)

B. E. Lind.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 22.

Løverdagen den 31te Mai 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Beitzberg.

(Fortsættelse.)

Testamentet var oplæst, og Stilhed herskede i Bærelset; Enhver hengav sig til sine Betragtninger; Ingen syntes at være ganske tilfredsstillet. Da traadte Dwinden med de to Børn hen foran Dommeren, vilde tale, men Tungen negtede hende sin Tjeneste. Under stor Anstrængelse spurgte hun endelig, om Testamentet ikke indeholdt flere Bestemmelser. Da Dommeren svarede nei, skjulte hun sit Ansigt med begge Hænder, græd høit og raabte: „Kan da et Menneſke være ſaa gruſom, at han forglemmer og fornægter ſit eget Kjød og Blod! Dog, hvorfor klager jeg, hvem ſkulde forbarme ſig over mig! Kom, mine Børn, I ſkulle ikke vide, hvem der var Eders Fader.“

Dermed vilde hun gaae. Men Justus tog hende venlig ved Haanden, traadte hen til Dommerens Bord og sagde med høi Røst: „De Penge, som ifølge Raad Gerst's Willie ere testamenterede min Hustru, tilhøre hende med Rette. Hvorfor? det vidste den Afdøde, og jeg veed det ogsaa, men Ingen skal erfare det. Inden jeg gif herhen, gav min Kone mig Fuldmagt til at gjøre med Arvelodden, hvad jeg fandt rigtigt; „thi i mine Hænder,“ sagde hun, „skal ikke en Skilling komme af disse Penge; thi de ere urene ved Blod og Taarer.“ Her staaer Gerst's Kone, og der ere hans Børn; jeg beder Dem da, Hr. Dommer! tage Følgende til Protokols: Jeg, Jakob Konrad Justus, Skolelærer i Beitsberg, erklærer som Befuldmægtiget for min Hustru, Dorothea, født Kunz, at jeg opgiver min Ret til Arven efter Raad Gerst til Fordeel for hans naturlige Børn her. Saasandt hjælpe mig Gud!“

Da lød der en Bisaldsmumlen igiennem Forsamlingen, og Konen faldt paa Knæ og priste Gud med høi Røst. Og som Justus sagte vilde bortfjerne sig af Bærelset, reiste en Advokat sig, der sad ved Siden af Dommeren, gif efter ham og trykkede hans Haand; og fra den Dag af var han og Justus de inderligste Venner.*)

---

*) Forfatteren bemærker her i Texten, at denne Advokat var hans Bedstefader, og at han fortæller „Almanakmandens“ Historie efter nogle Papirer, hans Bedstefader erholdt, da Justus døde.

Endnu een glædelig Overraskelse var idag forbeholdt Justus, førend han gif hjem. Som han bøiede ind i et Stræde, kom hans gamle Ven, Corporal Schumann, *) ham imøde; men det var ikke mere den kraftige Soldaterskikkelse fra fordum; Ansigtet var magert, Haaret graat, og Nakkens bøiet. „Det er forbi med min Tjeneste,“ sagde han, da han kraftig havde rystet Skolelærerens Haand; „jeg føler det, det er forbi her-nede, og Herren vil snart sætte mig til et andet Regiment. Jeg venter hver Dag min Afsted, og faaer jeg en lille Pension, saa har jeg opnaaet alt, hvad jeg ønsker. Dog jo, jeg ønsker een Ting endnu, Hr. Justus! og har forhen ofte tænkt derpaa; kan I ikke unde mig en lille Plads paa Veitsberg? Saalænge jeg havde Eder at tale med, var jeg altid fornøiet; nu jeg er gammel staaer min Hu til denne Trøst. Dorothea har ikke noget imod mig. Siig ja, Hr. Justus! det bliver snart Aften, og jeg har Lust til at drage bort og være med Christus; men jeg vilde gjerne slumre ind under Guds Ord og lægges i Jorden af fromme Hænder. Jeg har rigtignok Slægtninger i Bogelsberg, men de holde ikke af mig. De see med Begjerlighed efter den Smule, jeg eier, og unde mig ikke at leve.“

„Det kunde være gjort med færre Ord,“ sagde Justus hjerteligt; „kom kun, saasnart I har Afsted;“

---

*) Om denne forekommer der Afskilligt i Bogens første Deel.

Huus og Brød ville vi dele med Eder, og et fortroligt Ord og et venligt Ansigt skal ikke fattes."

Da tørrede den gamle Corporal sine Dine, og med hjerteligt Haandtryk skiltes de gamle Benner.

Det var atter Høst. Agrene vare afmeiede, Galusmarkedet, denne kjære Fest for Grünberg og Dmægnen, var afholdt, og Fuglene beredte sig til at trække bort.

Corporal Schurmann havde faaet en ærefuld Afsted og en lille Pension. Nu drog han ind paa Beitsberg, og med ham Grindringen om den gamle Tid — trods sine Sorger og Nøisommeligheder af ham kun benævnet „den gode gamle Tid." Der sadde de da sammen, de gamle Benner; der blev den fortrolige Skumringstime udfyldt med mangan gammel Grindring; der blev mangan gammel Historie, som Corporalen altid begyndte med „det var i Trediveaarsfrigen," atter opvarmet, og hørt af Justus og hans Kone og Selma med uroffelig Taalmodighed. Og en villig Tilhører for sin Stjernevidenskab og Kalenderkunst fandt Justus i den Gamle. Han skuede med ham op paa Stjernerne, de evige Vidnesbyrd om Guds Magt og Herlighed; han lod sig beskrive de enkelte Himmellegemers Baner og studsede derover; han talte med, fuld af Tro og Haab, naar Justus erindrede om Frelserens Ord: „I min Faders Huus

ere mange Boliger;" og paa Grefrygt for Gud og Vidnesbyrd om hans Aand manglede det ikke i det stille Skolehuus paa Weitsberg.

En Aften sadde de engang saaledes fortrolig sammen; da traadte en Nabo ind, hilste venlig og sagde: „Skolelærer, idag faaer jeg bestemt et venligt Anstigt af Eder, thi jeg bringer et Brev, som vist kommer fra Eders Henrik, og som I gjerne vil betale, hvor dyrt det ogsaa er. Postbuddet flyede mig det idag i Grünberg, og jeg har givet tredive Albus for det."

„Ja, det er fra Henrik," udraabte Skolelæreren, da han saa Udskriften: „Gud være lovet, saa lever han endnu! Og hvor svært og stort dette Brev er! der maa staae meget deri. Bliv Nabo, I skal ogsaa høre, hvad Henrik skriver, og, hvis I har lyst, spise til Aften med os."

Og Brevet blev aabnet, og Spisetiden kom og gik forbi, og Bægteren raabte Tolv, og endnu sadde de sammen, Skolelæreren og Dorothea, Corporalen og Naboen, og Selma, thi om hende handlede Brevet isærdeleshed; de sadde der, grebne og bevægede, opfyldte af Haab og Frygt, og spurgte og gave Raad; thi Brevet var et skjønt, et alvorligt Brev.

„Vel den, der oplever Glæde af sine Børn," sagde Skolelæreren dybt rørt. „Hvor dog et saadant Ord af Barnets Mund er velgjørende for Fader og Moderhertet! Jeg troer det, du kjærlige Barmhjælp,

at du i Tanken er hjemme hos Fader og Moder, og at du daglig beder for dine Søstres Vel! Jeg troer det, at du sammensparer en Sum for os derhjemme, om vi maafkee kunde trænge til noget! Og Selma! hvad siger du til Brevets Indhold? Du har Haab om at gjenfinde Fader og Moder; glæder du dig derover?" — Men Selma svarede ikke. Alt hvad der i de sidste Aar havde hvilet hos hende af Frygt og Haab, hvad hun ofte voldsomt havde trængt tilbage, hvad hun havde ønsket, og hvad hun dog havde været bange for, var nu paa een Gang traadt hende nær, og det bragte ikke Glæde, nei, ny Smerte.

Men hvad stod der da i Brevet? Sidste Gang, det var ved Paasketider, havde Henrik skrevet fra en By ved Rhinen, hvor han havde fundet Bessjæftigelse. Han havde dengang fortalt, hvorledes Gud hidtil havde ført ham, hvorledes han overalt havde truffet paa gode Menneſker, og sjelden lidt Hunger; hvorledes han havde sammensparet sig nogle Penge, for dermed at reise til Holland og opſøge Onklen og forhøre sig om Selmas Forældre.

Dengang var Holland, hvad Amerika nu er, Haabets Land for Enhver, hvem det ikke behagede i Hjemmet, og som vilde ſøge ſin Lykke blandt Fremmede. Thi dengang var Holland rigt; det havde mange Skibe i Søen og behøvede mange fremmede Hænder, og hvo der tjente det blev godt betalt, og navnlig antoges Tydſkere gjerne ſom Soldater, Handelsbetjente og Tjene-

stefolk. Til dette Land stod ogsaa Henriks Hu. Her boede jo hans Onkel og havde det godt; om dette Land, dets Rigdom, dets Reenlighed, dets Skibe og Kanaler havde hans Fader fortalt ham saameget; og i dette Land skulde ogsaa Selmas Forældre boe, nemlig i Delft, hvilket han nwie havde mærket sig, engang Justus havde talt derom, saavel som Faderens Navn. Allerede ved hans sidste Brev var Selma bleven estertænkfom. Hvor bevæget maatte hun ikke blive ved hvad hun nu erfarede!

Henrik var reist lige til Delft, havde forhørt sig om Kjøbmand van der Bruck og ladet sig hans Huus betegne. Han var gaaet ind og havde spurgt, om man ikke havde Brug for et Menneffe af hans Alder og Egenfaber, og var bleven viist ind til den første Bogholder. Det var en gammel, tør lille Mand, med sneehvidt Haar og et Par store Brillen paa Næfen; han sad affondret fra de øvrige Skrivere bag et Gitterværk paa et ophvjet Sæde, hvorfra han kunde overse hele Stuen. Henrik fremførte sit Andragende paa gebrokkent Hollandsk, thi han var endnu ikke Sproget mægtig. Bogholderen tilfaste ham et eneste Blik og skrev derpaa videre. Efter et Dvarteers Tid, der forekom Henrik saa lang som en Dag, dreiede han sig langfomt om, betragtede det unge Menneffe fra Top til Taa, og sagde derefter paa godt Tydsk: „Man ønsker at træde i Tjeneste hos van der Bruck?“

„Ja!“

„Har man før været i Condition hos en Handelsmand?“

„Nei!“

„Har man Testimonia at fremvise?“

„Nei!“

„Som hvad ønsker man da at blive placeret hos van der Bruck?“

„Hvad Deres Velbaarenhed kan bruge mig til.“

„Er Han ikke før stolt til at tjene i Pakhuset, indtil Han har bevist sin Qualification til noget Andet?“

„Nei, hjertelig gjerne!“

„Saa lad mig see Hans Hænder! — Nu knappe Han Besten op, at jeg kan see hans Skjorte! — Nu tage Han fat paa Pengesæcken der og bære den paa sine Skuldre hen til Bulten!“

(Fortsættes.)

B. C. L i n d.

Borger-Vennen.

Ere og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 7de Juni 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Beitzberg.

(Fortsættelse.)

Henrik gjorde, som der befalede, og stod snart igjen foran Bogholderen. Han betragtede ham endnu engang fra øverst til nederst, og efter at have spurgt ham om hans Navn og ladet sig nøie med at høre Fornavnet — Efternavnet vilde Henrik gjerne skjule — sagde han: „Han er fra nu af Opsynsmand i van der Brucks Pakhuus og erholder ugentlig fire hollandske Gylden og fri Kost indtil videre. Frederik!“ saaledes tilraabte han en Skriver, „man føre denne Karl ind i Pakhuset og sætte ham ind i hans Forretninger.“

Henrik var altsaa Opsynsmand i Pakhuset. Han havde at modtage og aflevere Varer, føre Bog

over hvad der kom og affendtes, og vaage over Stedets Sikkerhed.

Efter fire Ugers Forløb kom Bogholderen, der ellers var gaaet ham taus forbi, hen til ham og sagde: „Man er tilfreds med Ham; Han erholder fra idag af ugentlig sex Gylden.“

Atter efter Forløbet af tre Uger kom Bogholderen ind i Henriks Lukas og havde en Skrivertavle i Haanden. „Der,“ sagde han, „hvis man forstaaer sig paa Regning, saa løse man denne Opgave!“

Henrik løste den meget hurtig, thi han havde havt en udmærket Regnelærer i sin Fader.

„Man løse denne vanskeligere Opgave!“ sagde Bogholderen, og rakte ham atter Tavlen. „Det har man gjort godt,“ sagde Bogholderen alvorligt, da han havde gennemseet Regningen. „Nu skrive man i ti Minuter et Brev til Amsterdam til Handelshuset Heeren & Comp. og mælde, at de fordrede Varer ere affendte.“ Med Uhrer i Haanden stod Bogholderen ved Siden af Henrik, modtog Brevet, gennemsaae det og sagde: „Man gaae ind og sætte sig til Høre ved den første Pult; man er fra idag af Skriver med ubestemt Løn.“

Saaledes blev Henrik Skriver i Hr. van der Brucks Huus i Delft; men i to Maaneder kom han ikke sin Reises Diemed eet Skridt nærmere. Endnu havde han ikke seet sin Herre; denne beboede en Bygning, der laa i Baggrunden af en stor Have, og ved

denne var adskilt fra Kjøbmandshuset og de dertil hørende Bøkhuse. Bogholderen indhentede hver Morgen „den gamle Herres“ Befalinger, og om en ung Herre var der aldeles ikke Tale. Dgfaa var Dagen saaledes inddeelt, og hver Time maatte saaledes benyttes, at der kun blev liden Tid tilbage til Spørgsmaal og Citerforskninger. Tause udrettede Folkene deres Gjering; Orden, stræng Orden iagttoges i Alt, i Arbeide, i Bederqvægelse, i Hvile, og hvo der ikke vilde underskaffe sig Husets Regler, mistede sin Tjeneste. At vinde Bogholderens Tilfredshed var ikke let.

Dog var der Gen i Huset, af hvem Henrik lovede sig Svar paa de Spørgsmaal, som meer og meer betyngede hans Hjerte; det var hans Herres gamle Kammertjener, en Tydsker af Fødsel ved Navn Siegmund. Denne Mand havde saa tillidvækkende et Udortes, hilste altid saa venlig, naar Henrik mødte ham, og havde allerede eengang ført en kort, men hjertelig Samtale med ham.

Det skete en Søndag Morgen, at Henrik traf den Gamle, som han sad med en Bog i Haanden i et Lysthuus i Haven. Henrik vilde gaae forbi, men den Gamle vinkede ad ham, og de talte sammen, som Landsmænd pleie om Fædrelandet og Fædrenes Tænkesmaade, og den Gamle fik Henrik kjær og indbød ham til at besøge sig om Aftenen paa sit Bærelse i Herfskabsbygningen.

Hvor forbausedes H e n r i k, da han om Aftenen kom i Nærheden deraf. Huset laa midt i et Hav af Blomster, plantede i ziirlige, med Buxbom indfattede Bede. Diet kunde ikke see sig mæt paa Tulipanernes Farvepragt, og Luften var opfyldt af Hyacinthernes Bellugt. Et Springvand udgød sig i flere Straaler i et Bassin af Marmor, hvori der svømmede Guldfisk; og ned over Bassinets Rand bvoiede der sig atter Blomster, som vilde de beskue sig selv i det klare Vand. Buskadsjet til begge Sider af Blomsterbedene var omspændt af et Staaltraadsgitter, og Fugle af alle Slags, tildeels fra fremmede Lande, med brogede, glindsende Fjedre, dreve der deres Væsen og fyldte Luften med deres Sang.

Forbausset over al denne Pragt, hvis Mage han hidtil ikke havde seet, traadte H e n r i k ind i den Gamles Bærelse. Det var smukt og behageligt og i den Grad reenligt, at man ikke skulde troe, det tilhørte en gammel Bebersvend, men en ordentlig Pige. „Hvor maa vor Huusbond føle sig lykkelig,“ sagde H e n r i k, „at han kan kalde alt det sit! En saadan Pragt har jeg ikke holdt for mulig!“ — „Ja, rig er han,“ gav Siegmund til Svar, „rigere, end man veed og troer, men lykkelig er han ikke. Det gjælder ogsaa her, hvad der staaer skrevet: „Mangen er fattig med meget Guds, og Mangen rig i sin Armod.“ — „Men hvad fattes der ham da, og hvorfor er han ikke lykkelig?“ spurgte H e n r i k nysgjerrig. — „Vær først engang som jeg den

Fjerdedeel af et Aarhundrede i et og samme Huus, min Søn," sagde den Gamle, „saa faaer I nok at vide, hvor Skoen trykker Eders Herfskab; men saa lærer I ogsaa at tie, og at skjule Eders Herfskabs svage Sider for Fremmede.“

„Jeg vil ikke afløffe Eder nogen Hemmelighed, Fader Siegmund," sagde Henrik besfeden; „men jeg har ønsket Eders Bekjendtskab, for selv at betroe Eder en. Hør da!

Det er omtrent sexten Aar siden, da kom en Dag i Høsten, just som vi havde begravet den lille Magdalene, den yngste af os Sødsfende, min Onkel, Henrik Justus, der tjente i Delft hos en Kjøbmand ved Navn van der Bruck, til Weitsberg. Han havde en lille Pige paa Armen, som han udgav for sin unge Herres, en van der Brucks, ægtefødte Barn, og som han bad mine Forældre antage sig, indtil det engang blev krævet tilbage. Barnets Navn var Selma. Mine Forældre toge imod det, og min Onkel lovede snart at skrive. Men vi have siden ikke hørt et Ord hverken fra ham eller fra Barnets Forældre; min Fader skrev flere Gange, men fik ikke Svar. Siig mig, veed I noget om denne Sag, og er Selmas Fader en Søn af vor Huusbond?“

Medens Henrik talte saaledes, var den Gamle bleven afverlende rød og bleg; han var staaet op og havde seet Henrik stivt og med spændt Forventning i Øinene; derpaa gik han hen til Døren, aabnede

den og saae, om Ingen var i Nærheden, luffede den sagte, traadte atter hen til Henrik og hvistede:

„Altsaa lever Barnet endnu og er en Pige og er hjemme hos Eder?“

„Hun er opdraget med os,“ gav Henrik til Svar; „og mine Forældre har ingen Forskjel gjort imellem os; Selma har været som et Barn af Huset, og erfarede først paa sin Confirmationsdag, at hun var kommen til os fra Fremmede.“

„Saa er det Tid,“ sagde den Gamle hen for sig. „nu tør jeg ikke mere tie. Viid, jeg vilde have skjult for Eder det Huses Skjæbne, som jeg tjener, men jeg kan ikke mere. Gud har sendt Eder, for at redde flere Mennesker. See, der hviler en ond Skjæbne over dette Huus: jeg kunde næsten siige en Forbandelse. Thi saa rig man her i Huset er paa Penge, saa fattig er man paa Sjælefred. Jeg troer, min Herre har aldrig vidst, hvad Fred er, thi saalænge jeg har kjendt ham, har han været mørk, gnaven og vredagtig. Jeg troer, han har aldrig elsket noget Menneske. Sin eneste Søn, Pigenes Fader, har han ladet godt opdrage; men fjær har han vist aldrig havt ham, ligesaalidt som hans Moder, der døde kort efter Fødselen. Og dog var Lewin et godt Barn, og havde gjerne elsket sin Fader, thi hans Hjerte var blødt og trofast, naar hans Fader ikke bestandig havde stødt ham fra sig ved sin Haardhed. Lewin elskede en Pige, fattig men uberygtet, og ønskede at ægte hende; han betroede sig til Bogholderen

og bad ham indlægge et godt Ord hos hans Fader. Men der traf han paa den Urette; Manden har handlet slet imod sin Herres Søn. Ham var et saadant Giftermaal en Skamplet paa det rige Huus van der Bruck. Han raadede til at lade Sonnen reise. Da lod Lewin sig hemmelig vie til sin Elskede, og Eders Dunkel var behjælpelig derved. Den Gamle fik Alt at vide; jeg troer ved Spioner, han sendte efter ham. Lewin blev tilbagekaldt, modtaget med de groveste Trudsler, og næsten med Magt sat paa et Skib, der gik til Batavia. Skibscapitainen fik den strængeste Befaling om ikke at lade nogen reise med den unge van der Bruck. Men hvad formaaer ikke en Qvindes Kjærlighed! Mora blandede sig forklædt som Skibsdreng iblandt Matroserne; Skibet affeilede, og Capitainen gav sig tilfreds, da Lewin beviste ham, at Mora var hans ægteviiede Hustru. Dgsaa Eders Dunkel vilde med paa det samme Skib, men blev grebet og bragt tilbage. Senere skal han have fulgt sit Herfskab paa et andet Skib; men hvad der er bleven af ham, veed Ingen. Til Batavia synes han ikke at være kommen, naar man sammenholder alt, hvad der senere begav sig. Thi nu først begynder Historien at blive ret sort og ond.

Eders Dunkels Breve til Eders Fader, vel fyldte med Benge, faldt ved List og Bestikkelse i Bogholderens Hænder, jaavelksom de, Eders Fader skrev. Eders Dunkel forfulgte han og lod ham ingensteds No, saa at jeg næsten troer, om denne Tro ikke var altfor syn-

dig, at han har spillet ham i Hænderne paa Seelenverkooperne. Men hvem vil forarge sig over en saadan Tanke, naar man veed, hvad jeg veed, og hvorover jeg nu allerede har sørget i mange Aar! Tænk kun, Skurken har smedet et Brev, som kom det fra Eders Fader, hvori Selmas Død meldes, og sendt det til Batavia! Den Gamle veed nu, at Mora er hos sin Mand, men han lader ikke, som han vidste det. Han skriver ikke til ham, som en Fader til sin Søn, men Bogholderen skriver kun til Handelshuset Lewin van der Bruck i Batavia. Hvad nytter nu de stakkels Folk den Formue, de der have samlet sig; de sørge bestandig; de have ellers ingen Børn; og den gamle Herre her, hvad nytter hans Haardhed ham; de Ord, han ikke lagde paa Hjerte: „I Fædre, opægger ikke Eders Børn til Brede,“ hævne sig frygteligt paa ham. Bedrage mine gamle Dine mig ikke, saa kan han ikke længere redde sig for Samvittighedens Dvaler, og vilde gjerne byde Haanden til Fred, naar Bogholderen ikke var. Men hvad han har ifinde med, at han som en Satansengel stiller sig imellem Fader og Søn, det forstaaer jeg ikke. Tænker han at blive Arving her, saa forbyder Loven det, og desuden er han for gammel. Jeg tænker, det maa være Herskesyge og Hjertets Haardhed. Men nu, da jeg veed, at Barnet endnu lever, vil jeg ikke hvile, hvor farligt det end kan blive for mig, førend jeg har udfonet min gamle Herre med sig selv og med Gud. Dertil skal I hjælpe mig; men Sagen er vanskelig, meget vanskelig; jeg veed ikke, hvorledes I skal komme til ham, og Begyndelsen tør ikke udgaae fra mig.“

(Fortsættes.)

B. C. Lind.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 24.

Løverdagen den 14de Juni 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Zeitzberg.

(Fortsættelse.)

Længe sad den Gamle og tænkte efter; derpaa vedblev han:

„Saaledes maa det være. Gaa ofte om Aftenen ind i Haven og tag Eders Violin med. I spiller godt, som jeg har hørt. Herren holder af Musik, isærdeleshed af Violinen; hører han Eder spille i Haven, saa lader han Eder maaskee kalde, spørger Eder vel ogsaa om Navn og Familie, og Gud maa da indgive Eder, hvad I skal sige. Men tal i Begyndelsen ikke formeget; Herren kan ikke lide det; tal betænksomt og see ham frimodig i Dinene, hvor uvenlig han ogsaa maatte forekomme Eder.“

Henrik gjorde, som den Gamle havde raadet. Naar det blev Aften, gik han med sin Violin i Haven, satte sig i en Løvhytte, der var nær ved Bygningen, og spillede alt, hvad han erindrede. Dette skete nogle Gange; da kom den gamle Siegmund med Befaling, at han skulde spille for Herren. Henrik fandt i ham en smuk Olding med noget bøiet Næse; men han fandt ogsaa et Bæsen, som det var beskrevet, og følte sig befremt. Dog, han betvang sig, bragte Instrumentet i Orden, spillede de smukkeste Melodier, han havde lært, og spillede dem med Udtryk og Følelse.

Han gjorde et Ophold, og den gamle Herre spurgte: „Hvad hedder man?“

„Henrik Justus, Deres Velbaarenhed!“

Bed dette Navn foer den Gamle op; men Henrik stemte Violinen, som Spørgsmaalet havde været ham ligegyldigt.

„Hvor er man født?“ var det næste Spørgsmaal.

„I Weitsberg i Hessen.“

„Faderens Navn?“

„Jakob Konrad Justus.“

„Hans Stand?“

„Skolelærer.“

„Har man Eddsfænde?“

„Ja, Deres Velbaarenhed.“

„Hvorledes hedde de?“

„Maria, Anna og Selma.“

„De leve Alle?“

„Ja.“

„Man kan gaae,“ sagde den Gamle i stor Bevægelse.

Henrik gik, og da han boiede om bag Bustadsset, standsede den gamle Kammertjener ham og spurgte ængstelig: „Hvorledes staaer Sagen? Spurgte han efter Navn og Familie?“ Dog, som Henrik vilde svare, ringede det stærkt, og Siegmund, hvis Klokke det var, skyndte sig bort. Faa Diebliffe efter kom han tilbage og sagde, idet han gik forbi: „Min Herre er i en frygtelig Stemning; jeg skal kalde Bogholderen.“

Bedende for et lykkeligt Udfald, og overveiende, hvorhen han skulde vende sig, hvis han ikke længere kunde blive her, havde Henrik en heel Time gaaet frem og tilbage i sit Værelse; da kom Siegmund og kaldte ham over til Herren. „Vær klog og tro,“ hviskede han til ham; „tre gode Mennekers Lykke afhænger af denne Time. Gaa i Guds Navn ind; jeg vil bede for Eder.“

Uden synderlig Angst traadte Henrik ind i Værelset, hvor begge de Gamle ventede paa ham. Bogholderen førte Samtalen; han vilde lade rolig, men formaaede det ikke; han gjorde Spørgsmaal paaafryds og paatvers, men uden Nytte. Henrik fortalte om hvorledes de levede, og hvorledes de strede i hans Hjem; fortalte om Selmas Ankomst til hans Forældres Huus, om hendes Barndom og Ungdom, om hendes Skjønhed og Hjertensgodhed, om hendes Dnsfe

at finde sin Fader og Moder; og det paa saadan en Maade, at den gamle Herre blev rørt. Han holdt Haanden for Dinene, og uden at agte paa Bogholderens Bink og Blikke, sunkede han dybt og raabte: „D Lewin, min Søn!“

Da følte Henrik sig grebet i Armen af Bogholderen og skudt ud af Døren.

Hvad der derpaa tildrog sig imellem van der Bruck og hans Bogholder, har Ingen erfaret; men efter nogle Timers Forløb aabnede Døren sig, og Bogholderen styrtede truende ud, og bagefter ham den gamle Herre med vredeglødende Ansigt og knyttet Haand.

Næste Morgen viste Herren sig selv paa Con-
toiret, forkyndte, at den første Bogholder var afskediget, gav hans Plads til den, der var ham nærmest, og befalede Henrik at følge med ham over i Baaningshuset. Der maatte han nedskrive alt, hvad han vidste om Selma, og denne Beretning og et Brev fra van der Bruck selv skiffedes med første Leilighed til Batavia. I Henriks ydre Forhold skete der ingen Forandring. —

Det var Indholdet af Henriks Brev; kan man undre sig over, at det gjorde saa dybt et Indtryk? Mændene taug, og Selma lænede stille grædende sit Hoved til Dorotheas Skulder. „Græd ikke Selma,“ sagde hun og betvang sin egen Smerte, „hvad jeg altid har haabet og dog frygtet, og hvad du i dit Hjerte har ønsket, trods din Kjærlighed til os, det vil nu

snart skee. Du vil snart blive taget fra os; du vil fra Armoden flytte ind til Rigdommen; men lad os ikke glemme, at det saaledes er Guds Villie. Tænk paa dine Forældres Lykke, som have sørget over dig i fexten Aar, og nu skulle finde dig igjen! Med Tillid overgave de dig engang til os; med Tilfredshed give vi dig tilbage til dem, og kunne sige med Glæde og Tak, at du lærte hos os at tjene Gud af Hjertet. Og nu, min kjære Datter, du vore Sjæles Barn, gaa til Hvile; tak Gud, førend du slumrer ind, og han, din Ungdoms trofaste Vogter, give dig smukke Drømme om Fader og Moder og det nye fjerne Hjem!”

Og da Skolelæreren fulgte Huusrennen udenfor Døren, saae han suffende op til Stjernerne, der glimrede paa den høstlige Himmel, og sagde: „Hvor er dog Alt forfængeligt, hvad der skeer herne! stærk er kun din Haand, Herre, og oppe hos dig er der engang No!”

Fra Høst til Juletid kom der intet Bud fra Holland — en lang Tid at vente endog for saa taalmodige Sjæle, som Skolelæreren og hans Familie.

Tredie Juledag kom Amtsbuddet fra Grünberg og opfordrede Skolelæreren til øieblikkelig at møde for Amtmanden. Ikke uden Frygt for, at der forestod ham en ny Lidelse, gjorde Justus sig rede til denne Gang.

Da han traadte ind i Amtsstuen, sad der ved Siden af Amtmanden en lille gammel Mand af betænkstomt Udseende, men venlige Miner, der syntes at overlægge en Sag med Amtmanden og læste ivrig i nogle Papiere, der laae paa Bordet. Ved Skolelærens Indtræden reiste begge Mændene sig, og Amtmanden kom Justus imøde og sagde: „Her, Hr. Justus, maa jeg forestille Eder den vellærde Hr. Advokat Zoom fra Delft i Holland, der er sendt hertil af Kjøbmand van der Bruck i Anledning af et Barn, ved Navn Selma, som I for endeel Aar siden har taget i Pleie for hans Søn. Da van der Bruck ønsker at kjende Sagens Sammenhæng saa nøie som muligt, opfordrer jeg Eder til at meddele alt, hvad I veed om Barnet fra den Dag, I modtog det, indtil nu. Eders Udsagn maa I bekræfte med Ed.“

Justus efterkom Opfordringen. Han beskrev nøiagtig, hvad der forefaldt ved Barnets Modtagelse, sagde, hvad hans Broder havde fortalt ham om van der Brucks Familieforhold, skildrede Barnets Klædning og Smykke, nævnede Indholdet af de Breve, han havde skrevet til Holland, og angav Brevenes Datum.

Med stor Ro og Langsomhed sammenlignede Advokaten de enkelte Udsagn med de Papiere, han havde for sig, og overgav Justus til hans Forbauselse hans egne Breve til Bedkjendelse. Derpaa maatte Justus ligesom gjøre Regnskab for Barnets Opdra-

gelse, skildre dets Temperament og Charakteer og de Sygdomme, det hidtil havde havt.

Som nu Justus havde besvaret alle disse Spørgsmaal med tydelig Stemme og stor Sikkerhed, som han ved Beskrivelsen af Selmas Ungdom bestandig blev mere rørt og grebet, som Lærerne tilsidst ustandselig rullede ham ned over Kinderne, da han talte om Pigenes Kjærlighed til hendes Pleieforældre, blev Hollænderens Ansigt stedse venligere; man saae paa ham, hvorledes han fik den Mand kjær, hvis trofaste Hjerte talte i hvert hans Ord.

„J er en Hædersmand, Hr. Skolelærer,“ sagde han. „Jeg er ogsaa Fader og veed hvad det vil sige, at elske dem, som Gud gav mig. Skulde jeg miste een af dem og efter lang Adskillelse gjenfinde mit Barn hos Eder, vilde jeg ikke agte Adskillelsen for noget, thi jeg vidste, at jeg gjenfandt det forædlet og godt. Men nu, da Alt er ordnet, da jeg har erkjendt Selma for van der Brucks Barn, saa lad os tilsammen begive os til Eders Huus og hilse Pigen som van der Brucks Datter.“

Bognen holdt for Skolehuset. Selma var den første, der ilede ud til Faderen og, ubekymret om de Fremmede, ikke uden Uengstelse forhørte sig om Grunden til hans Stævning. Men da den fremmede Mand traadte hen til hende, ærbødigt bøiede sig for hende, tog hendes Haand og kyskede den, kaldte hende for første Gang ved hendes Navn van der Bruck, fortalte

hende, at han var sendt af hendes Bedstefader, for at indføre hende, det længselsfuldt forønskede Barnebarn, i hendes virkelige Hjem — da stod Selma for ham, et Billede paa Forlegenhed og Frygt, stod for ham, den simple Pige i den tarvelige Dragt, saa sædelig og barnlig, at den gamle Mand fik Taarerne i Dinene. Og da nu Dorothea kom, og greben af den nære Skilsmissses Smerte, trykkede Pigen til sit Bryst, og Selma, med et sky Blik paa den Fremmede, inderligt gjengjældte Dmfavnelsen, da raabte den Fremmede: „O, Gud! lad ikke dette Barn fra et Fredens Huus drage ind i et Jammershuus!“

(Sluttes.)

B. C. L i n d.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 21de Juni 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Almanakmanden fra Beitsberg.

(Sluttet.)

Da Skilsmisfens Time kom, kom for tidlig for Alle, endogsaa for Hollænderen, der havde befundet sig saa vel iblandt de gode Menneker, at han flere Gange sagde: „Reis med mig til Holland, Hr. Skolelærer; J er bleven mig kjær som en Broder; jeg ønsker at leve med Eder og glæde mig ved Eders Dmgang.“ Men Justus svarede: „Lad os være Venner, uagtet vi ere skilte fra hinanden, og bede for hinanden. Jeg er et gammelt knudret Træ, og taaler ikke meer at omplantes. Her, hvor jeg har elsket og stridt, vil jeg ogsaa døe.“

Dagen før Afreisen gif Selma fra Huus til Huus, for at tage Afsted; gav enhver af sine Veninder en Grindring, thi hendes Bedstefader havde allerede gjort hende rig; besøgte alle de Steder, der vare hende kjære, Magdalenes Grav og sin Plads i Kirken, Høien med den vide Udsigt, og Skoven, hvor hun om Sommeren havde hvilet og søgt efter Jordbær. Og da Diebliffet kom, at hun maatte sige Farvel, laa hun taus i sine Forældres og Svødfendes Arme, kunde kun sige: „Tak, Tak I Alle!“ og derpaa drog hun afsted til det nye Hjem, de nye Forældre.

Atter vare to Aar forløbne. Selma var indtraadt i Bedstefaderens Huus, og den gamle menneskeffendtlige Mand var bleven blød i Kjærlighed for sit Barnebarn. Nu sad han ikke meer alene blandt sine Blomster og Fugle, en Fattig og Forladt i Rigdom og Overflødighed; Selma var bestandig om ham, og hendes Hænder udglattede Furerne i hans Ansigt. Og med inderlig Rørelse saae Lewin og Mora paa Datteren, ved hvem der var tilveiebragt Fred imellem dem og Faderen. Alt var forglemmt, Fortidens Lidelse, Faderens Brede; Prøvelsen var endt; Hjerterne havde opladt sig for hinanden.

„Hvor vi ere lykkelige nu!“ sagde Lewin, nogle Uger efter sin Tilbagekomst fra Batavia, til sin Fader, medens han sad i sin Families Kreds, og Henrik ogsaa var tilstede; „kunde vi kun belønne dem, der ere fjernede fra os, den gode Justus og hans Kone, for hvad de have gjort imod vort Barn. Han forsmaaer Alt, Hjem og Ophold, som vi have tilbudt ham hos os; han forsmaaer Guds og Guld, hvormed vi rigelig vilde forsyne ham, og modtager kun de smaa Gaver, som Selma sender ham. Han skriver: „Af Barnet tør Faderen modtage en Belgjerning; men Fremmede skulle og kunne ikke lønne, hvad Kjærligheden har gjort.“ Og saa ondt det gjør mig, har Fader Justus Ret.“

„Jeg veed, hvorledes vi kunne takke vor gamle Ven,“ sagde van der Bruck, „og vil i den Henseende gjøre Eder et Forslag, der neppe kan overraske Eder synderlig. Selma, du elsker Henrik mere og anderledes, end en Søster sin Broder; Henrik, jeg har længe kjendt din Kjærlighed til Selma — hvad siger du, Lewin, og du, Mora? skulle vi byde dem at række hinanden Haanden?“ Og da Forældrene saae paa de unge Folk, at den Gamle havde truffet deres Mening, og gave deres Bifald tilkjende, lagde van der Bruck Selmas Haand i Henriks og sagde: „Herren tilgive mig min store Uret imod mine Børn og velsigne Eder, hvem han saa aabenbart har sammenføiet.“

Samme Dag slagrede, efter hvad der dertillands er Skik, den hollandske Fane fra van der Brucks Huus

i Delft, og allerede tre Uger efter holdt Henrik sit Bryllup. Den gamle Herres Huus og Have, hvor der hidtil havde hersket Taushed og Mismod, vare opfyldte af muntre Gjester. Henrik og Selma og Forældrene stode just sammen ved Marmorbasinet, stille, men jublende i deres Hjerter, tilsmilede af den skjønneste Sommerdag, da en Fremmed i udenlandsk Dragt og stærk solbrændt nærmede sig til dem. Han blev staaende foran dem, bøiede sit Hoved og sagde: „Tillader, ædle Herrer og Fruer, at ogsaa en ubuden Gjest idag træder ind at bringe sin Lykønsning!“

Lewin saae den Fremmede forskende i Dinene og raabte derpaa overrasket: „Staae de Døde op? Henrik Justus, min gamle troe Tjener, er det dig?“

„Ja,“ sagde den Fremmede, „og i en lykkelig Time er jeg kommen tilbage. Er det ikke min ædle Frue, og her min Gudson Henrik, og her Selma, den længe Savnede! Og jeg seer Brudefrandsen i hendes Haar; jeg seer Lykke i alle Træk! Herren være prisset for hans Misfundhed!“

Man gjorde mange Spørgsmaal, men Justus svarede: „Tillad mig at opsætte Skildringen af mit meget bevægede Liv. Jeg har lidt meget, og længe været Fange i Afrika, til det lykkedes mig at komme bort og i Indien erhverve mig nogen Formue. Nu var jeg paa Reisen til mit Fædreland til min Broder for der at slaae mig til Ro. Her vilde jeg blot see,

om Huset van der Bruck stod endnu. Og jeg har seet, at det blomstrer, jeg har seet langt mere, end jeg kunde tænke mig, en Justus forenet med det."

Da det blev Aften, kaldte Lewin sin forrige Tjener tilside og sagde til ham: „Justus, vil du endnu engang bevise mig en Tjeneste?" „Hjertelig gjerne," var hans Svar. „Saa tag," sagde Lewin, „disse Penge og bring dem til en gammel Mand, der ligger syg og forladt paa sit Leie. Denne Tjener vil vise dig, hvor han boer. Nævn den Syge dit og mit Navn, og siig ham, at han skal fra nu af ikke mere lide Mangel; og siig ham ogsaa dette: Lewin van der Bruck tilraaber ham Josephs Ord til sine Brødre: „J tænkte at gjøre ondt imod mig, men Gud har vendt det til det Gode." — Justus gik og sandt paa Sygeleiet den gamle Bogholder.

„Et Brev fra Holland! Kom Dorothea, lad os læse det sammen," raabte en Ugestid derefter Skolelæreren i Veitsberg til sin Hustru. „Tag du det og læs det op! Er det Alderdom, eller er det Forventning, mine Hænder ryste, jeg kan ikke aabne det!" — „Jeg heller ikke, jeg heller ikke," sagde Dorothea; „vi ville give os Tid. — Saa, læs nu du." — „Glædeligt Bud" er skrevet ovenover — vær vis paa, det forkynder en Lykke!"

Skolelæreren læste og lod Armen synke og vendte sig imod sin Kone med Forbauselse i sine Miner. „Dorothea“, sagde han, „jeg kan ikke læse videre; Henrik og Selma ere Mand og Kone; min Broder, vi troede død, vil snart besøge os; Glæden stormer ind paa mig; jeg maa lægge Brevet.“ Og han lænede sig tilbage i sin Stol og trykkede Haanden imod Dinene. Dorothea aabnede Vinduet, og den friske Morgenluft strømmede ind over den Gamles hvide Hoved. Tause sadde han og hun overfor hinanden; hvad der foregik i dem, veed kun Gud.

„Dorothea,“ sagde Skolelæreren endelig; „vi gaae begge snart til Ro; lad os ikke skilles ad, førend vi have aflagt Regnskab for vort Dagværk, og givet Gud Åren. Lad os aflægge Vidnesbyrd om Guds store Gjerninger imod os, thi han har gjort langt mere imod os, end vi kunde tænke eller begjere. Han har givet os fromme Forældre, der nu staae for hans Throne, og vogtet os i vor Barndom og gjort den god og lykkelig. Derpaa har han taget os i sin Skole, at han maatte bevare vore unge Hjerter for Synd og Skændsel, og drage os fra Verden til sig. Da vi bleve trætte af at vente, gav han os Huus og Dphold og kjærlige, rettskafne, trofaste Børn. Og vi mistede kun eet; det vilde Gud opdrage hos sig. De ere alle forsørgede og have deres Udfomme, Henrik endogsaa rigeligt. Lad os ikke tænke paa Middagens Brand og Hede; den Smerte, som falske Brødre tilføiede os, have

trofaste Venner rigelig erstattet, af hvem der endnu leve Mange, men Nogle ere ogsaa hensovede. Hviler sødt, alle I Venner; Eders Kjærlighed skal jeg snart ihu- komme for Guds Throne! Nu er Bedrøvelsens Nat forbi, der ofte omhullede os, nu er Morgenens kommen! Men ogsaa Natten havde sine Stjerner, og jeg skuede op til dem og blev ikke træt af at see. Gif een ned, saa gif en ny op, og enhver lyste for mig og lod mig kjende Rigdommens Dyb baade paa Guds Blisdom og Godhed. Nu er det Aften for vort hele Liv, og vort Livs Sol gaaer saa smukt ned! Vi ere trætte paa Legemet, men vaagne i Aanden, thi du, Herre, holder vore Dine vaagne. Frygter for Døden, I Berdsligstinde! jeg frygter den ikke; jeg veed, at min Forløser lever; derfor har jeg Lyst til at gaae bort og være med Christus.

Og nu, D o r o t h e a, gif mig endnu engang din Haard og lov mig, at hvis jeg skulde døe førend du, der ikke bliver sagt andet ved min Gray end disse Ord:

„Saavidt har Herren hjulpet.“

• Af Forfatteren til „der Kalendermann vom Weitsberg“ er der i Frankfurt 1845 og 1846 ogsaa udkommet: „Anna die Blutegelehändlerin“ — saavidt jeg veed oversat paa Dansk — og „Die Heimkehr“: Skrifter, der anbefale sig ved samme Egenskaber som dette.

P. C. Lind.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 28de Juni 1851.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

M o h a m m e d.

(Oversat.)

Saa mange Beretninger man end har om denne saa betydende historiske Charakter, saa vil det dog altid endnu blive vanskeligt at faae et paalideligt og sandfærdigt Billede af hans Liv. Hvad nemlig hans Tilhængere, hans Troes Bøfjendere fortælle om ham, er saa udpyntet med Undergjærninger, som han skal have udført, at det vilde stride aldeles imod sund Menneffeforstand, naar man vilde i disse Fortællinger søge Sandhedens Kilde; men ligesaa lidt maa man troe at kunne finde den hos Theologerne og de christne Historieffrivere, da disse have betragtet denne Mand's Liv og Handlinger alene fra et eenffidigt Standpunkt, og ere

altfor vdsle med at anvende Tilnavnet falsk Prophet og Bedrager, og paa ingen Maade tilbøielige til at erkjende det virkelig Store i hans Fremtræden eller det virkelig Gode, han har udvirket. Kun ved at sammenholde de meest forskjellige Meninger, kun ved at overveie alle Forhold og ved at kaste et Blik ud over den hele Menneſkeheds, Staternes og Rigernes, Sædernes og Tingenes Tilstand paa hiin Tid, da *Mohammed* fattede den dristige Tanke, at grunde en ny Religion, kun derved lader Sandheden sig finde, og kun derved faaer man den Traad, som med nogen Sikkerhed kan lede Forskeren ud af det Mørke, som indhyller Begivenhederne, og igjennem de forvirrede Opfindelser, som den fromme Troe eller det blinde Had har fremkaldt. Til de bedste Kildeſkrifter, som beſtæftige sig med Prophetens Liv, høre de orientalske Skribenter *Al Beidavi*, *Scharistani*, *Al Jannabi* og *Muvairi*; men de ere allesammen altfor opfyldte med Legender og Sagn til, at man kan benytte dem uden at anvende behørig kritiſk Burdering. *Abulſeda* derimod, hvis Værk blev for første Gang oversat i det latinske Sprog 1723, er, især naar man erindrer, at han er en Muselmand, en meget samvittighedsfuld og sandhedskjærlig Historieſkriver; og det er i Særdeleshed ham, at Forfatteren af nærværende Fremstilling har fulgt i Fortællingen om *Mohammeds* Liv, men med Hensyn til alt Dvrigt Koranen selv som Prophetens hellige Bog, der indeholder Hovedsummen af hans Viisdom, og dens be-

rømteste Kritikere og Fortolkere som Prideaur, Boulainvilliers, Maracci, Gagnier, Savary, Wahl, Hottinger, Reiske, Niebuhr o. Fl.

Disse Navne blive her nævnedes blot for dem, der vilde skaffe sig nøiere og udførligere Kundskab om *Mohammed*, end Hensigten med denne korte historiske Skildring tillader.

Arabien, dette saa varme Land, der kun paa sine Kyster er dyrket og befolket, og i hvis Indre der findes endeløse Ørkener, har vel i høiere Grad end maaskee noget andet Land bevaret sit tidligere *Physiognomie* uforandret lige indtil den sildigste Tid. Endnu findes der den samme Simpelhed i Levemaade, den samme Alvor i Verdensanskuelse, den samme patriarchalske Familie-Forsfatning. Araberen, mager og spædlemmet, synes at bestaae blot af Nerver og Sener; det store Die, dybtliggende og brændende, røber Aand og Lidenskab; tro imod sin Lov, maadeholden i sine Nydelsler, tapper, dristig og stærk, giver han os et Billede af de tidligste Menneker. Til hvilken Uddannelse Araberen er skicket, naar den i ham boende Funke oplives ved Civilisation, vender sig til Kunst og Videnskab, det have Indvaanerne i den vestlige Deel af Jordkloden seet paa Saracenerne*) og Maurerne**), og deres Byg-

*) Saracenerne (s: Orientaler) kaldtes hos Middelalderens christelige Skribenter Araberne; sildigere forstod man der- ved alle Mohammedanere, endnu sildigere Tyrkerne.

**) Maurerne, et i Berberiet boende Folkeslag, have faaet deres

ninger, deres Skrifter, deres Digte, straale som evige Mindesmærker derom ind i vor Literatur og i vor Kunstverden. Vi have, medens de havde Bestiddelser i Spanien, seet Historieffrivere og Læger iblandt dem, der vække vor Beundring i ligesaa høi Grad som deres ridderlige Heltes Tapperhed og ædle Mod, hvis Bedrifter glimre i de af dem selv sungne, uovertrufne Romanzer, som de store Mønstre paa arabisk Bygningskonst, den vi med Studsen beundre i Alhambra*), i Alcazer og i Moscheerne (Bedehuse.) Hver Den, som med eet Blik omfatter alle disse forskjelligge Uttringer af Arabernes Troe, Tapperhed og Poese, og forsøger paa deres symboliske Udtydning, vil ved en saa harmonisk Overeensstemmelse overraskes i høiere Grad end ved noget andet lignende Total-Phænomen hos Occidentens Folkeslag.

I en Stamme af dette mærkværdige, gamle og kraftfulde Folk blev Mohammed født. Denne Stammes Ahnherre hed Koreisch, og udlede de sin

---

Navn efter den gamle Berdens Maurer, som boede i Mauritanien, uden dog at være disses ægte Efterkommere. Da de Araber, som erobrede Spanien, kom fra Mauritanien, og vel ogsaa vare blandede med de gamle Maurere, fik de disses Navn.

*) Alhambra, fordum de mauriske Kongers Residents i Granada, har et Omfang af mere end $\frac{3}{4}$ Mil, er nu den med 18 Fods tykke Mure og en særegen Befæstning indsluttet nordlige Deel af Provinds-Hovedstaden Granada, og danner Stadens Citadel.

Slægts Oprindelse fra Ismael, Abrahams Søn. Gjennem fem Generationer havde Koreischiterne, saaledes kaldte de sig, et Slags Overherredømme over Staden Mekka og Opsyn over Kaaba. Dette var Navnet paa en firkantet, 34 Fod høi Bygning i den hellige Moschee i Mekka. Efter den mohammedanske Tradition blev det første Kaaba bygget af Engle, det andet af Adam og det tredje af Seth, hvilket forgik i Syndfloden, hvorfor Abraham opbyggede det fjerde, for at den eneste Gud skulde deri dyrkes af de Troende; denne Bygning blev siden flere Gange fornyet, sildigst 1630 af Mustapha. I det sydlige Hjørne af Kaaba er en 2 Alen høi, sort og i Sølv indfattet Steen, Hadschar—el—Asvad, indmuret, som Engelen Gabriel skal efter den mohammedanske Tradition have bragt Abraham, medens han var isærd med at bygge Kaaba. I Begyndelsen var denne Steen ganske hvid — saa siges der — men blev siden sort ved de mange Taarer, som Abraham udgød over Menneffenes Synder. Mohammed gjorde Kaaba til et Kiblah o: et Sted, hvorfra de Troende skulde opsende deres Bønner til Gud, og anordnede Valfarter dertil, hvorfor ogsaa Pilegrimene med stor Uresfrygt berørte og kyssede den hellige Steen. Kaaba aabnes kun 3 Gange om Aaret, den første Gang for Mændene, den anden for Qvinderne og den tredje til Renselse; denne Stiftelses Indtægter ere betydelige; tætved vises den Kilde, hvoraf Hagar vederqægede den forsmæg-

tende Ismael. Naar man undtager de til den hellige Steen knyttede Sagn, saa staaer dermed ikke videre Noget i Forbindelse, der i een eller anden Henseende kan give nogen nærmere Oplysning om den. Det være nu, som det være vil, kun Raahed kan spotte med en Gjenstand af saa høi Alder, der i Aarhundreder er bleven tilbedet af saa mange Menneffer og Nationer. Det Samme er Tilfældet ved alle Reliquier, og Ingen med Gftertanke og Følelse vil, om han end ikke altid kan dele de Retteendes Tilbedelse, dog behandle den med Spot eller Foragt. Allerede 70 Aar før Mo- hammed troede hans Stamme paa et høieste Væsen, som blev kaldet Allah (den Tilbedelsesværdige), og herskede over de andre Guder.

Ligesom denne Troe herskede ogsaa en mægtig og blomstrende Tilstand i det hele Arabien. Befolkningen deelte sig i Skeniter eller Nomader, som levede af Fædrift, i Fellahs eller Agerdyrkere, og i Hoddharier, som boede i Stæderne. Imellem Skeniterne og Hoddharierne levede Maidierne, de omstreifende eller omflakkende Arabere, og de Dvæghyrder, som solgte Melk i Stæderne. Romerne havde paa hiin Tid kun Herredømme over nogle Stammer i Syrien, og af Keiseren i Bysants vare Kongerigerne Yemen, Hira og Ghassan afhængige.

I det tilgrændsende Persien herskede indre Oprør, og det græske Keiserdømme var ganske og aldeles forstyrret. I Hovedstaden Bysants var ved Siden af

uhørt Uppighed og Umaadelighed den groveste Fana-
tisme og det meest affrækkende Hyklerie udbredt; imod
Best var det Gotterne, imod Ost var det Hunnerne,
som bragte Riget til at skjælve, og allerede havde over-
svømmet dets Grændser. Fromme Munkene vare flygtede
ud i Orkenen, og havde der anlagt Kloster, for at
vedligeholde en renere Christendom, end der nu var at
finde ved Keisernes fordærvede Hof, og at udbrede den
blandt Arabiens Stammer og Fyrster. Dette var
Aarsagen til, at der allerede længe før Mohammeds
Fremtræden fandtes Bekjendere af den christelige Reli-
gion blandt hans Landsmænd. Ved Siden af disse
levede der ogsaa endnu jødiske Fyrster i Arabien paa
deres Borge, frigerist udrustede og færdige til Feide;
der boede ogsaa Zabæer og Magier, og en stor Deel
var hengiven til den almindeligste Afgudstjeneste.
Men Munkene, som kaldte sig Monophysiter og Nesto-
rianere, valgte deres Metropoliter, hvilke svare aldeles
til en Erkebiskops nuværende Værdighed hos os.

Dette skjøndt kun korte og overfladiske Blik over
det Land, hvori Propheten blev født, vil alligevel være
istand til at forklare os hans verdenshistoriske Sendelse.

Det var i Aaret 570 efter Frelserens Fødsel, efter
vor Almanak den 10de November, at der fødtes Korei-
schiten Abdallah en Søn, som fik Navnet Mo-
hammad, hvilket Navn betyder den Roesværdige, den
Forønskede. Sildigere søiede Propheten efter arabisk
Skik til dette oprindelige Navn sin Faders og sin egen

ældste Sønns Navne, og kaldte sig Abul Cassem Ebu Abdallah, det er: Cassems Fader og Abdallahs Søn. Hans Moder Amenah var den skønneste og dydigste Kvinde i denne fyrstelige Stamme. Mohammeds Fødselsaar bliver kaldet Elefantkrigens Aar, fordi det var ved denne Tid, at Mekka blev indtaget af en Fyrste, der kom rykkende frem med en stor Hær og mange Elefanter, og alle Indvaanerne flygtede, for at undgaae Døden eller Slaveriet, ud i Ørkenen. To Maaneder før hans Fødsel døde hans Fader, og, da han var et svageligt, af nervøse Tilfælde plaget Barn, saa overgav hans Moder ham til en Slavinde Thavibe, der boede paa Landet, for at styrke og hårde ham i den sundere Luft, og denne opdrog ham ligesom sine egne Børn paa den simpleste Maade.

(Fortsattes.)

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 5te Juli 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Mohammed.

(Fortsættelse.)

Fire Aar efter døde ogsaa den dydige Amnah, og Mohammed, nu baade faderløs og moderløs, blev modtagen af sin allerede over hundrede Aar gamle Bedstefader Abdel Mutaleb, som var ikke blot Stammens Ældste og Præst ved Kaaba men ogsaa seirkronet Feltherre i Krigen imod Persien og Habesch. Denne afverlende Tilstand, denne Ombytning af det stille, eensomme Landliv med en fornem og høitæret Mand's Huus maatte allerede tidligt paa en eiendommelig Maade indvirke paa det saa begavede Barns Phantaste. Det varede dog ikke længe, førend der atter forestod ham en Forandring. Den gamle Abdel

Mutalleb gif hjem til sine Fædre, og en af hans Faders Brødre Abu Thaleb antog sig Drengen. Her var ikke den landlige Simpeltid, ikke den patriarchalske Levemaade, som han hidtil havde lært at kjende, men et bevæget, modigt og dristigt Liv, som omgav ham. Abu Thaleb var en rig Handelsherre, den meest ærefulde Levevei hos Araberne. Han gjennemreiste med sine Karavaner Orkenen henimod Syrien, for paa de fjerne Markeder at ombytte Varer mod Varer; men Handelen paa den Tid og i det Land hørte ingenlunde til de fredelige Beskæftigelser. Ofte maatte man slaae sig igjennem frigriske Stammer, endnu oftere bestaae farlige Kampe med vilde Dyr. Den arabiske Kjøbmand behøvede Mod og personlig Tapperhed, og Abu Thaleb, Mohammeds Onkel og Pleiefader, ansaaes ikke blot for en stor Anfører men ogsaa for en dristig Jæger, der især elskede Løvejagten i høi Grad. Naar man nu sammenholder alt Dette, saa vil man ikke længere uindre sig over, at der af den arabiske Kjøbmand, som Mohammed sædvanligt kaldes i vore Historiebøger, saa pludseligt kunde blive en stor Feltherre og Folkebetvinger.

I sit tolvte Aar blev Mohammed for første Gang tagen med paa Reisen til Syrien. Ved Grændsen af Orkenen havde Abu Thaleb fromme Gjestevenner i det nestorianske Kloster Abdol Kaisi; det var her, at Karavanerne toge ind. Den kloge, smukke Dreng opvakte Munkenes Deeltagelse; især var det den

dybsindige Said Ben Jonas, som beskæftigede sig med ham. Han fandt, at Drengen var i en sjelden Grad opvakt, og gav sig derfor meget af med ham. Paa Mohammed gjorde dette et saa levende Indtryk, at han, da han to Aar sildigere igjen foretog den samme Reise, bad Onkelen om, at han maatte i længere Tid opholde sig i Klosteret, og her nød han Munkenes Underviisning, der havde den meest vidunderlige Indvirkning paa hans Fremtids-Liv. Det er utvivlsomt, at disse Ordensbrødre, som vare komne herhid for at bevare Christendommen reen og uforfalsket, gjorde sig Umage for at undervise Sønnen af en saa mægtig Stamme i denne Lære og derved at udbrede den iblandt hans Folk, og saaledes maaskee gjøre en Ende paa den forfalskede og fordærvede Troe, saadan som den var ved Hoffet i Bysants. Vel fortrængte i en sildigere Tid Mohammeds Tilhængere Christendommen i Orienten, vel omstyrkede de Keiserthronen i Bysants; men hvilken Form den nye Religion vilde antage, hvor meget den kunde affondre sig fra den oprindelige Lære, det forudsaae ikke dens Stiftere; og saaledes tage ofte Menneskenes Handlinger en Bending, der betager dem selv med Skæk, og det saa meget mere, som de da ikke længere besidde Magt til at styre den tilbage til det for den bestemte Maal, ligesom Vandets Magt der engang har revet sig løs fra sine Lænker, spotter alle Dæmninger og Diger.

Mohammed lærte her at kjende Christendommens Hovedsætninger, og har stedse viist en stor Agtelse for dem. Den Troesbekjendelse, som han efterlod sine Tilhængere i Koranen, lyder ordret saaledes: „Vi troe paa Gud, paa Det, som er blevet os aabenbaret, og paa de Aabenbarelses, som Abraham og Ismael og Isaaak og Jakob og Ismaels Stammer modtog, paa den mosaiske Lov, paa Jesu Evangelium og paa Det, som kundgjordes Profheterne af deres Herre, og vi gjøre ingen Forskiel enten imellem Aabenbaringerne eller mellem disse Hellige. Vi hengive os ganske til Gud.“

Dette er Muselmændenes Troesbekjendelse; og det Had, som de nære til Christendommens Bekjendere, finder derfor aldeles ikke nogen Grund i deres Profhets Aand og Tænkemaade, men er af en reen politisk Natur, ligesom overhovedet ingen Religion i Verden, da de alle ere af guddommelig Oprindelse, og det var umuligt at tænke sig, at saadanne mægtige, dybt indgribende og Nationerne i saa høi Grad forædlende Troessætninger skulde uden Guds Villie have havt en saa stor Fremgang, prædiker Had imod Næsten og hans Forsølgelse.

Mohammed var, skjøndt endnu meget ung, dog allerede meget anseet hos Sine ved sine Reiser, ved sin i mange Fegtninger udviste Tapperhed og ved

sine indsamlede Erfaringer og Kundskaber, saa at han havde erhvervet sig Tilnavnet El Amin o: den Troe. I Mecca levede en Enke efter den rige Emir Abukalat, Chadidschah, som søgte at indlade sig i Forbindelse med en Mand, der kunde være istand til at forestaae hendes vidtforgreneede Handelsanliggender. Hendes Die faldt paa den unge Koreischit, som vel ogsaa havde indtaget hende ved sit skjøne Udortes; thi han skal efter de gamle Traditioner have været en særdeles smuk Ungling. Som hans Historieskriver Abulfeda skildrer os ham, saa var han ikke høi og derhos, i Modsetning til hans Landsmænd, fyldig, hvilket maaskee ogsaa for Sjeldenhedens Skyld har behaget. Hans Ansigtssfarve var ikke mørkegul men mere bruun, blandet med Rødt, hans Dine sorte og ildfulde. Panden var særdeles bred og udstaaende, Næsen dristig bøiet, Kinderne fuldige, Munden stor, og Tænderne hvide og noget vidt fra hinanden staaende; Haar og Skjæg var sortglindsende; hans hele Bygning røbede Kraft og Styrke. Som Alt ved denne mærkværdige Mand vandt Betydning, saa omtales der og en liden sort Prik paa Underlæben, og at der imellem Dienbrynene viste sig en tyk Aare. En med smaa Haar besat Borte imellem Skuldrene vandt endog et høiere Værd, og man kaldte den Prophetens Segl, ligesom man ogsaa hos saadanne Mennecker, hos hvem den sildigere fandtes, strax forudsatte en høiere Indvielse.

For Chadiſchahs Handelsanliggenders Skyld gjorde Mohammed mange og lange Reifer. Han drog igjennem Bjergene i Yemen til Staterne Ohmahu og Bahrin, til Syrien og til romerſke, græſke og perſiſke Provindſer. Saaledes lærte han at kjende Verden og Menneſkene i Handel og Wandel, og paa de eensomme Tog igjennem Orkenen, ſiddende paa ſin høie Kameel eller om Natten under det lille Tag af ſit ſorte arabiske Telt, ere de ſtore Tanker komne ham iſtinde, der have ledet ham til endnu ſtørre Gjerninger. Ogsaa hos Reſtorianerne, hans tidligere Venner, tog han ind, og diſſe bemærkede med Forbauselſe den fremvorende Mandſ ſjeldne Uddannelse, og glædede ſig over, at deres Udsæd lovede at ſjenke ſaa rig Høſt. En Slave hos Chadiſchah, ſom altid ledsagede Mohammed paa hans Reifer, og ſom hed Maïſſara, blev af Munkene opmuntret til at ſøge at ſtiſte en nyere Forbindelſe imellem hans Handelsfrue og hendes unge Commiſſionær. De vidſte, at den rige Enke allerede nærede mere end blot Tillid til ham, at hun i ham tilbød et overordentligt Menneſke. Maïſſara tilbød gjerne ſin Hjelp. Han havde nøie og i lang Tid iagttaget Mahomed, og vidſte, at hans Aand var tilbøielig til en høi Grad af heltemodigt Sværmerie. Han vidſte tillige, at han ved Siden af Skapſindighed og Epidſfindighed tillige ogsaa beſad Liſt og Snubed, og at han i Mod og Driftighed, i Hensynsløſhed i at tænke og handle for at naae ſit

Maal, ikke stod tilbage for Noget. Dertil kom en glødende, digteriff Phantaste, en endnu fra Barndommen herskende Birrelighed, der ofte forvoldte ham hyppige Nerveanfald og satte ham i et Slags frampeagtig Tilstand. Paa Hensyn til denne sjeldne og selsomme Skikkelse af hans saavel aandelige som legemlige Tilstand blev nu Udførelsen af denne Plan grundet, der ikke havde noget Ringere til sit Maal end at see Mozhammed ved den rige Enke sat i Besiddelse af store Rigdomme, denne store Løftestang til Magt og Anseelse, og tillige at sende ham bort fra Klosteret med Anelse om hans guddommelige Sendelse. Ved Hjælp af nogle heldigt trufne Foranstaltninger, hvortil Klosterets stedlige Forhold særdeles bidroge, omgave Munkene den unge Mand med forbausende Mirakel=Aabenbaringer, og, efterat de havde behørigt forberedet ham og lagt Mærke til hans Tvivl og indre Kamp, opfordrede de ham til at styrte Afgudstjenesten og at grunde en ny, renere Religion til at afløse den vanartede Jødedom og Christendom. Saaledes bortsendte de ham. Reisen havde været længere, end man forud havde beregnet, og Enken ventede allerede med Længsel paa Karavanens Hjemkomst. Hun var ilet ud, og havde bestegget en Tinde, for allerede i det Fjerne at opdage Kamelernes Tog. Mange Dage spejdede hun forgjeves; endeligt saaes Karavanen i Horizonten. Med en Blanding af Fryd og Gysen saae hun hvide, høie, svævende Skikkelser ledsage de Kommende og derpaa forsvinde i Luften.

Dette var nu de endnu saa ofte i Orkenen bemærkede
 Lufthyn, som hos Araberne kaldes Sirab, der blinke
 ved klart Solskin, og blive ofte af Kamelerne anseete
 for Vand, som derfor løbe henimod dem for at læsse
 deres Tørst. Men Chadiid schah troer sit Hjertes
 Dindling omgiven af himmelske Ledsagere, der bringe
 ham sikker og tryk tilbage til Hjemmet, og, da den
 listige Maisfara, der var ilet lidt forud for sin
 Herre, træffer hende, veed han at fortælle om saa
 mange Undergjerninger i Klosteret, og tilstaaer ganske
 aabent, at ogsaa han har ganske tydeligt seet, hvorledes
 Engle omgave dem paa deres Reise, for med deres
 Vinger at vifte over deres Anførers dyrebare Hoved og
 at beskytte ham imod Støv og Hede. Dette bestyrker
 aldeles Chadiid schah i hendes allerede forudfattede
 Mening, og hun modtager den Tilbagevendende med en
 større Urefrygt, end Konen i Østerlandene viser sin
 Mand, der tillige er hendes Herre.

I en saadan Stemning erklærer hun at ville ægte
 Mohammed, omendskjøndt han først var i sit 25de
 Aar, og hun allerede i det 40de Aar, og Abu Haleb,
 Mohammeds Onkel og Pleiefader, forretter selv
 Vielsen. Ved denne Forbindelse var nu den endnu
 saa unge Helt og Rjebmand bleven til den rigeste og
 mægtigste Emir i sin Stamme.

(Fortfattes.)

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Ere og Eredfindstøvende Aargang.

Nr. 28.

Løverdagen den 12te Juli 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Mohammed.

(Fortættelse.)

Længere end ti Aar havde han allerede levet ved Ch ad id schahs Side, bestandigt i Besiddelse af den samme Anseelse og især med at foretage Handelsreiser; nu begynder hans Tilboielighed til et stille, contemplativt Liv at træde stærkere frem, og hvert Aar trækker han sig i Maanedeu Ramahdan med sin Familie tilbage i en Hule ved Bjerget Hara i Nærheden af Mekka. Her fordyber han sig mere og mere i Erøermerier, og har bestandigt flere og flere Aabenbareelser, og disse meddeler han sin Hustru, hvis Sind har forlængst været forberedet paa at modtage en saadan Underretning. Det er Engelen Gabriel, som viser sig

for *M o h a m m e d* i *D r ø m m e*, og bringer ham *G u d s* *A a b e n b a r i n g e r* til *M e n n e s k e n e*, som han skal samle og forkynde som *K o r a n*. *M i r a k l e r* sammenhobe sig paa *M i r a k l e r*, saaledes til Exempel da *M o h a m m e d* underretter *E n g e l e n* om, at han kan hverken læse eller skrive, berører denne ham tre Gange, og *M o h a m m e d* kan begge Dele.

Hvo tør vel vove her at afgjøre, om disse formeentlige *M i r a k l e r* maaskee først af sildigere Forfattere ere blevene opfundne, og ere blevene knyttede til *R e l i g i o n s*-*s t i f t e r e n s* eller *P r o p h e t e n s* første Fremtræden, for at denne desherligere skulde straaale igjennem *T i d e r n e*, eller om *M o h a m m e d* selv, ved en konstlet *O p h i d s e l s e* af hans af *N a t u r e n* allerede glødende *I n d b i l d n i n g s*-*k r a f t*, troede derpaa, eller om han blot benyttede sig af disse *O p f i n d e l s e r* for desto mægtigere at kunne indvirke paa sine *O m g i v e l s e r*, og endeligt om den listige *S l a v e* *M a i s s a r a* ikke i *F o r b i n d e l s e* med *A n d r e* opfyldte den hemmelighedsfulde *H u l e* med *R o g l e r i e r*, hvis naturlige *O p h a v s m a n d* han selv var.

G h a d i d s c h a h, dybt greben af sin *U g t e f æ l l e s* guddommelige *S e n d e l s e*, meddeler en af sine *S l æ g t n i n g e r* *B a r a k a* denne sin *T r o e*. Denne Mand, i *B e s i d d e l s e* af store *K u n d s k a b e r* og allerede i lang *T i d* hengiven til *r e l i g i ø s e*-*T v i v l*, som fra *A f g u d s t j e n e s t e n* var gaaen over til *J ø d e d o m m e n*, og siden var bleven *C h r i s t e n*, griber med *I v e r* denne nye *A a b e n b a r e l s e*, og blev den *m o h a m m e d a n s k e* *L æ r e s* første *T i l h æ n g e r*.

„Paradiset er under Sværdenes Skygge; ud af fløvede Steen strømmer Vandet, og Klipperne styrte om af Rædsel for Gud!“ saaledes prædicatede Mo ham med. Engelen Gabriel, dette forkyndte han aabent, havde udnævnt ham til Guds Apostel og Udsending, og han var efter Adam, Noah, Abraham, Moses og Jesus den Høieste, hvem Herren havde anseet værdig til en saadan Naade. Hans Hustru og Huusfolk trængte ind paa ham for at fuldende Bærket, og bekjendtgjøre hans Bog Koranens guddommelige Troessætninger, og han indvilligede endeligt deri.

Nu forsamlede han 40 af de fornemste Medlemmer af sin Familie til et Gjestebud, og forkyndte dem alle sin Lære og Sendelse. De Indbudne modtog denne Tilskjændegivelse under stor Tumult. De Fleste erklærede sig strax imod deres Guders Fjende, og kun 8 af de Tilstedeværende, for det Meste unge Mennesker, hyldede ham, og skænkede ham Tiltroe. Flere af dem vandt ingen videre Indflydelse paa Mo ham med's Privathistorie, omendssjøndt de segtede i hans Kampe, og virkede betydeligt med til at udbrede hans Religion; Tre for tjene dog her at nævnes: Ali, Abu Thalebs Søn og Mo ham med's Fætter, som han under en Hungersnød havde optaget i sit Huus, en Dreng paa 10 Aar, Zaid, Said eller Seid, en Slave hos ham, som han strax skjenkede Frihed, et Mønster paa den troeste og stormodigste Hengivenhed for alle Tider, og Abdallah (Ibu Abu Kohafa), en anseet ung Mand og Hoved-

støtten for Islam (den nye Lære), som efter Chahids Død blev Mohammeds Svigerfader.

Propheten søgte fremdeles, bestandigt mere at befæste sin Anseelse. „Hvo vil være min Statholder?“ raaber han til Forsamlingen, og troer derved at sætte Uergjerrigheden i Bevægelse; men Alle tie, Ingen har Lust til at dele denne Ære eller snarere denne Fare med ham. Da springer Drengen Ali rask frem, og skriger begejstret: „Jeg!“ — Gjesterne lee og spotte ham; men Mohammed lægger sin Haand paa Ali, og siger: „Han være det!“ og udnævner ham til Bezir og Chalis. Ali var den Første, som beklædte denne Bærdighed, og, da man nu spotviis opfordrede den gamle Abu Thaleb til at gjøre Følgestab med sin Søn, bryder atter en skrækkelig Larm løs, og de blandt de Tilstedeværende, som ikke vilde bekjende sig til den nye Lære, men bleve de gamle Guder troe, forlode Huset, udstødende Trudsler, som lode ane et snarligt Udbrud af alvorlige Fjendtligheder.

Man trængte ind paa Abu Thaleb, at han skulde tvinge Mohammed til at afstaae fra sine reformerende Foretagender; men deels Hensyn til hans Slægtninger og hans egen Søn, deels den Forsigtighed, hvormed Propheten fra nu af bestræbte sig for i Stilhed at udbrede sin Lære, bevægede ham til, i det Mindste at vise Overbærenhed imod Mohammed. Alligevel bleve de Forbittrede enige om at erklære deres Fjende fredløs, og nedlagde de i denne Hensigt udstedte

Skrivelser i Kaaba. Den Fredløse maatte trække sig tilbage til sit Landsæde, som han havde i Nærheden af Staden, og her maatte han friste mange Kampe og Angreb og udholde endog formelige Beleiringer. Farer og Møjsommeligheder bestyrkede ham imidlertid kun i at fuldbringe Det, som han kaldte sin guddommelige Sendelse, og knyttede hans Tilhængere end fastere til ham. Kun faa Dage af en Maaned hvilede Striden; men da stod Mohammed frem paa sin befæstede Boligs Mure, og talte i et heftigt og fyrigt Sprog til de forbidragende Pilegrime, og, ligesom disse vandrede videre frem, udsprede de i alle Egne, hvad de havde hørt af denne begejstrede Mand, og forkyndte høit og lydeligt hans Ord, og overalt lød det Raab, som endnu aldrig før var blevet hørt: *Alla latif! Mohammed sziddik!* (o: Gud er naadig! Mohammed sanddru!)

Det var i Mohammeds 40de Aar, at han havde begyndt, aabenbart og offentligt at forkynde sin Lære, og 10 Aar vare siden den Tid hengaaede i Uroe og Sorg, uden at den kunde have sæstet rigtig Rod i Folket; thi endnu bestandigt var den Skare, som hans hengivne Tilhængere dannede, kun lille og ubetydelig. Hvo veed, om nogenstinde, dersom de Forsølgelser, man udøvede imod ham og hans Tilhængere, vare blevne forekommede, den indenfor saa snevre Grændser kun dæmpede Flamme havde udbredt sig over en saa stor Deel af Jordkloden! Sædvanligviis tjener en saa mægtig

Forfølgelse kun til endnu heftigere at fremkalde de Svages Modstand og at bringe dem til, stedse at pønse paa Midler til at forskaffe sig Tilhængere. Saaledes ogsaa her.

Mindre stærk end sin ungdommeligere og driftigere Ægtemand boiede Ghadidschah under; hun døde i sit 65vende Aar, efterat hun havde henlevet næsten 25 Aar ved Mohammeds Side. Fra nu af begyndte hans Skjæbne at udvikle sig med større Hurtighed og mere Styrke. Angrebene og Forfølgelserne toge til i en saadan Grad, at Propheten gav sine Tilhængere, omtrent 83 Mænd med 18 Qvinder og Børn, det Raad at flygte til Kongen af Habesch, han selv begav sig med sin Familie og nogle faa Fortrolige til en Gjesteven. Her fortsatte han sit Omvendelses-Værk, og hans Lære trængte frem til Staten Yafschreb, som sildigere blev kaldet Medina, og hvis Berømmelse udstrakte sig bestandigt videre og videre.

Koreischerne saae nu haanligt ned paa dette Sagens Udfald. De leiede Mordere, som skulde true Mohammeds Liv. En af deres Tilhængere, Omar Iba Elchettab, blev udsendt i denne Hensigt. Undervejs hører han tale om den Tilvært, som Propheten dagligt fik, og tillige, at hans egen Søster var gaaen over til ham og havde forladt sin gamle Troe. Dette fordoblede hans Raserie, og han svor, at hans Søster skulde komme til haardt at undgjelde dette. Da vil Tilfældet, at han træffer paa to Mohammedanere,

Said og Chebab, som han finder meget ivrigt læse i en Bog. Han spørger dem om, hvad det er for en Bog, og de overrække ham meget beredvilligt Bogen, og ogsaa han læser med i den, og kan ikke blive træt af at læse og beundre den. Det var Mohammeds Lov, som endnu ikke var tilstede i sin fuldstændige Skikkelse, hvori vi nu kjende den, men dog alligevel indeholdt mange herlige Steder, hvilket Ingen, han høre til hvilkensomhelst Troe, kan nægte. Ganske indtagen for den gaaer Omar ind i det Huus, hvor Mohammed levede ganske eensomt; men, istedetfor at myrde ham, viste han nu selv ham sin Hyldest, og antog hans Lære. Kort løftede Propheten sit Blik imod Himmelen, og udtalte den Bøn, som nu udgjør Indledningen til Koranen. Den lyder saaledes: „O Guds, den Albarmhjertiges, den Allgodes Navn! Lovet være Gud, Tidernes Herre! Du Hersker paa Dommedagen! Dig tilbede vi, om din Bistand bede vi! Lær os den sande Religion! Lær os deres Religion, imod hvem Du beviser Dig naadig, ikke deres, imod hvem Din Brede er en fortærende Ild, ikke de Bildfarendes Religion! Amen!“

Paa denne Tid var det just, at der tildrog sig med Mohammed en Begivenhed af stor Betydning. Det maa have været en Drøm, som besøgte ham, og som han selv maaskee i den exalterede Stemning, der var hans hele Væsen saa egen, antog for noget Virkeligt; — nu stiller denne Sag sig hos alle den moham-

medanstfe Religions Bekjendere som et Under, og Ingen vilde drifte sig til at tvivle derom. I en Nat — det er denne forunderlige Drøm, som vi ville ansee dette Sagn for — kommer Engelen Gabriel til Prophetens Leie, og opfordrer ham til at følge med sig. Derpaa bestiger han tilligemed ham et Dyr, som Koranen kalder Borak, hvilket Navn betyder den Lynende, og nu hæver Dyret sig i Beiret, og de flyve igjennem alle Himle, ind til de naae hentil den Almægtiges evige Throne. De kom paa denne Natterejse igjennem Paradisets Himmel til Evighedens Huus, til den blivende Bolig, og derpaa til Frelsens, Rolighedens, Raadens og Fortjenestens Bolig, hvis Bæsjener lysede som straalende Stjerner fremfor de Andre, indtil de af Engelen Gabriel bleve førte frem for Guds Throne for at turde fryde sig ved at skue ham Ansigt til Ansigt. Denne Skildring, udsmykket af Østerlandets glødende Phantafie og med den meest glimrende Indbildningskrafts Farver, udkastede Mohammed den følgende Morgen for sine Tilhængere; thi Rejsen gik saa overordentligt hurtigt, at et Fad med Vand, som han ved at staae op havde væltet, endnu ikke ganske var løbet ud ved hans Tilbagekomst.

(Fortsattes.)

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 19de Juli 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Mohammed.

(Fortsættelse.)

Denne Reise til Himlen har i Koranen selv Navnet Elisra, Drømmen; dog fandt den selv hos den Tids Christne Tiltroe og høitidelig Stadfæstelse. Patriarchen i Jerusalem afslagde nemlig ved Keiser Heracliusfes Hof i Bysants sit Vidnessbyrd om hele denne Begivenhed, da en Gesandt fra Mohammed kom der, for at aflægge en Beretning derom, og han bekræftede sit Udsagn dermed, at han havde iagttaget en Fordybning ved Templets Fundament og Revne i Muren, ligesom det ogsaa var tydeligt at see, at et Dyr havde været bundet fast til den.

Kan man nu fortænke *Mohammeds* Tilhængere i, at de troe dette Sagn, naar selv Folk af en anden Troe have ladet sig blende af deres fortryllende Indbildning?

Hiin *Mohammeds* Flugt kaldes *Hedschrah*, hvilket arabiske Ord netop ikke betyder Andet end Flugt, og under Chalifen *Omar*, 30 Aar sildigere, blev det fastsat, at man derfra skulde begynde den nye Tidsregning, hvorfor ogsaa alle mohammedanske Nationer endnu tælle deraf. Det nærværende Aar (1851) er det 1268vende Aar efter *Hedschrah*.

Den Magt, som det stedse vorende Antal paa hans Tilhængere opnaaede, overbeviste Modstanderne nu om, at de ikke formaaede at udrette Noget med aabenbar Magt, og de syntes at blive rolige. Propheten blev det nu igjen tilladt at komme tilbage til *Mekka*. Men hans stedse vorende Magt og den Overbeviisning, at han var kaldet til at bringe til et lykkeligt Udfald, hvad han, alene og kun i Tillid til Himlen, havde begyndt paa, drev ham til en endnu mere kraftig Optræden. Han tordnede i offentlige Taler imod Bantroe og Afguderie, og nu stod det til ham, at true med Straffe baade her og hisset, paa Jorden og efter Døden. Da begyndte atter Mytterier imod ham, og *Mohammed* maatte anden Gang flygte, men denne Gang til *Medina*, hvor han havde et stort Partie. Her antog han den ypperstepræstelige og fyrstelige Bærdighed, og giftede sig anden Gang med

Ajeschah, en Datter af Abdallah, som han kaldte Abubekr o: Jomfruens Fader. Han var nu 55 Aar gammel.

Koreischiterne hvervede Fjender imod ham, hvor de blot kunde finde Leilighed dertil; men han var stedse rustet til at møde alle Angreb. I Dalen Bedr slaaer han Koreischiternes Anfører Abu Sofyan, og, beruset af sin Seir, vedbliver han at forfølge ham, og sildigere, ved Bjerget Dhod, havde han igjen samlet sine Kræfter, og Lykken viste sig ham ogsaa her gunstig, Propheten bliver saaret af to Pile, og et Steenkast slaaer ham to Tænder ud; han synker til Jorden, og der udbreder sig iblandt hans Folk et Rygte om hans Død. Modløse derover forsvare de sig svagere, og Mohammeds Onkel Hamjah og hans Fanebærer Mosal blive tilligemed 70 Andre dræbte. De Faldne blive af Propheten ophøjede til hellige Martyrer, og Paradisets Glæder blive dem som en sikker Belønning lovede. Dette opildede Modet hos hans Folk, der nu ogsaa ved den Visshed, at han endnu var ilive, havde igjen opmandet sig. Man traf sig tilbage til Medina, og udholdt standhaftigt Koreischiternes Beleiring, tvang dem derpaa til at trække sig bort, og Mohammed opnaaede derved en 10 Aars Fred med sin Stamme.

Denne Tid blev nu af Mohammed anvendt til, i en videre Kreds at udbrede hans Baabenlykke og til at underkaste sig Arabien og de tilgrændsende Lande. Først vender han sig imod de jødiske Stammer, og til-

intetgjør dem tildeels eller tvinger dem til at underkaste sig eller antage hans Lære. Her skal han, under sit Ophold paa en Borg hos en jødisk Fyrste Lobeid, hvis Døttre vare sær kyndige i Trolddom, have faaet Gift, som fra nu af fortærede hans Legemskraft. Efter Andre bestod denne Gift blot i et Tryllerie, der blev anvendt paa ham, og bestod i en Sammenknytning af flere Lidser, en Overtroe, som vedligeholdte sig langt ind i Middelalderen, og udbredte sig ogsaa i Vestlandene. Det østerlandske Sagn beretter, at Lobeids Døttre bandt Mohammed med en Strikke med elleve Knuder. En bedøvende Drif berøvede ham Brugen af hans Sandser. Siden bandt de et Vorbillede, som forestillede Propheten, med en Buesnor ligeledes med elleve Knuder. Billedet gjenneftak de derpaa med Naale, og kastede det i en dyb Brønd, som var trindt om bevoret med tæt Krat. Men Brønden bliver ved en guddommelig Indfydelse funden af Ali og derpaa tørret ud, og man trækker Billedet frem. Engelen Gabriel flyver ned fra Himmelen, og medbringer to Surer eller Stropher af Koranen, der hver indeholder 11 Vers, og ved hvert Vers, som Engelen forelæser med lydelig Stemme, opløser sig een Knude, og de deri indstufne Naale, som, idet de trængte sig igjennem Billedet, ogsaa forvoldte Mohammeds Legeme Smertes, blive til nedfaldende Draaber. Han føler sig da strax fri og sund; Brønden bliver tilkastet, og

Billedet gravet ned i Jorden; Gjerningsmændene erholdt Tilgivelse.

Dette og andre Sagn, hvori den historiske Sandhed er indhyllet, anføre vi, forat vi kunne end klarere fremstille Orientalernes Charakter og den Tid, da Propheten traadte frem. Der er vel ikke Noget naaet til os fra hine Egne og af saa høi Alder, som ikke er udpyntet paa lignende Maade i en from Hensigt, og altsaa ville vi ogsaa i denne Henseende vise os overbærende imod Muselmændene.

Naar man undtager dette Eventyr, bragte de mange Kampe forresten Propheten ingen Fare; alle de mange Anslag imod hans Liv undgik han enten ved beständig Klogskab eller ved List, ved sin egen Krafts Overmagt eller ved Himmels væsensfulde Bistand. Perser og Græker føle hans Arms Styrke, og hans Krigs-Berømmelse udbreder sig overalt, ligesom de forskjellige Stammer og Folkeslag omvende sig til hans Lære om den eneste Gud, og forlade deres Afguder. Kun Mekka gjør ham endnu fjendelig Modstand, og al hans Stræben gaaer derfor ud paa at underkaste sig denne Bye.

Imidlertid beslutter han, for end mere at befæste sin Anseelse, at sende Gesandter til de nærboende Konger og Fyrster, og Hofferne i Byzants og Ægypten som ogsaa Perserkongen Khorru modtage hans Afsendinger.

Efter disse korte Befæstigelser af fredelig Natur bryder Mohammed løs paany; denne Gang skal det gjælde Meffa. Under Foregivende af at ville forrette sin Andagt i Kaaba nærmer han sig Staden. Men Koreischiterne forbyde ham Indgangen, og indvillige endeligt kun deri, at ville give ham og hans Følge i tre Dage Herberge indenfor deres Mure. Propheten modtager dette Tilbud i den Hensigt at kunne bringe Adskillige til at omvende sig. Hans Fjender holde hemmeligt Raad, og Enhver af dem sværger, at han vil bibringe ham et Dolkestød; men Mohammed omvender imidlertid tre af de fornemste Koreischiter, Kalod, Amru og Dthman, der antog hans Lære. Tillige erfarer han af dem den imod ham anstiftede Sammensværgelse. Naturligvis maa det igjen være hans himmelske Ven, Engelen Gabriel, som aabenbarer ham det. Derved, at Ali tager Mohammeds grønne Klædning paa sig, skuffer han Snigmorderne, og Mohammed frelser sig tillige med Abubekr ved at flygte til Medina; med det i hans Hjerte bestandigt vorende Had sværger han snarest muligt at skaffe sin Forbittrelse Lust.

Der var imidlertid ogsaa en anden Hævn at tage. Den bysantinske Statholder havde ladet Prophetens Gesandter myrde i Staden Mutha, og Mohammed drog derhen for at fordre blodigt Regnskab. Men hans Magt var ikke stor nok imod Modstanderne, og hans troe Zaid, hans Svigerfader Abdallah og

mange andre af hans Anførere og Helte faldt i Kampen. Kun en Krigslist af Anføreren Chaled frelste Muselmændene, og, forsynede med rigt Bytte, brøde de nu op imod Mekka, hvor imidlertid Fjendtlighederne imellem Mohammeds Tilhængere og Modstandere altid vare i et vorende Tiltagen.

Prophetens Tog imod hans Fædrestad var saa hemmeligt, at han som Himlens Lyn overraskede den. Forgjæves sendte de Uforberedte Gesandter ud til ham, selv Koreischiter-Anføreren Abusofian kom til Mohammed, men han blev tvungen til at blive Moslem for at frelse sit Liv. Mekka var nu pludseligt i Mohammeds Hænder; han saae den saa længe modstræbende Stad endeligt besejret for sine Fødder og sig selv ved Maalet af sin Løbebane. Ved denne Sejr vare hans ældste Fjender afvæbnede, og i hans Fædreland var der nu ikke længer nogen Hindring for en almindelig Udbredelse af hans Religion. Nu vilde han forsøge paa ved Mildhed at betvinge de stridige Gemytter, og derfor var det, at han maatte med Harmen see paa, at hans Feltherre Chaled, som han havde givet Tilnavnet „Guds Sværd,“ havde ladet nedfable 28 Afgudsdyrkere. Strax blev der ffjentet alle Fangerne Liv og Frihed paa den Betingelse, at de ffulde antage Mohammedanismen. Dthman, en af de Fornemste, bragte Sejrherreren i alle de Dvriges Navn sin Hyldest, og overleverede Mohammed Nøglen til det hellige Kaaba.

Propheten satte sig derpaa op paa sin Kameel, og red syv Gange om det hellige Huus; derpaa berørte han tilligemed sin hele Stab den hellige sorte Steen, som efter Legenden var af Adam bleven tagen fra Paradiset, og af Engelen Gabriel bleven Abraham overleveret, og traadte ind i Helligdommen. Med Tordenstemme ivrede han her imod de opstillede Afguds-billeder, og Belal, hans offentlige Herold, maa for første Gang bestige Templets Tinde og bekjendtgjøre Tiden til Middagsbøn, en Skif, som endnu indtil vore Dage iagttages af Islams Bekjendere. Mohammed forrettede derpaa offentligt sin Bøn imellem de hellige Søiler. Hele Stadens Befolkning var strømme til, og skuede, betagen dels af Frygt dels af Andagt, paa disse nye Skikke. Men endnu mere storartet og høitidelig bliver denne Stemning, da den Mægtige udsteder Befaling til, at nedstyrte de Billeder, som, 360 i Tal, stode rundt omkring Kaaba, og nu indvier det ældste og helligste National-Mindesmærke til et Tempel for den evige Gud, for Allah, Verdens Enehersker.

(Sluttes i næste Nr.)

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 30.

Løverdagen den 26de Juli 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Mohammed.

(Fortsættelse.)

Midt under denne almindelige Overraskelse sætter Mohammed sig atter op paa sin Kameel, og rider, ledsaget af sine jublende Tilhængere, atter syv Gange om Gudshuset, og begiver sig derpaa til den hellige Brønd Semsem, for tilligemed alle tilstedeværende Muselmænd at foretage Bodha, den af ham indførte Badskning. Endnu var det Største, det meest Bovelige ikke skeet, og den Kloge benyttede denne Pause til at beregne Stemningen og samle nye Kræfter.

Bludseligt iler han tilbage til Kaaba, ledsaget af sine Krigere, som opløste et støiende Seirsskrig, og her, holdende Koranens enkelte Blade i den ene Haand

og det dragne Sværd i den anden, træder han Folket imøde med ildfulde Ord. Alt er bragt i den højeste Spænding, da han falder Ali frem, og nu, med Hovedet støttet imod Muren, befaler ham at stige op paa hans Skuldre for at klavre op paa Templets Tag og derfra at kaste ned paa Jorden de der staaende Afgudsbilleder af Kobber og Glas og aldeles at tilintetgjøre dem.

Befalingen bliver udført med lynsnar Hurtighed, og tusinde Skaar bedække Jorden. Folket viger tilbage i den største Bestyrtelse; men Mohammed, opflammet af højere Begeistring, træder hen til Porten, og prædiker først for Koreischiterne, derpaa for alle Indvaanerne med den heftigste Beltalenhed imod Afguderiet, og slutter endeligt dermed, at han erklærer sin Fødebye, det gamle Mekka, for en Fristad og den hidtil værende aristokratiske Forfatning for ophævet.

Dette vældige Fremskridt var skeet; Mohammed havde fuldendt sin Sendelse. Nu tænkte han blot paa, at befæste det ved ham Opnaaede ogsaa for en længere Tid. Koreischiternes hidtidige Værdigheder ophævede han; kun to beholdt han, og hædrede sine troe Tilhængere dermed. Dthman beholdt Hedschaled eller det Embede, at opbevare Røglen til Kaaba; og El Abbas gav han Sikajet eller Opsynet med den hellige Brønd Semsem. Som arvelig Værdighed indsatte han en Juram, der i sin Person skulde forbinde det geistlige Embede og den borgerlige Forvaltning. Efterat disse

Anordninger vare vedtagne, hylkede alle Troende ham paa Høien Elzafa, og Omar, som sad ved hans Fødder, talde i Prophetens Navn til Folket, som snart derefter skilte sig ad, og forlod Mekka.

Fra nu af fulgte igjen blodige Kampe lige indtil Mohammeds Død deels imod de hist og her endnu i Landet adspredte Afgudsdyrkere deels for at give den nye Stat større Fasthed ved udvidede Grændser. Sjældent har en Mand i en saa fremrykket Alder — thi han var allerede 60 Aar gammel — vist større Udholdenhed og Kraft. Ofte faldt rigt Bytte i hans Hænder; men altid viste han sig uegennyttig, og overlod gjerne sin Hær de erobrede Skatte. Dessaarsag var denne ogsaa ham tro og hengiven; Oprør og Enkeltes Forræderie blev opdaget for ham, og han bevarede sit Liv ofte ved de forunderligste Tilfælfelser, da det ikke manglede paa hemmelige Fiender, som overalt efterstræbte ham. Med Medina havde han alt tidligere sluttet et engere Forbund, og tolv af hans Fyrster, som han kaldte Anzurio: Medhjelpere, dannede hans Livvagt; til dem føiede han endnu de Kammerater, som paa hans første Flugt ikke havde forladt ham, og som han kaldte Mohadscherunio: Flygtninger. Denne Phalan omgav ham altid, og beskyttede ham imod aabenbare Anfald.

Mohammed foretog sig endnu kort før sin Død en stor Balsfart til Mekka, og herfra udledes den Skik, at enhver Muselman foretager sig, i det Mindste een

Gang i sit Liv, en lignende Balfart. Det var den høitideligste, meest glimrende Act paa hans hele daad-
rige Løbebane, et uoverskueligt Tog af Mænd, Qvinder
og Børn, af Bærestole og Kameler; efter nogle Skri-
benters Angivelse skulle derved have indfundet sig hen-
ved 150,000 Mennesker. Ved denne Leilighed tog han
Afsked med det forsamlede Folk; thi han følte hos sig
selv, at han ikke oftere vilde see det, og har hans Fod
virkelig heller ikke sildigere betraadt hans Fødebye.

Kort Tid efter, at han var vendt tilbage til Me-
dina, blev han pludseligt syg. Man troede, at Følgerne
af den ham af de jødiske Fyrstedøttre bibragte Gift
gjorde en Ende paa hans Liv. Han anordnede endnu
et Felttog imod Syrien for at hevne sin hengivne, ham
saa troe Zaid, og gav hans Søn Dsfaa den
hellige Fane med de Ord: „Kæmp tappert i den hel-
lige Krig imod de Bantroer!

Han lod sig derpaa bringe til Ajeschah, hans
elskede Hustru, og der overgavde med koldt Band. „Ind-
hyller mig og overøser mig med koldt Band,“ sagde
han, „thi Bandet er Grundstoffet og det almindelige
Stof, hvoraf Alt er skabt!“ Derpaa fundgjorde han
sin sidste Billie for Anzurerne: „Udjager de sidste
Afgudsdyrkere af Arabien, og lader de Nyvendte
nyde lige Ret med Eder!“ Herpaa skjenkede han alle
sine Slaver Friheden, lod sig sætte paa en Kameel,
og red til Moscheen, hvor han endnu i 3 Dage for-
rettede den offentlige Bøn. Men endeligt forlode Kræf-

terne ham; Abubekr maatte lydeligt udſige Bønnen, ſom han med ſagte Stemme ſagde efter. Man bar ham fra Moſcheen til hans Hjem hvor han holdt ſig indeſluttet i to Dage, og hvor han, ifølge Sagnet, ſkal have talt med Engelen Gabriel; herpaa, da han hvilede ſig i ſin elſkede Huſtru Ajeſchahs Skjød, nærmede Dødsengelen ſig, og Livet forlod Mohammeds Legeme i hans 63de Aar.

Muſelmændene ſige, at Dødens Engel har ſom en beſſeden Bedende ſtaaet ved Døren til hans Bærelſe, for at vente paa Prophetens Befaling til at fratage ham Sjælen; han ſkulde blot have bragt ham den Meddelelſe, at Gud enſkede at have ham hos ſig. Man begrov ham paa ſamme Sted, hvor hans Seng havde ſtaaet, i Ajeſchahs Bærelſe. Valid den Førſte lod Moſcheen udvide, ſaaledes at Huſet ſelv kom til at ſtaaе indenfor diſſe Mure; men Huſet blev nedrevet. Det er den Moſchee, hvor Propheten pleiede at prædike om Fredagen.

Kun med ſin førſte Huſtru havde Mohammed Børn, nemlig 4 Døttre: Fatimah, Kofaija, Unna Ko:hum og Sanieb. Kun den Førſte overlevede ham, og blev Ali's Huſtru, og fra dette Egteſkab alene nedſtamme Prophetens Efterkommere, ſom endnu udmærke ſig ved en grøn Turban, fordi denne Farve var deres ſtore Stammefaders Vndlingsfarve.

Efter den mohammedanſke Folketroe ſkal Prophetens Kiſte i Medina hænge i Luften og frembringe

Mirakler; men hans Aste hviler virkelig i et med Gitterværk indsluttet Kapel i Moscheen.

Naar vi nu efter denne sammentrængte Skildring af et saa daadrigt Liv vilde forsøge paa at udtale os om denne Mand's Charakter, saa kunde vi ikke lade være at indrømme ham storartede Egenstaber, men maatte ogsaa tillige tage Hensyn til de Omstændigheder, som gavede disse Næring og hans Løbebane; den Retning, der førte ham til Maalet. Mohammed var en Sværmer, der troede paa sine Samtaler med Engelen Gabriel, som paa sin Reise igjennem de syv Himle; vi have i det Foregaaende bestræbt os for at vise, at han selv i Begyndelsen kan ved de fromme Nestorianers List være bleven skuffet, og at hans fra hans tidligste Ungdom altfor pirrelige Nervesystem kan have bestyrtet ham deri. Dog var Mohammed ogsaa, foruden at være en Sværmer, en Mand, besjælet af virkelig Tapperhed, af det dristigste Mod, som tillige besad Klogskab og Skarpsindighed nok til at give de herskende Meninger, naar de engang havde viist sig gunstige for ham, rigelige Indrømmelser, og saaledes vinde sig det Folks Kjærlighed, hvis Helt og hellige Prophet han blev.

Koranens Værdomme, som han forkyndte i enkelte Surer, Sange eller Capitler, og som han foregav at have modtaget af Engelen Gabriel, bleve først efter Prophetens Død samlede af Abubekr. Surerne skulle være skrevne paa Pergament, forfærdiget af Huden

paa den Bædder, som Abraham offrede istedetfor sin Søn Izaak. Koranen beviser iøvrigt uimodsigeligt, at Mohammed kjendte mange af de christelige og jødiske Troessætninger. Den indeholder foruden Fortællinger om Aabenbarelsen, som ere affattede i østerlandsk digterisk Sprog, ogsaa Afgjørelser af tvivlsomme Retstilfælde, Taler, Lovsange over Gud, borgerlige og moralske Love, Formaninger og Advarsler og overhovedet Steder, som bære Vidnesbyrd om en begeistret, ædel Storhed aandende Sjæl. Guds Eenhed er Grundlaget for det Hele; Rettskaffenhed, Mildhed, Velgjørenhed og Afholdenhed fra spirituose Drikke bliver prædikeret i Koranen. Død for Guds og Religionens Sag skaffer Paradiset; men dette bestaaer i en Himmel, fuld af Glæder, der skjenker alt det, som det dødelige Menneske herneved vel kan ønske sig. Bønner, Balsfarter til Mekka og Medina og Baskning ere uafviselige Forskrifter, som maae følges af de dydige Muselmænd. Hvor der intet Vand er, et Tilfælde, som let kan indtræffe ved store Reiser igjennem Ørkener, træder Gnidning med fint Sand istedetfor Baskning.

Imedens Mohammed lærte og bekæmpede sine Fjender, var der ikke Mangel paa Saadanne, som vilde tilvende sig hans besværlige Forretning. En frafalden Skriver i Prophetens Tjeneste, Abdallah Ben Abi Sarah, vilde fuldstændiggjøre Koranen, og udgav sig for den sande Apostel; men han vendte angerfuld tilbage og fik Tilgivelse. En Anden, Iba

Kab Alibala, optraadte ligeledes som Modprophet i Yemen, og havde allerede samlet en stor Mængde Tilhængere om sig, da han blev myrdet, og hans Tilhængere gif samtlige over til Islam.

Den af Mohammed stiftede Religion har nu sine Tilhængere paa en stor Deel af Jorden; alligevel have i den nyeste Tid deres hidtil fasteste Støtter, de Padiſchah eller Osmannernes Sultan underkastede Stater i Europa, Asien og Afrika, lidt en heftig Rystelse. Christendommen er det forbeholdent, ved sin Civilisation at beherske det hele Europa og derfra at fortrænge de sidste Spor af Islam, og vise den over til Asien, hvorfra den nedstammer.

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 31.

Løverdagen den 2^{den} August 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Andreas Høfer.

(Efter det Tydske).

En af de naturligste men ogsaa ædlestes Følelser er Fædrelandskjærlighed. Dens Uttringer synes at staae i Forbindelse med det hele Nervesystem; thi ellers vilde dens Virkninger ikke være saa selsomme. I lang Fra-stand fra Hjemmets elskede Jordbund have vi vel selv allerede ofte pludseligt følt os fatte i en mørk Stemning, imod hvis Udbrud vi ikke kunde værges os, selv naar i udvortes Henseende Intet manglede os, og kun Munterhed omgav os. Ofte er det en Tone, et Billede, en Sang, hvortil vi hjemme vare vant, der griber os med Magt og uimodstaaelig Kraft. Hos rene, ufordærvede Naturmennesker, især hos dem, som beboe

Bjergegne, findes i høiest Grad denne rørende Sindsstemning, der vel især lader sig forklare fra deres isolerede Tilstand med Hensyn til den ydre Verden, imedens Kystbeboerne, der efter Göthe leve amphibialsk o: snart paa Vandet og snart paa Landjorden, lettere gjøre sig fortrolige med det Fremmede, da de altid have for Die det Landene forbindende Hav, og ligesaa let selv kunne naae det Fjerne, som de see det komme i nær Forbindelse med sig.

Men Længselen efter det fjerne Hjem kan hos enkelte Mennesker blive saa stærk, at den bliver dem en Kilde til en eiendommelig Sygdom, som man kalder Hjemvee, og bliver som alle sygelige Sjælsstemninger overmaade langvarig og vel endogsaa dødelig. Dette Phænomen viser sig især hos Schweitserne, som for toge Krigstjeneste i fremmede Lande f. Ex. i Frankrig og Italien. Lyden af et Horn, som vækker Mindet om Schweitserlivet, var istand til at fremkalde Spiren til et Ildebefindende, som snart udartede, og endog virkede epidemisk iblandt alle Landsmændene. Det hele Regiment blev bragt paa Hospitalet, og her døde alle de, som vare heftigst angrebne deraf; Hjemvee havde dræbt dem. Siden har man af Forsigtighed affkaffet at bruge Horn=Musik ved disse Tropper.

En ikke ringere, skjøndt glædeligere Magt viser dog Kjærligheden til Fædrelandet, naar dets Sønner befinde sig paa deres egen Grund og navnlig i Farens Tider. Som vi ovenfor saae den Stærkeste hensygne

og ligge under, saaledes see vi ofte her den Svageste vinde en Kraft, som vel nedstammer fraoven, men dog alligevel har Jordbunden, hvorfra den fremspirer, at takke for nyt Liv, ny Foryngelse. De Gamle havde et skjønt Sagn om Centauren, en Kæmpe, som var halvt Menneske og halv Hest, og som efter ethvert Nederlag stødse reiste sig igjen mere kraftfuld, en Gave, som hans Moder, Jorden, havde skjenket ham.

Disse Følelser have nu til alle Tider og hos alle Nationer frembragt storartede Exempler paa begeistret Selvopoffrelse hos enkelte Personer saavel som ogsaa hos hele Stæder og Nationer, der have agtet Alt, Guds og Liv, Forældre og Venner, Rigdom og timelig Lykke, ringe, naar de ikke i Forbindelse dermed kunde bestyde det Gne, som i deres Dine alene formaaede at give alt Andet dets rette Bærd, nemlig den sande Frihed og Selvstændighed paa den nedarvede Jord. Denne Følelse viste sig i Tydskland, da dets Indvaanere i det store Slag i Teutoburger-Skoven, der, hvor nu Detmold og Hørter ligge i Westphalen, og hvor Mindesmærket for Cheruskerfyrsten Hermann kneiser, afrystede Romeraaget. Uden saaledes at have opmandet sig, vilde Tydskland være bleven en romersk Provinds, og det kraftige, oprindelige Maadersmaal vilde da være fortrængt af et fremmed, paatvunget Idiom, der ligesom Fransk, Italiensk og Spansk vilde være en Afart og en Datter af det latinske Sprog, et saakaldet romansk Sprog. Saaledes fremstod ogsaa, da Frankrig var

oversvømmet af Englænderne, pludseligt en fattig, ganske ung Hyrdepige, om hvem man tidligere aldrig havde hørt Noget, Johanne d'Arc, og stillede sig i Spidsen for sine modløse Landsmænd for at fordrive Fjenden. Man troede ikke paa nogen naturlig Maade at kunne forklare sig denne Begivenhed, og opdigtede derfor Mirakler i Forbindelse dermed, og kaldte Pigen en af Gud begeistret Seerinde. Deri havde man nu vel ikke saa ganske Uret; thi af Gud begeistret var hun, og en Seerinde var hun ogsaa; thi hun erkjendte forud, at, hvis det rette Mod skulde igjen rive Folket ud af dets fortrykte Tilstand, saa maatte det gode Værk lykkes, Fædrelandet befries, og Fjenden tilintetgjøres og forjages. Formedelsst den lykkelige Omstændighed, at hun undsatte det haardtbeترængte Orleans, skjenkede det taknemmelige Fædreland hende Tilnavnet: Pigen fra Orleans, saaledes som endnu efter Aarhundreder Historien kjender hende, og Digteteksten har forherliget hende.

(Fortattes).

G. J a c o b s e n.

Extract

af

andet Kvartals Regnskab 1851,

for

det forenede Understøttelses = Selskab.

I n d t æ g t.

	Rbd.	§.
A. Beholdning fra forrige Qvartal.....	1811	21
Ugentlige Indtægter for Ugebladets 63de Aargang Nr. 14 à 26 incl.	1062	84
B. Renter af Rbd. 100000 i 4 % Kongl. Obligationer til 11 Juni 1851 a 4 %		
P. A.	2000	Rd. " §.
derfra $\frac{1}{16}$ Deel Krigsskat ÷	125	" "
	1875	"
C. Restancer for Laan fra 1. Qvart. 1851..	261	" "
Anviste Laans Afdrag i. 2. Qvart. 1851.	1694	" "
	1955	" "
deraf i 2det Qvart. 1851 indbetalt ..	1651	" "
	1651	"
saalebes Laans Restancen den 30te Juni 1851.....	304	" "
D. ContingentsRestancenfra 1.Qvart.1851	112	80 -
Anviste Contingenter i 2. Qvart. 1851	2383	80 -
	2496	64 -
deraf er i 2det Qvart. 1851 indbetalt	2029	12 -
	2029	12
saalebes Contingents Restancen den 30te Juni 1851	467	52 -
	467	52
Rbd.	8429	21

U d g i v t.

	Rbd.	§.
1 Uaffordrede Pensioner fra 1ste Qvart. 1851.....	21	Rd. 24 §.
Anviste Pensioner for 2det Qvartal 1851	1169	24 -
	1190	48 -
deraf er i 2det Qvartal 1851 ubbetalt	1163	" "
	1163	"
Saalebes uaffordrede Pensioner for 1. & 2. Qvartal 1851	27	48 -
2 Uaffordrede Gratificationer for 1ste Qvart. 1851	80	" "
disse ere ubbetalte i 2. Qvart. 1851 med	80	" "
	80	"
3 Betalt Afdrag paa Laanet i Banken.....	2000	"
4 do. Renter af do. til do.	29	82
5 Til Fondet indkjøbt L 100 3 % Obligationer	688	60
6 Betalt en anvist Livrente	50	"
7 do. en do. Gratification for 2det Qvartal 1851.	25	"
8 do. det overskydende af Brokke Laat.....	18	"
9 do. Lønningen for 2det Qvartal 1851.....	500	"
10 do. For Ugebladets Trykning med Papiir ic	204	48
11 do. Generelle Omkostninger	377	56
12 do. et anvist Laan i 2det Qvartal 1851	100	"
Satdo, Beholdning	3192	63
	3192	63
Rbd.	8429	21

Kjøbenhavn den 30te Juni 1851.

G. Primon,
Kasserer.

Overensstemmende med den af Administrationen førte Control.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

G. Clausen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 32.

Løverdagen den 9de August 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Andreas Hofer.

(Efter det Tydske).

(Kortfat).

Ligesaa vanskeligt gjorde de heltemodige Spaniere fra alle Tider det for alle de Erobrere, som havde Lyst til deres Land. Numantias Befolkning er et evigt Exempel paa en heltemodig Fædrelandskjærlighed; den indviede sig hellere til Døden, end den vilde lyde Tjenden. I nyere Tid fulgte Saragossa de hæderkronede Numantineres Exempel. En Helt som Briny sprængte sig og alle Sine i Luften for ikke at overgive sig til Tyrkerne; Russerne afbrændte Moskau, deres gamle Hovedstad, Czarernes hellige Stad, for ikke at see den vanhelliget af Franskmændene, og Tydskland reiste sig i Masse for at fuldende disses skjændige Nederlag.

Her kunne nu naturligviis ikke omtales alle de Begivenheder, hvor Fædrelandskjærligheden har udfoldet sig i sin skjønneste Kraft, og har viist sig som en dybt i Naturen nedplantet Giendommelighed. Kun at det er saa, ville vi her fortelig anføre, og at der ikke kan gives nogen mere unaturlig, mere umenneskelig Uttring end Forræderie imod Fædrelandet, og at Intet bliver straffet med en saa almindelig og retfærdig Affky som dette.

Som et skjønt Billede paa den varmeste Kjærlighed for nedarvede Sæder og den fædrelandske Jordbunds Hellighed, som ingen fremmed Anmaselse maa vanhellige, lyser os imøde Tyrolernes nyeste Opstand i 1809, og fremfor Alt er det Hovedhelten i samme og hans tragiske Skjæbne, som vi ville fremstille i den følgende Skildring.

Tyrol er ligesom Schweits og endnu mere end dette et Alpeland. Viser Schweits i Nord og Nordvest Charakteren af et frugtbart Høiland, som endog ikke har Mangel paa Sletter, saa har Tyrol, naar man undtager den brede Slette af den majestætiske Inndal og det lavere Etschland, ikke en Plet, der endog saa kun tillader en Sammenligning med Sletten, og selv her tjene de meest uhyre Klippeblokke til Begrændsning, og erindre os hvert Dieblif om, at vi befinde os

Middelpunktet af Jordflodens Hvider. Denne Besti- ligheden som og den derved betingede affondrede Til- stand har hos Tyroleren langt længere bevaret hans

oprindelige kraftfulde Naturlighed end hos Schweitseren, hos hvem Sporene deraf allerede ganske ere blevne udslettede ved den lettere Samfærdsel med Udlandet. Iøvrigt maa Grunden hertil ogsaa søges i meget Andet. Imedens nemlig Schweitserne, dertil drevne ved Fogedernes Undertrykkelse, tidligt allerede løsrev sig fra Keiserne, forbleve Tyrolerne igjennem Aarhundreder forbundne med Keiserhuset; imedens hos Hine Katholicismen for det Meste fortrængtes og flygtede til Bjergene, vare Tyrolerne bestandigt og uafbrudt dens troe Tilhængere, og vilde for Intet i Verden have hengivet sig til Reformationen. Ligesaa gif det med andre Institutioner, som bleve ved den patriarchalske Regjering holdte sjerne fra Tyrolerne, medens de i Schweits kunde gribe vidt om sig, og just hiint faderlige Regjeringsystem maatte for de simple, godmodige Naturmennesker træde frem som det hensigtsmæssigste og være dem Erstatning for Meget, som andre Folk begjere, og for hvis Besiddelse de vove langvarige og besværlige Forsøg uden derved at see sig hensatte i en lykkeligere og roligere Stilling.

I en af de vildeste og meest uvejsomme Dale i Tyrol, den saakaldte Passeyer-Dal, som gjennemstrømmes af Passer-Floden, til hvis Leie den hele Dal tjener, og som ikke tillader nogen regelmæssig Bebyggelse, ligger et eensomt Bertshuus tæt ved Vandet. Trindtom ere høie Bjerge, som tæt indeslutte den hele Egn. Bequemest er det fra Meran at trænge ind i Dalen;

ellers kan man ogsaa komme ind fra Storzjng, hvor man maa gaae over det høie Jauffe-Pas. I Dalen selv træffer man kun to smaa Landsbyer, Sanct Martin og Sanct Leonhard; de øvrige Boliger ligge paa Bjergene, og see ned i den vilde Dal, som den mægtige Pasfer styrter ud over, medens den, i Forbindelse med de iblandt de høie Bjerge liggende Søer, stræber at ødelægge Alt; thi allerede da var det Tilfældet — og det er endnu ikke længe siden, at fra Seeberg, som ligger nærmest Bjergets høieste Nismarker henimod Døgdalen, brøde Vandene igjennem, og i faa Timer forvandlede den hele Dal til en brusende Sø. De desuden meget fattige Folk mistede aldeles deres ringe Eiendom, og endnu ere overalt Spor af hiin store Ødelæggelse at see.

Da Jordbunden ikke egner sig til Agerdyrkning, og selv i det gunstigste Tilfælde en saadan Hændelse, som tilintetgjør Landmandens Flid, igjen kunde indtræffe, saa er det naturligt, at de gode Passeyere see sig om efter andet Erhverv. Fornemmeligt opdrætte de godt Dvæg, som de drive op paa Bjergene, hvor det kan ernære sig ved kraftige Alpeurter, eller de ere et Slags Fragtmænd. Den mindre høie Deel, hvor to høie Bjergtinder dukke sig imod hinanden, uden dog at danne en egentlig Dal, er fortrinnsviis det Sted, hvor man forsøger Dvergangen. Men ikke overalt er Tid Pengemidler og Leilighed overhovedet tilstede til at anlægge offentlige Kjøreveie, og der nøier man sig da

med, at rydde de største Hindringer bort, som at bringe Klippestykker tilside, at inddæmme Vandet, at reise ved Afgrundene Rækværker og Brystværn, vel ogsaa paa særdeles steile Steder at hugge Trin ud i Klipperne, saa at saavel Mennesker som Dyr kunne beqvemmere og uden Livsfare tilbagelægge Veien. En saadan Bei kan man ikke kjøre paa, og Varer og Byrder maae bæres over enten paa en Hests, et Muldyrs eller et Menneskes Ryg.

Veien over Jauffe=Passet danner nu en temmelig beqvem Overgang for at naae ud af Passeyer=Dalen ind i Eisack=Dalen, hvorfra man da, ved at stige ned af Brenner=Passet, som dog kan befares, kommer fra det sydlige Tyrol til den nordlige Deel af dette Land. Passeyerne drage bestandigt ad denne Bei enten med Dvæg eller med de herlige Træfrugter, de duftende Rosmarin=Æbler, med Druer, Dranger og Figener fra den lavere Etsch=Dal, hvis frugtbareste Egne just begynde der, hvor deres ugjestrie Dal hører op, eller ogsaa med alle slags Varer, med raa Silke og andre kostbare Gjenstande, som det lykkelige Syden frembringer.

Eieren af Bertshuset „am Sande“ var en alvorlig, gudfrygtig Mand, som, for at ernære sin talrige Familie, var foruden Bert ogsaa Fragtmand. Saaledes kom han meget i de andre Dale og ogsaa ind i de østerrigiske Arvelande lige til Keiserstaden Wien. Da han nu ogsaa med sine øvrige Beskæftigelser forbandt en Hestehandel, saa bragte dette ham i For-

bindelse med mange fornemme og høitstaaende Mænd, og han var almindeligt bekjendt for sin Retsfindighed og sin jævne gode Forstand. Denne Mand hed Andreas Hofer eller, som han blev kaldet i Hjemmet, og som han ogsaa var vant til at kalde sig selv, Andre Hofer. Han var stor og bredskuldret; et langt sort Skjæg omgav i yppig Fylde hans Hage, og naaede ned indtil Brystet. Han var i Sæder og sin hele Levemaade simpel og jævn, som alle Bassfeyer=Dalens Beboere ere det, og udmærkede sig fremfor de andre kun ved en større Strengthed i sine Synsmaader og især ved sin sværmeriske Hengivenhed for Guds Moder, til hvem han lige fra sine tidligste Ungdomsmaal satte en ubegrændset Tillid, og af hvem han lige indtil sit Livs Ende ventede al sin Frelse. Derhos havde han et stort Hang til alleslags Eiendommeligheder i det Udvortes, og, naar man saa ham med hans lange Skjæg, i hans grønne Bams og med den bredsfyggede sorte Hat, saa skulde man ikke saa let falde paa, at han var en Bassfeyer, da disse flæde sig alle eens i brune Trøier med grønne og røde Opflag og gule Hatte, og afraage deres Skjæg, og bære kun Knevelsbart.

Førend endnu Hofer havde naaet sit 30te Aar — det var 1796, og han var født 1767 — udmærkede han sig allerede derved, at han fegtede med et tyrolsk Jægercompagnie imod de Franske, og navnlig ved Gardasøen, som strækker sig fra Alperne ned i Lom-

bardiets Sletter, ledede han selv flere Fegtninger og var feirrig. Da i Aaret 1803 Landmilicen blev oprettet i Tyrol, viste den unge Passeyer sig igjen meget virksom, og henvendte Regjeringens Dine paa sig. Men endnu mere blev dette Tilfældet, da han i 1805 var Medlem af det Gesandtskab, som ved Landet Tyrols Afstrædelse til Baiern havde Audients hos Tyrolernes herlige Ven, den brave Erkehertug Johan, for at tage Afsted med ham i de troe Undersaatters Navn.

Tre Aar vare siden henrundne; Baiern, der dengang ikke var det nuværende Baiern, havde i Tyrol gjort sig Alle til Fjender. Allerede forlængst herskede der et Had imellem Baierns og Tyrolernes Nabostammer, og Hengivenhed for de østerrigiske Herskeres gamle, faderlige Regjering var i bestandigt Tiltagende i Tyrol. Denne Stemning i Folket fandt Næring hos den med Tingenes nye Ordning høist utilfredse Geistlighed, der stedse forstaaer at udøve den største Indflydelse paa Landmanden i Bjergene. Tillige indløb ved Tidenderne Efterretning om, at de franske Vaaben vare uheldige i Spanien, og at det var lykkedes denne Nations Heltemod at byde Verdenserobreren Napoleon Spidsen og vel ogsaa at drive ham ud af Landet. Dette oplivede alle Passeyernes Forhaabninger. Og saa her følte de sig stærke nok til en saadan Kamp; deres Land viste dem Kilder nok til lykkeligt at bestaae Kampen og Midler til at tilintetgjøre Fjenden. I Udholdenhed, i at taale Besværligheder og i Kjærlig-

hed til deres Land stode de ikke tilbage for nogen anden Nation, og den Forhaanelse, som de maatte lide af Erobreren, var bleven dem saa utaaelig, at de vilde til det Yderste anstrenge alle deres Kræfter for at afryste hine trykkende Lænker.

Saavidt vare allerede Gemytterne forberedte, da General Chasteler pludseligt lod sig see i Tyrol — det var i April 1809 — og nu blev da Signalet givet til en aabenbar Opstand. De vare traadte hemmeligt sammen, havde taget deres Forholdsregler, og aftalt deres Signaler. Paa een og samme Dag i samme Time kaste de Træskaar i deres Bjergstrømme, og ligesom disse i et Nu, svømmende ovenpaa de brusende Bølger, udbrede sig gjennem alle Dalene, saaledes løfte alle Arme sig for at tilintetgjøre Fjenden. Franske og bayeriske Soldater, som i ikke store Masser droge igjennem Landet, bleve overfaldne og myrdede; Embedsmændene bleve affatte, fængslede, mishandlede — overalt blussede Oprørsflammen. Trudser fra den modsatte Side vare frugtesløse; selv grusom Hevn, uherter Straffe, som bleve bestemte over dem, der faldt i Fjendens Hænder, gjorde intet Indtryk. Det blodige Had blev derved kun endnu mere forøget, og den Modstand, som blev viist, blev endnu umenneskeligere.

(Fortlattes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstndstyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 16de August 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søguedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Oplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen.   J. Garbrecht.   E. Clausen.

Carl S. Groth.

Andreas Hofer.

(Efter det Tydske).

(Fortsat).

Uanstrengelserne stege til det Utrolige. Alpebeboernes friskdannede Jægercompagnier, som paa Gemsejagten havde havt den bedste Øvelse i at skyde og klavre, gik over de steileste Klippevæge, for at bringe en Forbindelse istand der, hvor det for andre Tropper havde været aldeles umuligt. Saaledes var Oprøret snart udbredt over alle Dale; Landstormen var overt alt organiseret, og Franskmænd og Bairere maatte see til, hvorledes de kunne slippe bort. Da Landmændene selv vare komne saa vidt, kom den østerrigiske Major Theimer og Friherre von Hormayr for at lede Landets Anliggender og give dem en fastere Skikkelse.

Andre Hofer havde ikke rolig seet paa alt Dette; han havde sat sig i Spidsen for Indbyggerne i sin Dal, og aflagt tilligemed disse store Prøver paa Tappehed. Foruden at have taget et bairersk Corps tilfange ved Storzing, var det især ham, som drev Franskmændene ud af Syd-Tyrol, og saaledes bidrog til, at de Franskmænd, som vare i Italien, bleve afskaarne fra dem i Tydskland. Disse med Conduite og sandt Heltemod udførte Bedrifter bragte Hofers Navn i stor Anseelse; men de vare kun et Forspil for det, som endnu var ham forbeholdent sildigere at udføre.

Hvor afverlende Krigslykken er, det have de største Feltherrer til alle Tider prøvet; selv den nyere Tids største Feltherre Napoleon, hvis Krigstog og Slag udfoldede sig endnu under vore Medlevendes Dine, maatte bekræfte denne bestandige Erfaring, og tilsidst ligge under for sin ugunstige Skjæbne. Men hvor meget mere og lettere maatte dette da være Tilfældet med uovede Krigere, med Bønder og fredelige Borgere i smaa Stæder, som kun ved paastrængende Omstændigheder vare bragte til at gribe Vaaben, og som ikke bleve commanderede af Generaler, der havde modtaget Underviisning i Krigsførelse, og vare udrustede med Alt, som var istand til at sikke dem Seiren. Vore Tyrolere havde store Nederlag at lide; blodig var Kampen, og enhver Jodbred af deres dyrebare fædrelandske Jordbund tilkæmpede de sig ved deres Liv, som de villigt offrede for Frihedens og Selvstændighedens kosteligste Gode. Hvor Overmagten saavel i Folketal som i Skyts, i mere krigskyndig Anførsel og slagvant Dvælse haardt trængte dem, der grebe de til de eiendommelige Midler, som deres Land skjenkede dem, og deres naturlige Instinct indgav dem. Ud fra Buske og bag Klipper knaldede den sikkert træffende Bøsse, og gjorde Lys i Fjendernes Rækker. Fra Bjergenes Høider nedrullede løsnede Steenmasser, en Plaffregn af frygtelig Art, hvor Klippestykker og kæmpeartede Træestammer faldt ned som Hagel og lemlæstede de nedenfor forbimarscherende Fjender. En Huulvei i

Eisaf-Dalen har derved faaet en forfærdelig Berømmelse. Det snævre Pas dampede af de Ijellslagnes Lig, og Klippestykkerne og Træerne havde forneden luffet sig sammen, og satte Dæmninger for de brufende Bjergstrømme, der med Voldsomhed maatte søge sig et Gjennembrud.

Den Hevn, som paa den anden Side blev tagen herfor af Fienden, var ligesaa skrækkelig. Overalt saae man Horizonten rød af Landsbyers Brand; de fattige Indvaanere, som vare blevne hjemme, meest kun Dvinder, Børn og Eldinger, da Alle, som kunde bære Baaben, vare dragne ud, maatte prøve de skjændigste Voldsgjerninger og Piinsler, og saae sig udsatte for det raaeste Raserie. Enhver Krig er skrækkelig; men den skrækkeligste er en saadan Udryddelsekrig som den, der blev ført i Spanien, blev ført i Tyrol, hvor hvert Partie har til Hensigt aldeles at tilintetgjøre Fienden, hvor man ikke kan see nogen Ende paa Sagen, førend dette virkelig lykkes den Ene eller den Anden. Men dog er en saa skrækkelig Krig under visse Omstændigheder nødvendig og uundgaaelig; thi i Kampen for det, man erkjender for ret og godt, maa man ikke skye noget Offer. Saaledes tænkte ogsaa vore vakkre Tyrolere, og desaarfsag maa man ikke tilregne dem, hvad Skrækkeligt og Blodigt der ifølge denne Tænkemaade hændte sig; deres Heltemod, deres Opoffrelse, deres Nationalsøvelse skal og maa holdes i Ære indtil de fjerneste Tider.

Hvor det lod sig gjøre, viste dette Alpefolk sin medfødt Trohjertighed og Godmodighed; det er Træk i deres Charakter, som ingenſinde fornægte sig. Var det første Kaserie, det, hvad Digteren kalder Kamplysten, forsvundet, saa traadte hine skønne, milde Egenskaber overalt skaanende frem, og kundgjorde sig i ædle Handlinger, som vel bleve anerkjendte af de fremmede Leiesvendens ophidsede Horder, men ikke eller dog kun sparsomt besvarede.

Under afværlende Kampe og Hændelser var det dog endeligt lykkedes Sjenderne, at bemægtige sig Hovedstaden Innsbruck, og Bairernes Anfører Wrede ryfsede ind i den, efterat den havde bedet om Naade; thi den rigere, til yppigere Livsnydelse vante Borger befandt sig med Hensyn til sine velerhvervede eller nedarvede Besiddelser ikke vel ligeoverfor de fjendtlige Soldater. Strax blev Tyrols Underkastelse paa det Glædeligste proclameret, og en høitidelig Messe afholdt til Tak for Sciren; men denne Glæde var overilet. Denne Efterretning, som med lynsnar Hurtighed udbredte sig overalt, frembragte vel en lammende Virkning, og standsede hist og her Gjennemførelsen af, hvad der var forberedet eller allerede begyndt; men derfor var dog Alpelandet ikke undervunget, og den første gunstige Dag skulde vække nye og klarere Flammer. En saadan Himmelens Gunst lod ikke længe vie paa sig; det var den for Østerrig saa hæderfulde Dag ved Aspærn, hvor Erkehertug Carl hentede sig friske Laur-

bær. Neppe havde Efterretningen om dette Slag naaet hen til Bjergene, førend ogsaa strax 18,000 Mand stode slagfærdige, og Franskmændene under General Deroi bleve trangte fra Syd=Tyrol tilbage til Nord=Tyrol. Brede og Bairerne vare allerede tidligere marscherede bort. Nu antog Tyroler=Opstanden en regelmæssigere Skikkelse. Andre Hofers, der hidtil vel havde viist sig som en god Patriot og tapper Anfører, men syntes ligesom tabt i Massen og aldeles skjult af Andre, hævede sig nu pludseligt, og blev Middelpunktet og den egentlige Kjerne i det store Anliggende. Ikke blot hans herlige Egenfaber, hans rørende Troskab og Ugennyttighed var alene det, som skaffede ham hans Kammeraters Agtelse, men ogsaa hans udmærkede Personlighed. Man skulde neppe troe, hvilken Magt en saadan forstaaer at udøve i et afgjørende Dieblif. Hans høie patriarchalske Skikkelse, hans sorte nedhængende Skjæg var istand til ligesaa meget at indgyde Fjenden Skræk, som hans egne Folk en ubegrændset Tillid. Det var vel ikke for at spotte, at Franskmændene kaldte ham le général Barbon efter hans store Skjæg; thi i denne mandlige Prydelse laae visseilig Intet, som kunde være Gjenstand for Spot; men meget mere maatte Anførerens imposante Udseende meddele hans tappre Skares Optræden noget Frygtindgydende, og General Barbon, hvilket Navn er udedet af det franske Ord Barbe, altsaa den Skjæggede,

var dem en Bussemand til at sætte mangt stort Børn i Angest og Skræk.

Hofen tog Bolig i den landsherlige Borg i Innsbruck som Commandeur for Landstormen. Han havde der ikke nogen Hofstat om sig, men et fuldstændigt Hovedquartier, sine Adjutanter og Secretairer. Han styrede Alt med stor Omsigt, satte Landet i Forsvarsstand, uddeelte Befalinger til Jægerbataillonerne, og lod endogsaa slaae Mynt, kort sagt, det var ham, fra hvem Alt gik ud, ham, som var at betragte som Opstandens Sjæl. Et høist interessant Phænomen er denne Mand, der, reven ud af en indskrænket Virkeskredsens Stilhed, saa pludseligt i sit Væsens hele Gienkommelighed træder i Spidsen for Statsanliggender, forestaaer Hæren som General, den indre Forvaltning som Regent, og dog derved ikke taber Noget af sin oprindelige simple Reenhed.

(Fortlættes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindhvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 23de August 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søguedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Oplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Forevisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overeensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilslidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Andreas Hofer.

(Efter det Tydske).

(Fortsat).

Alt, hvad der udgik fra ham selv, bar denne bramfrie, trohjertige Charakter. Hans Dagsbefalinger overlode mange Bestemmelser til bedre Indsigt. Ofte endte han dem med de Ord: „Gjører det eller lader det være!“ Det var nu vistnok ikke en militair Anførers Maade og Skik; men Hofer var oprindeligt kun en jævn Landmand, og troede ikke paa heiere Indgivelse eller Magtfuldkommenhed, som Himlen skulde have givet ham; men han troede blot, at denne havde udvalgt ham til et Redskab til at frelse Landet, og desaaarsag overlod han Alt i Guds Haand. Kunde han ikke afhjælpe begrundede Klager, saa lod altid hans Undskyldning: „Jeg kan ikke være overalt!“ En Borger, som var i haardt Fængsel, og desaaarsag henvendte sig til ham, fik til Svar: „Jeg kan Intet gjøre; thi de lystre mig ikke.“ Da Lærerne ved Skolen i Innsbruck troede at burde indstille sig for ham, anbefalede han dem Ungdommen paa det Bedste, og endte med de naive Ord: „Giv dem blot dygtige Frierier!“ Ved denne hjerteligt meente Uttring har han vel hos alle ungdommelige Skolebesøgende stiftet sig et kjær Mind. Men som et Beviis paa hans høihjertede Fædrelandskjærlighed vil jeg her endnu meddele den Tale, som han ved sin Ankomst til Innsbruck

holdt fra Vinduet i Gjestgivergaarden: den gyldne Orn, hvor han havde taget sit Qvarteer, til den nedensfor paa Torvet forsamlede Mængde: „Gud være med Eder, mine kjære Innsbrucker! Da I have ønsket at have mig til Eders Overcommandeur, saa er jeg her. Men der er mange Andre, som ikke ere Innsbrucker. Alle, som ville tælles blandt mine Baabenbrødre, maae som tappre, redelige og brave Tyrolere stride for Gud, Keiseren og Fædrelandet; disse alene kunne blive mine Baabenbrødre. Men de, som ikke ville det, skulde drage hjem! Det raader jeg Eder! Og de, som drage med mig, de skulde ikke forlade mig, og jeg vil heller ikke forlade Eder, saasandt jeg hedder *Andreas Hofer*. Nu har jeg sagt Eder det! I have seet mig! Gud bevare Eder!“

Ere disse Ord ikke i Sandhed ædle, brave og simpeltstore tillige? Maa ikke ethvert Hjerte føle sig hendraget til denne Mand? Jo i Sandhed! han har ikke forladt dem, disse stakkels Tyrolere, har ikke som de Andre villet forlade Landet i dets Ulykke for at frelse sit Liv; han blev, da Alt var tabt; han har beseglet sit modigt byggede Bærk ved sit Blod; han døde for det, han erkjendte for Ret, og det skal og maa ethvert ædelt Menneske være beredt til.

Slaget ved Wagram gjorde en Ende paa disse Forhold. Østerrig blev tvunget til at opoffre Tyrol, og trække sine Commissairer, Anførere og Tropper ud af Landet; Indvaanerne troede at være forraabte, og

en saadan Modløshed bemægtigede sig dem, at de ikke mere gjorde nogen Modstand, og saae rolige paa, at Bairerne droge igjennem de snevne Passet, som de ellers med en Haandsfuld Folk vare vante til at forsvare imod en fremrykkende Hær. Man kan neppe tænke sig, hvilken skrækkelig Hævn de fjendtlige Tropper toge, og vi ville her lade os nøie med, blot overeensstemmende med Sandhed at omtale denne Omstændighed, men finde os ikke kaldede til, ved Fortælling og Skildring af disse Grusomheder at vanhellige disse Blade, som blot ere indviiede til at udfolde et Billede af en stor og ædel Mand.

Hos Hof er kunde den Tante ikke saae Rum, at opgive Landet og dets Sag; meget mere tænkte han, trods Østerrigernes Afmarsch, paa ved Alpeboernes haardnakkede Udholdenhed og Folkets Had imod disse indtrængende Fjender at opnaae Frelse fra denne Nød. Han forenede sig med andre ham hengivne Anførere, den tappre Kapuziner Haspinger og sin Ven Speckbacher, og det lykkedes deres forenede Anstrengelser at gjøre Modstand imod den franske General Ruscas Fremrykken. Efter Kampen ved Lienzer-Passet lod Hof er udgaae et nyt Dyræb til Dalbeboerne. Dette havde de bedste Følger; Tyrolernes Magt og Styrke seirede ved Eisack og i mange andre Fegninger, og Franskmændene bleve trængte tilbage til Innsbruck. Men ogsaa her lode Tyrolerne ikke Fjenden have Roe. De samlede sig nedenfor Schönberg ved det storbe-

vorede Bjerg Isel, som sanker sig hurtigt ned i Inns-Dalen, og her, da deres Antal var steget til 20 000 Mand, angreb de Bairerne i Forening med Franskmændene. Dette Slag ved Isel var afgjørende; thi Fjenderne bleve nødte til at rømme Hovedstaden, og, da paa samme Tid flere Fegninger paa andre Punkter vare afgjørende til Fordeel for Tyrolerne, saa traf Marschall Lesebre sig ganske tilbage, og Landet saae ingen Fjende mere.

Hofer, der i Slaget ved Isel havde vist sig som en Helt, holdt som Seirherre og sit Fædrelands Frelser sit Indtog i det keiserlige Slot i Innsbruck, og begyndte her igjen, paa sin hjertelige Maade at føre Regjeringen over Tyrol, oftere trostende og formanende end befalende. Nu stod Helten paa Toppen af den Berømmelse, som endnu skulde blive ham til Deel i hans Liv; Enthousiasmen i Innsbruck var almindelig. Foran Erkehertugerne Franzes og Johans Billedstøtter, som vare paa Triumphbuen i Neustadt, bleve der antændte Vorkjertter som foran Helgenbilleder; en gammel østerrigsk Dru, som man havde fundet i en Kirke, blev tagen frem og opreist udenfor Landstændernes Bygning. Alle stege tourvilt op ad Stænger, og kyskede og trykkede den til deres Hjertes, og Mange udraabte med Taarer i Øinene: „Godt, Gamle! ere Bingerne igjen vorede ud paa Dig?“

Hofer levede i det keiserlige Residentsflot, som om han var hjemme i sit eget Vertshuus. Han havde

en Livvagt af Basseyer=Jægere, lutter kæmpestore, udmærket skjonne Folk, som altid vare i hans Forværelse. Indtraf Klammerie nogetsteds i Staden, saa sendte han En af dem derhen, og Respecten for ham var da saa stor, at Ingen vovede at gjøre Modstand, og ofte stod det saaledes i en enkelt Person's Magt, at udjævne de største Stridigheder. Den vakre Hof'er elskede sine Basseyere over Alt. Om Ratten kaldte han Skildvagten ind til sig i sit Værelse, og sagde: „Sæt Eder derned! I maa jo blive ganske træet!“ — Hans Taffel var meget simpelt indrettet. Han lod til sig og sit daglige Selskab hente Mad fra et lille Berts=huus tætved Residentsen, og denne Mad bestod altid kun i landlig Kost: Gleskeboller og Suurkaal var ham den kjæreste Spise. Hans Bordkammerater og kjæreste Venner horte til hans forrige Omgivelser, nogle Kroveter fra St. Leonhard og fra Algund, en Landsbys i Nærheden af Staden Meran i Gtsch=Dalen. Disse simple men vakre Mænd dannede tillige, hvad fornemmere Generaler og Hærførere kalde deres geheime Krigsraad, deres Generalstab og deres Generaladjutanter. Dem var den største Indflydelse paa Tyrol's Anliggender anbetroet, og de løste deres vanskelige Opgave med et beundringsværdigt skarpt Blik; deres Kjærlighed til Fædrelandet havde bevirket dette Under, og, da Forholdenes Nødvendighed rev dem ud af deres stille Birkfreds, havde den ogsaa vakt hos dem tillige

Dygtighed til paa een og samme Tid at være Helte og Statsmænd.

Omendkjøndt Hofet tillod, at der hver Aften paa den Tid gaves Forestillinger paa Theatret, saa gif han dog selv aldrig derhen; han var altid hjemme om Aftenen, og forrettede sin Bøn i sine Venners og Kammeraters Kreds; derpaa nød han sin tarvelige Aftensmad og lagde sig til Ro. Aldrig har vel nogen Hovedmand for en Opstand, beklædt med de høieste Gresposten, viist en saa klog Maadeholdenhed.

(Fortættets).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Ere og Eredfindstøvende Aargang.

Nr. 35.

Løverdagen den 30te August 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Sognedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Dplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgningdag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klasse's Repræsentanter til Betæknings Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Andreas Hofer.

(Efter det Tydske).

(Fortsat).

Denne Tingenes Stilling kunde imidlertid blot be-
 tragtes som en forbigaaende. Franskmændene rykkede
 igjen frem imod Grændsen, og overfaldt Tyrolerne
 med stor Overmagt. Disse bleve slagne og maatte
 strække Vaaben eller flygte; og, da disse sørgelige Ef-
 terretninger kom Hofer for Dre, ansaae han det for
 nødvendigt, at forlade Innsbruck og trække sig tilbage
 til en fast Stilling paa Bjerget Isel, hvor han alle-
 rede tidligere havde tilkæmpet sig saa skjønne Laurbær.
 Men her traf den Efterretning ham, at Wiener-Freden
 havde skilt Østerrig ved Tyrol, og at dette desuden
 var blevet bestemt til at blive en bayerisk Provinds.
 Fra Østerrig var nu ingen Understøttelse mere at haabe,
 og Klogskab raadede til at finde sig i det Uundgaae-
 lige. Fra alle Sider rykkede nu Franskmænd og Bai-
 rere ind i Landet, og besatte alle Stæder og faste
 Punkter. Tyrolerne viste sig vel overalt tappre og
 fulde af Begeistring for deres hellige Sag; men alene
 kunde de ikke formaae at modstaae Overmagten. Den
 25de October 1809 lykkedes det Bairerne at besætte
 Innsbruck og der høitideligt at forkynde Freden. Med-
 lemmerne af Regjeringen, der vare indsatte af Hofer,
 bleve førte bort som Gidsler, det vil sige, de bleve saa
 længe bragte i Forvaring, indtil der kunde overalt fra

hele Landet blive stillet den fornødne Sikkerhed for, at det vilde i Fred og Roe underkaste sig de det paatvungne Forhold og Bestemmelser. Men hertil kunde de saa stærkt bevægede Gemytter ikke beqvemme sig, og selv den udtryffelige Erklæring fra den af Tyrolerne saa tilbedede Erkehertug Johan, at Freden var sluttet, og Østerrig havde opgivet sine Fordringer paa Tyrol, formaaede ikke at standse Fjendtlighederne og smaa Fegtinger.

Hofers Kraft syntes ved denne Østerretning at være ganske brudt. Han indsaae, at Modstand under disse Forhold vilde være Vanvid, og besluttede i første Dieblik at affædige sine Folk og opfordre til fredelig Underkastelse; men snart kom han igjen paa andre Tanker. En bestandig Vaklen yttrede sig hos ham, og han forandrede hvert Dieblik sine Beslutninger og Befalinger, og den store Tillid, som han endnu bestandigt var i Besiddelse af, bragte Uheld over ham og hans Partie, da Alt, hvad han anordnede, ogsaa strax blev fuldført. Da Fjenden allerede med Haan saae ned paa ham, fordi han nu ikke længer havde nogen Magt til at indvirke paa Tyrols Skjæbne, sendte Hofers Gesandter til Eugen, Italiens Vicekonge, for at underhandle med ham om Landets Overgivelse, og tilslige opfordrede han sine Landsmænd til at gaae fra hinanden. Men, da Passeyerne troede selv ved ham at blive vildledede, og ikke vilde høre noget om Overgivelse, fulgte han deres ivrige Opmuntring, og kaldte

dem igjen til Baaben. Alle Forestillinger fra floge og mere besindige Mænd vare frugtesløse, endstjøndt de gjorde ham opmærksom paa, at han nu stillede sig i Række med almindelige Oprørere, og vilde, hvis han blev fangen, blive behandlet som en Saadan, og ikke kunne vente nogen Benaadning; men han slog alle Advarsler hen i Veiret, og viste den meest haardnakfede Modstand. Dog denne sidste Kraftanstrengelse var en Fortrivielse, som blot ved Tabet af sit Liv vilde forlade sin Sag.

Insurgenternes enkelte Hobe bleve slagne, nedfablede eller fangne; de til at indgaae Fred tilbøielige Beboere i Stæderne modtoges Franskmændenes Forsikring om, at Alt skulde, naar de fremdeles holdt sig rolige, være forglemmt og tilgivet, fandt sig med stille Hengivenhed i deres Skjæbne, og den ene Deel efter den anden underkastede sig. Kapuzineren Haspinger og Sreckbacher, Hofers troe Kammerater og tappre Hærførere, toge Flugten, og naaede med megen Besværlighed Østerrig, hvor de fandt sig i Sikkerhed; men Hofers selv kunde ikke forlade sit Land, og begav sig til sit Bertshuus. Herfra skrev han til Keiseren og udbad sig Forholdsregler; men snart rykkede Franskmændene ind i Basjever-Dalen, og nu blev Hofers tvungen til at flygte med sin Familie bort fra sine Fædres Huus, og at drage dybt ind i Bjergene for der at skjule sig i de uveifomme Skove.

Det var om Vinteren; Bjergene og Klosterner vare bedækkede med Sne; Naturen var død, og i sin stivfrosne Storartethed greb den Gemyttet med Rædsel. Intetsteds fandt Høfer sig efter sin Mening fuldkommen sikker, og forandrede hyppigt det engang valgte og i Begyndelsen velprøvede Skjulested, indtil han endeligt naaede den hans Ven Pfandler tilhørende Hytte ved Drahwald, hvor han besluttede sig til at blive.

Hytten var i en meget forfalden Tilstand som de fleste af det Slags om Vinteren, da de blot i den skjønne Marstid blive beboede af Hyrder, medens Dvæget græsser paa Alperne. Der var i den kun nogle Indretninger for Dvæget, og noget Høe og Halm, ellers Intet. Men, da Høfer og hans Ledsagere videre gjennem søgte den, fandt de i en Krog tolv Geværer, hvoraf de fem vare ladte. De bleve noget bestyrkede derover, fordi de ikke kunde forklare sig, hvorledes disse Vaaben kunde være komne derhen. Det var umuligt at kunne komme til nogen rimelig Forklaring derover, og saaledes betragtede de dette Fund som en Himlens Tilfikkelse, for i Nødsfald at kunne forsvare sig. De søgte nu fremfor Alt at gjøre Hytten noget mere beboelig; de tilstoppede Aabningerne med Mos og bare Brænde sammen for at kunne varme sig. Af nogle Bræder lavede de sig Skrivebord og tillige Spisebord; i en Krog tæt ved Ilden blev der redet et Høeleie. Høfers Ven, som tilhørte Hytten, havde sendt to af sine Karle derop; Høfer kaldte dem sine Ordonnantjer

og de maatte forsyne ham med Levnetsmidler og vedligeholde Forbindelsen med hans Venner og troe Tilhængere. Han brugte den List, ved disse Folk at lade udsprede Breve med den Efterretning, at han og hans Familie vare lykkelig ankomne til Wien, for at Fienden skulde afstaae fra al Eftersøgning og Forsølgelse.

Paa denne Maade henlevede Hof er og hans Omgivelse roligt flere Uger i deres sørgelige Gensomhed, og troede sig forglemte af den hele Verden. Kun eengang saaes tyrolske Flygtninger, som opsogte Hof er for af ham at erholde Penge og Attester, fordi de søgte over Bjergene at undkomme til Østerrig, og vilde der melde sig som hans troe Tilhængere. Om endskjøndt Hof er gjerne opfyldte dette deres Ønske, saa gjorde dog dette Besøg ham urolig. Hvor let kunde disse ærlige Folk blive opsnappede, og da vilde ogsaa hans Opholdssted blive robet! Han besluttede at sende sine Døttre, Maria, Rosa, Anna og Gertrud ned i Dalen til St. Martin, og beholdt derefter kun sin Hustru, sin Søn Johan og en tro Karl hos sig, hvem han havde taget i Tjeneste som sin Skriver. Sin Karl Johan Wild sendte han til Wien til Keiseren, for at skildre ham sin beklagelige Stilling, og hvorledes han ikke længere kunde holde sig skjult; han maatte hjælpe ham. Betsignelsesønsker og Bønner ledsagede det troe Bud.

Vinteren blev nu bestandigt haardere, Gensomheden sørgeligere; alle Kløster vare fyldte med Snee, og selv

de Personer, der vare bedst kjendte med Beiene, formaæde kun med Livsfare at klavre op paa Høiderne; og de stakkels Flygtninger ansaae sig desaaarsag saa meget mere sikke. Alene de to Ordonnanser kom regelmæssigt. Hofers og hans Selskab havde deres daglige Beskæftigelse; de skuffede Sneen bort, som truede med at begrave Hytten, naar Stormen blæste den i store Masser ned fra Toppene; de fældede sig det fornødne Brænde, og skød, men kun med den største Forsigtighed, for ikke at lede nogen Spion til deres Gensomhed, undertiden Bildt til deres Kjøkken. Saaledes syntes Alt at være ret roligt, og de ventede med godt Mod Foraarets Komme. Hofers Familie haabede med Tillid, at han da vilde beslutte sig til at flygte til Østerrige, men i Forveien affære sig det forræderiske lange Skjæg, paa hvilket Enhver let vilde kunde kjende ham. Saaledes vilde de da overgive deres videre Skjæbne i Guds Haand.

(Fortattes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Ere og Eredfindstvyvende Aargang.

Nr. 36.

Løverdagen den 6te September 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Paan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Sognedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Oplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkningss Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsiðesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Andreas Hofer.

(Efter det Tydske).

(Fortsat).

I denne Stemning bleve de da en Dag ikke lidet overraskede ved at see en Mand klavre op ad Bjerget. Hyttens Beboere bleve derved pludseligt satte i den største Uroe. De saae ud af Righullerne, og gjenkjendte en Bonde, Joseph Raffel, som klavrede op ad Bjerget, og blev ikke lidet forundret ved at see Røg stige op af den forladte Hytte. Dreven af Nysgjerrighed traadte han ind. Hofer kjendte Manden. Han var meget fattig, og stod derhos ikke i det bedste Rygte. Han nøder ham til at sætte sig ved hans Arne og ryge en Pipe med ham, derpaa — betænkende hans usle Omstændigheder, tilbyder han ham Penge for at sikke sig hans Tausked; men Joseph Raffel afflaaer dette Tilbud, og gaaer takkende bort.

Fra dette Dieblif vorede Hofers Befymring, og hans Rolighed var borte. En indre Stemme syntes at sige ham, at denne Raffel vilde forraade ham. Hans Omgivelse trængte ind paa ham og bad ham indstændigt, at han, uden at tøve, skulde begive sig paa Veien til Østerrig. Men den tappre Hofer var ikke at bevæge til at vende sit Fædreland Ryggen; han syntes saa fastgroet til Hjemnets dyrebare Jordbund, paa hvilken hans Skjæbne skulde naae ham. Hans Sendelse var tilende.

Med alleslags Raadslutninger havde de stakkels Flygtninger tilbragt Aftenen den 27de Januar 1810. Ordonnantferne vare blevne sendte ud for at hente Levnetsmidler; derpaa havde de med Befymring begivet sig til Roe. Hof er og hans Kone laae i Stalden; Sønnen og Skrideren sov paa Hvæt under Taget. Natten var rolig; og en haard Frost holdt den hele Natur i Lænker, og de klare Stjerner lyste fra den høie Himmel ned paa Bjergets hvide Dække. Tidligt om Morgenen bleve de Hvilende, hvis Dine Sønnen havde flyet, vækkede ved en Larm. Der løb Skridt paa den haardtrosne Snee. De stakkels Beængstede sprang op alle paa een Gang, og saae en Hob Soldater nærme sig Hytten. Det var Franskmænd. Paa at undløbe var der ikke mere at tænke. Hof er traadte strax ud af Døren, og spurgte med fast Stemme: „Hvem forstaaer Tydsk her?“ Anføreren for Rifetten traadte frem. „J er kommen,“ sagde Hof er til dem, „for at tage mig fangen. Her er jeg! Gjør med mig, hvad J ville; thi jeg er skyldig. Men for min Kone min Søn og dette unge Menneffe beder jeg om Naade; thi de ere sandelig uskyldige.“

Disse Ord gjorde ingen Virkning. Paa et Vink fra Officeren bleve de alle bundne, og Soldaternes Raserie imod den Mand, hvem de tilskreve saa meget af den dem tilstødte Ulykke, gif saa vidt, at de mishandlede ham, og rykkede Skjæget ud paa den Bærgeløse, saa at et i Sandhed ret ynkeligt Syn fremstillede

fig. I sin dybe Sjæls- og Legems-Smerter hævede Høfer sig i Beiret, og tilraabte sine Ulykkesfæller: „Beder og værer standhaftige! Lidet med Taalmodighed, da kunne I ogsaa derved affone nogle af Eders Synder!“

Disse samfulde Uger vare nu gaaede hen, siden han havde fundet et Fristed paa Bjerget, da han blev drevet ud derfra, og fængslet blev escorteret til Meran. Overalt paa Veien styrtede Folkene tilbage til deres Huse og græd, omendstjøndt Tropperne havde militair Musik med, for at trække Folk til. Soldaterne vare Italienerne, og viste ikke Spor af Menneffelighed. Den samme Sorg, der herskede i Meran, herskede ogsaa i Bogen, og kun Trientinerne jublede høit paa Gaderne over, at Barbaren endeligt var bleven fangen, og haaned ham paa hans sørgelige Marsch. Da den franske General Baraguay-d' Hilliers saae, hvorledes man mishandlede de Fange, hvorledes deres Legemer og Hænder vare bundne med grove Strikker, kunde han ikke lade være, høit at yttre sin Uvillie, og han befalede strax at vise mere Agtelse for Ulykken.

Nu var det smertelige Dieblif kommet, da Høfer skulde skilles fra sin Hustru og sin Søn, og de toge den ømmeste og meest rørende Affed fra hinanden. Derpaa blev han transporteret videre til Mantua og hans troe Skriver tilligemed ham. Da de vare komne i denne Fæstning, fik de samme Fængsel, og denne Omstændighed trøstede de ulykkelige Fanger, og Høfer viste imod sin yngre Lidelses-Kammerat stor Kjærlighed og

Benlighed. Han overøste ham med de hjerteligste Ord, og formanede og opmuntrede ham til Tillid til den hellige Guds-Moder, som vissefælig ikke vilde forlade ham.

Mantuas Indvaanere viste den varmeste Deeltagelse for Tyroler-Helten. De ikke alene pleiede ham i hans Fangenskab; men de tilbød endogsaa Fæstningens Commandant 5000 Daler, hvis han kunde frelse Hofers Liv. Commandanten tilsikrede ogsaa Hofers Benaadning, hvis han strax vilde træde i fransk Tjeneste. Men høihjertet afflog han denne Betingelse, og foretrak at dø fremfor at offre sit Folks Gjender sine Kræfter. Med den største Kølighed saae han sit sidste Dieblif imøde, der ikke kunde være langt borte.

Red Midnat imellem den 19de og 20de Februar kom syv Officerer, som dannede Krigsretten, i Hofers Fængsel. Hans Skriver, hans hidtilværende Kammerat, maatte strax forlade ham; med Taarer tog han Afsked fra sin Herre, som viste en stor Gatning. Retten dømte Hofers til at skydes, og, da den fjernede sig, kom to Geistlige for at berede den Domsældte til hans sidste Gang. Hofers overleverede den Gne af dem nogle Penge, som han endnu havde, med den Bøn at tilstille hans troe Skriver disse som ham testamenterede, og skrev derhos paa en lille Seddel med Blyant: „Kjære Cajetan! Modtag her den sidste Formue, som jeg har, lev vel og bed for mig; thi Kl. 11 idag skal jeg dø.“

Herpaa lod han sig give Pen, Blæk og Papiir, og skrev efterfølgende Brev til sin Ven, Herr von Bichler i Neumarkt, hvoraf man tydeligt kan see hans faste Mod og fromme Sind, der ikke forlod ham lige indtil Døden. Brevet lod laaledes.

„Kjæreste Herr Broder!

Det har været Guds Villie, at jeg her i Mantua skal ombytte det Timelige med det Evige; men, Gud være takket for hans guddommelige Raade! mig forekommer det saa let, som om jeg skulde føres bort til en ganske anden Bestemmelse. Gud vil ogsaa forlene mig sin Raade indtil mit sidste Dieblif, saa at jeg kan komme didhen, hvor min Sjæl vil evig glæde sig med alle Udvalgte, hvor jeg ogsaa skal bede hos Gud for Alle, men især for de Menneſker, hvem jeg skylder meest at bede for, for Dem og min Hustru paa Grund af alle mod mig viste Belgjerninger. Men ogsaa alle hernede endnu levende gode Venner skulle bede for mig, og hjælpe mig ud af de hede Flammer, naar jeg maa bøde i Skjersilden.

Gudstjeneren skal min Kjæreste, min elskede Hustru holde i St. Martin. Mine Venner skal Opvarteren give Suppe og Kjød og en halv Flaske Biin. Kjære Herr Bichler! gaae De hen og giv Opvarteren i St. Martin Anviisning til at besørge Ovenstaaende; han vil da vel gjøre de fornødne Anstalter, men forresten skal der ikke være Andre tilstede.

Lever nu alle vel her i Verden, indtil vi komme sammen i Himlen og der prise Gud uden Ophør. Alle Passere og Bekjendte skulle mindes mig i hellig Bøn, og min Hustru skal ikke være saa bekymret. Jeg vil bede hos Gud for dem alle.

Adieu, Du usle Verden! Saa let forekommer Døden mig, at mine Dine ikke engang blive vaade. Skrevet Kloffen 3 om Morgenen, og Kl. 9 reiser jeg med alle Helgeners Hjelp til Gud.

Mantua d. 20de Februar 1810.

Din i Livet elskende Andre Hofer.

I Herrens Navn vil jeg ogsaa foretage Reisen med Gud!"

(Sluttes i næste Nr.)

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 13de September 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning må være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Dplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søguedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsidefattelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Andreas Hofer.

(Efter det Tydste).

(Slutning).

Den Fromhed, Retfærdighed og sande Sjælsstorhed, som fremlyser af enhver Linie i dette Brev, afgiver det sidste Træk til det Billede af Manden, som vi her have bestræbt os for at udfaste, og viser os ham som en christelig Helt, som en Storhed, der ikke behøver beskeden at træde tilbage for nogen anden. Ingen Klage over hans Skæbne, ingen Harm mod hans Fjender, intet Mismod over Tilintetgjørelsen af hans Planer! Døden, som han med fuld Bevidsthed gaaer imøde, leder ham blot til Tanke om Mildhed og Bøvløve, Overbærenhed og Kjærlighed. Han mindes sine Venner og Elskede, som han forlader herne, og vender sig med fuld Tillid, begejstret af saligt Haab, til den Evige. Det Ukonstlede i Udtrykket og den ringe Befymring for det, som Sædvanen helliger, foreger endnu mere det rørende Indtryk, idet hine Træk stedse kalde os for Nie hans Stand og Natur, der dog efter sine Gjerninger og sin Tænkemaade var en Helt.

Kl. 10 rørtes Trommen, og Fængselsgangen tilligemed Jorgaarden besattes af Soldater. Kl. 10³/₄ blev Hofer's Dør aabnet, og han ført ud af Erkepræsten fra Mantua og endnu en anden Geistlig og med langsomme Skridt ledsaget til Retterstedet. Ankommen her raabte Hofer selv: „Fyr!“ Skuddene faldt, men

dræbte ham ikke, og først ved et saakaldet Raadeskud maatte han blive sendt til Grigheden.

Den fromme Præst, som ikke havde forladt ham, tilstod, at han maatte beundre den Mand, der som kristelig Helt gif til Døden, og som uforfærdet Martyr taalte den.

Almindeligt bliver nu antaget, at netop hiin Raffel, der tilfældigviis havde truffet Hofers i Hytten, og havde ved hans Arne røget en Pipe med ham, havde forraadt ham til Fjenden. Almindelig Foragt traf Forræderen, og han maatte vandre ud til Baiern, for der i Noe at kunne nyde Lønnen for sin Skjændselsdaad; om han ogsaa kunde det med rolig Samvittighed, maa betvivles; thi denne hevner altid slette Handlinger allerede her paa Jorden. Han døde ung, og hans Ihukommelse er forsvunden iblandt de Gode.

Tretten samfulde Aar efter denne tragiske Begivenhed den 19de Februar 1823 kom første Bataillon af keiserlige Jægere, bestaaende af lutter Tyrolere, fra Mantua, hvor de havde ligget i Garnison, til Hjemmet, og medbragte en hellig Reliquie, vel ikke i kirkelig men i militair og patriotisk Betydning: Hofers Been, som havde ligget begravne i Mantuas Fæstning der, hvor han havde lidt Døden. Efterat man foreløbigt havde opbevaret dem i Serviter-Klosteret, bleve de den 21de s. M. udtagne derfra og høitideligt begravne i Slotskirken i Innsbruck. Keiser Frants I. lod ham derpaa sætte et prægtigt Monument, hvilket Professor Schaller

havde udført, og nu til evige Tider kalder Hofers Gjerninger, Trost, Fædrelandskjærlighed og Heltestorhed frem i Bessuernes Erindring. Denne Støtte blev den 5te Mai 1834 høitideligt indviet i Dørværelse af hans gamle Vaabenbrødre og Medlemmerne af hans Familie. Denne var allerede tidligere bleven optagen i Adelfstanden og Sønnen opdragen paa keiserlig Beføstning. Hofers gamle Enke levede bestandigt i det nedarvede Bertshuus i Passeyer-Dalen, og døde først 1842.

Siden er ogsaa den Mand's Afse, imod hvem Hofers paa en saa kraftig Maade reiste sig, og paa hvis Befaling han maatte lide Døden, bleven bragt fra St. Helenas Klipper til Frankrig for at faae sit Hæders-Mindesmærke. Tre Aar vare neppe forsvundne efter Hofers Død, før ogsaa Napoleons Magt var brudt, og han nødte til at opgive alle sine Erobring, og, forfulgt af sine Medlevendes Hævn, at gaae i Forvisning. Men nu staaer ogsaa han allerede igjen større og berømmeligere; Tiden renser de vigtigste Charakterer, som optræde i Historien, fra deres Lyder, og kun det bliver staaende belyst af den, hvad Gine have villet, stræbt, meent. Og, om ogsaa Korsikanerens Uergjerrighed ikke tillod, at han kunde blive den Mand, som i Sandhed vilde gjøre Menneskeheden lykkelig, saa bliver dog hans Storartethed uformørket, hvor han i tunge, blodige, forvirrede Tider greb Tøilen, og det meget Høie og Værdifulde, som han har fuldbragt

og efterladt, vil evigt bevare hans Berømmelse, og lyse for Folkene som en stor, vigtig Lærdom, at den største Magt og den jernfasteste Villie kan Intet udrette imod den ædle Ild, som besjæler et Folk, der kæmper for sin Arne, sin Familie, sin fædrelandske Jordbund.

Men Andre Hofers Historie og Endeligt skal i gode og onde Dage kalde os alt dette i Minde som en opmuntrende Trost og skjenke os en styrkende Tilfredshed.

G. Jacobsen.

Napoleons ukjendte Beskytterinde.

(Efter det Tydste).

Ved sin Ud nævnelse til første Consul paa Livstid forlenede Bonaparte sig selv med en Konges Magt og Herlighed, og det varede ei heller længe, inden hans Hofholdning blev omstabt til en kongelig. Hvad man saa har tilbage i Tiden havde fordømt, det efterjagede man nu igjen med største Iver. Gamle Bøger og Programmer, som udbredte sig over det Ceremonielle, bleve paa det Omhyggeligste efterjagte og gjenestuderede; gamle Hofmænd, gamle Tjenere bleve tagne paa Raad med. Spørgsmaal, som: „hvoreledes var det tilforn? hvoreledes bar man sig tilforn ad i saadanne Tilfælde?“ hørte i det Indre af Slottet til Dagens Orden, og med et Slags Uengstelighed tilbagefaldte man Skikke og Sædvaner fra Fortiden. Med Rette erklærede Førsteconsulen Tuilleriesne for et sørgeligt Opholdssted, hvor man hverken kunde aande roligt eller frit, og derfor tilbragte han enhver smuk Dag i Malmaison; men Malmaison laa for langt fra Paris, og det var kun med Bæmselighed, at de for en Hofholdning nødvendige Rekvizitter kunde bringes derhen; tilmed lignede Malmaison mere et borgerligt Huus end et Slot, og var i det Hele alt for indskrænket til at kunne udvikle den Pragt og Glands, som passede for et Hof. Bonaparte tog derfor af egen Magtsfuldkommenhed Slottet St. Cloud i Besiddelse, uagtet han nogen Tid i For-

veien, da det var bleven ham tilbudet, havde erklæret, „at han hverken i sit Consulats Tid eller før Udløbet af et Aar efter dette Embedes Nedlæggelse vilde modtage nogensomhelst Gave af Nationen.“ Den ærgjerrige Helt forglemte hurtigt sine egne Ord, saasnart han blot havde gjort et Skridt fremad paa Magtens Vej, — dette er den gamle Erfaring.

(Fortsættes).

Anekdote.

En Mand, som var stærkere i Penge, Rang og Titler end i Aand, havde den Forfængelighed at ville være Lærd og Skribent. Han betalte derfor en dygtig, men fattig Client for at skrive for sig. — Under en Disput, i hvilken han engang medborneret Paaftaaelighed ivrede for et galt Princip, havde han den Ubeagelighed at modtage dette Svar: „Dersom De, min Herre! havde læst Deres egen sidste Artikel, vilde De vist være af anden Mening.“

G. P. J. Krebs.

Borger-Dennen.

Tre og Tredstyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 20de September 1851.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Paan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Søndage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Oplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsidefættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Napoleons ukjendte Beskytterinde.

(Fortsat).

Man fortæller, at Finantsminister Gaudin har været den Første, som ved en Audients i St. Cloud har baaret Haarpung og Kniplingsmanschetter: hurtigt fandt hans Exempel Efterlignere, og Selskabs-Kaarden i Forbindelse med Silkestrømperne fortrængte snart Sabelen og Støvlerne. Bonaparte selv bar i den saakaldte Republiks tiende Aar ved Festen den 14de Juli en i Lyon broderet Hofdragt af rødt Silke, og man bemærkede ved den Leilighed, at de Englændere, som gjorde den første Consul deres Opvartning, havde pudret deres Haar og fastgjort en Haarpung ved deres Kjolekraver, ligesom da ogsaa nogle Hofmænd — og saadanne fandtes stedse, hvad enten det gjaldt Hoffets eller Folkstemningens Tjeneste — paa ny toge Pudret frem. Alle slige Bagateller havde erholdt et Anstrøg af Vigtighed; de gamle Parysmagere begyndte at kæmpe med de moderne Haarkunstnere: enhver Morgen blev den første Consuls Haar betraget med den største Opmærksomhed; og havde man kun en eneste Morgen seet det pudret, saa vilde pudret Haar viebliffelig være erklæret for en ligesaa sund som beqvem Revolutionsmode, og det naturlige Haar vilde være bleven aldeles banlyst. De gamle Damer, som havde kjendt Ludvig den Femtendes Hof og senere indlistet sig hos den nye Magthaver, stillede sig i Spidsen for Bevægelsen,

og de unge Koner skjælvde for det Dieblif, da Fiskebeensffjörterne og Loupéen igjen skulde blive indførte. Men Madame Bonaparte slog sig aldeles til Oppositionens Partie, og hende alene kunne maasse den Dag idag vore unge Damer takke for, at de ikke ere nødte til at pudre deres smukke Haar; thi enhver Parisernaragtighed, selv om den er nok saa farlig, bliver, som bekendt, endnu optaget med Fryd og Gammen i mange Lande.

Imedens nu saaledes Bonapartes Hof efterhaanden blev en Efterligning af hiint gamle Hof i Versailles, var imidlertid Messen, som altid gif forud for Audiensen, i høi Grad besværlig for den største Deel af de Personer, hvem Pligten kaldte til Hove. Og det var meget naturligt, thi Kirkebesøget var bleven overmaade sjældent, og Nogle af dem, som nu viste sig for Bonaparte, havde forhen selv virket til fuldkomment at affkaffe al Gudstjeneste. Jovrigt bar man sig temmelig verdslig ad ved denne Messe; Sangerinder fra Operaen lode sig høre der, og de, som ikke kunde faae Plads ved de Binduer, der førte til Capellet, spadserede op og ned i Gallerierne og passerede med hverandre.

En Dag blev Messen holdt en Time tidligere end sædvanligt. „Dette skeer,“ sagde den første Consul, hvem den Uvillie, man følte mod denne Evang, ikke var undgaaet, „for at befrie dem, der ikke have Lyst til at besøge Messen.“ — Imidlertid besøgte dog Bonaparte selv Messen oftere, end det var Madame

Bonaparte behageligt. Josephine elskede sin Mand af hele sit Hjerte, hun ønskede Intet uden hans Lykke, og intet Offer syntes hende for stort, naar det gjaldt at skabe den; men netop denne Hengivenhed og Kjærlighed hos den ædle Kone, der dog siden blev et Offer for sin Mand's Uergjærrighed, gjorde hende ualmindelig opmærksom med Hensyn til Alt, som bragte hende til at frygte for, at Bonaparte kunde glemme hende. Ved denne Opmærksomhed undgik dette hende ikke, at Bonapartes Dine under hele Messen uafbrudt var rettet imod et og samme Vindue i Galleriet, ved hvilket der bestandig sad en ung, udmærket smuk og med en næsten ængstelig Beskedenhed klædt Dame; hun havde kastaniebrunt Haar, lynende Dine, der med Liv skuede ud i Verden, en herlig Figur og to smaa nydelige hvide Hænder, som omslattede en Bønnebog i rødt Maroquin, hvis Blade bleve vendte af de smukke Fingre, imedens Bigens gjennemtrængende Dine søgte at smutte bort ud over den hellige Bog for at møde den første Consuls oplivede Blikke. Dette var et Syn, som nødvendigviis maatte forurolige Josephine. „Hvem er denne unge Pige?“ spurgte Bonapartes Gemalinde Damerne i sit Følge; „hun har ret forseet sig paa Bonaparte! Da han gik forbi under det Vindue, ved hvilket hun sidder, lod hun en Billet falde ned, som han tog op; jeg saae det ganske tydeligt!“ — Ingen var istand til at tilfredsstille Josephines Nysgjærrighed; Nogle paastode, at den unge Dame var en Englænderinde, der nylig var

kommen til Frankrig; Andre meente, at hun var en Emigrantinde, som trængte til den første Consuls Hjelp.

Efter Audientsen, som fulgte paa denne Messe, vilde Bonaparte kjøre en Tour i Parken; hans Gemalinde, hans Broder Joseph, Duroc, Hortense, som nys var bleven gift med Endvig Bonaparte, tilligemed Consul Cambaceres stege tilvogns. Kongen af Preussen havde fort tilforn foræret Bonaparte et kostbart Kjøretøj; og de fire Heste stode utaalmodig og stampede i Jorden. Det faldt Bonaparte ind, selv at ville kjøre Hestene; han lod derfor Kudffen stige ned og satte sig selv paa Bukken. Kjørselen begyndte, men ved det Stakit, som skiller Haven fra Parken, hjørte han imod en Afviser, kom ud af Ligevægten og styrtede ned af Bognen; han vilde reise sig igjen, men faldt atter tilbage og tabte Besindelsen. Hestene, som følte, at de vare uden Styrer, sprængte frem ad Beien, men Duroc sprang ud af Bognen, fik lykkeligviis fat paa Tømmen og bragte Josephine, der var besvimet, tilbage til Stakittet igjen. Bonaparte blev bragt til sine Bærelser; da han var kommen til sig selv igjen, greb han uvilkaarlig i sin Bestelomme, og fremtog det Stykke Pappir, som var faldet ned foran ham i Capellet. Josephine saae ham over Skulderen og læste de med Blvant skrevne Ord, som Billetten indeholdt; de lode saaledes: „Sæt Dem idag ikke op i nogen Bogn!“ — „Intet Menneske i hele Verden“ — bemærkede Bonaparte; — „kunde forudane, hverken at jeg idag vilde indlade mig

paa en mig aldeles fremmed Forretning, ikke heller at jeg vilde bære mig saa ubehændig ad og kjøre lige imod en Afviser. — Duroc! De maa derfor siebliffelig undersøge Bognen.“

Duroc adlød, men et Dieblif efter kom han bleg og forlegen tilbage, vinkede Bonaparte ud af Bærelset, hvor Josephine endnu befandt sig, ind i et tilstødende Kabinet og tiltalte ham her saaledes: „Borger Consul! Var De ikke kjørt imod en Afviser og faldet ned af Buffen. havde det været ude med os allesammen; i Bagsædet af Bognen laa nemlig en med Jernstumper og Krudt fyldt Bombe og ved Siden deraf en brændende Lunte; denne Bombe vilde uden alle Omstændigheder, hvis den var sprunget, have kastet os alle langt ud over Parkens Træer. Man maa siebliffelig underrette Fouchè om Sagen!“ — „Nei vist ikke“, svarede Bonaparte; „Opdagelsen af det første Complot føder strax et andet af sig. Josephine bør under ingen Omstændigheder have nogen Anelse om den Fare, hvori hun har svævet, ligesaalidet som Hortense, Joseph og Cambacères; man bør undgaae Alt, som kunde bringe denne Sag ud blandt Folk; ikke engang om mit Uheld maa der tales i Aviserne. Læs engang!“ — Med disse Ord tog han ud af sit Bibliothek en Bog, som udbredte sig over Cromwells Liv, slog et Sted op i denne, og Duroc læste: „Cromwell havde faaet sex prægtige Heste til Foræring af en tydsk Fyrste; med Thurler alene kjørte han en Tour ud i Hydepark i en let Bogn,

for hvilken han havde ladet disse sex Heste spænde, og det faldt ham ind selv at ville kjøre Hestene. Han meente uden Tvivl, at det ikke kunde være et vanskeliggere Arbejde at styre sex Heste end at regjere tre Nationer. Men de unge muntre Heste bleve stye under deres ukjendte Styrers flodsede Haand, løbe løbske og væltede Bognen med hele Indholdet. Ved Stødet gif en Pistol af, som Cromwell bar hos sig, uden dog at gjøre ham nogen Skade. Man fik den forskrækkede og forslaaede Protektor paa Benene igjen, som iøvrigt var kommen bedre derfra end Thurler."

"Jeg vil ikke," vedblev Bonaparte, idet han satte Bogen ind paa dens Plads igjen, "at man skal sammenligne mig med Cromwell, den Hykler, den Fanatiker! Har jeg vel myrdet en Konge som Carl den Første? — Apropos, Duroc! De maa ikke forsømme Messen paa Søndag; jeg vil vise Dem der en ung Dame, som pleier at sidde ved det fjerde Vindue i Galleriet, ligeoverfor mig; læg nøie Mærke til denne Person og følg efter hende, eller send en anden efter hende, naar hun forlader Capellet; under alle Omstændigheder maa De søge at skaffe mig Underretning om hendes Navn, hendes Forhold og hendes Bolig; jeg har mine Grunde, hvorfor jeg ikke vil have Politiet til at blande sig i denne Sag. De har dog vel nøie undersøgt Bognen og omhyggelig bragt hiint Mordinstrument bort fra Nysgjerriges Dine? under Forudsætning heraf ville vi endnu idag kjøre Touren om igjen." Man foretog virkelig Kjøretouren paa ny, fordi Bonaparte endelig vilde det, men dennegang lod han Kudsten sidde paa Buffen.

(Sluttes i næste Nr.).

G. P. J. K r e b s.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 39.

Løverdagen den 27de September 1851.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September, alle Sogndage fra Kl. 8 til 11 Formiddag **og ikke til nogen anden Tid**, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Korrevold Nr. 166 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa **med et udfyldt og behørig attesteret Schema**, der indeholder de Oplysninger som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan **forinden**, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klassers Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Oplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 5te August 1851.

D. Borgen. J. Garbrecht. E. Clausen.

Carl S. Groth.

Napoleons ukjendte Beskytterinde.

(Slutning.)

Næste Søndag viste den unge Dame sig ikke ved Messen i St. Cloud; forgjeves spejdede den urolige Josephine efter hin smukke Figur, medens Bonaparte utaalmodig vendte Ryggen til Høialtret, for med sine gjennemtrængende Dine at undersøge enhver, endog den længst bortliggende, Krog i Capellet.

Smidlertid havde Vinteren gjort St. Cloud ubeboelig. Man nærmede sig den Maaned, som den republikanske Almanak ganske passende kaldte Snemaaneden (Nivose). Førsteconsulen vendte derfor tilbage til Paris, og de store Sale i Tuillierierne bleve atter aabnede. En Aften — det var den 3die Nivose — steg Bonaparte tilvogns, ledsaget af Lauriston, Lannes og Berthier. Vognen skulde just til at kjøre, da styrtede et Fruentimmer, hvis Hoved var indhyllet i et sort Slør, i Hast frem paa Carousfjeldpladsen, trængte sig frem igjennem de Soldater, der ledsagede Bonaparte, holdt et Papir i Beiret og raabte ængsteligt: „Borger Consul! Borger Consul!“ — Bonaparte hilsende hende med hint elskværdige, indtagende Smil, som han saa aldeles havde i sin Magt, udstrakte Haanden og tog imod Brevet med disse Ord: „En Ansøgning, Madame? Vær rolig, jeg skal nok læse den, og De skal høre fra mig! — „Borger Consul!“ raabte Damen endnu engang og vred sine Hænder. „For Guds Skyld!“ —

Men Bognen, hvis Kudst, som man paaftaaer, den Aften havde druffet for meget, foer affted som et Lyn; Bonaparte kastede Papiret, som han netop havde modtaget, i sin Hat og sagde til sit Følge: „Jeg kunde ikke see hendes Figur, men efter Stemmen at dømme var det en ung Pige.“

Bognen fløi over Steenbroen, saa at Gnisterne stode efter den. Endnu havde den imidlertid ikke forladt Gaden St. Nicaise, da der reiste sig en frygtelig Tumult i den Egn, den netop var kommen igjennem; Mennesker skreg, Huse styrtede sammen og i hele Qvarteret sprang Vinduesruderne flirrende itu. Allerede var den første Consul i Operahuset. Han hilsende paa den studsende Forsamling, lagde derpaa Armene over kors paa Brystet og syntes at skjenke Haydn's Drazorium: „Skabelsen“, der netop blev givet, den meest udelte Opmærksomhed. Da kom han i Tanker om Ansøgningen, som han havde modtaget ved Udførselen af Tuillierierne; han tog den frem af sin Hat, aabnede den og læste følgende Linier: „For Guds Skyld, Borgere Consul! før idag ikke til Operahuset, eller før idetmindste ikke igjennem Gaden St. Nicaise, om De vil derhen.“ — Raadet kom for sildigt. Bonaparte slog Vinene op og saae nu i en Loge i tredie Etage, ligeoverfor den, i hvilken han selv befandt sig, hiin unge Dame, som allerede var bleven ham paaafaldende i St. Cloud; hun havde foldet sine Hænder og syntes at takke Himlen; hendes deilige brune Haar var det

eneste Smykke, som prydede hendes Hoved, og om hendes Skuldre hængte hint sorte Slør, i hvilket hun havde indhyllet sig, da hun nogle Dieblikke tidligere havde trængt sig frem til Førsteconsulens Bogn. — „Lannes!“ sagde Bonaparte til denne; „gaa diebliffelig op i tredje Etage; der, i Logen ligeoverfor os, vil De finde en ung Pige, som har et sort Slør om Skuldrene, ledsag hende selv til Tuilleriesne; jeg maa absolut tale med hende.“ — Med disse Ord greb han Lannes ved Armen og vilde vise ham den Pige, som han mente. „See derop, Lannes! hende der er det!“ Men — Pigen var ikke længere i den betegnede Loge, det sorte Slør var forsvundet; intetsteds kunde man faae Die paa det paafaldende ffjønne, brune Haar, der udmærkede det nydelige Barn fremfor mange Andre, og det lykkedes hverken Fouché eller den tjenstvorige Dubois at opspørge hende. Ingen i Logen, hvor hun havde været, havde kjendt hende, man havde neppe lagt Mærke til hendes Indtrædelse og Forsvinden. Det er almindelig bekjendt, hvad der fulgte paa Opdagelsen af Helvedsmaskinen.

Mange Aar vare forsvundne fra den Tid; paa Consulatet fulgte Keiserdømmet, den ene Seier afløste den anden; endelig kom det Dieblif, da hele Europa faldt over Frankrig og tvang Napoleon til at nedlægge

Kronen. Kort Tid var Den Elba det Sted, hvorhen hele Verdens Opmærksomhed var henvendt, og der behøvedes kun et Skridt derfra til Paris for at bringe det gamle Keiserdømme paa Fode igjen. Men Slaget ved Waterloo styrtede dette Rige endnu engang, og Keiseren, hvis Orne ikke formaaede at have Bingerne, fattede den Beslutning at betroe sig til England, i den Tanke, at Ulykken gjør hellig og Krigshæderen gjør urørlig. Han skuffede sig i denne Beregning og maatte dyrt nok betale sin Bildfarelse. I det Dieblik, da han forlod Frankrig og var ifærd med at stige ned i den Baad, der skulde bringe ham ombord paa det engelske Skib, havde hans Benner og Tilhængere opstillet sig paa Veien for endnu engang, for sidste Gang, at see ham. Han takkede med Haanden, smilede endog her med den ham eiendommelige Venlighed, og da en gammel Soldat kom ham imøde, gav han ham Haanden og kaldte ham ved Navn. I det samme styrtede frem af den Mennefevrimmel, der omgav Keiseren, en Kvinde, som maatte have været meget smuk; thi i hint Dieblik var hun, uagtet afblomstret, dog endnu altid henrivende og vakte almindelig Beundring og Deeltagelse; en dyb Sorg laae udbredt over hendes Træk. — „Deres Majestæt!“ raabte hun udmattet; „læs!“ og med disse Ord overrakte hun ham et Brev. Keiseren tog det og betragtede den Dame, som rakte ham det; da var det for ham, som om han indaandede Blomsterduften fra St. Clouds Park, som om han saae Slotskapellet,

det fjerde Vindue i Galleriet tilhøre, Josephine og Duroc stode for hans aandelige Døie, han hørte Tonerne fra Haydns Dratorium. Denne søde Drøm gik hurtig over; han rystede paa Hovedet og fattede sig, kastede derpaa et Blik i det ham overleverede Brev, rev det i smaae Stykker og gav disse til Priis for Binden, der vlæste ud over Havet. — „For Guds Skyld, Deres Majestæt! vend om! endnu er det Tid!“ raabte Damen i Fortvivlelse — „Nei!“ svarede Keiseren; „hvad jeg skrev, det bliver skrevet!“ — derpaa tog han en herlig orientalsk Rubin, et dyrebart Minde om det ægyptiske Felttog, af sin Finger og gav den til hin Dvinde, der kysede den Haand, som skjenkede hende en saa kostbar Gave. Napoleon vendte sig bort og steg ned i den engelske Baad.

Tre Advarsler havde Bonaparte modtaget af denne Dvinde; to af dem vare komne for silde, den tredie, som ikke indeholdt Andet end en Bøn om, at han ikke skulde betroe sig til Englænderne, blev tilbagevisti af ham selv.

„Men hvad var dog det for en Dame, Hr. Hertug?“ Dette Spørgsmaal blev i et Selskab, hvor denne Anekdote var bleven fortalt, rettet til Fouché i Aix i Provence; denne Napoleons berømte Politimester var nemlig strax indtraadt i Ludvig den Attendes Mini-

sterium, men var falden i Unaade og havde senere trukket sig tilbage til Aix, hvor han havde giftet sig.

„I Sandhed,“ svarede Fouché, „jeg kan ikke meddele nogen Betsed om denne Sag, og det synes, at Keiseren har taget Hemmeligheden med sig. Alt, hvad jeg har været istand til at komme efter, bestaaer deri, at en Slægtning af en af Hovedmændene for Attentatet den 3die Nivose er død i Hotel Dieu i Aaret 1837, og at man hos hende har fundet en orientalsk Ring, som hun bar i en Silkesnor om sin Hals.“

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 4de October 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Morbroder og Søstersøn.

(En Fortælling af det daglige Liv).

(Efter det Tydske).

Hans Nielsen var femte Søn af en Landmand i den vestlige Deel af Jylland, og hans Fader var en Mand, der med Hensyn til Alt, hvad der hørte til hans Bedrift, var i samme Grad velunderrettet, som han paa den anden Side ikkun havde gjort en ringe Høst paa Aandens Ager. Hans hele Bibliothek bestod af en Bibel, en Psalmebog, Almanakken og „Peder Paars“ og tilmed fandt han det raadeligst ikke at læse selv, men at lade sig forelæse af Andre. Hans Briller havde ingen Skyld i denne Sag, thi det er og bliver en uomstødelig Sandhed, „at den, som ikke kan læse

han kan ikke læse, om han saa har hundrede tusinde Par Brillor.“ Hans derimod, han kunde læse, skrive, ja endogsaa regne lige til Reguladetri. Byens Skolemester havde bibragt ham denne Lærdom ved Hjælp af et Spanskrør og under Drengens Angst og Sved; men Hans gjaldt ogsaa i alle baade store og smaae Boges Dine for et Genie, og gjaldt heller ikke mindre derfor i sine egne Dine. Han læste Alt, hvad han kunde komme over, med Undtagelse af hvad der smagte af Videnskabelighed, og han havde et forfærdeligt stort Anlæg til at blive Recensent og Kritiker, idet han erklærede Alt, hvad han ikke forstod, for noget unyttigt og kjedsommeligt Toerie. Iøvrigt nærrede han den Overbeviisning, at han selv besad store Kundskaber i den danske Litteratur, og beviste det derved, at han allerede havde gjemmempløiet en heel Deel af „Wildt's“ Romaner, foruden en Slump daarlige Oversættelser af „Paul de Kocks“ ditto, og endelig svunget sig op til Høiden af „Rinaldo Rinaldini“. At Landvæsenet maatte være modbydeligt for et saadant Genie efter saa store Fremskridt i Lærdom, som han kaldte det, var jo aldels uundgaaeligt.

Den første Forretning, der blev ham paalagt, bestod deri, at han skulde vogte en Flok græssende Stude; da imidlertid Hans ved „Paul de Kocks Grisette“ følte sig hævet høit op over den jevne Jord, maatte den gamle skikkelige Fatter Niels Nielsen Dagen efter med rede Penge indløse flere Stude, som vare

brudte igjennem Hegnet og havde indbudet sig selv som Gæster paa Naboens Mark. For ved Motion at blive vakt af det romantiske Drommeri blev vor Hans nu betroet til at kjøre en Ploug, ved hvilken Leilighed han ret viste sig som et forslagent Hoved. Han forvandlede Plougstængerne til en Art af Læsepult, paa hvilken „Reisen igjennem Ulykkens Boliger“ fik en fortræffelig Hvileplads, og ved hvilken Hans selv fandt en høist beqvem Underholdning. Drengen, som fulgte med for at styre Hestene, betragtede sin unge Herres Sorgløshed som et fortryllende Exempel og gav sig til at søge efter Fuglereeder. Ikkun Hestene gjorde deres Skyldighed og havde med ufortroden Flid til henved Middagstid forvandlet Naboens Rugager, som allerede stod i Spirer, til en haabløs Brakmark. Enden herpaa blev naturligtviis, at gamle Niels atter maatte punge ud. Med den beundringsværdigste Taalmodighed fandt den Gamle sig længe i sin Hans's lovpriste Genialitet, men tilsidst blev denne Genialitet i den Grad storartet, at han tabte Taalmodigheden. Ved med største Iver at studere „Rinaldo Rinaldini“ var Hans nemlig i den Grad bleven henrykket af denne høihjertede Rovers ubeskrivelige Storhed, at han fattede den dristige Idee selv at ville drive en interessant lille Roverforretning; han begyndte desaaarsag at hverve iblandt sine Kammerater, og holdt ved denne Leilighed for dem nogle i en vidunderlig Grad indholdsløse Taler, som desuagtet behagede den Gue meget, den Anden endnu mere, alt

efter som den Ene var dum og den Anden endnu dummere. Hans talede om et frit Liv, som ikke var trælbundet enten ved Agerdyrkning eller Fædrift; om, hvorledes dette skulde føres paa de store Heder; om de beboelige, fortryllende Huler i Lynget og under Jorden; om de rædsomt store Skatte, der skulde komme til Deling; om de smukke Dvinder, der skulde blive Fælledsgods. Kort sagt, han havde gjort de samme communistiske og socialistiske Opdagelser, som før ham de italienske Rinaldoer og efter ham de spanske Broudhonister, Cabetister og disses barrikadebyggende Tilhængere, der vilde udbrede Røverhaandværket over hele Verden som lovlig Frihed. Hans's Taler bleve ikke uden Følger, og de unge Herrers Genialitet havde allerede havt en saadan Fremgang, at man udnævnedes en smuk Malkepige til Røverbrud. Den forsængelige Maren Jensen var rigtig nok saa forsigtig kun til sexten eller i det Hvieste tytten Beninder at betro sine lysende Udsigter til det paradisiske Levnet, men desuagtet blev dog det umodne store Foretagende bekjendt, og gamle Niels sagde til sin Taalmodighed: „Hertil og ikke et Skridt længere!“ thi Hans's Genialitet forekom ham at være netop af den Bessaffenhed, at den ikke godt kunde skilles fra den meest bornerte Forfruehed, og det vilde saamænd have været Synd at sige ham imod i den Henseende, saa meget mere som han ogsaa ved denne Leilighed maatte spytte i Bøssen for at neddykke Følgerne af sin høihjertede Søns Genialitet.

Der maatte fattes en Beslutning! Niels sendte sin Hans til Kjøbenhavn til dennes Morbroder, en Mand, som ved usfortrøden Flid og smilende Handelslykke havde samlet sig en betydelig Formue, men derhos aldrig havde faaet Tid til at gifte sig og derfor var — thi Slutningen var her virkelig sand — barnløs. Hans var inderlig lykkelig ved Tanken om at skulle vandre ud i Verden, der efter hans Mening bestod af lutter aabne Arme for et saa fortrinligt Menneske; og, ligesom han altid havde glædet sig hjertelig til at see sine Slægtninger, saaledes var han isærdeleshed overbevist om, at Glæden over at see ham maatte være uendelig stor for disse. Og nu endelig Hovedsagen! — Hans Nielsen, der endnu neppe var nitten Aar gammel, var allerede bleven Forfatter; han havde skrevet en Roman og givet den følgende Titel: „Udelmodigheden i Borgruinen og Høihjertetheden i Skovhulen, eller Riddere og Røvere som Kæmpere for Uskylden, eller Mord og Brand til Menneskehedens Betsignelse!“

At dette Værk maatte blive betalt med Dyrger af Guld, at det maatte blive trykt med den meest forekommende Glæde og læst med ubeskrivelig Henrykkelse, derom nærede den selvtilidsfulde Ungling ikke den ringeste Tvivl. Betsilmode kom han derfor — det er nu omtrent 30 Aar siden — til Kjøbenhavn tilligemed et Brev fra sin Fader, som Landsbykskolemesteren havde

skrevet og som Hans, uden at kjende Indholdet, skulde overlevere sin Morbroder.

Hr. Mathiesen, saaledes hed denne hæderlige Morbroder, havde i sin Tragten efter Udmærkelse bragt det vidt nok; thi førend sit fyrretyvende Aar havde han Gigt og allerede kort før det halvtredstidstyvende var han bleven borgerlig Raadmand, hvorfor han ogsaa allerede i lang Tid var bleven betragtet i Raadet som umyndig, uagtet han med Hensyn til Klogskab i det Mindste kunde maale sig med sine Kolleger. Fremherskende hos denne Mand var hans Modbydelighed for alt Fransk, med Undtagelse af de franske Vine og hans Begeistring for alt Dansk, med Undtagelse af dansk Skillingssøl.

„Er Hr. Mathiesen hjemme?“ spurgte Hans en Tjenestepige, der lukkede op for ham. — „De mener formodentlig Hr. Raadmanden?“ svarede Pigen i en tilretterisende Tone; „Hr. Raadmanden er hjemme, men tager ikke imod Nogen.“ — „Er han da saa syg?“ — „Syg? nei aldeles ikke, men han sidder tilbords og holder ikke af at blive forstyrret i sit Maaltid!“ — Men med største Vigtighed svarede den unge Landsbyrøver: „Vær saa god at sige til ham, at hans Søstersøn Hans Nielsen fra Jylland venter at blive modtaget her med Forekommenhed!“ — og med disse Ord fulgte han ind med Pigen.

Hr. Mathiesen havde i de sidste sex Uger været meget plaget af Gigt; den Dag netop var han

forstegang fri for Smerterne og var just ifærd med at gjøre nærmere Bekjendtskab med en Livret, da Hans traadte ind, næsten førend Pigen havde bragt hans Hilsen. Den fortrædelige Raadmand betragtede den Paatrængende med et Blik, fuldt af ubehagelig Forbavselse; endelig raabte han: „Naa, unge Herre! maa jeg spørge, hvorfor vel Deres Forretning med mig ikke skulde kunne opsættes til en anden Tid?“ — Hans følte sig vel strax noget slaaet ved denne Modtagelse, men med Selvtillid skjød han Livret op i sig og gav sig til rasfvæk at snakke om sine Planer og Hensigter, forstaaer sig, complet forstyrret og vrøvlende, indtil Morbroderen temmelig barsk afbrød ham med disse Ord: „Er det det Hele? Jeg tænkte i det mindste, at Bert Huus med Stalde og Lader var røget op i Luer eller bortført af Stormvinden; i dets Sted mærker jeg intet Andet end Røg og Bind af Din Mund. Tillad mig, unge Herre! jeg beder, at nyde i Ro det første ordentlige Middagsmaaltid, som jeg har for mig efter sex Smertens Uger, og, da Stegen er ifærd med at blive kold, som Din Viisdom vel kan fatte, saa vær saa artig at gaae ind i Bærelset ved Siden af og skriv Din Adresse; jeg skal da tænke paa, naar det convenerer mig at tale nærmere med Dig. Og hermed Gud befalet!“ —

(Sluttes i næste Nr.).

Den ulykkelige Feiltagelse.

„Forleden Aften“ — skriver en Reisende fra Paris — „da jeg gik hjem fra l'Opéra comique og dreiede om ad la rue du Sentier, blev jeg standset af en stor Mennekestimmel, der havde flokket sig sammen om Hjørnehuset. Paa mit Spørgsmaal om, hvad der var paa Færde, svarede man mig, at et Menneffe var faldet ud af Vinduet og slaaet sig ihjel paa Stedet. Da jeg spurgte, om det var skeet af Fortvivlelse, fortalte en Mand mig, hvorledes det var gaaet til. Paa et Wiinhuus havde en Herre truffet en gammel Bekjendt i en saadan Tilstand, at han ikke formaaede selv at finde Veien til sit Hjem. Han paatog sig derfor at ledsage sin Ven. Men da han, som ikke selv var i ganske ædru Forsatning, endelig efter megen Vanskelighed havde bragt Vennen op i hans Bærelse i 6te Etage, tog han i Mørket Feil af Sengestedet, og i Stedet for at lægge ham deri, havde han trukket Gardinerne tilside foran det aabne Vindue og kastet ham ud af samme ned paa Gaden. Det bemærkes, at i Paris have Binduerne i Almindelighed ingen Binduespost og gaac som oftest lige ned til Gulvet. Den Ulykkelige var saaledes af en Feiltagelse styrtet ud af sit Vindue, og da hans tjenstvillige Ven kom ned paa Gaden, snublede han over Noget, der laa foran Huusdøren. Han undersøgte, hvad det kunde være, og opdagede da til sin store Forfærdelse, at det var Vennen, som han indbildte sig at have lagt tilsæns, men som han nu fandt steendød paa Gaden. Efter nogen Overveielse fattede han, hvorledes denne ulykkelige Tildragelse var hændet, og ilede til den nærmeste Politiasistent for derom at give Forklaring.“

Borger-Vennen.

Tre og Tredstyvende Aargang.

Nr. 41.

Løverdagen den 11te October 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Morbroder og Søstersøn.

(En Fortælling af det daglige Liv).

(Slutning).

Denne Tiltale fandt vor gode Hans ikke saa meget opbyggelig; han kom imidlertid i Tanke om det medbragte Brev, tog det op af sin Lomme, lagde det stiltiende paa Bordet og recommanderede sig i en Fart. Han opskrev derpaa i Sideværrelset sin Adresse og tilføiede et Par Linier i høist interessante Bendinger, for med Sort paa Hvidt at give Morbroderen Bevis paa sin Genialitet. Hertil medgif et Par Diebliffe; den flogne Mathiesen havde imidlertid læst Brevet, og Følgen blev, at Hans efter hans Ordre inden sin Bortgang blev tracteret af Pigen med — et Par

Stykker Smørrebrød og et Glas Lyndtøl. I høieste Grad forbittrret forlod Hans Huset og trodsig sagde han til sig selv: „Miskjendte Genie, op! Bevis dette morbroderlige Hospitalslem, hvad Du er for en Karl, og at Du ikke behøver ham! Afsted til en Boghandler med Dit kostbare Manuskript!“ Og han skred stolt frem og skred længe frem, fra den ene Boghandler til den anden. Disse Litteraturens Handels herrer vare allerede ved Synet af Hans og hans lille Manuskript-Pakke just ikke saa inderlig høflige, men saasnart de havde læst Titelen, forandrede Sagen sig grusomt: de bleve yderlig grove. Samme Dags Aften var det tydeligt, at Hans's stolte Holdning havde lidt et betydeligt Knæk, og da han efter en urolig Nat i „Knapsteds Gaard“ modtog en Billet fra sin Morbroder med den Bessked, at han om Eftermiddagen Kl. 3 kunde besøge ham, havde vor Ben aldeles glemt, at han ikke trængte til sin Morbroder. Han fulgte villig Indbydelsen og mødte noget mere ydmyg, følte sig vel i første Dieblit oplivet ved en hvøist behagelig Dufst fra Kjøkkenet, men blev dog atter nedbøiet ved Tanken om, at han ifølge Erfaringen fra igaar muligviis kunde komme til at lade sig nøie med Dufsten alene. Man viste ham ind til Raadmanden, hvem han fandt siddende ved Kaminen, og hvis smertefulde Fødder, befriede fra deres Flanelsomslag, vare puttede i et Par Tøfler, omtrent tre Gange større end sædvanlige Menneske-Skoe. Sagerne stode imidlertid viensynlig meget bedre; Hr. Ma-

thiesfen rystede sin Søstersøns Haand, roste ham paa Grund af hans præcise Komme, sagde, at han ønskede at tale nærmere med ham, hvilket bedst lod sig giøre ved Bordet, som allerede stod dækket. Det var et ganske fortrinligt Maaltid, den Gamle tracterede med, og Hans bevitte for det Første, at han havde bragt en god Mave med sig fra Jylland, og godtgjorde for det Andet den Paastand, at Luften i Kjøbenhavn betydelig tærer. Ved Bordet spurgte Morbroderen om Meget og Søstersønnen snakkede Meget, indtil han endelig fik Talen dreiet hen paa sin Forfattervirksomhed og kom til at nævne sit Værk, hvilket han jo, begribeligt nok! endnu ansaae for sin helligste Eiendom og desaaarsag kun mente at være fuldkommen sikkert, naar det laa i hans egen Lomme. Hr. Mathiesfen ønskede at see det, bladede lidt i det imellem Retterne, og yttrede sig kun med de Ord: „Beed Du hvad, Du skriver rigtig en ganske ordentlig Haandskrift!“

Efter Bordet gik man igjen til Kaminen og der spurgte nu Morbroderen med største Alvor: „Hør engang, min Ven! hvilken Middagsmad synes Du bedst om, enten Smørrebrød og Lyndtøl, hvormed Du blev opvartet igaar, eller Suppe og Steg og hvad andet Godt, vi have nydt idag?“ Hans svarede, at han ubetinget stemmede for Nummer „idag“. — „Godt! saa skal jeg vise Dig den rette Wei til Stegen!“ — tog den Gamle tilorde. „Tag mig engang Dit Manuskrift derhenne paa Bordet!“ Hurtig løb Hans efter

det, hurtig rakte han Bærket til Dnkelen, langsom greb denne det og raff kastede han det, til Forfatterens ubeskrivelige Forsærdelse, ind i Ilden med de Ord: „Seer Du, det er det Første, vi have at gjøre: at vi befrie os fra saadant noget dumt Sludder!”

Hans gav sig til at sfrige, men Raadmanden holdt sig for det Dre, der vendte til ham, Manusfriptet brændte op i lys Lue, og inden faa Minuter var det ikke at skjelne fra anden simpel Afke. Maaløs sad den stakkels Hans — han var overbeviist om, at man havde berøvet ham en Skat, der vilde have bragt ham en udødelig Ære og en klæffelig Pengesum, men den ubøielige Morbroder lod sig ikke anfægte af Hans's Sorg og vedblev:

„Det er, som sagt, det Første, vi have at gjøre: at vi befrie os fra saadant noget dumt Sludder! Jeg behøvede kun at kige lidt omkring i Dit Skriverserie for at finde min Dom om det retsfærdiggjort, og det vilde have været en Skam for Dig, hvis foruden mig Andre havde faaet Nys derom. Du er desuagtet paa det Bedste anbefalet til min Deeltagelse. I det Brev, som Du igaar bragte mig, har Din Moder, min gode Søster, ogsaa fradset et Par fabelagtige Bogstaver. Hun sætter sit Haab til min Belvillie for hendes Søn, og dertil har hun Ret og skal paa ingen Maade føle sig skuffet, naar Du blot ikke vil være halstarrig. Da jeg forlod mit fattige Fædrethjem — hvori dog en brav Familie havde opslaaet sin Bolig — og skulde drage

ud i Verden, fordobblede min hjertelig kjære Søster min Capital, idet hun under hede Afstedstaarer trykkede mig 5 Specier i Haanden. Hun havde suurt nok fortjent denne Sum, ved i en heel Vinter hver Nat at sidde to Timer længere ved Rokken og dertil imod en ringe Erstatning at hjælpe en Rabokone i Høstens Tid. Det fik jeg at vide ved at lytte til en Samtale imellem disse to Fruentimmer og jeg har til taknemmelig Erindring ladet dem male" — Hr. Mathies sen pegede i det samme paa et lidet Stykke, der hængte paa Bæggen — „idet jeg har fastholdt det Dieblif, da Din Moder som Pige undselig betroede til Rabokonen, at hun arbejdede for mig. Nu vil jeg stræbe at gjøre Gjengjæld. — Jeg seer, at Du skriver en taalelig god Haandskrift og ifølge Din Moders Brev er Du ikke ukyndig i Regning. Det havde rigtignok været mig kjært, om Du efter vore Forsædres gode, gamle Skif havde lært et Haandværk; dette er for det Første en ypperlig Ressource, naar Lykken skulde begynde at vende Ryggen til; for det Andet er Læretiden en fortræffelig Indretning til at lære Folk Idmyghed og Lydighed. Dertil er Du imidlertid allerede for gammel, og jeg vil derfor, hvis Du ikke har Noget derimod, tage Dig paa mit Contoir uden Grundvold af et Haandværk. Hvad der endnu fattes Dig for denne Bestilling, kan jeg deels selv lære Dig, deels lade Andre lære Dig. Men for at trøste Dig for Tabet af Dit Manuscript, der synes at gaae Dig nært til

Hiertet, vil jeg godtgjøre ig den derved iværksatte Opvarmelse af mit Bærelse med hundrede Daler, for hvilke Du kan kjøbe Dig nogle ordentlige Klæder og hvorved Du aabenbart har gjort en god Forretning med Makulatur. Og nu til Lykke! Imorgen Kl. 8 venter jeg Dig paa Contoiret."

Denne morbroderlige Tiltale forfeilede ingenlunde sin Virkning paa den skikkelige Søstersøn; han lærte at gjøre, hvad han skulde gjøre, blev vel ikke saa dygtig som Onkelen, men dog altid dygtig nok til ikke at ansee sig selv for et Genie. Han lever endnu som en flink Kjøbmand og Arving til Raadmand Mathiesens store Formue — den velhavende og almenagtede Grosserer Hans Nielsen.

Bistnok ere Navnene i denne lille Fortælling forandrede — Historien er imidlertid dog sand, — og det skulde ikke være saa galt, om mangt et Genie vilde see sig i Speilet paa den.

Helene.

(Den christelige og aandrige Digterinde, Fru Hanna Winsnes, gift med Provst Winsnes i Bang paa Hede-
marken i Norge, har i dette Aar udgivet en lille Bog, som
hun har betitlet "For Tjenestepiger. Christiania. S. Wulfs-
bergs Forlag". Denne Bog indeholder, foruden en almindelig
Indledning, Forklaring over Tjenestepigers Pligter og Forhold
i deres forskellige Stillinger og derefter nogle Smaafor-
tællinger, nærmest beregnede for den tjenende Klasse af vore
Medborgere. I den Overbeviisning, at den høitagtede For-
fatterinde tilgiver mig dette Stridt, meddeler jeg her en af
disse Smaafortællinger med det Pusse, at Læsningen af denne
maa give mine Landsmænd Interesse for Forfatterinden og
hendes Bog).

Hos en Sorenskriver paa Dplandet tjente engang en
Pige ved Navn Helene. Hun havde været der i 10
Aar som Barnepige for deres 6 Børn; og de elskede
hende Alle, thi Helene var ikke alene fornuftig og gods-
modig, men hun var ogsaa munter og morsom, saa at
der stedsse var livligt i hendes Nærhed. Naar hun
spadsereede i Haven eller paa Marken hos Arbeids-
folkene med det mindste Barn paa Armen og det næst-
mindste ved Haanden, saa kom ogsaa de større Børn
løbende til og vilde have hende til at ordne deres
Lege, dømme imellem dem, naar de vare i Strid, eller
hjælpe dem, naar de havde revet sine*) Klæder itu.

*) sine istedetfor deres, en Særegenhed for den norske
Dialect.

Helene vidste saa vel at holde dem i Awe og tale dem tilrette, og der blev snart Fred og Munterhed, hvor hun var med; thi hun var en retfærdig Dommer, der ikke foretrak et Barn for et andet, men vilde, at de Alle skulde være søielige mod hverandre. Børnenes Moder holdt derfor ogsaa meget af Helene, og da hun selv var overmaade sygelig, saa paaafjønede hun saa meget mere det Gode at have en saa tro og paa- lidelig Barnepige til sine mange Smaae.

Helene havde det ogsaa saa godt, som det i hendes Stilling lader sig gjøre. Hun blev sparet for alt tungt Arbeide, fordi man vidste, hun havde liden Nattero og ikke var stærk af Kræfter, hun fik smage*) Alt, hvad der kom paa Herskabets Bord, thi Børnene vare ikke fornøiede, uden de fik Lidt med til Helene, og hendes Madmoder gav hende mangen Foræring.

Helene var omtrent 30 Aar, da hun en Dag kom ind til sin Madmoder, og noget undseelig og bevæget sagde, at hun maatte forlade hende til Baaren, thi hun skulde gifte sig.

---

*) Ligeledes en for det norske Sprog særegen Construction.
K.

(Fortsættes).

C. B. J. K r e b s.

Trykfeil i Nr. 40.

S. 332, Lin. 10: spanske" læs: "franske."

Borger-Vennen.

Tre og Tredstyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 18de October 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Helene.

(Fortsat).

Fruen blev baade forundret og bedrøvet, men det var en god Kone, derfor tænkte hun ligesaa meget paa Helenes Vel, som paa sit eget.

„Skal du gifte dig, Helene!“ sagde hun. „Det har jeg ikke hørt det Mindste om. Nu hvem er det da, du skal have? Det skulde glæde mig, om det var til dit Bedste.“

Noget forlegen svarede Helene, at det var Gaardskarlen Halvor. Denne var fra en af Fjeldbygderne, og havde tjent i 3 Aar hos Sorensskriveren; men nu skulde han blive Huusmand i sin Faders Sted der-

hjemme, og saa maatte han have Hjælp i Huset; thi Moderen var ogsaa død.

„Kjære Helene! har du vel betænkt, hvad du nu bestemmer dig til?“ sagde Fruen venligt. „Du maa ikke troe, at jeg raader dig fra Giftermaalet, fordi jeg nødvendig vil miste dig. Du veed ligesaa vel som jeg, at Halvor ikke er fri for at svire; har du derfor tænkt over, hvad dette kan føre med sig for dig?“

„Jeg veed nok, at han kan være fuld engang imellem, naar han kommer i Lag,“ svarede Helene, „men han er ikke af dem, der trættes og komme i Klammeri, naar han har Noget i Hovedet. Han er saa from som et Lam.“

„Jeg troer ogsaa, at han er godmodig, men han er letsindig, Helene! og efter min Mening slet ikke stikket til at forsørge Kone og Børn; thi han er ikke forsynlig om nogen Ting, hverken for sig selv eller Andre. Du maa ikke troe, at min Mening er den, at en Pige skal gifte sig for Rigdoms eller anden Fordeels Skyld, uden at holde af den, hun ægter; men jeg vil, at man skal tage Hensyn til det Menneskes Gemyt og Tænkemaade, som man forbinder sig med for sit hele Liv. Og om man ikke bør trage efter Rigdom, saa bør man paa den anden Side heller ikke frivillig styrte sig i Armod, thi den medfører mange Fristelser og Ulykker. Naar det er et gudfrygtigt, ordentligt og stræbsomt Menneſte, man gifter sig med, og Begge have Helbred, saa komme de nok ud af det,

om de end have Lidet at begynde med. Men jeg frygter, at Halvor hverken er ordentlig eller stræbsom, og for Saadanne forslaae Penge kun lidt. Du er ikke vant til tungt Arbeide og kan blive syg, naar du maa anstrenge dig, og da vilde det see ilde ud. Betænk derfor vel, hvad jeg nu siger, kjære Helene! Det er netop, fordi jeg holder af dig, at jeg raader dig til Forsigtighed."

"Jeg har tænkt baade Nat og Dag," svarede Helene, "og det gjør mig ondt at forlade Børnene; men jeg har nu lagt mit Sind saa rent til Halvor, og han vil tage sig det saa nær, hvis jeg forlader ham, at han aldrig bliver noget skikkeligt Menneffe mere, og det har jeg ikke Hjerte til."

"Nu, saa Gud være med dig!" sagde Fruen. "Han gjøre det bedre for dig, end jeg troer. Det skal inderlig glæde mig, om jeg hører, at det gaaer dig vel. Jeg vilde ønske, at du blev boende her i Bygden."

"Ja da havde jeg været lykkelig," svarede Helene, "thi saa kunde jeg see Mor*) og Børnene iblandt; men Enhver faaer følge sin Skjæbne."

Der var stor Sorg for Børnene den Dag, Helene skulde forlade dem. Hendes Bryllup var holdt

---

*) Det er almindeligt i Norge, at Tjenestefolk tiltale deres Herkabs med "Faer" og "Moer".

paa Gaarden, og da syntes de, at det var morsomt at see Helene saa pyntet, og at være med at danse. Men da Afstedtiden kom, blev der en Graad over al Maade. En liden Dreng paa 5 Aar hængte sig fast ved hende, og vilde endelig være med, og Helene selv var rent ude af det, da hun maatte rive sig løs fra ham.

Helene fik et ganske pent lille Huus, som hun indrettede paa bedste Maade, og hvor hun i Førstningen levede ret lykkelig. Saalænge Sommeren varede, gif det hende godt med Markarbejderne; men da Høsten kom, og hun som Huusmandskone ikke kunde undslaae sig for at gaae i Huusbondens Arbeide, blev det haardere. Hun maatte ligge paa Potetesageren og tage Potetes*) op i et meget koldt og raat Veir, og da dette var hende saa uvant, blev hun syg deraf og maatte holde Sengen i flere Uger. Paa samme Tid kom nogle Slagthandlere til Bygden; de kjendte Halvor, og da de fik Havn til sit Fæ paa hans Huusbondens Eiendom, kom han sammen med dem hver Aften. De spillede Kort og svirede; men de vare vant til en saadan Levemaade og bleve ikke saa let beskjænkede som Halvor. Han var ofte snydefuld, og spillede ikke alene de saa Penge bort, som han selv

---

*) Potetes o: Kartofler. Ordet „Kartofler“ høres sjældent i Norge.

eiede, men maatte endog laane af Huusbondskarlen*) paa Gaarden. Halvor havde den Skrøbelighed, at naar han først fik Smag paa Brændevinet, saa kunde han ikke holde op at drikke i lang Tid, hvorimod han kunde være ædru i flere Uger, naar han ikke blev fristet.

Den hele Sommer var gaaet hen under Arbeide, og der havde ikke været Anledning til Drik, men nu var han kommen paa Rangel**), som man siger, og hjemme var det uhyggeligt, da Helene laa. Han var desuden undselig over at vise sig for sin brave Kone i denne Tilstand, saa han ofte blev ude hele Nætter og sad og drak i en lille Stue ved Landeveien, hvor man hemmelig solgte Brændevin. Helene laa saa mangen Aften og ventede ham med Graad og Angest, hvilket forlængede hendes Sygdom.

Hun tænkte da paa sin Madmoders Advarsel, og hun sukede dybt, naar hun tænkte derpaa, endskjønt hun holdt meget af sin Mand. Men hun erindrede sig ogsaa de Ord, som hendes Madmoder senere havde sagt til hende.

„Siden du vil vove at gifte dig med en Mand, der drikker, Helene! saa lad mig idetmindste give dig et Raad. Tilstal ham aldrig med haarde Bebrejdelser,

---

*) Det samme som hos os „Aulskarlen“.

**) Rangel 3: Svir.

hvis du seer ham beffjænket, det gjør blot det Onde værre, thi det sætter ham i slet Humeur, som han atter skal fordrive ved et*) Ruus, og det kan betage ham Lysten til at være i sit Hjem; men forestil ham hans Feil og dens Følger paa en venlig Maade, naar han er ædru, og gjør hans Hjem saa hyggeligt for ham, som du kan."

Det første havde Helene trolig fulgt, thi det stemte ogsaa bedst overeens med hendes Charakter; men desværre! det andet stod ikke i hendes Magt under Sygdomstiden. Hun stod alligevel op, før hun egentlig taalte det, og da opdagede hun med stor Bedrøvelse, at adskillige Ting af deres Huusgeraad vare borte; og Halvor tilstod da med oprigtig Anger, at han havde solgt dem for at betale Huusbondskarlen, der ellers vilde lade pante hos ham, og lovede paa Helenes indstændige Bøn, at han aldrig skulde laane Penge eller sælge Noget uden hendes Vidende. Helene havde endnu nogle faa Dalere fra sin Tjenestetid, som hun nu maatte anvende for at kjøbe de savnede Ting tilbage, og nu levede de fredeligt og roligt en Tid.

Men Helene arbejdede over sine Kræfter. Hun ventede sig i Barselseng længere hen paa Vinteren, og vilde gierne samle nogle Skilling til denne Tid istedet-

---

*) Nordmændene sige: et Ruus.

for dem, hun havde lagt tilside til dette Brug, og som nu vare borte. Hun maatte ofte gaae i Arbeide paa Gaarden om Dagen, og hun syede baade for Fremmede og for det forventede Barn til langt paa Nat. Dette svækkede hende, saa at hun blev yderst elendig, da hun efter haarde Lidelser havde født en Søn til Verden, og Barnet var ligeledes svagt og uroligt. Nu begyndte Fattigdommen for Alvor. Helene kunde ikke sye mere, hun kunde neppe forrette det vigtigste Huusarbeide, thi Drengen var grætt*) baade Nat og Dag, og hun var altfor øm til at lade ham skrige. Halvor blev nu ikke saa meget brugt til Arbeide paa denne Aarstid; men derfor kunde han heller ikke betale sin Huusmandsafgift i rette Tid. Han saae, at det blev værre og værre for dem, og da han af Naturen var godmodig, sørgede han over at see Helene trælde saa meget og at svinde hen. Men istedetfor at anstrenge sig ved Flid og Sparsoimhed til at afhjælpe Nøden, drak han kun saa meget mere for at slukke Sorgen.

Helene sørgede ogsaa over deres mislige Kaar; men hun lagde ikke Hænderne i Skjødets, hun gjorde, hvad hun formaaede. Der var stedsse rent og ordentligt i hendes lille Bolig, og det var for hendes Skyld, at Huusbonden ikke opsigde Halvor, da han stod til-

---

*) Grættten o: gnaven.

bage med Afgiften for et Par Aar, thi han var meget misfornøiet med hans Arbeide.

Helene tænkte vel mangen Gang i Aarenes Løb paa at henvende sig til sit forrige Herskab om en liden Understøttelse, naar Armoden ret trykkede dem efter en Sygdom eller andre Uheld; men hun havde hørt sige, at hendes gode Madmoder var død, at de ældste Døttre vare bortgiftede, og at Søunnerne laae i Christiania for at studere. Sorenssriveren selv var en brav Mand, men han var et af de alvorlige Menneſker, der sjelden tale til sine Undergivne. Til ham turde Helene ikke henvende sig. Saaledes gif Tiden i flere Aar kummerlig hen under Sygelighed og Mangel, og det var alene Helenes Taalmodighed og Tillid til Guds Godhed, der holdt hendes Mod opret i Sorg og Møie. Hvad der mest nedtrykte hendes Sind, var at see sin Mand mere og mere forfalde til en Laſt, der saa aldeles fløvede hans Forſtaand og svækkede hans Kræfter.

Denne Laſt blev ogsaa en Aarsag til hans tidlige Død, idet han engang i et Ruus begav sig paa en ſvag Jis, der brast under ham, saa at han længe kæmpede med Dødens Frygt. Vel blev han reddet; men den Forkjølelse, han derved paadrog sig, gif strax over til en Bryſtſyge, der endte hans Dage.

(Fortsættes).

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 43.

Løverdagen den 25de October 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Helene.

(Fortsat).

Helene sørgede dybt over hans Død, thi hun holdt af ham, uagtet hans Feil og Skrøbeligheder, og det smertede hende, at hun ikke havde formaaet at forbedre ham. Nu maatte hun ogsaa forlade Pladsen, og hun flyttede med sin Søn ind til en anden Huusmands-familie, hvor hun fik et lidet Kammer, imod at arbeide for dem visse Dage af Aaret.

Hvis hun nu havde havt sin Helbred og ikke følt Sorg over sin Mand's Død og sin Søns Svaghed, saa havde hun været lykkeligere end før, thi hun slog sig bedre igjennem end i mange af de senere Aar, da

hendes Mand drak flere Penge op, end han fortjente. Med Helbreden var knækket, Gigten havde sat sig i hendes Ryg, saa hun ofte maatte ligge til Sengs. Men aldrig forsømte hun sin Søns Lærdom; han var nu 13 Aar og kunde sin Katechismus og Forklaring*) paa sine Fingre. Thi enten Helene var syg eller frisk, hørte hun ham hans Lectier og gav ham gode Formaninger.

Den lille Hytte havde en smuk Beliggenhed. Den laa paa en temmelig høi Bakke med Udsigt nedover en lang Dalstrækning, hvorigjennem en klar Elv strømmede i mange Bugter, hvor man saae flere Gaarde med deres opdyrkede Marker imellem mørke Grupper af Grantræer. Bagved Huset vare større Skovstrækninger, der dog leynede Rum til Huusmandspladsens smaae Agre.

Helene oplivedes stedse ved denne smukke Udsigt, naar hun om Morgenen ved Solens Dvgang kom ud af Hytten og saae, hvorledes Solstraalerne spillede paa den blanke Elv og farvede Skovtoppen rød.

„Ak,“ tænkte hun, „Gud, der har skabt al denne Herlighed, vil ikke forglemme Noget af sine Skabninger. Han vil tage mig og min stakkels Søn i sin Baretægt.“ Men den Dag, jeg vil fortælle Eder om, var

---

*) „Pontoppidans Forklaring“ bruges i Norge omtrent som hos os „Balles Lærebog“.

ikke saa smuk, og Helene var heller ikke ude. Hun havde atter ligget i længere Tid, men var nylig begyndt at sidde oppe, og frøs, thi det var sidst i September Maaned, og hun havde Intet at lægge i Dvnen.

Den første Sne var falden om Natten og den foregaaende Dag, og hendes Søn var ude med sin lille Kjelke*) for at hente Beed. Men Tiden gik, og Drengen kom ikke tilbage. Helene blev ængstelig og bad inderlig til Gud, at han vilde beskjærme denne hendes eneste Trøst og Glæde.

Endelig kom han grædende ind i Stuen, men uden Beed. Paa hans Moders Spørgsmaal, hvorfor han var blevet saa længe borte, svarede han omsider: „Det var saa ondt at finde Dvift i Dag, for Sneen laa over, saa jeg ikke kunde see den. Og saa vidste jeg, at du frøs, Moer; saa vilde jeg gjerne være hastig, og saa tog jeg lidt af den Dvisten**), som er hugget og lagt op; for jeg tænkte, naar Sneen gaaer bort, saa kan jeg finde saa meget Dvift igjen og lægge der.“

„Det burde du ikke gjort, Johan! uden først at bede derom nede i Gaarden.“

„Ja, men det havde taget endnu længere Tid end at skuffe Sneen bort, og jeg tænkte at gaae hen i Eftermiddag, naar jeg havde bedre Tid, og finde Dvift. Men just som jeg vilde drage hjemover med

*) Kjelke o: Slæde.

**) Norst Construction i daglig Tale.

Kjellken, kjendte jeg, at En greb mig i Trøiefkraven, og det var Knud Huusbondskar, og saa sagde han: „Stop, god Karl, stjæler du Veed?“ Jeg blev saa ræd, saa jeg aldrig kan sige det, for jeg tænkte nu slet ikke at stjæle, og det sagde jeg ogsaa, men Knud vilde slet ikke troe mig.“

„Det er, fordi saa mange bruge at lyve,“ sagde Helene; „men det var heller ikke rigtigt af, dig thi du veed godt, at vi ikke maae tage den ringeste Ting fra vor Næste uden hans Billie og Biddende. Du havde heller ikke gjort det, havde det ikke været for min Skyld, og derfor gjør det mig endnu mere ondt. Men hvordan gif det saa?“

„Saa maatte jeg følge med ned til Gaarden, og saa traf han mig ind til Huusbond og forklagede mig, og saa gav Huusbond mig et Drefigen og sagde, at nu kunde jeg gaae med det for denne Gang, men kom jeg tiere med Sligt, saa skulde han tugte mig anderledes.“

Helene traf sin Søn hen til sig og klappede ham. „Saa de have flaaet dig, mit stakkels Barn,“ sagde hun bedrøvet. „Det seer mørkt ud for os To i Verden; men Gud kan gjøre det bedre, end vi forstaae.“

„De have beholdt Kjellken min*) ogsaa“, sagde Drengen grædende.

---

*) Almindelig norsk Ordstilling i daglig Tale.

„Naar jeg blot kan blive saa rask, at jeg kan gaae derned, Gutten min! saa faae vi nok Kjelfen tilbage, og saa skal jeg fortælle Huusbond, hvordan din Mening var. Huusbond er ikke saa slem, naar Ingen sætter ham op, og han pleier troe mig. Men nu maa du gaae ind i Stuen og bede om, at de ville laane os nogle Binde Beed, til du kan faae hentet Noget. Sneen gaaer nok bort igjen, skal du see; det er tidligt paa Aaret, og er Gud mig saa god, at jeg kan gaae oppe, saa faaer du bedre Tid, saa du kan forsyne os. Men tag aldrig mere af de opstablede Dviste.“

„Nei, Gud bevare mig derfra,“ svarede den for-
 skrækkede Dreng, og gik ind til Folkene i den anden Stue.

Helene sad bedrøvet og nedbøiet, og hendes Søns tilkommende Skjebne var det, der laa hende allertungest paa Hjertet. Man kan vel vide, at hun, der havde baaret saa stor Godhed for fremmede Børn, holdt af denne eneste Søn med sin hele Sjæl. Hun tog da Bibelen, der laa paa Sengen, som hun stedsse pleiede at gjøre, naar hun var bedrøvet. Der laa et Mærke ved det Sted: „Der falder ikke en Spurv til Jorden uden min Faders Billie. Frygter derfor ikke, I ere bedre end mange Spurve.“

Hun følte sit Hierte lettet, og sagde med foldede Hænder: „Ak du gode Fader i Himmelen! du seer ogsaa med Naade ned til mit skrøbelige Barn, og hjælper ham igjennem denne vanskelige Verden, eller

tager ham til dig i beleilige Tid." Paa sig selv tænkte den kjærlige Moder ikke dennegang.

Da gik Døren rask op, og et ungt, velklædt Menneſte traadte ind med en Jagtflint i Haanden. Han ſaae godt ud. Froſtveiret og den raske Gang havde givet hans Anſigt en stærk Rødme, der forhøjede dets livlige Udſeende.

„God Dag, Moer!“ ſagde han. „Har I en Drif Vand eller Mælk at give mig? jeg er meget tørſtig.“ Derpaa tog han Huen af og tørrede ſin Vand med Lommeterklædet. „Jeg har forvildet mig fra mit Følge,“ vedblev han, „derfor har jeg løbet stærkt. Jeg vil ogſaa gjerne ſaae En, der kunde viſe mig Vej til Skrivergaarden.“

„Mælk har jeg deſværre ikke,“ ſvarede Helene, „men Vand ſkal De ſaae, ſaaſnart min Søn kommer tilbage, thi jeg kan ikke gaae, Gud hjælpe mig! Vær ſaa god at ſidde ned!“ Johan kom nu ind med nogle Dvifte under Armen og nogle Gløder, ſom han bar imellem to Flife*). Han gloede paa den Fremmede, men Moderen ſendte ham ſtrar efter Vand. Ogſaa hun havde ſtirret paa det unge Menneſte, medens han ſad ved Binduet, og endelig kunde hun ikke længere tvinge ſin Nyſgjerrighed, men ſpurgte:

---

*) To Flife 2: to Stykker Brænde.

„Med Forlov! hvem er denne Herre Søn til?“

Den unge Jæger saae lidt forundret paa hende, fordi hun spurgte om hans Faders og ikke om hans eget Navn, men han svarede dog godmodig: „Jeg er en Søn af Sorenstriver S.“

„Nu saa Gud velstigne ham!“ raabte Helene med foldede Hænder og Taarer i Øinene. „Saa hedder han vel Wilhelm?“

„Ja, det gjør jeg, Moer. Har hun kjendt mine Forældre?“

„Om jeg har kjendt dem? ja, det veed Gud, jeg har; og jeg har kjendt ham med, fra han kom til Berden. En dygtig Karl var han til at gjøre Spektakler, da han var liden; men saa munter og vaffer*), og det er han da endnu, seer jeg.“

„Du skulde vel aldrig være Helene Barnepige, som jeg holdt saa meget af, da jeg var liden, og som Moer og mine ældre Sødsfende saa ofte have talt om?“

„Jo saamæn er jeg det,“ svarede Helene med nedslagne Øine. „Men nu er det ikke Noget at holde af længere, Gud hjælpe mig saa sandt. Det seer ilde ud med mig.“

„Ja, du seer svag ud, stakkels Helene! og du har det vist knapt. Men hvorfor har du ikke skrevet til Nogen af os? Du kan vel vide, at vi Alle gjerne

---

*) Vaffer 3: smut.

vilde hjulpet dig. Jeg selv har jo Intet endnu, jeg er netop bleven Student i Sommer; men Faer og mine ældre Sødfænde ville ikke slaae Haanden af dig, det tør jeg nok love."

"Ja, Gud velsigne dem Alle! de ere sikkert godgjørende som deres salig Moder. Harde hun levet, saa havde jeg nok tyet til hende, endstjønt jeg vilde skammet mig ved at gjøre det; men Børnene, tænkte jeg, have vel glemt mig."

"Nei, fy! Helene! saa flette ere vi da ikke. Jeg er jo en af de Yngste, og dog erindrer jeg saa vel, hvor glad jeg var, naar du havde gjemt lidt Kage til mig, og naar du fortalte mig Eventyr. Og naar der mødte mig et Uheld, saa syntes jeg stedse, at jeg var halv hjulpen, naar blot du kom."

"Ja," sagde Helene smilende, "han var ofte i Knibe, for han fandt paa saa Meget;" og nu kom hun saaledes ind paa at fortælle gamle Historier, at hun blev ganske rast og livlig.

(Sluttes i næste Nr.).

. G. P. J. K r e b s.

Borger-Dennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 1te November 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Helene.

(Slutning).

Den unge Mand maatte ogsaa fortælle om alle sine Sødsfende og om sig selv. „Han var i denne Tid“, sagde han, „i Besøg hos Sorenskriveren der i Bygden, hvis Søn havde taget Examen med ham. De vare tidlig om Morgenen gaaede ud paa Jagt, og da han var fremmed i Eggen og den nye Sne skjulte Stierne, saa havde han forvildet sig.“ Helene maatte ogsaa i Korthed fortælle sin Historie; men hun skildrede ikke sin nuværende Mangel saa stor, som den virkelig var; derimod yttrede hun sine Bekymringer for sin Søns Fremtid, og fortalte Dagens Hændelse.

„Du skal see,“ sagde hendes fordums Yndling, „at der nok bliver Raad baade for ham og dig. Jeg reiser snart tilbage til Byen, og naar jeg da taler med Lovise, saa veed jeg nok, hvad hun siger. Hun er saa god, og har en velhavende Mand. Men nu maa jeg see at komme hjem, Helene; thi jeg er stvgt sulten, og du har vel ingen Kage i Lommen i Dag?“

Helene rystede paa Hovedet, og Taarerne stode hende i Dinene, men hun sagde Intet. Hun vilde ikke, at hendes kjære Gjaest skulde vide, at hun ei engang havde Brød. Nogle saa Potetes og lidt Meel var Alt, hvad hun for Tiden eiede af Madvarer. Men hun følte sig saa styrket og vederkvæget efter Besøget af den kjære, unge Mand, at Sygdommen syntes at have forladt hende. Og hun ansaae det for en Guds Styrelse, at han maatte forvirle sig hen til hendes Hytte, just da Nøden var saa stor.

Det blev langt paa Dag, inden Johan, der havde fulgt Jægeren, kom tilbage og fik sat deres Potetesgryde over Ilden. Men Helene havde saameget at fortælle om Sorenssriverens Familie, om hvem Grinbringen atter var bleven saa levende i hendes Sjæl, at hun ikke lagde Mærke til Tiden. Og skjønt Johan havde hørt flere af disse Historier over 100 Gange, saa hørte han dem dog i Dag med mere Lyft og Opmærksomhed efter selv at have seet den unge Herre, der var saa smuk og talte saa venligt med ham.

I Aftenstumringen kom Sørenskriverens Biserdreng*) med et Brev til Helene og en Kurv med Madvarer.

Wilhelm S. vidste, at Helene læste Skrift, og han skrev derfor saaledes til hende:

„Kjære Helene!

Du har saa ofte glemt af din Middagsmad for at traktere mig, naar Tiden blev mig lang, og jeg ikke kunde springe ude med mine ældre Brødre. Det er derfor billigt, at jeg engang glemmer noget af min Middagsmad til dig, og jeg sender dig den her med min Bærtindes Tilladelse, for at du dermed kan fordrive Tiden i din Gensomhed. Den indlagte Daler er til Beed, eller til at udløse Johans Kjelke, som han vist savner. Havde min Kasse været i bedre Stand, skulde du faaet mere fra din

Wilhelm S — —.“

Helene græd af Glæde, trakterede Budet med noget af den tilsendte Mad, og lod ham gaae tilbage med tusinde Velsignelser. Wilhelm besøgte hende endnu en Gang, før han forlod Bygden, og lovede ikke at forglemme hende. Det gjorde han heller ikke, thi efter nogle Ugers Forløb fik Helene et Brev fra Wilhelms Søster, der var gift med en Fuldmægtig og boede i Christiania. Hun skrev i de venligste

---

*) En Karl, som gaaer Byærinder.

Udtryk til sin fordums Barnepige, hvem hun endnu bedre erindrede end hendes Broder, anmodede hende om at flytte til sig, og sendte hende Penge til Skyds.*) Wilhelm havde desuden faaet hendes Søn borttinget som Læredreng hos sin Skrædder, hvem han kjendte som en brav Mand.

Helene blev inderlig rørt over deres Godhed; men hun sukede over sin Svaghed og over den Tanke at falde dem til Byrde. Hun var derfor en Stund i Tvivl, om hun skulde benytte sig af dette Tilbud; men Tanken om, at hendes kjære Søn kunde komme i en Bei, der var passende for ham, og den Glæde, at være ham og de kjære Menneſker ſaa nær, bestemte hende dog ſnart, og ved at læſe Loviſes Brev flere Gange, fik hun Mod til at paaflynde ſin Reife.

Loviſe ſkrev, at det vilde være en Lykke for hende at faae et ſaa troſtaft og prøvet Menneſke i ſit Huus, at hun denne Vinter ventede at faae ſit andet Barn, og om end Helene ikke nu formaaede at pleie det, ſaa vilde hun dog føle ſig ſaa tryk, naar hun engang iblandt**) nødedes til at forlade Børnene, og vidſte, at hun havde Helene hjemme.

„Ja det kan hun være,“ ſagde Helene ved ſig ſelv. „Jeg ſkal ſee vel eſter Børnene, det kan hun forlade ſig paa.“

*) Skyds : offentlig Befordring.

**) Engang imellem.

De Folk, som Helene boede hos, bleve høilig forundrede over, at Noget vilde hente det skrøbelige Menneſke ſaa lang Vei. Men Helene vedblev ikke længe at være ſaa skrøbelig. Da hendes Sind blev oplivet ved de gode Folks kjærlige Dmgang, og hun ſlap at fryſe og at arbeide over ſine Kræfter, kom hun ſig over Forventning.

Hun ſidder nu atter paa et Barnekammer, omringet af fem Børn, der ofte klynge ſig om hende, for at høre paa de Fortællinger og Eventyr, ſom hun har en egen Gave til at gjøre underholdende for Børn. Hun har nu en Pige til Hjælp, og Moderen har ſelv Børnene meget om ſig.

Wilhelm S. har nylig taget ſin Embedsexamen, men han opholder ſig endnu i Chriſtiania, og beſøger ofte ſin Søſter. Og aldrig er han der uden at gaae op paa Barnekammeret for at ſlaae en Paſſiar af med Helene.

„Du maa dog tilſtaaе,” ſagde han engang til ſin Søſter, da han ſaae, hvor omhyggeligt Helene ſyſlede om en liden Pige, der var ſyg, „Du maa dog tilſtaaе, Loviſe, at jeg gjorde en god Jagt, da jeg opſporede Helene til dig.“

„Ja,” ſvarede hun, „det var godt for os begge. Og Helene var lykkelig, at hun havde opført ſig ſaaledes, at vi erindrede hende med Kjærlighed; thi det er godt at have Venner i Nøden.“

Barnepigen.

„Efter at have meddeelt ovenstaaende lille Historie af Fru Winsnes kan jeg ikke nægte mig den Fornøielse at meddele, som Prøve af denne Forfatterindes Skrivemaade i forskjellig Retning, tillige saavel hendes „Formaninger til Barnepigen“ som hendes „Barnepigens Aftensang“. Jeg gjentager, hvad jeg bemærkede S. 343, at det skulde glæde mig, om jeg ved disse Meddelelser maatte have vaakt mine Landsmands Interesse deels for den Bog, hvoraf disse Brudstykker ere tagne, deels for denne begavede Dames øvrige Skrifter.“

Jeg sætter dig først, min gode Barnepige! fordi du efter min Mening har det vigtigste Kald af alle Husets Piger. Det er ikke dit Herskabs Gods og Formue, du har under Hænder, men det, som er dem langt vigtigere, deres kjære Børn. Tjener du hos Forældre, der selv have Tid og Lyst til at have Omsorg og Tilsyn med deres Børn, da er din Forretning ikke saa vanskelig, du har da kun at rette dig efter deres Befalinger. Men der kan gives Mødre, der kunne være forhindrede fra at have sine Børn bestandig om sig ved andre uundgaaelige Forretninger, de kunne være syge og sengeliggende, ja du kan endog være en Pleierste for moderløse Børn. Jo mere Børnene ere overladte til din Omsorg, jo større Pligter hvile der paa dig, men desto større er i Almindelighed ogsaa din Løn; ikke alene den, du faaer i Penge, men den, som du faaer i en glad Samvittighed, medens du vandrer paa Jorden, og den, du engang faaer af Gud i en salig Ewighed.

Ogsaa Børnenes Kjærlighed vil lønne dig, dersom du behandler dem forstandigt og kjærligt. Og er der

noget Godt ved dig, saa vil du holde af dem igjen og glæde dig over deres uskyldige Spøg og Kjærtegn.

Tjener du hos brave Forældre, og du er udholdende og taalmodig, saa at du bliver længe i samme Tjeneste, da ville Børnene vedblive at holde af dig, endog naar de ere vorne; og kommer du i Nød, da ville de stræbe at hjælpe dig efter Evne. Thi hvilket godt Menneſke tænker ikke med Velvillie paa ſin fordums Barnepige, naar hun har været ſom hun bør? Den Omhu, hvormed hun ſølede om os ſom Emaa, bliver ſtedſe erindret ſom noget Behageligt, og hendes Sange og Eventyr udslettes ſjelden af vort Minde.

Men ſaaledes at blive erindret og elſket kan ikke falde i dens Lod, der flytter fra Sted til Sted, utaalmodig over enhver Nøie. Det er kun den, der taaler Beſværlighederne af Godhed for ſine Forefatte, og fordi det er hendes Pligt, der kan vente, at diſſe igjen ſkulle have Godhed for hende, og ſtaaе hende bi i Nødens Stund og paa Alderdommens Dage.

Hvo vil nægte, at dine vaagne Nætter ere møieſommelige og trættende; men du vaager ikke alene. Guds hellige Engle vaage med dig, thi du har vel læſt i Bibelen, hvorledes vor Frelſer ſiger om de ſmaa Børn: „Deres Engle ſee altid min Faders Anſigt, der er i Himmelen.“

Kan du vel da blive miſmodig, naar du har en ſaa-
dan Hjælp? og er du ſelv gudfrygtig og from, ſaa vil Gud

ogsaa i Naade see ned til din byrdefulde Stilling, og skjænke dig Kraft og Taalmodighed til at udholde den.

Naar nu de smaa Børn ere Gud saa kjære, saa kan du vel ogsaa vide, at han vredes, naar du er forsømmelig mod dem, og endnu langt mere, naar du fordærver deres Hjerte ved usømmelig Snak og Dørforsel, eller viser dem et slet Exempel af Arrighed og Urimelighed. Der staaer ogsaa skrevet: „Se den, der forarger en af disse Smaa, det var bedre for ham, at en Møllesteen var hængt om hans Hals, og han var kastet i Havet.“ Ja, værre end Døden er det at fordærve Børnene ved et ugudeligt Exempel, thi Sjælen er mere end Legemet.

Du maa ikke forlade Børnene uden dit Herstabs Bidende og Tilladelse. Er du tro og brav, saa vil en Fornøielse engang iblandt ikke negtes dig, og den, du tager uden Tilladelse, bliver ikke længe nogen Fornøielse. Det kan vel synes dig saa, naar du sidder bunden til Barnekammeret, at det skulde være herligt at komme ud at danse eller more sig paa andre Maader. Men gaaer du hemmelig, saa vil Angeren forfølge dig og fordærve dig din Fornøielse, og du vil være skamfuld og have en ond Samvittighed, naar du atter skal fremstille dig for dine Foresatte. Desuden, hvad kan der ikke hændes, naar du forlader de Smaa, medens deres Moder troer, at du bevogter dem? Der træffer snarest en Ulykke, naar man hemmelig skal snige sig bort. Hastværket og Uroligheden gjør, at man da snarere end ellers kan forglemme et brændende Lys eller sætte en Dør aaben. Og hvor mange Farer kunne de sovende Børn da ikke blive udsatte for?

(Sluttes i næste Nr.)

G. B. J. K r e b s.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 8de November 1851.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Barnepigen.

(Slutning).

Lad dig derfor ikke forsøre hverken af din egen Lyst eller af dine Kammeraters Dvertalelser til at gjøre Noget, der ikke er tilladt. Er da ikke taalmodig og stadig nok til at udholde den Tvang, der ofte følger med en Barnepiges Stilling, og kan Kjærlighed til Børnene ikke binde dig til deres Hjem, saa forlad din Post som Barnepige og gjør dig skiftet til en anden, hvori du kan føre et friere Liv, uden at overtræde dine Pligter. Men glem ikke — inden du bestemmer dig dertil — alle de Fordele, som en Barnepige har, naar hun er, som hun bør. Hun sidder om Vinteren i den varme Stue, medens de andre Piger gaae i Kulden. Hun vandrer om Sommeren omfring paa Marken og sidder i Haven under Trærnes Skygge, medens Koffepigen sveder ved Skorstenen. Hun faaer ofte en høiere Løn,

og *him* nyder en bedre *Behandling*. Dette maa du betænke, naar du undertiden synes, at du er i *Tvang*.

Mange troe, at de bør lade *Børnene* gjøre *Alt*, hvad de have *Lyst* til, og at det er for haardt at negte dem *Noget*. Men dette er aldeles urigtigt. Hvad *Børnenes* *Forældre* have forbudt dem, maa du ikke tillade i deres *Fraværelse*, hverken af *Omhed* for *Børnene*, hvilke du derved skader, eller for at vinde deres *Kjærlighed*. Det vil ikke lykkes dig paa denne *Maade*, thi de mærke snart, at de kunne regjere dig, og benytte sig deraf til at blive allermest uartige og fordringsfulde, naar de ere overladte til dig alene. Er du derimod fast i at negte, hvad de ikke bør gjøre, uden dog at være hidsig, da faae de *Ugtelse* for dig og lyde dig, naar du derhos omgaaes dem med *Kjærlighed*.

Allermindst maa du først nægte dem en *Ting*, og derpaa give dem den, fordi de græde. De ville da bestandig holde paa at skrige, til de faae sin *Willie*. Naar du er nødt til at forlade *Barnekammeret*, da maa du faae et andet vorent *Menneske* til at være i dit *Sted*. Du tænker undertiden at være saa hurtig, at dette er unødvendigt, men der kan indtræffe *Et* eller *Andet*, der kan forsinke dig, og jeg veed *Exempel* paa, at et *Barn* har brændt et andet til *Døden*, medens *Barnepigen* blot gik efter deres *Aftensmad*.

Naar du er ude med *Børnene*, maa du ikke blive længere borte end *Moderen* har bestemt, og ikke lade dem gaae for længe i *Aftenlusten*, fordi du er kommen i *Passiar* og morer dig. Trækker du dem i en lille *Bogn* paa *Gaden*, da maa du have din hele *Opmærksomhed* henvendt paa denne og paa *Barnet*. En saadan liden *Bogn* vælter let, og der kan komme *Rogen* saa raske kjørende, at du har vanskeligt for at komme af *Beien*, hvis du ikke seer det itide. Glem derfor ikke, at du gaaer for *Barnets* *Skyld*, naar du har dette med; en anden *Gang* faaer du *Tilladelse* til at gaae for din egen *Fornøielse*.

Skulde det *Uheld* hælde, at et *Barn* kom til *Skade* enten ved din eller ved sin egen *Uforsigtighed*,

da maa du aldeles ikke skjule dette, hverken af Frygt for Skjend, eller for at spare Forældrene for Skræk.

Barnet kan have faaet Stød, der kun lidet sees, men det kan have uberegnelige Følger. Der gaae flere Krøb-linger om i Verden, der kunde være raske Menneſker, hvis deres Barnepige ikke havde fortiet et Fald, en Forstræk-ning eller Saadant. Naar en Læge itide undersøger Skaden, kan den ofte let helbredes, men ikke, naar den er bleven gammel.

Tag derfor heller den korte Ubhagelighed, som kan følge af en saadan Opdagelse, end den lange Anger over at have været Aarsag i et Menneſkes Ulykke ved din Taushed.

Du troer maaskee, at et Stød intet har paa sig, naar du ikke seer Blod, men just fordi du ikke forstaaer, om det er farligt eller ei, skal du strax melde, hvad der er skeet, til Forældrene, og Ansvaeret hviler da paa dem og ikke paa dig.

Naar du om Vinteren er paa dit Barneskammer, maa du ikke lægge for stærkt i Dønnen paa eengang, for at spare den Umage at gjøre det oftere. Børn have Ondt af stærk Hede, især naar de skulle sove. Formodentlig siger Moderen dig, hvor varmt hun ønsker det hos Børnene, og dette maa du nøie overholde, thi det er vigtigere for deres Helbred, end du maaskee troer.

Intet af det Lvi, Børnene skulle tage paa, maa være fugtigt. Er det dig, det paaligger at eftersee, naar der skal vaskes, da opsæt dette ikke for længe, saa at du kommer i Forlegenhed for tørt Lvi.

Ved din Stilling som Barnepige kommer du til at være mere i Herskabet's Selskab end de øvrige Piger, og du bliver ofte behandlet med en større Fortrolighed. Men lad dette ikke forlede dig til at blive ubeskeden og næsviis; thi da taber du netop det, som du troer at vinde ved din Baatrængenhed, nemlig dine Foresattes Yndest.

Kort sagt. Vil du stræbe efter at blive yndet, og efter at opnaae den Lykke, der kan følge med din Stilling, da vid, at dette kun kan ssee ved Trofskab, Taalmodighed og Beskedenhed, og fremfor Alt ved et gudeligt Sindelag.

Barnepigens Aftensang.

Mel. Skjære, skjære Havre!

Nu vil jeg Sengen rede,
og Børnene aflade.
Saa skulle vi til Mamma gaae, for pent Godnat at bede.
Kom, kom, liden Ven,
saa trække vi af Støvelen.
Saa skal den lille Droe paa, og saa skal Du i Sengen.

Herren dig bevare
i Nat for al Slags Fare!
Jeg skal saa trolig passe dig, og vel min Post forsvare.
Sov, sov liden Ven!
Luf Smaasinene igjen,
Nu skal Barnet hvile godt og vaagne blid i Morgen.

Naar da Solen rinder
op over Bjergetinder,
saa vaagner lille Gutten min med friske røde Kinder.
Da skal jeg ham bære
til Far og Mor de kjære.
Saa skal han prate lidt med dem, og Kysse dem forære.

Han skal i Bognen kjøre
og lange Reiser gjøre,
Ja det skal ud i Markten gaae, for Fuglens Sang at høre.
Der staae Blomster smukke,
og dem skal Barnet plukke.
Saa binde vi en liden Krands til Søsters pene Duffe.

De fagre Sommertider
kun altfor snart henstrider!
og Vinternatten er saa trist, naar vaagen her jeg sidder.
Men stedse vil jeg mindes,
at bedre Dage findes,
og at ved god Taalmodighed de onde overvindes.

Smaabørnene jo ere
den gode Gud saa kjære,
og derfor vil jeg tænke paa, hos dem er godt at være.
Jeg vil mit Kald ei svige,
som trofast Barnepige,
Saa kan jeg see dem glad igjen engang i Himmerige.

C. B. J. K r e b s.

Extract

af

tredie Kvartals Regnskab 1851,

for

det forenede Understøttelses = Selskab.

I n d t æ g t.

	Rbd.	ß.
A. Beholdning fra forrige Qvartal.....	3192	63
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 63de Aargang Nr. 27 à 39 incl.	1056	94
B. Laans Restancer for 2. Qvartal 1851.. 304 Rbd. " ß.		
dito, anviste Afdrag for 3. Qvart. 1851 1501 — " -		
Rbd. 1805 — " -		
deraf er i 3die Qvartal 1851, indbetalt 1554 — " -	1554	"
saaledes Laans Restancen d. 30. Septbr. 1851.....	251	"
C. Contingents Restancer for 2. Qvart. 1851 467 — 52 -		
deraf er i 3. Qvartal 1851, indbetalt. 219 — 94 -	219	94
saaledes Contingents Restancen d. 30te Septbr. 1851	247	"
D. tvende Pensioner til afsøde Enter tages herved til Indtægt imod at samme føres til Udgiwt i Pensioner i 3. Qvartal 1851	15	"
Rbd. 6038		59

U d g i v t.

	Rbd.	ß.
1 Anviste men uaffordrede Pensioner fra 1ste og 2det Qvartal 1851..... 27 Rbd. 48 ß.	1148	"
anviste Pensioner for 3. Qvartal 1851 1148 — " -		
Rbd. 1175 — 48 -		
deraf er i 3die Qvartal 1851 udbetalt 1141 Rbd. 72 ß.		
og afgaaer for de under Lit. D. til Indtægt tagne 15 — " -	1156	72
saaledes uaffordrede Pensioner for 1., 2. og 3. Qvartal 1851	18	72
2 Betalt Afdrag paa Laanet i Banker	1000	"
3 dito Renter af dito i dito	17	48
4 Til Fondet indkjøbt £ 100 i 3 % Danst-engl. Obligation for	696	23
5 Ugebladets Trykning med Papir, m. m.....	236	48
6 Generelle Omkostninger	74	51
7 Lønninger for 3die Qvartal	500	"
8 Betalt en Gratification for 3die Qvartal 1851	25	"
Saldo, Beholdning.....	2332	9
Rbd. 6038		59

Kjøbenhavn den 30te September 1851.

G. Primon,
Kasferer.

Dereensstemmende med den førte Control.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

G. Clausen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 15de November 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein.

De amerikanske Sørovere (Flibustier) i forrige Tider.

(Efter Wilhelm Jordan).

Den ny Verdens Rigdomme, hvorom Nygtet steg til det Umaalelige og Fabelagtige, ansporede alle søfarende Nationer til en hidtil uhørt Virksomhed, og hurtigt begyndte Kulturens kraftige Driveffeder, Guldets magnetiske Magt, at sætte den store, anden, oceaniske Folkevandrings første Forløbertog i Bevægelse, som sidenefter ligetil nuværende Tid tiltog lavinemæssig og, følgende Retningen af Menneskehedens tidligere Udviklingsvei fra Ost til Vest, næsten stod i Begreb med at drage den tilkommende Histories Tyngdepunkt med

sig over det atlantiske Hav, og istedetfor det modne europæiske Folkeselskab at udvælge dets ungdomskraftige Afkom i Nordamerika til den frembrydende ny Verdens Alders ledende Bannerførere.

Hverken Bullen fra Pave Alexander VI., som i Aaret 1493 havde skjenket de katholske Majestæter de nyopdagede Lande, eller den barbariske Grusomhed, hvormed Spanierne, der paa Grund af denne Gave ansaae sig for de eneste retmæssige Besiddere af disse, forfulgte enhver Skipper som Sørover, de traf under Bendekredsen, vare istand til at svække de engelske, hollandske og franske Søfarendes opvaagnede Driftigheds Aand og at skrække dem tilbage fra Forsøg paa hurtigt at berige sig ved Amerikas Kyster. Driftige Egentyrere, især adelige Familiers yngre Sønner, som for medelst deres Fødsel saae sig nødsagede til paa egen Haand at gjøre deres Lykke, udrustede saaledes Fartøjer ved Frankriges Kyster, for at komme i Besiddelse af Rigdom, Hæder og Magt i de vestindiske Farvande, hvor den i Europa forbudte Næveret havde fundet en ny Tumleplads. Imellem enkelte Lykkeriddere og den spanske Krones Skibe begyndte en lille Søkrig, hvis Hovedstueplads blev det for et Fribytterliv særdeles passende Antille-Archipel, og hvori Spanierne som oftest kom tilfort. De Sidstes Virksomhed udfravedes allerede formeget paa det amerikanske Fastland, hvorhen næsten alle deres Kræfter henvendte sig efter Mexikos vidunderlige Erobring af Cortez og Perus af Pi-

zarro. Montezumas Overvinder havde været en simpel Retsbetjent i Byen Azua paa Haytis Sydkyst, og Exemplet af hans Forundring vækkende Løbebane maatte blive en kraftig Spore for alle spanske Antillesbeboere til ligeledes paa den ny Verdens Fastland at skabe sig en Løbebane. De store Riger, som der saa overordentlig hurtigt dannede sig, fortærede derfor ei alene Moderlandets Kolonisationskraft, men tiltrak endog Beboerne i de første Kolonier, navnlig Hayti, med en saadan Magt, at denne D meer og meer blev forladt.

Den første franske Koloni i Antilles eller Karaber-Havet, som det dengang almindelig kaldtes, blev anlagt af Baudroques Dieudonné, yngre Søn af en adelig Slægt i Normandiet og udmærket ved mangen tapper Bedrivt tilføes, hvorfor han var udnævnt til kongelig Capitain i Vesterhavet. Han udrustede en Brigantine paa 4 Kanoner og gik med flere andre yngre Sønner af adelige Godsbesiddere samt en Skare af 40 kampovede Lykkeriddere i Aaret 1625 under Seil fra Dieppe til Amerika. Efter en haard, men hæderlig Kamp med en ham langt overlegen spansk Galion, landede han, ilde tilredt, ved Den St. Christoph. Her fandt han allerede nogle Franskmænd, der, mestendeels for at undflye Straf for Lovovertrædelser, vare hidkomne til forskjellige Tider og levede i god Forstaaelse med de Indsødte. Næsten samtidig med ham landede en engelsk Eventyrer

Warner*), med hvem d'Enambuc forenede sig om Dens Besiddelse. Men det fredelige Forhold mellem Nybyggerne og de Indfødte var kun kortvarigt. Da de Sidste erfarede af Indianerne paa de tilgrændsende Der deres Stamfællers Skjebne paa Hayti og de andre Antiller, sammensvore de sig om at myrde Franskmændene og Englænderne. Disse kom dem imidlertid i Forkjøbet, overfaldt dem i een Nat, og dræbte med Dolke den hele røde Befolkning, med Undtagelse af de smukkeste Fruentimmer; dog mistede de selv i Kampen med de Vilde paa de omliggende Der, uagtet de seirede og dræbte Tusinde, henved 100 Mand ved deres Fjenders forgiftede Pile.

Snart derpaa vendte d'Enambuc, efter at have istandsat sin Brigantine, tilbage til Frankrige med en Ladning udmærket Tobak og kostbart Træ, som han folgte til høje Briser i Dieppe. Han kom til Paris i et saa glimrende Optog og vidste at fortælle saa meget Skjont og Tillokkende om Antillerne, at en Mængde Folk fik Lyst til at drage med ham til Amerika. Baade han og hans Stalbroder du Rossy bleve forestillede for Cardinal Richelieu, og ved den altformaaende Ministers Understøttelse lykkedes det dem at stifte „Compagniet for de amerikanske Der“, den første franske

---

*) du Tertre: (Hist. gen. des Antilles) kalder ham Warner, spanske Stribenter: Duvernardo.

Forening af dette Slags, der snart blev efterfulgt af andre og betydeligere.

Reisen, begge Capitainer foretog sig som Repræsentanter for Kolonien, var temmelig uheldig. Ikkun et lidet Antal af de nye Kolonister naaede St. Christoph, hvor de snart efter maatte udstaae haarde Kampe først med Englænderne, og, efterat de vare komne overeens med disse om Delingen af Gebeetet, dernæst med Spanierne.

Raboskabet med to saa virksomme Nationer, som Franskmændene og Englænderne, begyndte at gjøre Spanierne bekymrede for deres Kolonier, og da Frederik af Toledo i Aaret 1629 foretog sin store Expedition imod Hollænderne i Brasilien, erholdt han Befaling til ved denne Leilighed tillige at gjøre et Angreb paa St. Christoph og at ødelægge den unge Koloni. D'Enambucs og Warners Stalbrødre vare ikke istand til at modstaae denne overlegne Magt og forlode Den paa to Skibe. Den ene Hob landede paa Antigua, hvorfra den snart efter vendte tilbage til St. Christoph; men det andet Skib blev fordrevet og strandede efter en lang, besværlig Seilads, hvorunder den største Deel af Besætningen omkom af Hunger, ved den lille D la Tortue, der kun ved et smalt Sund er adskilt fra Haytis Nordkyst.

Her fandt de kun nogle og thye Spaniere, som de uden stort Besvær deels fordreve, deels nedhuggede. Snart efter forenedes de med en Flok Hollændere, som

vare fordrevne fra Santa Cruz og allerede i nogen Tid havde slaffet om paa Egen for at undgaae Spaniernes Hævnlyst. Den lille D selv, som de havde taget i Besiddelse, men i Særdeleshed Skovene paa Haytis nære, let tilgængelige og af Spanierne forladte Nordkyst vrimlede af vilde Eviin og Dixer, Afkom af hine saa ved Opdagelserne af de canariske Der indførte Bar. Jagten blev derfor deres vigtigste Beskæftigelse, der ogsaa snart blev meget indbringende for dem, da Hollænderne med Beredvillighed kjøbte Huderne og udførte hele Skibsladninger deraf til Europa. Af den blandt dem herskende Skik, at holde Sammenkomst efter tilendebragt Jagt og i Forening ved en stor Ild at tørre og røge Udbyttet af Kjødet, erholdt de Navnet Bukanier. Bukan, efter du Lertre et Ord af indianisk Oprindelse, betegnede det Sted, hvorpaa den til dette Brug tjenende Rist blev opstillet, eller ogsaa, ifølge Andre, den store Rist af Træ selv. Fra alle deres Fædrelands Love antog de sig fritagne ved den Havdaab, som de ved Overreisen modtog under Bendefredsen. Endog deres Familienavne afslagde de fordetmeste, for at ombytte dem med et Jagt- eller Krigsnavn, som i Almindelighed ogsaa er gaaet over paa deres Efterkommere. Deres Klædning bestod af en med Blod farvet Jagttøje, korte Underklæder, som lignede Skjorter, et Læderbelte, hvorved der hængte en Jagtdolk og nogle Knive, en Filtøhat uden Skygge, og korte Støvler af Dyrskind.

Men i Spaniernes Dine var hver Den en Forbryder, som var født udenfor Spanien og alligevel havde den Forvovenhed, at trænge ind i den ny Verden og at beseile de Farvande, hvilke de ansaae for hørende til de Jordstrøg, som Christi Statholder havde skjenket dem. Deres Skibscapitainer og Statholdere havde derfor Befaling til at dømme enhver Fremmed, som de traf indenfor Bendekredsen, til Slaveri eller til Døden. Kun altsfor ofte rammede denne Beslutning Bukanierne, paa hvem den stedse blev udført med ubønhørlig Strengthed, og saaledes var det ikke forunderligt, at den frygteligste Hærnløst opvaagnede i dem og at de begyndte selv at optræde som Angribere, da de følte sig nogenlunde stærke.

Saaledes begyndte da en Deel af dem, desuden fjeede af Jægerlivet, at føre en lille Røverfrig tilsvæs imod de forhadte Fiender. Anførte af Mænd, som ved fabelagtige Fortællinger om deres Duundristighed og Tapperhed havde erhvervet sig den øverste Magt, stedse fast bestemte til at vove Alt, og i Begyndelsen, uden at tage Hensyn paa Hjemmets Arne, paa en Familie, ikke at bevæge til Forsigtighed, maatte de snart blive til Frygt og Rædsel for alle Søfarende, som foretog Reiser til den ny Verden. Sammenhobede i en let for Vinden henschlyvende Baad uden Dæk (Slibot, fly-boat; deraf deres Navn), hvori de neppe havde Plads til at sove i en liggende Stilling, styrede Flibustierene ud i den høje Sø, fortrædede deres

Levnetsmidler muntre og ubekymrede for Fremtiden og trodsede Dag og Nat Veirligets Besværligheder, styrkede og opretholdte ved Haabet om et rigt Bytte. Saa snart et Seil dykkede frem i Havet, spurgte de ikke om Skibets Størrelse. Med Jubelsfrig greb den dristige Skare til Vaabnene og fløi Fjenden imøde for at entre. En Ladning kunde de skyde i Sænk; men deres smaa Fartøjer, som styredes med en mageløs Behændighed af de mest øvede Matroser, der nogensinde fandtes paa Havet, bøde altid Fjenden kun Forstavnen, og Skytterne, som sad skjulte paa Hug paa Bunden, frembragte fra Stykportene en saa morderisk Ild, at Kanonererne paa det angrebne Skib tabte Fatningen, og dets Artilleri blev hurtigt bragt til Taushed. Lykkedes Entringen og vare de engang komne ombord, var Intet istand til at modstaae dem, hvor talrigt det angrebne Mandskab endog monne være, og hvor ivrigt det end anstregte sig for at slippe fri fra disse uovervindelige Angribere.

(Fortsættes).

L. H. Er s l e w.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 22de November 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

De amerikanske Sørovere (Flibustier)

i forrige Tider.

(Fortsættelse).

Spanierne ansaae Flibustierne for Mennesker, som havde sluttet Pakt med Satan, og kaldte dem des-aarsag Djævla; deres Mod forgik og Baabnene sank i deres Hænder, naar de stode Ansigt mod Ansigt ligeoverfor den forvovne Skare. Dste overgave de sig godvilligen og bade kun om deres Liv, dog blev dette fordetmeste kun skjenket dem, naar Søroverne foresandt et rigt Bytte; thi ellers kastede de, i den første Forbittelse over at være skuffede, de Overvundne hurtigt overbord. De fra Europa ankommende Skibe lode de

sædvanlig løbe uanfægtede ind i Havnene, for der først at overfalde dem, naar de, efter at være ladede med Skatte fra Amerikas Miner, atter vilde seile hjem. De omsværmede endog de store velbevæbnede Søflaader saalænge disse endnu ikke vare forbi Bahamaerne og havde naaet den aabne Sø; og naar en Storm eller noget andet Uheld havde skilt et Fartøi fra Konvoien, var det sikkert tabt. En Flibustiercaptain, Michel Basque, vovede endog engang, under Porto Belo's Kanoner at angribe og tage et af Søflaadens Skibe, som havde en Million Piastre ombord.

Bufanierne og Flibustierne dannede en fælles Forening, under Benævnelsen Kystbrødre. Da de i Besyndelsen havde hverken Koner eller Børn, levede de to og to tilsammen, og de saaledes forenede Benner vare hinanden troe indtil Døden. Romaner, ja endog Fortællinger, der gjøre Krav paa historisk Troværdighed, skildre Flibustierne som et Afstump af Nationerne, som et sammenløbet, nedrigt Kjeltringpak, der Dag ud og Dag ind har levet ved Rov og Mord, og ifkun fortjener en saakaldt pathologisk Interesse som en Udartning af Menneskeslægten; men den Uindtagne kan ikke andet end skjenke deres Driftighed og Karakterkraft fuldkommen Beundring, naar han læser de i deres simple første Udspring saa tiltrækkende Fortællinger, hvilke Kronikskriverne for de franske Kolonier i Amerika, du Tertre

og Charlevoix*) have opbevaret for os om deres Kampe og Tildragelser. De danne, saa at sige, den heroiske Tidsalder for den Koloni, hvis egentlige Stiftere de vare. Ogsaa Roms allerældste Befolkning bestod jo, ifølge Sagnet, af flygtede Forbrydere, og det plejer just ikke at være de mest ubegavede Menneſker, hvis Hu og Sind, istedetfor at underkaste sig det Samfundslivs Indſtrænkninger og Regler, hvori de bleve opſødt, sætter sig rebelsk op imod disse, for enten fiendtligt at gjennembryde dem, eller ved Flugten at undrage sig dem, af Belymring for deres Fremtid. Uden Slaveriets senere tilkomne Bestof vilde der sandsynligviis ogsaa af Flibustierne have udviklet sig et kraftfuldt Folk og en stærk, fri Stat.

Her et Par Exempler paa Flibustiernes utæmmelige Mod og Tapperhed.

Pierre le Grand fra Dieppe vovede at angribe Viceamiralen over Galionerne med et eneste lille Skib paa fire Kanoner og med en Besætning af 28 Mand. Efterat han havde givet Befaling til at hugge et Hul i Bunden paa sit eget Fartøi, hvorved det i kort Tid maatte synke, entrede han det spanske Skib, og satte ved dette dristige Angreb Spanierne i

---

*) Pierre François Xavier de Charlevoix, Jesuitermissionær 1682—1761, skrev: Histoire de la nouvelle France, og især Histoire de l'isle Espagnole ou de St. Domingue. Paris 1730. 2 vol. in 4to, Amsterd. 1733. 4 vol. in 8vo.

en saadan Forbauselse, at Ingen vovede at røre sig. Med uhørt Dristighed ilte han ned i Kabhytten, satte Pistolen for Capitainens Bryst idet han befalede ham, at overgive sig, og denne tabte saa aldeles sin Mandsnærværelse, at han adlød uden Modstand. Man landfattede ham og hans Mandskab og førte triumpherende Priserne i Havnen.

En Adelsmand fra Languedoc, Montbars, opnaaede en stor Berømmelse ibland Flibustierne. Allerede som Dreng sølte han sig opflammet af Had til Spanierne, da han hørte om deres Grusomheder i Vestindien. I en Komædie havde han som Franskmænd udført et Slagsmaal med en Spanier, som een af hans Kammerater forestilte. Han gav sin Rolle saa naturtro, at han forandrede Spøg til Alvor, saa at Tilskuerne maatte lægge sig imellem for at redde den uskyldige Spanier fra Døden. Da han erfarede, at Bukanierne og Flibustierne vare svorne Fjender af det ham saa forhadte spanske Folk, forlod han sit Fædreland for at slutte sig til dem, og var neppe indtruffen hos dem, forinden han fandt Leilighed til at give Prøver paa sin, til Raseri grændsende Hævnhyst.

Den Flibustiersffare, med hvilken han var gaaet tilspes, entrede et spanskt Skib; som en Rasende styrter Montbars frem med Sablen i Haanden, bærer sig en blodig Bei igjennem den fjendtlige Hob og nedhugger Alt, som vil gjøre ham Modstand. I eet Njeblik er Skibet taget, et rigt Bytte er Tapperhedens Løn. Dog havde

Guldet ingen Tillokkelser for Montbars; kun besjælet af Hævn dvælte hans Dje med vild Lyst paa de Liig, der vare faldne for hans Haand. Hans Forvovenhed og Tapperhed gjorde ham uovervindelig, og snart kaldtes han af Spanierne el Exterminador.

De spanske Kolonister paa Hayti bleve omsider saa forbittrede over deres farlige Naboers Fremfærd, at de, efterat de i nogle Fægtninger Intet havde kunnet udrette imod dem, besluttede, at affiære dem Levnetsmidler og forsøgte derfor ved en almindelig stor Jagt paa Nordkysten at udrydde alle vilde Drer og Sviin. Men Følgen deraf blev kun, at Bufanierne bleve nødte til meer at lægge sig efter Agerdyrkningen og derved først rigtigt at sætte sig fast. Englændernes og Frankmændenes Antal paa la Tortue tiltog betydeligt, og de røveriske Overfald paa de spanske Kolonier bleve stedse hyppigere og dristigere, saa at disse tilsidst saae sig nødsagede til at affende en vel udrustet Armade imod den lille Drnerede. I Aaret 1638 overfaldt Galionsflaadens Befalingsmand med sin hele Styrke deres lille Koloni, medens de fleste af Flibustierne vare deels tilsvøes, deels beskæftigede med Jagt paa den store D. Alle de Flibustiere, man kunde faae fat paa, lod han myrde og deres Koloni i Bund og Grund ødelægge. De Hjemkommende, som intet Ondt anede, faldt ham ligeledes i Hænderne, og ifkun et lidet Antal, som flygtede til Skovene og Bjergene, undgik Døden. I en kort Tid blev Den henliggende

øde, da Ingen vovede sig strax derhen efter denne blodige Tildragelse. Men snart indfandt sig atter nogle Eventyrere, især Englændere, og eet Aar senere befalede Wille s, den Anfører, de havde valgt, allerede igjen over 300 Mand.

Imidlertid var d'Enambuc død i Aaret 1636, og en Comthur af Maltheserordenen, Lonvilliers de Poincy, efter et næsten treaarigt Interregnum, i hans Sted udnævnt til Kompagniets Generalcapitain og til Statholder over samtlige amerikanske Der. Til ham overbragte en Eventyrer Efterretningen om Tildragelserne paa la Tortue, og forsikkrede, at det ingenlunde vilde blive vanskeligt, at sætte sig i Besiddelse af Den, og fordrive Wille s tilligemed alle Englænderne, især da der fandtes mange Franskmænd iblandt disse. Paa St. Christoph opholdt sig endeel Hugenoetter, blandt andre een af d'Enambuc's fordums Stalbrødre, Levasseur, paa hvem Statholderen satte stor Priis, og med hvem han raadsførte sig i ethvert vigtigt Anliggende. De Poincys Fjender benyttede dette Forhold, og beskyldte ham for at begunstige Kjetteriet. Dette var den haardeste Beskyldning, den farligste Mistanke, som dengang kunde ramme en fransk Statsmand. Kompagniets Medlemmer, til hvilke ogsaa Richelieu hørte, afæskede ham derfor Forklaring, og Statholderen gjorde sin Ven Levasseur, i den Hensigt at bortfjerne de ildeansete Kjettere paa en ærefuld Maade, det Forslag, at begive sig til la Tortue for at anlægge en Koloni.

I en hemmelig Artikel, der sildigere blev ham lagt meget til Last, sikrede han ham og hans Stalbrødre fuldkommen Troesfrihed.

I August 1640 landede Levassieur paa sit Bestemmelsessted med sine halvtredstindstyve Hugenner og omtrent ligesaa mange franske Lykkeriddere, som havde sluttet sig til ham paa hans Reise til Haytis Kyst og under hans tremaanedlige Ophold paa den lille Ø Bort à Margot. Paa hans Opfordring, at forlade Den inden fire og tyve Timer, dersom de samtlige ikke vilde springe over Klingen, seilede Engländerne bort i den største Skynding, da de blandt dem levende Franskmænd strax gik over til de Nysankomne. Levassieur, der havde det af Spanierne to Aar tilforn udøvede Overfald i frisk Minde, besluttede at befæste sig og valgte til dette Djemed et Bjerg, tæt ved Kysten og i Nærheden af Havnen. Dette Bjerg sænkede sig mod Havet, og fra det hævede sig, omtrent i 30 Fods Høide, en til alle Sider næsten lodret steil Klippetinde. Bjerget blev dannet terrasseformigt og indrettet for 400 Mand. Paa Fjeldets Tinde anlagde han sin egen Baaning og Magazinerne. Til Halvdelen af Bjerget var Opgangen ad indhuggede Trin, og herfra til det Øverste ad en Jernstige, der med Lethed kunde trækkes op. Desuden havde han anlagt en muret, lang Firkant i Form af et Røghul, gjennem hvilket man ved Hielp af et Loug kunde useet komme paa Terrassen. Et Bateria forsvarede denne utilgængelige Ørnerede; et andet

bestrøg Indgangen til Havnen. Ved disse Arbejder ydede de ved disse Kyster omflakkende Eventyrere og Jægere ham den virksomste Bistand, da de bestandigt haabede, ogsaa for sig selv at kunne finde et Tilflugtssted paa la Tortue.

De Bufaniere, som havde deres Lumsleplads paa Hayti, fandt det nu beqvemmere, end nogensinde før, med at ombytte deres Huder og Kjødsforraad mod Krudt, Bly, Brændeviin og andre Livsfornödenheder, og tilføjede, naar de i enkelte Timer atter vendte tilbage, Spaniernes Plantager endnu større Skade, end tilforn. Glibustierne, der hidtil stedse havde anvendt to til tre Maaneder for at bringe deres Bytte i Sikkerhed, og igjen at komme tilbage paa deres Station, behøvede nu ikke saamange Dage, for at føre deres Priser til Havnen ved Tortue, og atter at lægge sig paa Luur ved de spanske Flodmundinger og Havne. For at gjøre en Ende paa denne hæmmende Blokade-tilstand, udsendte Spanierne en Flotille af sex Fartøjer med en Besætning af serhundrede Soldater, i den Hensigt, paany at fordrive Franskmændene; men, idet de vilde løbe ind i Tortues Havn, bleve de modtagne af en frygtelig Ild, som skød et af deres Skibe i Sænk og nødte dem til at lande paa et andet Sted. Ved det Stormangreb, som de derpaa foretog mod Fortet, mistede de over hundrede Mand og maatte fuldkommen slagne drage bort.

(Fortsættes).

L. H. Ersklew.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 48.

Løverdagen den 29de November 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

De amerikanske Sørovere (Flibustier) i forrige Tider.

(Fortsættelse.)

Med denne Seir, fortæller du Lertre (hvem man dog i denne Henseende ikke saa ganske kan troe, da han var Munk og katholic Missionær og tidligere betegner Kolonien paa la Tortue som et udartet Barn af den paa St. Christoph, fordi den havde sat sig op imod den romerske Kirke, hvilket han ogsaa ansaae for den eneste Marsag til at den tog en saa sørgelig Ende*), blev Levasseur overmodig; han undertrykte

---

*) Hist. gen. d. A. I. S. 168.

Katholikerne, opbrændte et af deres Kapeller, opdyngede ved Udsugelser store Rigdomme og forsøgte paa, at opfaste sig til uindskrænket Hersker paa sin D. Han erkjendte ikke Generalstatholderens Overhøihed, og vovede endog uden Sky at bespotte den. Saaledes havde hans Flibustiere engang taget et stort Maria-billede af massivt Sølv til Bytte paa et spansk Skib. De Poincy indstærvede dem for Statholderskabet; men Levasseur sendte ham et aldeles lignende Træbillede med den vittige Bemærkning, at Katholikerne vare altfor meget stemte for det Aandelige til at de vilde bekymre sig for det Materielle; for sin Person kunde han derimod godt lide dette Slags Metal*).

Efterat Levasseur havde ført et uindskrænket Herredømme i tretten Aar, blev han dræbt af sin egen Adoptivson, Tibault, hvis Frille han havde forført. Netop paa samme Tid havde Statholderen de Poincy allerede udsendt en Fregat under Befaling af Ridder de Fontenay, som havde udmærket sig i Maltheserriddernes Krig mod Tyrkerne, for at tvinge Levasseur til Lydighed. Den Sidstes Morder og hans Meddeelagtige kapitulerede, og de Fontenay tog Den i Besiddelse. Han udrustede snart en stor Deel Raper-skibe, med hvilke han saaledes foruroligede Spanniernes Handel, at den i lang Tid aldeles ophørte

---

*) Anf. St. I. S. 174.

og de saae sig nødsagede til at foretage et nyt Tog imod den lille Koverrede.

De Fontenay fik Efterretning om deres Forhavende og havde behørig forberedt sig, da den spanske Flotille viste sig den 10de Januar 1654 paa Høiden af la Tortue. Deres Angreb mod Havnen blev slaaet tilbage af Ridderens Broder, *H o t m a n*, dog lykkedes det dem at lande paa et andet Sted, og Franskmændene maatte trække sig tilbage til Citadellet. I Nærheden af dette hævede sig en anden Fjeldtinde, der rundtom var saa steil, at man hidindtil havde anseet den for ubestigelig; men Spanierne opdagede en smal trappesagtig Fodsti, som førte op ad Klippen. De fastgjorde deres Kanoner til lange, tværlagte Træstammer, og bragte saaledes ved Hjælp af en Mængde Slaver i faa Dage et Batteri paa otte Kanoner op paa Bjergets Top, hvilket saa virksomt beskød den for uindtagelig ansete Klippe og Commandantens Bolig, at Franskmændene maatte vige og begge Brødrene, efter et heltemodigt Forsvar og flere forvovne Udfald, ved et Mytteri af deres Folk saae sig nødtrungne til at kapitulere og til at forlade Den. Efter sex Maaneders Forløb forsøgte de med hundrede Mand at tilbageerobre den, og vare allerede ved et dristigt Stormangreb i den værste Middagskede komne i Besiddelse af det ny Fort, som Spanierne imidlertid havde anlagt paa hiin anden Fjeldtinde, da der indtraf en Forstærkning af 200 Mand fra Hayti, som nødte dem til et Tilbagetog.

De nærmere Omstændigheder ved disse Kampe*) ere saa interessante og eventyrlige, at de kunne anbefales *Ufthetikerne* som et taknemmeligt Stof.

Om trent i halvandet Aar forbleve Spanierne i uforstyrret Besiddelse af Tortue; men maatte derefter udholde en Kamp med Englænderne. Amiral Penn viste sig med en stor Flaade paa 70 Seilere for Hayti og landede i Nærheden af dens Hovedstad Santo Domingo med 9000 Mand under Oberst Venables. Vel bleve Englænderne aldeles slagne og tabte 3000 Mand, saa at de med Skam maatte drage bort, men for at opnaae dette Resultat havde Spanierne været nødsagede til at samle alle deres Stridskræfter paa eet Sted og, som Følge deraf, til aldeles at blotte Dens Nordkyst saavel som Tortue. Her havde de sprængt Fortet i Luften, opbrændt Kirkerne, samtlige Forraadshuse og Boliger, og anrettet den størst mulige *Udelæggelse*, for at affrække Franskmændene og Englænderne fra Forsøg paa, atter at nedsætte sig. Men neppe vare de borte, før der ogsaa indfandt sig een af de mange *Eventyrere*, der vrimlede omkring i dette *Dhav* og, som *Indstiftere* af den europæiske Kultur, optraadte som en forynget Slægt af *Pelaøgerne* og efter en større *Maalestok* gjentog det Samme, som engang for *Artusinder* siden havde tildraget sig paa *Græken-*

---

*) Du Tertre: *Anf. St. 1. Cap. VI. S. 168 — 188.*

lands Kyster og Der, da den kaukasiske Stamme gjorde det første Skridt over Havet, og med dette tillige det første store Skridt til Dannelsen. En Englænder, Eliezer (du Tertre benævner ham Eliazouard) begav sig fra Jamaika med sin hele Familie og et Dusin lejede Soldater til Tortue, hvor han nedsatte sig, og kun en kort Tid forløb, inden han saae sig omgiven af over hundrede Franskmænd og Englændere. I Aaret 1659 var den ny Bufaniers og Flibustiers Koloni allerede tiltaget saameget, at den kunde udsende 400 Mand paa et Kaper- og Hævntog imod Spanierne. De overfaldt den flere Miil fra Kysten liggende By St. Jago, udplyndrede den aldeles, og vendte i Triumph tilbage til Tortue, efter heldigen at have slaaet sig igjennem en overlegen Hob Spaniere, som havde lagt sig i Baghold. Et Aar senere udvirkede du Rossset, der havde deeltaget i Levassours, Fontenays og Hotmans forskjellige Tog, hos Kongen af Frankrige en Bestalling for sig som Gouvernør over denne D, og hos den engelske Regjering, til hvem han ligeledes henvendte sig, en hemmelig Befaling til Gouvernøren paa Jamaika. Den sidste Indhold er ikke blevet nøjere bekjendt, dog fik Eliezer, efterat du Rossset var ankommen med et velbemandet Skib til Jamaika, Befaling til enten at forlade Tortue, eller at underkaste sig den ny Gouvernør. Eliezer foretrak, at nedsætte sig med alle Sine i Ny-England, og du Rossset bemægtigede sig uden Vanskelighed Den.

Dog var han ifkun i kort Tid i Besiddelse af denne; thi en Sygdom tvang ham til at gaae til Europa, og da han i Aaret 1664 vilde vende tilbage til sin Koloni, blev han ifølge Kongens Befaling indspærret i Bastillen. Nogle mene, at han havde spillet under Dække og ladet sig ogsaa af England ansætte som Gouvernør; men det er sandsynligere, at man kun vilde forhindre ham fra at blive bekendt med det i Aaret 1664 stiftede Vestindiske Kompagnies Planer, hvilket i Særdeleshed havde sin Opmærksomhed henvendt paa la Tortue. Da Kompagniets Skibe vare affeilede, løslod man ham og udbetalte ham 16,000 Francs til Erstatning for hans Fordringer.

Til Gouvernør over den med Rette for saa vigtig ansete lille Udnevnte det ny Kompagni Bertrand Degeron*) de la Bonère, der er at ansee som den franske Kolonies Fader og egentlige Stifter paa St. Domingo. Han havde allerede nogle Aar tilforn, efterat et Forsøg ved Fastlandets Kyster og flere andre Foretagender vare mislykkede for ham, grundlagt en Koloni paa St. Domingos Østkyst, og bevæget de Bufaniere, som han der traf paa, til at lægge sig efter Agerdyrkningen. Saaledes vare Stæderne Petit Goave og Leogane opkomne. Saa snart han var bleven

---

*) Saaledes skrives hans Navn af du Tertre, der ellers ikke sammentrækker Navnene og f. Ex. ikke siger Denambuc, men d'Enambuc; hos de nyere Skribenter: d'Ogeron.

Gouvernør, bar han den virksomste Omsorg for at befolke Kolonien og lod sit Skib uophørlig seile frem og tilbage, for bestandig at hente nye Folk, især Hvervede (engagés) fra Frankrige.

Slaveriet i de franske Kolonier var nemlig ikke begyndt med sorte, men med hvide Slaver. Allerede Spanierne havde paa kortere eller længere Tid forpligtet deels Forbrydere, deels frivillig Udvandrede, som ikke af egne Midler kunde bestride Omkostningerne ved Overfarten, til som Livegne at gaae i Tjeneste hos Kolonisterne. Dette System — forøvrigt ligesaa gammelt som Historien; thi stedse har Grundbesiddelsen, eller Eynen til at erhverve den, i Samsundslivet frembragt Adskillelsen mellem Fri og Usri — dette System blev endnu mere uddannet af Franskmændene. Den Slavehandel, som først kom i Gang, var med Euro-pæere. En Hovedhandel, fortæller du Tertre^{*)}, bestod i at hverve og overføre unge Folk, som man folgte til Kolonisterne til treaarig Slavetjeneste, og for hvilke der i Almindelighed betaltes tusinde til tolv-hundrede Bund Betun (Tobak), men endnu langt mere, naar de forstode et eller andet Haandværk. Skibscapitainerne, som dreve denne affhyelige Handel, holdt egne Folk dertil, som bragte dem tilveje ved alle optænkelige Midler, og forlokkede ofte endog Skolebørn og fornemme Folks Børn ved de meest henrivende og vidunderlige

---

*) II, Trait. VII. Cap. 2. § 6.

Skildringer af det Land, til hvilket de agtede at bortføre dem som Slaver. Siden bleve Skibscapitainerne ved en særlig udkommen Befaling forpligtede til, at modtage et i Forhold til deres Skibes Drægtighed passende Antal af saadanne Hvervede, som de da, for at holdes skadesløse for Omkostningerne ved Overfarten, maatte udleje i tre Aar til Kolonisterne. De Sidste raadede vilkaarlig over deres Tid og Kræfter, og naar de vare opsætste eller løbe bort, vare de lovmæssigen underkastede de samme Straffe, som Negrene*). Efter tre Aars Tjeneste vare de derimod aldeles frie og nedsatte sig da som Haandværkere i Byerne eller erhvervede sig i Tidens Løb smaa Plantager til Ejendom.

---

*) Lepelletier de St. Remy, Ste. Dominique T. I. S. 83.

(Fortfættes).

T h. S. E r s l e w.

Rettelse i Nr. 46, S. 380, Lin. 12: frembragte fra, læs: rettede imod; i Nr. 47, S. 387, Lin. 26: hvilket, læs: hvilken.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 6te December 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantforsamling, i Høiesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Tirsdagen d. 30. December d. A. Kl. 6^{1/2} Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, d. 2. December 1851.

D. Borgen

J. Garbrecht.

E Clausen.

Carl S. Groth.

De amerikanske Sørovere (Flibustier) i forrige Tider.

(Fortsættelse).

De vilde, frie Jægere og Søfarende modsatte sig i Begyndelsen de Forholdsregler, som man til Lovlighedens og Sædelighedens Overholdelse vilde tvinge dem til at iagttage, dog lykkedes det med Tiden for Dogerons strænge Upartiskhed ved Fordelingen af det gjorte Bytte og ved den overordentlige Kraft, hvormed han gik ethvert Forsøg paa Opstand imøde, at vinde deres gjenstridige Hjerter og at tæmme deres trodsige Sind. Da Frankrige og Spanien sluttede Fred, og en stor Deel Flibustiere derved saae deres Erhvervskilde tilstoppet, forstod han at vinde disse for sig og efterhaanden at drage dem til sin Koloni, idet han forskaffede dem portugisiske Kaperbreve. Til Jægerne udlaante han Penge uden Renter, for at de derfor kunde opføre Boliger og blive vant til en regelmæssig Levemaade. I den Hensigt, at binde sine urolige Kolonister ved det stærkeste Baand til faste Opholdssteder og at give den unge Koloni i sig selv Kraft til at kunne bestaae, gjorde han sig Umage for at hidsføre Fruentimmer fra Moderlandet, hvilke hidtil næsten aldeles fattedes. Den første Ladning af dette Slags bestod af hundrede frivillige, unge, raske og underholdende Piger. Naar en af disse vilde giftes, maatte hun have erhvervet sig en fast Bolig og være istand til at betale en Sum

Benge, som blev anvendt til at skaffe en Ny oversendt i hendes Sted. Lysten til at gifte sig, som i dette ejendommelige, ny stiftede Selskab mægtig udbredte sig efterat den første Sendelse havde faaet en saa rivende Af sætning, var saa stor, at Regjeringen i Moderlandet maatte anvende et særegent Middel, for at kunne tilfredsstille de høist betydelige og paatrængende Bestillinger. Man anvendte da en Slags Dvindepresning i Lighed med den engelske Matrospresning. Naar Veiret en smuk Aften iblandt de talrige Spadserende ogsaa loffede Hovedstadens qvindelige Natsummerfugle ud paa Gaderne, anstillede man pludselig en Pigejagt og udsøgte af den talrige Hob de sundeste og stærkeste, for at oversendes for Befolkelsens Skyld til den ny Verden. Der bleve de solgte til Kolonisterne paa tre Aar, dog varede det ikke længe før Slavinderne havde uden Undtagelse opsvunget sig til Egtefællers Rang. Flibustierne og Bukanierne vare ikke saa nøje regnende og sluttede deres Ektepagter paa den simpleste Maade. „Jeg spørger Dig ikke om,“ sagde Manden, „hvoreledes Du har levet **forhen**; men **nu** er Du min, og naar Du nogenstinde bliver troløs imod mig, da skal denne worde Dommeren, som opløser vort Ektekab!“ og dermed lagde han Haanden paa Løbet af sit Gevær.

Saaledes gjorde den franske Koloni i kort Tid beundringsværdige Fremskridt, og dersom den var vedbleven at følge den engang betraadte Wei, det vil sige, havde den kun ad den naturlige Wei ved sig selv og

ved Tilvæksten fra Moderlandet forstærket og udvidet sig, da vilde den sikkerlig have udviklet sig til en kraftfuld Stat, der, ligesom Nordamerika, stedse meer og meer samlende Styrke ved eget Arbeide, tidligere eller sildigere vilde have sønderrevet de Baand, som forenede den med Moderlandet, og hævet sig til Selvstændighed. Men den Folkestamme, som efterhaanden fortrængtes af den unge Spire, gav denne i Arv den ødelæggende Gift, som forarsagede dens egen stedse synligere Udtøring, Slaveriet.

Paa de erobrede spanske Skibe forefandt Glibustierne meget ofte Negre, og de franske Kolonister fandt det saa beqvemt og indbringende, at lade disse arbeide for sig, at Dogeron saae sig nødsaget til at lade en Forordning udgaae imod den overhaandtagende Tilvæxt af sorte Slaver, da han fuldtvel indsaae, at den kun tjente til at berige den Enkelte, men var i høi Grad farlig for Koloniens sande almeen Velstand, som beroede paa den størst mulige Indvandring af europæiske Nybyggere. En Neger behøvede man naturligviis ikke at tilstaae den Forsørgelse, hvorpaa en Hvervet havde udtryffeligt retmæssigt Krav; den Sidste kostede ligesaameget, ja ofte endnu meer, end en Sort, og hans Livegenskab ophørte i Begyndelsen efter tre Aars, siden efter atten Maaneders Tjenestetid; desuden kunde han i det urante Klima ikke udrette hvad der faldt let for en af Afrikas Sønner: tilstrækkelige Aarsager for Kolonisterne til langt at foretrække de sorte Slaver og til stedse meer og meer

at opgive Hvervingen af europæiske Arbeidere. Men hvad maatte Følgen heraf blive? Ligesvem den, at der lidt efter lidt opkom et i Antal ringe, dovent, ved Læthed sløvet og ved sit nydelsesrige og uvirksomme Liv affræstet Aristokrati, blottet for store historiske Fortids=Minder og Navne, og uden at have et Folk under sig, fra hvilket det selv nedstammede; det var kun udsprunget af en med Voldsomhed over Oceanet forplantet Mennekesmasse, ikkun opretholdt i denne unaturrlige Tilværelse ved Moderlandets faderlige Haand og aldeles udygtigt til ved egen Kraft at haandhæve denne Hvihed, saasnart denne Haand slap dem og hiin Masse under dem, paa udbortes Foranledning, begyndte at føle, bevæge og røre sig, for at afryste de ubudne Gæster af sine Skuldre, og omsider blive et Folk. Intet beviser tydeligere de uundgaaelige Følger af Slaveriets Indflydelse paa en ung Stats Fordærvelse, hvis første Spire havde udviklet sig med en saa meget lovende Kraft og Virksomhed. Det er en Ære for Dogeron, at han forudsaae dette og søgte at virke imod et overhaandtagende Antal af Neger-slaver ved den Bestemmelse, at Ingen maatte antage et større Antal af Slaver end af Franskmænd i sin Tjeneste.

Det er et mærkeligt og ejendommeligt Syn, som St. Domingos Kolonisation ved Franskmændene forskaffer os. Vi see her virkelig Stiftelsen af en ny og egen Samfunds=Organisme, virkelig Forplantningen af europæisk Kultur paa Verne i det amerikanske

Middelhav, ikke længere fun de raae Anfald af Spaniernes gridske Begjerlighed efter Guld, som ikke veed at nedlægge nogen Spire til Selvstændighed i Landet, men ganske og aldeles betragter og vil opretholde det som en Mine for Moderlandet. Her udvøde staaipandsrede Mænd ei længere Mord paa nøgne, arme Bilde, som, rammede af deres Kanonild, ansaae dem for mægtige Guder; men en Kamp hersker imellem Nationer af lige Herkomst, der begge pønse paa det selvsamme Udelæggelsesmiddel, og som Skridt for Skridt fravriste hinanden det af dem opdagede Gebeet.

Flibustierne begyndte ikke med at erobre et vidtløstigt udstrakt Land, for derefter først at kolonisere det; deres Erobring var derimod den langsomt fremskridende, men sikkrere for Kulturen selv. Grupperviis nedsatte de sig, saa nær ved Havet som muligt, opstillede først paa et passende Sted deres Bufan, tilfaaede Jorden med Korn, som den snart gjengav hundredfold, og forsvarede, bevæbnede ligetil Tanderne, saa godt de formaaede hvad de havde taget i Besiddelse. Enten seirede Spanierne og dræbte Alt, som faldt dem i Hænderne, saasom i Aaret 1638, da de tilintetgjorde næsten alle Bufaniere paa Nordkysten (en Flod sammesteds bærer endnu Navnet R. de massacre), eller de bleve saa ofte slagne tilbage, at de omsider bleve kjede af at stride. Da enedes man, sluttede en partiel Waabenstilstand og det Erobrede blev lovlig Gjendom; men havde de forvovne Eventyrere engang faaet sikfert

Fodsæste, saa trængte de langsomt længere ind i det Indre af Landet. Omkredsen af Nordkysten, som Franskmændene besatte, blev stedse længere udvidet og udstrakte sig tillige i Bredden til Syd, imod Bukaniernes Anlæg ved den store østlige Bugt, som bleve befæstede af Dogeron, og ligeledes hurtigt udvidede sig fra Leogane og Goave. Den, som er i Besiddelse af Havet, har Landet. Efterhaanden trængte Kulturens Udbredere ind i det Indre af Landet. De første Plantager bleve anlagte ved Kysten, hvor de vare tilgængeligere for Handelen, derimod mere utilgængelige for Spanierne. De nye Ankommende fandt Strandegnen allerede besat, og vovede sig videre ud over den første Linie; snart gif en tredje Skare frem over denne, og ligesom en stigende Flod bedækkede denne Sværm af erobrende Eventyrere, om hvilke Spanierne sagde, at de regnede ned fra Himmelen, liig Frøer, som en heftig Kæstevind hvirvler i Beiret, et stedse bredere Strøg af Den. Havde den europæiske Diplomati ikke sat Skranke for denne Lyst til efterhaanden at gjøre Erobringer, vilde uden Tvivl hele Hayti tilsidst være kommen i de Franskes Besiddelse. Allerede Dogeron nærede den Plan, at indtage hele Den for Frankrige, og havde endog med sit Liv indestaaet for, at Foretagendet skulde lykkes, naar man kun vilde sende ham en tilstrækkelig Flaade for at blokere Hovedstaden Santo Domingo. Men Hoffet i Versailles havde ikke antaget hans Forslag. Allerede mod Slutningen af det 17de Aarhundrede

var man freudet saa vidt frem, at der i Aaret 1700 udfom i Madrid et Kort, hvorpaa man, uagtet det var udfastet af Kongens Geograph, til Afgjørelse af Spørgsmaalet saae en lige Streg trukken fra Porto Plata ligetil Mayba's Udløb, en Deling, som indrømmede Frankrige den overvejende større Halvdeel og meer end det Dobbelte af hvad der sildigere tilfalbt det. Den selysamme Kamp imellem den fremtrængende Kulturs ubestridelig berettigede Erobring og den første Opdagelses historiske Rettighed og ifkun symboliske Besiddelse see vi i vore Dage at gjentage sig i det vestlige Amerika, og det er neppe nogen Tvivl underkastet, at Udfaldet i saa Henseende ikke blot vil blive det samme, men endog gunstigere for den Første, da den europæiske Diplomati efter alle Udfigter at dømme, hvor „lang en Arm Kong Artaxerxes end monne have“, ikke længere er istand til at lede Dankees Broder efter sine høje, højeste og allerhøjeste Hensigter.

Den spanske Koloni var indskrænket til sig selv, efterat dens Moderlands hele Opmærksomhed og Kræfter vare henvendte paa Fastlandet; hvorimod den franske modtog fra hiin uudtømmelige Republik, som savnede sit faste Hjemsted, en uophørlig Tilvært af frigeriske Eventyrere, hvis uforsærdede, forvovne Driftigheds Aand blev det bedste Befordringsmiddel for dens Fremvært og Bedbliven. Da Dogeron døde i Aaret 1675, vare Franskmændene i Besiddelse ei alene af hele Nordkysten fra R. de massacre indtil det nyere Grændsestjæl, og af den større Deel af Vestkysten op fra Leogane og atter mod Nord, men tillige af den ved St. Domingos østlige Side beliggende Halvø Samana, hvor Dogeron, som var drevne hid i et stormfuldt Veir, havde til sin Forundring foresundet et betydeligt Antal Bufaniere og strax efter anlagt en ordentlig Koloni.

(Fortsættes).

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 13de December 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantforsamling, i Høiesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Tirsdagen d. 30. December d. A. Kl. 6^{1/2} Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, d. 2. December 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

De amerikanske Sørøvere (Flibustier) i forrige Tider.

(Fortsættelse.)

I Aaret 1679 gav et i Port de Paix, den ældste af Franskmændenes Kolonier paa Nordkysten, udbrudt Regeroprør Koloniens ny Gouvernør, de Bouancey, som efterfulgte Dogeron, meget at bestille. En Neger-slave, Badrejan, havde dræbt sin Herre, en Spanier, og var flygtet bort til Den Tortue, hvor man havde skjenket ham Friheden. Han nedsatte sig siden paa Kysten af St. Domingo og vandt her en Deel af sine Stamsfæller for sig, med hvilke han sammensvor sig om at myrde Franskmændene, og derpaa at undflye til det spanske Gedeet. Efterat han med sin Hob havde udført flere Røver- og Nordbrænder-Tog, satte han sig fast paa Bjerget Tarara og gjorde herfra uophørlige Udsald, for at ødelægge alle de tilgrændsende Plantager, dræbe Franskmændene og vinde stedse flere og flere Negre for sig. Opstanden tiltog høist faretruende, og Bouancey besøgt sig allerede i en stor Forlegenhed, eftersom de oprørske Negres Forstandninger syntes næsten uangribelige og Kolonisterne ikke viste nogen Lyst til at yde ham virksom Understøttelse, da der fremstod en Flibustierskare, som paa den Bestingelse, at maatte blive optagen i Kolonien og erholde Jordsmøn, forpligtede sig til at underkue Rebellerne. De klattrede saa usorfærdede op ad de saa frygtede

Klipper og Forstændsninger og gjorde saa voldsomme Angreb, at Negrene tabte Modet. Padrejan faldt; de Dyrige bleve deels tagne til Fanger, deels drevne paa Flugt.

Ved sin Død i Aaret 1681 efterlod han ikke Kolonien i nogen udmærket Tilstand. Bukaniernes Antal havde overordentlig formindsket sig tilligemed Bildtets, og de Kolonister, som holdt Slaver, havde, uagtet de vare blevne talrigere, allerede tabt meget af deres rastløse Virksomhed og Kamplyst, og det i en højere Grad, fordi de trykkende Handelslove, som Kompagniets Egenytte paalagde dem, frembragte en stor Utilfredsighed med Regjeringen. Den franske Handel saae sig udsat for evindelige Repressalier, fremkaldte ved Flibustiernes Blyndringer, og at bevæge dem til at standse dermed, var aldeles umuligt, eftersom de neppe anerkjendte Regjeringens Overhøihed.

Den ny Gouvernør, de Cussy, havde megen Besværlighed med at betvinge den blandt Kolonisterne udbredte Oprørsaad; han oprettede, for at tilvejebringe en lovlig Tilstand, flere Domstole og i Petit Goave en Overret. Men det faldt ikke saa let, at bøje de tvivleløse Eventyrere under Lovens Nag. Netop Petit Goave blev Hovedpladsen for Flibustierne, hvor de siden, som tilforn, tumlede sig i fuldkommen Uafhængighed. Hvor store Tjenester de end havde beviist Kolonien i Begyndelsen af dens Opkomst, saa bleve de den dog nu Dag for Dag til større Besvær. For

paa en god Maade at blive befriet fra dem, eller idetmindste at sætte dem i anden Virksomhed, gjorde de Cussy dem det Forslag, at foretage en Udfart til Sydhavet, hvortil de fandtes særdeles beredvillige. Efterat de deels tilsøes igjennem Magellanstrædet, deels tværs over Landtungen Panama vare ankomne til Ostkysten, plyndrede og brandskattede de i en Række af Aar de spanske Kolonier, tilfægtede sig mangen glimrende Seir, erobrede flere betydelige, tildeels faste Pladse, saasom Guayaquil, Luna, Tefoantepek, og vendte derefter, trodsende de meest utrolige Besværligheder og Farer, ad forskjellige Veje tilbage til St. Domingo.

Dette Tog udgjør Hvidepunktet i Flibustiernes Historie. Charlevoix's Fortællinger om deres Hændelser, især paa Hjemreisen, minde uvilkaarligen om den græske Sagnhistorie, om Argonautertoget, om den trojanske Krig m. m. En liden Skares Balfarter, som led Skibbrud ikke langt fra Halvøen Kalifornien og efter at have levet i tre samfulde Aar paa tre smaa ubeboede Der seilede i nogle skrøbelige Baade, de selv havde bygget, langsmed Kysten ligetil Magellanstrædet, men overvældet af en pludselig opkommen Tanke vendte om herfra igjen til Perus Kyster og, for ikke tomhændet at anløbe St. Domingo, i Harnen ved Arica erobrede et med Potosis rige Sølvskatte tilladet Skib, paa hvilket de atter seilede mod Syd, led i Magellanstrædet anden Gang Skibbrud, men desuagtet lykkelig landede

med en betydelig Deel af det røvede Gods i en stor Baad, som de havde sammentømret af det spanske Fartøis Brag, ved Den Cayenne, hvorfra Nogle vendte tilbage til Frankrige, Andre til Petit Goave, havde vel fortjent, at finde en amerikansk Homer og at besynges i en ny Odyssee; thi med Hensyn til det Underfulde og den blandede Afverling i deres overstandne Farer og Hændelser kunne de dristigt maale sig med Laertes snilde Søn eller den arabiske Odysseus, Sindbads eventyrlige Reiser i Tusinde og Gen Nats Eventyr. Tilbagekomsten af en anden større Skare af 300 Flibustiere, som havde opbrændt deres ubrugelige Fartøi og tværs over Fastlandet i en Strækning af 200 Mile slaget sig igjennem de spanske Besiddelser, erindrer levende, selv i mange Enkeltheder, om de Titusindes Tilbagetog under Xenophon. I den første Estancia*), de traf paa, fandt de en Seddel opslaaet, hvori Spanierne haanligt udtalte deres Glæde over, at de havde bestemt at drage igjennem deres Provinds til Hjemmet, og ifkun beklagebe, at de ikke vare endnu sværere belæsfede med Guld. Saa sikkert troede man at have den lille Skare i sin Magt. Hvorhen de kom, fandt de alle Levnetsmidler bortslæbte eller fordærvede, Savannerne opbrændte og deres Veie paa snævre Steder spærret ved Forstaaendninger af ombugne Træer. Et Observationscorps paa trehundrede Mand fulgte dem

---

*) Enlig beliggende Bærtshuse.

i Hælene, for at falde dem i Ryggen ved en gunstig Leilighed. Oftere havde de maattet slaaes med en dem tre, ja flere Gange overlegen Fjende, men stedse var denne kastet tilbage ved deres Forvovenhed og Kjæfthed. Bagved Ny=Segovia, som Spanierne aldeles havde forladt og gjort ryddelig, fandt de det eneste snævre Pas over det steile Bjerg, som omgav Byen rundtom, spærret ved tre Forskandsninger og 1500 Mand. Alle rede forudsaae de deres uundgaaelige Undergang. Deres Anfører de Luffan's Forslag, at lade 80 Mand blive tilbage til de Syges og Saaredes Beskyttelse imod de trehundrede Spaniere, og med de Dvorige, hvad det end monne koste, over de steile Klippevægge og gjennem Bjergets Fordybninger at omgaae Fjendens Stilling foran dem og angribe ham i Ryggen, syntes i Begyndelsen uudsørlikt, men blev dog antaget som det eneste Redningsmiddel. Efter at have i Skyndsomhed opslaaet en fast Leir for de Tilbageblivende, brøde de tohundrede Eventyrere op ved Nattetid og naaede efter ubeskrivelige Besværligheder Høiderne bagved den sidste spanske Forskandsning, hvorfra Bejen gif længere fremad. De femhundrede Mand, som tjente til dens Besætning, overfaldtes af en panisk Skræk, da en Salve lige ved Solens Dpgang knaldede dem i Ryggen og nedlagde en Mængde Folk. Hurtigt flyede de bagved den forreste Skandse, men vare heller ikke her istand til, med deres femtenhundrede imod tohundrede, at forsvare sig een Time til Ende. Med

Sablen ihænde trængte Flibustierne ind paa dem, kastede dem og dreve dem lige op imod Forstændsningerne, hvilke nu bidroge til deres egen Undergang; thi medens de med Møje klattrede over, strakte næsten enhver Kugle fra de Forfølgende et Offer til Jorden. Iblandt de Faldne var ogsaa den spanske General. „Ere Flibustierne Mennesker,“ havde han sagt, da En før Kampens Begyndelse spurgte ham, om han ogsaa havde sikket sig for at blive omgaaet, „saa skulde de nok lade være med at komme os forbi, men ere de Djævole, saa kan ingen Forstændsning, intet Bjerg være os til nogen Nytte.“ Og de ansaaes virkelig efter denne beundringsværdige Seir for Djævole, mod hvem man Intet formaade at udrette. Velbeholdne paa Spaniernes Bekostning naaede de, herefter uangrebne, Floden Herbias, der løber ud ved Cap Gracias a Dios i den mexikanske Havbugt. Her indskibede de sig paa Piperis, smaa Flaader af let Træ, der i det Højeste kunne bære to Mand, efterdi de, formedelst de mange, ofte tæt sammenstaaende Klipper og de talrige Vandfald ved denne Flod, ikkun maae være smaa og smalle. Efter en farefuld og besværlig Flodfart paa 150 Mile naaede de endelig det længselsfuldt imødesete Hav, hvilket de ogsaa hilsede med Frydstrig, ligesom fordem de Titusinde jublende udraabte: „Thalassa! Thalassa!“ Omfjæder kom de paa engelske og franske Skibe til St. Domingo; dog bragte kun Faa deres Andeel af Byttet, 400 Dubloner, lykkeligt hjem.

Man kan let tænke sig, at de efter Hjemkomsten fra slige Tog just ikke vare meget tilbøjelige til at underkaste sig Lovenes milde og fredelige Bud; og i den Hensigt, ifkun at sysselsætte de raae Karle, gjorde Gouvernøren de Cussy i Aaret 1689 et Tog imod Byen San Yago, hvilken han ogsaa erobrede og lod stikke i Brand, fordi Spanierne, ifølge Charlevoix's Beretning, havde ladet forgiftede Levnetsmidler blive tilbage.

I det paafølgende Aar hævnedes Spanierne sig ved at angribe Cap Francois. De Cussy ilede Byen til Undsætning, men blev angreben af en overlegen Styrke og led et fuldkomment Nederlag. Han selv og fire hundrede Mand af hans Følge bedækkede Balspladsen som Liig. Spanierne dræbte Alle, de traf paa, Fruentimmer og Børn; dog lykkedes det mange Familier, at undslye med deres Gjendele til Skovene. Ved denne Leilighed udmærkede flere Negre sig ved deres store Trofskab og frelst deres Herstaber med egen Livsfare, istedetfor at benytte den gunstige Leilighed til at sætte sig selv i Frihed.

(Fortsættes).

T. H. Grønw.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverdagen den 20de December 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling, i Høiesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Tirsdagen d. 30. December d. A. Kl. 6^{1/2} Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, d. 2. December 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

De amerikanske Sørovere (Flibustier) i forrige Tider.

(Slutning.)

De Cussy's Efterfølger, Ducasse, fandt ved sin Ankomst til Cap Francais i Aaret 1691 Kolonien i en sørgelig Forfatning. Folketallet var overordentlig formindsket, Fæstningsværkerne forfaldne og Kysterne truede af en spansk Flaade. Ogsaa Englænderne vilde benytte sig af Franskmændenes øjeblikkelige Forlegenhed, dog bleve deres Landgangsforsøg heldig tilbagedrevne og en i England imod St. Domingo udrustet Flaade leed et Nederlag ved Udseilingen af Kanalen. De af Ducasse trufne Forsvarsanstalter vare saa gode, at Spanierne ved Nygtet derom atter vendte om, uagtet de allerede havde nærmet sig Byen Cap Francais i nogle Miles Afstand. En Hovedaarsag til deres feige Tilbagetog var den indløbne Efterretning, at den frygtede Flibustierhøvidsmand Lorenz Graf førte Kommandoen over Kapstadens Krigsfolk og i en fordeelagtig Stilling med disse oppebiede deres Ankomst. Denne Lorenz Graf, af Fødsel en Hollænder, var tidligere gaaet i spansk Tjeneste, og havde først som Matros, senere som Kanoneer, deeltaget i deres Søtræfninger. Man havde overladt ham en Kanon og med denne forstod han paa det vide Hav at træffe ligesaa sikkert, som den bedste Riffelskytte paa det faste Land. Ved sin Tapperhed svang han sig snart op til Skibscapitain

og blev som saadan sendt til Amerika, hvor Flibustierne i ham fandt en dem værdig Fjende. Efter nogen Tids Forløb blev han tagen til Fange af dem, fandt Behag i disse vilde Krabaters Selskab, indtraadte i deres Rækker og var snart deres meest berømte Anfører. Den Skræk og Rædsel, som han fra den Tid udbredte iblandt Spanierne, var saa stor, at de i deres offentlige Bønner anraabte Gud om, at bevare dem fra Lorencillos Bold, og at Flibustierne, om han endog ikke var tilstede iblandt dem, udsprede det Rygte, at han befandt sig i Spidsen for dem, eftersom de vidste, at alene hans Navn allerede gjorde Fjenden modløs. Naar han drog i Kamp, satte han altid en tro Tjener med en brændende Lunte nær ved Krudtkammeret, forat sprænges i Luften, i det Tilfælde at han blev overvunden; thi han forudsaae, at han ellers vilde komme til at udstaae de frygteligste Piinsler, saafremt han faldt levende i Fjendens Hænder.

I denne Tid gif Flibustierne saa hyppigt i Land paa Jamaika, for at røve Slaver, at denne D blev af Kolonisterne paa St. Domingo kaldet Lille-Guinea. Englænderne, som derover bleve høiligt fortørnede og tillige ved et opsnappet Brev havde erfaret den franske Kolonies svage Tilstand, udrustede en Flaade og indskibede 3000 Mand, for at forsøge et nyt Angreb imod deres urolige Naboer. Et frygteligt Jordstjælv, som ødelagde Den Jamaika d. 19de Juni 1692 og kostede

11,000 Menneffers Liv, tilintetgjorde deres Anslag og lod dem selv befrygte et Angreb fra Franskmændenes Side.

I det følgende Aar kom et Brev fra Erkebiskoppen paa Santo Domingo til Raadet i Indien Ducasse ihænde, hvilket ei alene betog ham enhver Frygt for Spanierne, men endog bragte ham paa den Tanke, at komme i Besiddelse af hele Den. „Den spanske Koloni,“ skrev Prælaten, „befinder sig i en over al Beskrivelse daarlig Tilstand. Vore Folk have ingen Klæder og Fruentimmerne maae derfor før Daggry gaae i Messe. Et Bund Brød koster 2 Realer; ja, det falder besværligt at tilvejebringe Meel til Høstier og Viin til Madveren. De Geistlige leve i den kummerligste Glendighed og jeg selv kan ikke give Noget enten til Den, som bærer Korset foran mig, eller til Den, der holder Slæbet af mit Klædebon.“ Det vilde være at befrygte, meente han videre, at Franskmændene satte sig i Besiddelse af hele Den, som i deres Hænder kunde blive et mægtigt Rige; det bedste Forebyggelsesmiddel herimod antog han at være, naar man overførte et behørigt Antal Glandrere for at nedsætte sig paa St. Domingo. Paa den Maade kom Spanierne selv til Erkjendelse af deres Svaghed og Udygtighed til paa en naturlig Maade at grundlægge en Koloni.

Ufortøvet forestillede Ducasse sit Hof, at der ingensinde kunde tilbyde sig nogen gunstigere Leilighed til at komme i Besiddelse af denne D, og gjorde det tillige opmærksomt paa, hvorlunde det franske Herredømme

kunde fra St. Domingo udbrede sig over det hele Antillehav og det mellemamerikanske Fastland. Men Hoffet befrygtede ved et saadant Foretagende at foranledige en altfor inderlig Forbindelse mellem Spanierne og Englænderne og indlod sig ikke paa hans Forslag.

I Aaret 1694 udførte Ducasse en Landgang paa Jamaica, ødelagde Den og vendte tilbage til St. Domingo med et rigt Bytte, hvoriblandt 3000 Negre. Denne Tilvært af Slaver gav Sukkerplantagerne et betydeligt Opsving. I det paafølgende Aar hævnedes Englænderne sig i Forbindelse med Spanierne ved et lignende Plyndretog, og disse Kampen imellem tre medbeilende Nationer, hvilke forøvrigt ikke frembøde noget Mindeværdigt, med Undtagelse af Staden Carthagenas Indtagelse af de Franske, vedvarede uafbrudt, indtil Efterretningen om den i Ryswick afsluttede Fred gjorde ved Begyndelsen af Aaret 1698 en Ende derpaa.

Næsten alle nyere Historieskrivere berette, at denne Fred har draget den første bestemte Grændselinie imellem den franske og spanske Koloni paa St. Domingo; men dette er aldeles urigtigt. Hverken Hovedtexten eller de talrige Bestemmelser i den Ryswicker Fredstraktat indeholde et Ord om denne D. Overhovedet har lige indtil Aaret 1777 ingen formelig, mellem de tvende Hoffer i Moderlandet sluttet Overenskomst anerkjendt Frankrigs Erobring som lovlige berettiget. Alle Bestemmelser angaaende Grændserne bleve afgjorte af de to Statsholdere i Fællesskab, men stedsse kun provisorisk, og

naar det Madrider Hof nødtvungen undertiden sagde Ja, saa vogtede det sig vel for, at skrive det.

Uagtet den nu indtraadte ydre No var Koloniens Forfatning dog ingenlunde glædelig. Indførelsen og Bortforpagtningen af Tobaksmonopolet havde næsten tilstoppet den letteste og meest indbringende Erhvervskilde, og til Anlæg af Indigo- og Sukkerplantager saavel som af Sukkerfogerier manglede de yderst fattige Kolonister den fornødne Kapital og fremfor Alt Arbeidskraft; thi de Hvervede, liderligt Pak, som man havde opsnappet paa Paris's Gader, døde for detmeste hurtigt bort, eller foretrak, at slutte sig til Flibustierne, og paa St. Domingo var Slavehandelen saa godt som ophørt for 15 Aar siden. Det vestindiske Kompagni, som udelukkende tilegnede sig denne, fordrede saa overordentlige Priser, at det efter Jorddyrkningens nærværende Tilstand syntes Planterne umuligt, ved en Negers Arbejde at dække endog kun Renterne af den Kapital, han kostede. Regjeringen søgte at forandre disse mislige Tilstande just ikke ved at ophæve det ødelæggende Tobaksmonopol, men ved at oprette et nyt Kompagni, til hvilket det mindst befolkede Distrikt i den sydlige Deel ligeoverfor Den a Bache blev overladt paa tredive Aar, under den Betingelse, at opdyrke det og i de første fem Aar at besørge 1500 Hvide og 2000 Negre hidsendte. Men allerede efter 20 Aars Forløb saae dette Selskab (Compagnie de St. Louis) sig nødsaget til, at tilbagelevere sine Privilegier til Kongen,

som atter overdrog disse til det store vestindiske Kompagni. Samtidig hermed fandt Hoffet sig foranlediget til, at adskille Koloniens Bestyrelse fra den militaire Overbefaling, af Frygt for, at den næsten uindskrænkede Magt, hvoraf Statholderne i saa lang Tid havde været i Besiddelse, skulde forlede dem til at gjøre Forsøg paa en Løsrivelse fra Moderlandet. Den første Intendant var *Deslandes*.

I Tidsløbet 1715 og 1716 gik alle Kakaoplantagerne paa St. Domingo tilgrunde, hvilke Dogeron havde indført 1665, og som sidenester havde udgjort en Hovednæringskilde. Paa dette Tab fulgte et ikke mindre føleligt Slag. Et betydeligt Antal Kolonister var, efterat have samlet sig nogen Formue, vendt tilbage til Frankrige og havde sat sine Penge i det bekjendte Mississipi = Kompagnies Aktier. Da *Law's* berhyggede Kreditbygning styrtede sammen, bleve de førte til Bettelstaven og saae sig nødsagede til at drage tilbage til St. Domingo, hvor de maatte modtage underordnede Betjeneringer hos Folk, som tidligere havde været deres Undergivne.

Det indiske Kompagni blev stedse mere forhadet, og da dets Agenter kom til Den i Aaret 1722, udbrød der et aabenbart Oprør. Kompagniets Bygninger bleve afbrændte og overalt hørte man Raabet: „Kongen leve, ned med Kompagniet!“ Havnene bleve spærrede for dets Skibe, og Gouvernøren selv tagen til Fange. I samfulde to Aar vedvarede disse heftige Uroligheder,

indtil det efter talrige Sammenkomster af Oprørerne og Underhandlinger med dem fra Regjeringens Side omsider lykkedes denne, ved betydelige Indrømmelser, især med Hensyn til den fri Indførsel af Slaver, at tilvejebringe Rolighed.

Fra den Tid af begyndte Kolonien hurtigt at hæve sig. Allerede i Aaret 1754 beløb Udførslen sig til henimod 30 Mill. og Indførslen til over 42 Mill. Livres, og Indvaanernes Antal til 14,000 Hvide, 4000 Koulørte og 172,000 Negre. Der fandtes dengang 592 Sukker- og 3379 Indigoplantager, 98,446 Kakaotræer, over 6 Mill. Bomuldsplanter, 22 Mill. Kæstiatræer, 63,000 Heste og Muldyr, 93,000 Stykker Hornqvæg, 6 Mill. Banantræer, over 1 Mill. Kartoffelmarker og henimod 3 Mill. Maniokplanter.

Saaledes havde da den tredie Nation fæstet Rødder paa denne mærkelige Ø og det unge Træ udviklede sig hurtigt til den fuldkomneste Blomstring. Men den ny politiske Organisme, der gav Tegnet til at blive saa livskraftig og varig, saalænge hine Lykkeriddere, som den skyldte sin Opkomst, ved deres utvungne Perseus og oplivende, vilde Energi understøttede den, kunde dog ikke forandre de Grændser, Naturen havde sat for den kaukasiske Stamme, for hvem Overgangen fra Jæger- og Røverlivet til Sædelighed og det rolige Jordbrug var en fysisk Umulighed uden Slaveriet, denne Kilde til en uundgaaelig Afkræftelse.

Th. H. Erslew.

Borger-Vennen.

Tre og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 52.

Løverdagen den 27de December 1851.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling, i Høiesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Tirsdagen d. 30. December d. A. Kl. 6^{1/2} Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab, d. 2. December 1851.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Forbrydelsens Seir over Uskyldigheden.

Næsten ere 2000 Aar svundne siden Neros Regjering, og dog fare vi sammen af Skræk, naar vi høre Tale om hans Grusomheder. Een af hans affhyeligste Handlinger var Mordet paa hans Gemalinde Octavia, hvis Skjønhed, Dyd og ulukkelige Skjebne have gjennem alle Tidsaldre vaft den hjerteligste Deeltagelse.

Octavia var en Datter af Keiser Claudius og Messalina, og fra sin tidligste Ungdom forlovet med Lucius Syllanus. Claudius's fjerde Gemalinde tilintetgjorde denne Forbindelse ved sine Rænker, og benyttede sin Indskydelse hos sin Gemal til at faae hende formælet med sin Søn Nero, for derved at bane denne Vej til Thronen.

Efter Claudius's Død blev altsaa Nero udraabt til Keiser, men da besluttede han, at ægte Poppæa. Han skilte sig derfor fra Octavia, under Paaskud af hendes Ufrugtbarhed, og forviste hende til Campanien. Folket, der elskede og beundrede Keiserinden, talte høit om denne grusomme Medfart, og nødte Nero til atter at kalde hende tilbage.

Med Octavias Tilbagekomst viste det romerske Folk den højeste Glæde, og man ydede hendes udmærkede Dyd og store Fortjenester enhver Vresbeviisning; Poppæas Skinsyge steg til Raseri, og hun svor

Keiserinden, som hun beskyldte for Ektekabsbrud, den visse Undergang. Man anvendte forskjellige Konstgreb for at bestikke falske Vidner imod den unge Fyrstinde, og bragte dem endog paa Pinebænken. De Smerter, de udstode, seirede over deres Standhaftighed, saa at Flere falskeligen anklagede Keiserinden. Til Ulykke seer man kun altfor ofte, at Forbrydelsen, naar den understøttes af Magten, seirer over Uskyldigheden; Grev, Lov og Retfærdighed styrte sig i Støvet for det keiserlige Purpur. Den uskyldige Octavia blev erklæret for skyldig, forviist til en ubeboet Ø, og fort derpaa, ifølge Keiserens Befaling, tvungen til at aabne en Aare, og lade sig forbløde.

Saaledes blev denne ophøjede Fyrstinde i sit 24de Aar et Offer for Ondskab. Skarpretteren afhug hendes Hoved, og lagde det for Fødderne af den nederdrægtige, hovmodige Poppæa.

Dog — Himlens Straf naaede snart dette skjændige Fruentimmer. Hun døde af et Stød, hendes rasende Gemal havde vibragt hende, da hun allerede var temmelig langt i sit Svangerskab.

Den Femte nød Frugten.

For nogle Aar siden levede i Glamorganshire en Kone, hvis Mand købte en lille Landejendom og døde just som han havde sluttet Handelen. Hun tog en Anden, der besaaede Marken og vandrede heden. En Tredie, til hvem hun lod sig vie, for at erstatte disses Tab, høstede, fik Kornet i Laden, og døde. Den Fjerde, hvem hun og ægtede, tærskede Kornet, men oplevede ikke Foraaret. Men usfortrøden og kjed af Enkestanden ægtede hun den Femte, med hvem hun spiste det Brød, som havde kostet de Dvrige Sved og Livet.

Th. H. Erslew.
